

VÝROČNÍ ZPRÁVA

ZOO Dvůr Králové

2012

Iluze volné přírody: přimorožci arabští. Foto: Jan Mazánek

Nosorožci dvourozí v akci. Foto: Petra Veselková

Titulní strana: Tomistoma úzkohlavá. Foto: Tomáš Hajnýš

ZOO Dvůr Králové a.s.

VÝROČNÍ ZPRÁVA

2012

ZOO Dvůr Králové a. s.

Štefánikova 1029 | 544 01 Dvůr Králové n. L.

info@zoodvurkralove.cz | www.zoodvurkralove.cz | tel.: +420 499 329 515

IČ: 27478246 | Zapsána v obchodním rejstříku u Krajského soudu v Hradci Králové
oddíl B vložka 2443

Statutární orgány

k 31. 12. 2012

Představenstvo společnosti

Předseda: Doc. RNDr. Marian Slodičák, CSc.

Místopředseda: MVDr. Přemysl Rabas

Členové: Jan Bém, PhDr. Robin Böhnisch, Bc. Karel Klíma, RSDr. Ing. Otakar Ruml

Dozorčí rada

Členové: JUDr. Miroslav Antl, Zdeněk Bárta, Mgr. Dušan Kubica

Ředitel

MVDr. Přemysl Rabas

Zřizovatel

Královéhradecký kraj | Pivovarské nám. 1245/2 | 500 03 Hradec Králové

posta@kr-kralovehradecky.cz | www.kr-kralovehradecky.cz | tel.: +420 495 817 111

Statutární orgán

Hejtman Bc. Lubomír Franc

© 2013 ZOO Dvůr Králové a. s.

Foto: (a) archiv, (ah) archiv hvězdárny, (th) Tomáš Hajnyš, (jm) Jana Myslivečková, (gk) Gabriela Kunešová, (zb) Zdeněk Bárta, (pm) Pavel Moucha, (rš) Radek Šleis, (vm) Vladimír Mertlík, (zč) Zdeněk Čermák, (jb) Josef Brokeš, (lp) Lucie Pavlačíková, (iv) Iva Váhalová, (jž) Jan Žďárek, (dh) Dana Holečková, (pj) Petr Jiříčka, (mp) Michal Podhrazský, (pž) Pavla Židuliaková, (mk) Milan Kořinec, (lč) Luděk Čulík, (rh) Radek Hlávka, (rk) Renata Krčmářová, (im) Igor Mašín, (pv) Petra Veselovská, (vs) Vlastimil Staněk, (mpl) Michal Polák, (js) Jiří Semerák

Redakce: Ing. Jaroslav Hyjánek, Zdeněk Bárta, RNDr. Pavel Moucha, RNDr. Gabriela Kunešová, Ph.D., Pavel Šereda

Jazyková úprava: RNDr. Gabriela Kunešová, Ph.D., Ilona Kratochvílová

Grafická úprava: Pavel Šereda

ISBN 978-80-905184-2-1

Úvodní slovo

Jako tradičně zaznamenala zoo i v roce 2012 řadu chovatelských úspěchů, o kterých referují odborní pracovníci na dalších stranách této zprávy. První pololetí probíhalo ve znamení generální přestavby pavilonu goril realizované zásluhou dotace získané z evropských fondů, a zlepšování provozu Afrického safari. Novinkou letní sezóny byly safaribusy vyrobené na zakázku ve Vysokém Mýtě, a tak poprvé od zprovoznění safari v roce 1989 se mohli návštěvníci projíždět v moderních a nových autobusech.

Jsem upřímně ráda, že druhý rok provozu velkého okruhu safari, který si návštěvníci projížděli vlastními vozy, proběhl bez provozních problémů a nabídl návštěvníkům zajímavé zážitky. Při návštěvách afrických rezervací jsem plně pochopila původní záměr Ing. Josefa Vágnera, umožnit našim občanům aspoň na chvíli zažít podobné vjemy jako v pravé africké přírodě. Ostatně ohlas jednoho letošního návštěvníka mluví za vše:

„Tak nějak jsem nenašel něco jako "knihu přání a stížností" a tak píši tento mail. Vaše safari i zoo jsme navštívili s vnukem a hlavně kvůli němu. Sami jsme byli asi 3x na safari v Africe a tak jsme si nedovedli představit, že by safari v České republice mohlo být o něčem. Ale hluboce se omlouváme. Samozřejmě, Afrika to být nemůže, ale safari je nepředstavitelně krásné a každému, kdo se nemůže do Afriky vypravit, ho můžeme vřele doporučit. Bohužel to má jednu nevýhodu - na safari - a to i na vaše - se chceme brzy vrátit. Ještě jednou velké díky za jak večerní, tak denní s vlastním autem absolvované safari.“

Koncem roku došlo ke změně ředitele zoo. Proto si dovolím na závěr úvodu osobní přání: „Přeji krásné královédvorské zoo, aby přečkala obtížné období ekonomické krize a mohla se dále rozvíjet ku prospěchu zvířat i návštěvníků, svému nástupci mnoho pracovních úspěchů a zaměstnancům zahrady, aby pro ně práce byla i pod novým vedením radostným životním posláním. Děkuji všem partnerům a sponzorům za dobrou spolupráci a věřím, že přetrvá i pro dobu příští.“

RNDr. Dana Holečková

Dvůr Králové nad Labem, 31.12.2012

Vážení přátelé,

po dvaadvaceti letech strávených převážně ve vedení chomutovského zooparku, jsem se v závěru roku, vzácnou shodou náhod a okolností, vrátil do zoologické zahrady, ve které jsem před čtvrt stoletím po mé promoci začínal.

Dvorská zoo byla od dob velkých transportů organizovaných Ing. Josefem Vágnerem slavná především svými chovy a odchovy afrických kopytníků. Poslední dvě dekády jsem, jako kolega s velkým zájmem sledoval přestavbu téměř celé klasické části zoo a dokončení původně plánovaného safari.

Vybudování kvalitního restauračního zařízení, hotelu a nakonec i afrického kempu znamenalo nejen zkvalitnění a rozšíření nabídky služeb návštěvníkům, ale i vytvoření potenciálu pro zvyšování soběstačnosti zoologické zahrady. Že se jednalo o správnou cestu, potvrzuje i řada dalších zoologických zahrad, které si v tomto směru berou z dvorské zoo příklad.

Mému srdci nejbližší byla vždy spolupráce na kvalitních reintrodukčních programech. Vrcholem práce v zoologické zahradě je pomáhat s obnovou přírodní rozmanitosti a posilovat volně žijící populace. Dvorská zoo se může pyšnit stovkami zvířat, která v mnoha druzích odcestovala z podkrkonoší do různých koutů afrického kontinentu.

Vnímám jako svou povinnost navázat na dobrou práci Ing. Josefa Vágnera, RNDr. Dany Holečkové a dalších mých předchůdců, využít potenciál zahrady a především kvalitního, zkušeného a odborně zdatného kolektivu spolupracovníků a rozvíjet tuto významnou organizaci k radosti návštěvníků, spokojenosti zaměstnanců a ve prospěch zvířat a africké přírody.

MVDr. Přemysl Rabas

Dvůr Králové nad Labem, 31.12.2012

Vedení a zaměstnanci

Ředitelství zoo

MVDr. Přemysl Rabas

Ředitel zoo

Ing. Jiří Děd

Zástupce ředitele

Ing. Jaroslav Hyjánek

Projektový management a vnější vztahy

Sekretariát ředitelky: 2

Bc. Radek Hlávka

Vedoucí oddělení kopytníků 2

Bc. Jiří Hrubý

Zoolog asistent

Mgr. Michal Podhrázský

Vedoucí oddělení ptáků a primátů

Zaměstnanci útvaru: vrchní ošetřovatelé 6, ošetřovatelé 47, administrativa 3

Vedoucí vzdělávání a marketingu

RNDR. Gabriela Kunešová, Ph.D.

Vedoucí útvaru

Zaměstnanci útvaru:6

Ekonomie

Hana Dvořáková

Vedoucí útvaru

Zaměstnanci útvaru: 7

Návštěvnický servis

Jan Pařík, DiS.

Vedoucí útvaru

Lucie Petráčová

Vedoucí návštěvnického provozu

Ing. Zuzana Dědová

Vedoucí prodejen

Roman Lahučký

Vedoucí Hotelu Safari a Safarikempu

Zaměstnanci útvaru: návštěvnický provoz 5, zooshop 4, hotel 6, sklad 1, kemp 5

Výživa zvířat a údržba

Ing. Jiří Děd

Vedoucí útvaru

Ing. Monika Ptáčková

Vedoucí oddělení výživy zvířat

Miroslav Bednář

Vedoucí oddělení údržby

Martin Vala

Vedoucí objemových krmiv a energetik

Zaměstnanci útvaru: výživa zvířat 16, údržba 7, zahradní údržba 12

Zoologie

Zdeněk Bárta

Vedoucí útvaru

Bc. Josef Brokeš

Vedoucí oddělení šelem

RNDR. Pavel Moucha

Vedoucí výměny zvířat

Bc. Luděk Čulík

Vedoucí oddělení kopytníků 1

Technický servis

Ing. Petr Jiříčka

Vedoucí útvaru

Zaměstnanci útvaru: 2

Externí spolupracovníci

Ing. Arch. Markéta Šebestová

Zahradní architektka

MVDr. Jiří Váhala, Ph.D.; MVDr. Lukáš Pavlačík, Ph.D., MVDr. Tomáš Krejčí

Veterinární lékaři

Přepočtený počet zaměstnanců zoo v roce 2012: 149

Po většinu roku 2012 byli členy vedení zoo (zleva): Jan Pařík, DiS., Hana Dvořáková, Ing. Petr Jiříčka, RNDr. Dana Holečková, Ing. Jiří Děd, Ing. Aleš Kancnýř, RNDr. Gabriela Kunešová Ph.D. a Zdeněk Bárta. (zč)

První slova nového ředitele MVDr. Přemysla Rabase k zaměstnancům zoo za přítomnosti Doc. RNDr. Mariana Slodička, CSc. (předsedy představenstva). (zč)

Významné události 2012

Tomáš Hajnýš, Jana Myslivečková

Václav Vydra a Bc. Luděk Čulík při natáčení pořadu Máte mě. (jm)

V roce 2012 provázely ZOO Dvůr Králové úspěchy, ale i neúspěchy. Úspěšný byl rok zejména z hlediska chovatelského. Narodilo se zde a vylíhlo celkem 642 mláďat savců, ptáků a plazů. K nejvýznamnějším odchovům patří bezesporu již 38. mládě nosorožce dvourohého a celkově 50. mládě nosorožce narozené v historii královédvorské zoo. Z investičních akcí bylo novinkou rozšíření Afrického safari o dva nové výběhy. Zebry Grévyho a žirafy Rothschildovy dostaly poprvé možnost přecházet na zatravněné plochy. V červenci byl slavnostně otevřen kompletně zrekonstruovaný Pávilon goril, který poskytuje komfortní prostředí pro zde chované primáty i pro návštěvníky zoo, kteří je pozorují. Bohužel, i přes masivní propagační kampaň, došlo k dalšímu poklesu počtu lidí, kteří zoo za celý rok navštívili a k negativnímu mediálnímu obrazu zahrady přispěla informace o ukončení členství zoo v organizaci WAZA. V posledním čtvrtletí roku došlo ke změně ve vedení zoo, kdy dosavadní ředitelka RNDr. Dana Holečková na svoji funkci rezignovala. Novým ředitelem jmenovalo představenstvo ZOO Dvůr Králové a. s., v souladu se stanovami společnosti, s účinností od 1. 12. 2012, MVDr. Přemysla Rabase, který ve výběrovém řízení zvítězil. Následuje stručný přehled významných událostí roku 2012.

Leden

- 1.1. **Prvním narozeným mládětem roku 2012** byla želva uhlířská, která se vylíhla jako 211. želva uhlířská v chovu zoo. Tento den bylo nutno samici geparda Darili odebrat poslední přeživší mládě (sameček *19. 12. 2011) na umělý odchov.
1. 1. – 8.1. **Vánoční zoo.** Zoo byla slavnostně osvětlena, otevřeno o víkendech až do 19 hodin, v pracovních dnech do 16 hodin. Od 15 hodin bylo snížené vstupné. Bylo mimořádné teplé lednové počasí.
4. 1. **Indie.** Přednáška z cyklu organizovaného již šestým rokem ve spolupráci s Městskou knihovnou Slavoj, 50 účastníků. Mgr. Michal Podhrazský přednášel o národních parcích Indie.
- 13.1. **Tisková konference ARRIVA (Osnado)** k projektu „Zážitky na dosah, Cestování pro celou rodinu“. Po představení projektu, který spočívá v zavedení pravidelné autobusové výletní linky z Janských Lázní přes Trutnov do ZOO Dvůr Králové a do Kuksu třikrát za den, následovala komentovaná prohlídka po zoo pro 45 účastníků konference.
- 13.1. **Setkání se zaměstnanci.** Ředitelka zoo RNDr. Dana Holečková zahájila setkání informací o minulém roce a děním v roce současném. Bc. Luděk Čulík přednášel o chovu okapi v ZOO Dvůr Králové. Akce byla zakončena neformální diskusí s občerstvením, které zajistila firma Gastro-ZOO.
13. 1. **Soutěž o jméno volavky.** ZOO Dvůr Králové a Český rozhlas Hradec Králové vyhlásily soutěž o jméno samce volavky rusohlavé, který 26. srpna 2011 neplánovaně opustil ZOO a ve zdraví se později vrátil. Soutěž byla vyhodnocena v pořadu ČRo HK Radioporadna dne 23. 2. 2012. Vyhrála paní Zdenka Pučová z Prahy se jménem Frnkлік.

Únor

1. 2. **Ptačí park Josefovské louky.** Přednáška Ing. Kamil Čiháka o projektu zaměřeném na ochranu ptáků v dolním pometují, kde vzniká Ptačí park Josefovské louky. Městská knihovna Slavoj, Dvůr Králové nad Labem, 30 účastníků.
2. 2. **420. mládětem vodušky červené** narozeným v zoo se stal sameček Guru.
3. - 5. 2. **Za pěkné vysvědčení do zoo zdarma.** Vstup zdarma a malý dárek dostali žáci prvního stupně základní školy, kteří měli na vysvědčení samé jedničky, žáci druhého stupně a studenti středních škol, gymnázií, učilišť s významáním. I přes mrazivé počasí (- 15°C) využilo volný vstup 30 dětí.
8. 2. **Oslava 7. narozenin orangutana bornejského.** V pavilonu Ptačí svět se uskutečnil enrichment u orangutanů, spojený s oslavou 7. narozenin nejstaršího mláděte samečka Besara. Vzhledem k přítomnosti tří mláďat orangutanů a dvou mláďat hulmanů zoolog Bc. Josef Brokeš připomenul unikátnost těchto chovatelských úspěchů.
13. 2. **Vyhlášení výsledků ankety „Nejúspěšnější sportovci Semilského okresu 2011“.** ZOO Dvůr Králové byla partnerem akce a poskytla ceny výhercům, které předaly RNDr. Dana Holečková a Mgr. Gabriela Kunešová, PhD. Logo zoo jako partnera akce bylo celý večer promítáno na velkoplošné obrazovce umístěné na jevišti.

Gepardě Deni se svými kmotry šéfredaktorkou Krkonošského deníku Miroslavou Jasanskou a ředitelem regionálního Deníku východní Čechy Tomášem Doubravou. (zč)

Lenka Slavíková, Věra Martinová, Bohouš Josef, kmotři žiraf síťovaných. (jm)

23. 2. **Kontaktní zvířata.** Představení s kontaktními zvířaty z Darwinovy stanice a propagace ZOO Dvůr Králové na konferenci zaměstnanců firmy Penny. Pracovníci marketingu a vzdělávání připravili pro organizátory akce soutěž „Nikdo není dokonalý“ a za odměnu obdrželi adopční příspěvek 10 000 na chov geparda. Hradec Králové, Futurum, sál CineStar, 250 účastníků.
23. 2. **Zasedání valné hromady občanského sdružení Natura viva** v letohrádku zoo. Ing. Jiří Děd přednesl výroční zprávu občanského sdružení 2011. Byl přijat nový člen sdružení, pan Nasik Kiriakovský. Ředitelka zoo RNDr. Dana Holečková informovala o činnosti zoo v roce 2011 a záměrech pro rok 2012. Blíže v další části této výroční zprávy.

Březen

1. 3. **Křtiny geparda.** V 11 hodin pokřtili Miroslava Jasanská, šéfredaktorka Krkonošského deníku a ředitel Deníku regionu Východní Čechy Tomáš Doubrava mládě geparda. Sameček dostal jméno Deni.
7. 3. **Za ptáky Izraele.** Ing. Kamil Čihák přednášel o zemi, kterou vede významná migrační trasa staticů ptáků vracejících se ze zimovišť v Africe na hnízdiště do Evropy a západní Asie. Městská knihovna Slavoj, Dvůr Králové nad Labem, 35 účastníků.
- 8.3. **Dva noví lvi přicestovali do ZOO Dvůr Králové z Indie.** Ve čtvrtek 8. 3. večer byl v zoo vyložen nový pár lvů indických, který přišel ze Zoo Hyderabad. ZOO Dvůr Králové tak má po několika letech opět samce lva a navíc velmi geneticky cenného.
16. – 17. 3. **Veletrh cestovního ruchu a cykloturistiky 2012.** Prezentace zoo na veletrhu cestovního ruchu na výstavišti Aldis v Hradci Králové ve společném výstavním stánku Královských věnných měst. Zoo se prezentovala tiskovými, individuálním oslovováním návštěvníků veletrhu a sobotním programem s kontaktními zvířaty.
24. 3. **Víkend v džungli.** Prezentace zoo na celostátní akci Junáka v Hradci Králové. Vzdělávací pracovníci zoo předvedli program motivovaný Kiplingovou knihou džunglí. Akce se zúčastnilo cca 180 skautů.
26. 3. – 25. 5. **Dny Země.** Brigádnická výpomoc, 47 studentů SŠIS Dvůr Králové nad Labem, 82 žáků ZŠ kpt. Jaroše, Trutnov, 20 žáků ZŠ Velké Svatoňovice a 25 žáků ZŠ bratří Čapků, Úpice pomohlo s přípravou na letní sezonu, zejména s úklidem návštěvnických prostor. Žáci a studenti absolvovali vzdělávací programy se zvířaty.
30. 3. **Projekty ZOO Dvůr Králové v Africe.** Přednáška ředitelky zoo RNDr. Dany Holečkové o unikátním projektu ZOO Dvůr Králové na záchranu severních bílých nosorožců v rezervaci Ol Pejeta v Keni. Rtyně v Podkrkonoší, 50 účastníků.

Duben

3. – 4. 4. **Zasedání odborných komisí Unie Českých a Slovenských zoo v ZOO DK**
Uskutečnilo se zasedání: Komise pro chov žiraf, Komise pro chov antilop, Komise pro chov vzácných plemen domácích zvířat a Krmivářská komise. Jednání se zúčastnilo 40 zástupců z 11 zoologických zahrad České a Slovenské republiky. Dále se zúčastnili zástupci České zemědělské univerzity a dvou firem vyrábějící krmiva pro zvířata v zoologických zahradách. Ne-

Vítězka předškolní kategorie ZUŠ výtvarné soutěže Zvíře není věc Anna Dobiášová. (jm)

Start 28. ročníku Běhu Safari dne 7.4. (zč)

čekaným hostem konference ubytovaným v Hotelu Safari, byl uměle odchovávaný lenochod dvourstvý Bohouš. Ten doprovodil na jednání svoji ošetřovatelku ze Zoo Olomouc Hanu Dostálovou, která se o něj od narození stará. Paní Dostálová předvedla s Bohoušem vzdělávací program pro děti z přírodovědného kroužku při ZOO Dvůr Králové.

4. 4. **Kalahari.** MVDr. Lukáš Pavlačík, Ph.D. provedl posluchače divočinou přes Kgalagadi Transfortier Park. Městská knihovna Slavoj, Dvůr Králové nad Labem, 40 účastníků.
7. 4. **28. ročník silničního Běhu Safari.** Závod pořádal TJ Dvůr Králové nad Labem ve spolupráci se ZOO Dvůr Králové. Hlavní závod odstartovala starostka města Dvůr Králové nad Labem Mgr. Edita Vaňková. Zúčastnilo celkem 41 závodníků, z toho 9 žen. Vítěz hlavního závodu Ondřej Fejfar z AK Kroměříž dosáhl času 1:02:50.
9. 4. **Velikonoční zoo.** Návštěvníci zoo si mohli prohlédnout velikonočně vyzdobenou zahradu. Otevírací doba byla prodloužena do 17 hodin.
11. 4. **Povolání zoolektor.** Ing. Tomáš Hajnýš přednášel dětem ze ZŠ Podhartý o své práci v ZOO Dvůr Králové. Předvedl žákům ukázky dvou výukových programů včetně přírodnin a kontaktních zvířat a fotografie z hlavních vzdělávacích aktivit v zoo. Městská knihovna Slavoj, Dvůr Králové nad Labem, 30 účastníků;
14. 4. **Křtiny žirafích mláďat.** V sobotu odpoledne proběhly křtiny tří mláďat žiraf sítovaných, která se narodila v druhé polovině minulého roku. Nejstarší mládě, samička, dostala od kmotra Bohouše Josefa jméno Justina. Dva mladé žirafí kluky pokřtily sestry Věra Martinová a Lenka Slavíková jmény Benda a Jenda.
19. 4. – 30. 6. **Zvíře není věc.** Výstava vybraných dětských prací VIII. ročníku výtvarné soutěže, kterou pořádal Hankův dům MKZ ve spolupráci se zoo a pod záštitou starostky města Dvůr Králové nad Labem Mgr. Edity Vaňkové. Celkem se zúčastnilo 43 škol z ČR. Porota vybírala ze 721 prací. Oceněno bylo 35 maleb, kreseb a keramik. Slavnostní vernisáž výstavy s předáním cen se konala za účasti kreslíře Miroslava Bartáka ve čtvrtek 19. dubna v 16 hodin v galerii Pravěk očima Zdeňka Buriana. Účinkovaly děti základní umělecké školy ve Dvoře Králové nad Labem.
20. 4. **Den Země - Lesní pochod.** Společná akce ZOO Dvůr Králové, přírodovědného klubu Natura, Lesů ČR, DDM Jednička a České lesnické akademie Trutnov v rámci roku záchrany biodiverzity. Pochod byl dlouhý 5 km a na trase děti čekalo celkem 5 stanovišť s deseti soutěžními úkoly. Zúčastnilo se 372 žáků a studentů – přišlo 24 tříd z 9 škol ze Dvora Králové nad Labem a okolí. Výtěžek z akce 7 440 Kč byl věnován na adopci orangutana bornejského.
25. 4. **Zasedání odborné komise pro papoušky při Unii českých a slovenských zoologických zahrad.** Pracovního setkání se zúčastnilo 16 pracovníků ze sedmi zoologických zahrad, kteří přednesli 8 přednášek o chovu papoušků. Během jednání byly prezentovány přednášky s tématy: Chov papoušků v ZOO Dvůr Králové, Kakadu palmový – problematika chovu, Chov

Křtiny orangutana bornejského Dewi 30.4.: RNDr. Dana Holečková, Naďa Humlová, Ing. Alexej Kiriakovský. (th)

Soutěže dětí v rámci Dne Lesů 17.5. (th)

- loričků v ZOO Praha, Kamerový systém v budkách, a další. Kromě odborného programu byla připravena i prohlídka zoo.
28. 4. – 15. 5. **Jarní sezona.** Zvířata po zimním období zaplnila voliéry a kvetoucí letní výběhy. Bylo možné vidět na vlastní oči práci zoologů při jarním vypouštění zvířat. Otevírací doba se prodloužila od 9 do 17 hodin. ZOO nabízela kompletní služby jarní sezóny včetně vyhlídkového vláčku a stánků s občerstvením.
28. 4. – 2. 5. **XXIV Festiwal Kwiatow i Sztuki.** Prezentace zoo na festivalu květů a umění v prostorách Hřebčince Książ (součást turistického komplexu Książ) v Polsku. Zoo se prezentovala tiskovinami, individuálním oslovováním návštěvníků festivalu. Kvetoucí areál navštívilo několik desítek tisíc lidí, z nichž velká část byla oslovena či seznámena s nabídkou ZOO Dvůr Králové jako turisticky zajímavého cíle. Marketingoví pracovníci zoo propagovali zejména autosafari a ubytovací možnosti v zoo.
30. 4. **Křtiny orangutana bornejského.** V zoo proběhly křtiny mláděte orangutana, které se narodilo 31. 8. 2012 samici Satu. Malá samička dostala od kmotra Ing. Alexeje Kiriakovského, generálního ředitele zastoupení automobilky Mazda pro Českou a Slovenskou republiku, jméno Dewi (sanskrtský výraz pro označení bohyně).

Květen

2. 5. **Od přírody k welfare.** 14. ročník semináře pro učitele přírodopisu a biologie organizovaného oddělením vzdělávání a marketingu zoo ve spolupráci se Školským zařízením pro DVPP Královéhradeckého kraje, pracoviště Hradec Králové.
2. 5. **Divočinou Bornea.** RNDr. Vladimír Lemberk přednášel o rovníkovém ostrově, který je dosud symbolem ráje tropických zvířat a neporušenosti přírody. Městská knihovna Slavoj, Dvůr Králové nad Labem, 40 účastníků.
4. 5. **Příchod 8 gazel Thomsonových** poprvé v historii zoo.
5. 5. **DEN VĚDY v ZOO Dvůr Králové.** Během celého dne probíhal v zoo „zábavný program plný vědy“, který zaštiťoval projekt NaturTech.cz. V rámci akce se uskutečnilo finální kolo druhého ročníku celostátní soutěže Fyzikální duet a Rodinná zeměpisná soutěž o ceny, aneb co jsme v zoo vyzorovali.
9. 5. **Čeští nosorožci v Africe, aneb proč má ZOO San Diego nosorožce ze Dvořa Králové.** Přednáška ředitelky zoo RNDr. Dany Holečkové o unikátním projektu ZOO Dvůr Králové na záchranu severních bílých nosorožců. Americké centrum v Praze, 45 účastníků
11. 5. **Návštěva Američana Allena Nyhuise,** spoluautora knihy „America’s Best Zoos, A Travel Guide for Fans & Families“, jediného prodávajícího se průvodce o amerických nejlepších zoologických zahradách. Allen tentokrát vyrazil na turné po nejlepších zoo Evropy, z českých zoo si vybral Zoo Praha, Zoo Zlín, Zoo Plzeň a Zoo Dvůr Králové.
12. 5. **1. den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 44 klientů ČSOB z oblasti Moravy.
13. 5. **2. den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 61 klientů ČSOB z oblasti Hradec Králové.

Den matek s hejtnanem Královéhradeckého kraje Bc. Lubomírem Francem 13.5. (th)

Křtiny gepardů jmény Laurel a Hardy dne 9.6. Zleva Petr Malásek, Iva Váhalová, Bc. Josef Brokeš a Dana Morávková. (jm)

13. 5. **Setkání rodičů a dětí s hejtmanem Královéhradeckého kraje Bc. Lubomírem Francem u příležitosti Dne matek dne 13. 5.** Akce pro cca 30 rodičů s dětmi, které se narodily v Královéhradeckém kraji jako první v roce.
16. 5. – 7.10. **Hlavní návštěvnícká sezona.** Africké safari bylo otevřeno již v třidvacáté sezoně a zoo nabídla návštěvníkům kompletní služby letní sezóny. Safari bylo rozšířeno o dvě sekce a vyhlídku u Pavilonu surikat.
17. 5. **Den lesů.** Prezentace zoo na **Hájemství, kde** probíhaly akce pro cca 580 dětí místních základních škol a mateřských školek.
18. 5. **ZOO Dvůr Králové získala dvě prestižní ocenění za odchov mláďat.** V soutěži odchov roku, pořádané Sdružením Česká zoo, získal v kategorii ptáků první místo odchov hadilova písaře v ZOO Dvůr Králové. Nej... mládětem roku 2012 se v rámci soutěže BabyZOOM 2012 stala samička okapi Ebony.
19. 5. **Hrátky se zvířaty.** Prezentace zoo na akci DDM Jednička se stánkem plným přírodnin a kontaktních zvířat (želva uhlířská, agama vousatá, korálovka sedlatá). Akci navštívilo cca 600 dětí.
19. 5. **Křtiny mláďat hulmanů a koncert Vladimíra Hrona.** Křtiny proběhly ve 13 hodin u výběhu hulmanů pavilonu Ptačí svět. Dvě samičky pokřtil jmény Hébé a Áté oblíbený moderátor a zpěvák Vladimír Hron. Své fanoušky potěšil i krátkým koncertem, který se konal na podiu u Ostrova lemurů. Po koncertu následovala autogramiáda.
19. 5. **3. den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 53 klientů ČSOB z oblasti Prahy.
25. - 26. 5. **21. setkání komise pro slony při UCSZOO.** Setkání komise pro slony při Unii českých a slovenských zoologických zahrad se zúčastnilo 28 osob.
26. 5. **4. den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 46 klientů ČSOB z oblasti Moravy.

Červen

1. 6.—30. 9. **Večerní safari.** V červnu a září bylo v provozu vždy v pátek a sobotu, o prázdninách každý den. Safaribusy odjížděly ve 20 a 21 hodin od vchodu na parkoviště zoo.
1. 6. **Dětský den v ZOO Dvůr Králové.** K Mezinárodnímu dni dětí připravila ZOO Dvůr Králové zábavný a soutěžní program ve spolupráci s Hvězdárnou Úpice a Střední školou informatiky a služeb ze Dvora Králové. Akci navštívilo 879 lidí.
2. 6. **5. den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 50 klientů ČSOB Chebu.
2. - 10. 6. **Výstava kaktusů, sukulentů a exotických rostlin.** V přednáškovém sále zoo byl v sobotu 2. června zahájen již dvacátý první ročník Výstavy kaktusů a sukulentů. Otevření se zúčastnila mluvčí zoo Jana Myslivečková a zástupci Klubu kaktusářů Dvůr Králové nad Labem. Výstava byla pro návštěvníky zoo zdarma přístupná do neděle 10. 6.
2. 6. **Dětský Super den Pardubice.** Prezentace zoo na zábavném dni pořádaném společností Czech marketing na Dostihovém závodišti Pardubice. Akci navštívilo cca 5 000 lidí.

Přivítání prázdnin v ZOO Dvůr Králové. Manželé Štědroňovi pokřtili marabu afrického, ošetřovatelka Z. Jarošová a ředitelka zoo RNDr. D. Holečková. (jm)

Boris Hybner se synem při natáčení pořadu Ze zoo do zoo. (jm)

6. 6. **Dětský den v Motole.** Pracovníci vzdělávání uspořádali ve spolupráci s organizátory Indiánských prázdnin dětský den na onkologické klinice v nemocnici Motol pro 30 dětských pacientů a 20 dospělých.
9. 6. **Křtiny gepardů.** Jménem Laurel pokřtila jedno kotě herečka Dana Morávková, druhé dostalo od jejího manžela, hudebníka a skladatele Petra Maláska, jméno Hardy.
16. 6. **Den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 63 klientů ČSOB z oblasti severovýchodu.
19. 6. – 6. 8. **Svět na fotografiích Jiřího Kolbasy v ZOO Dvůr Králové.** Fotografická výstava cestovatele Rádia Impuls Jiřího Kolbasy byla přístupná od úterý 19. června do 6. srpna, v přednáškovém sále zoo, denně od 10 do 17 hodin.
22. 6. **Letní setkání sponzorů a přátel zoo.** Ve večerních hodinách proběhlo v Safarikempu setkání se sponzory. Dále pokračoval program projíždkou po Večerní Safari a prohlídkou Pavilonu goril.
22. 6. **Třídíme s Nikitou.** V ZOO Dvůr Králové proběhlo vyhlášení výsledků V. ročníku soutěže základních škol, která je součástí dlouhodobého krajského projektu na podporu třídění odpadu „Čistá obec, čisté město, čistý kraj. Do letošního ročníku se přihlásilo 22 škol z celého kraje a hodnotitelská komise posuzovala celkem 34 projektů, kterých se zúčastnilo 383 žáků.
22. 6. **Netradiční fotografický workshop.** Unikátní dvoudenní fotografický workshop FOTOSAFARI ve spolupráci se ZOO DK a společností Canon připravil fotograf a dokumentarista Jan Svatoš.
23. 6. **6. den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 63 klientů ČSOB z oblasti Liberce.
24. 6. **Potštejn.** Prezentační akce zoo v Kemp Western Vochtánka. Pracovníci oddělení vzdělávání a marketingu pozvali zúčastněné do zoo, referovali o novinkách a akci Na safari vlastním vozem, předvedli program se zvířaty a přírodninami, cca 400 účastníků.
27. 6. **Návrat gorilího samce do ZOO Dvůr Králové.** Samec gorily nížinné Tadao se vrátil ze Zoo Liberec zpět do svého domova. V Liberci byl od prosince loňského roku, z důvodu generální přestavby pavilonu lidoopů v ZOO Dvůr Králové, realizované v rámci projektu „Turistický cíl - Pavilon goril“.
30. 6. **Přivítání prázdnin v ZOO Dvůr Králové.** Pestrý program připravený ve spolupráci s Českým rozhlasem Hradec Králové. Dopoledne probíhaly u Ostrova lemurů soutěže pro děti i dospělé. Ve 13 hodin proběhly křtiny čápa marabu. Jiří Štědroň pokřtil marabu afrického jménem Jirka. Od 14 hodin na podiu u Ostrova lemurů mohli návštěvníci zoo sledovat hodinový přímý přenos besedy vysílaný ze zoo živě s Jiřím Štědroňem, ředitelkou zoo RNDr. Danou Holečkovou a dalšími zaměstnanci zoo.
30. 6. **Dětský den v Úpici.** Pracovníci vzdělávání uspořádali ve spolupráci s hvězdárnou Úpice v rámci akce „Pozorovací víkend“ program pro 20 dětí. Ve dvou vystoupeních představili kontaktní zvířata z Darwinovy stanice v programu „Jak se plazí plazili“ a udělili rady pro chov terarijních zvířat.

Červenec

4. 7. **Pavilon goril v ZOO Dvůr Králové po kompletní rekonstrukci otevřen pro veřejnost.**

Slavnostního otevření Pavilonu goril se zúčastnil i hejtman Královéhradeckého kraje Bc. Lubomír Franc 4.7. (th)

Poslankyně Parlamentu České republiky Ing. Hana Orgoníková pokřtila mládě levharta jménem Dita. (jm)

Pavilon pro gorily v 11 hodin slavnostně otevřel hejtman Královéhradeckého kraje Bc. Lubomír Franc za přítomnosti firem a dodavatelů podílejících se na rekonstrukci, zástupců médií, ředitelů zoologických zahrad a dalších hostů. Generální přestavba pavilonu lidoopů v ZOO Dvůr Králové, realizovaná v rámci projektu „Turistický cíl - Pavilon goril“, proběhla za rekordních 6 měsíců. Byla spolufinancována Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj a navazuje na projekt „Kuks – Granátové jablko“. Nový pavilon ocenil i dlouholetý ošetřovatel goril Marek Ždánský a známá primatoložka Marina Vančatová, kteří se slavnostního otevření zúčastnili.

4. 7. **Setkání zaměstnanců.** Doc. Marian Slodičák, předseda představenstva pohovořil k zaměstnancům o hospodářské situaci, ředitelka zoo RNDr. Dana Holečková seznámila formou přednášky zaměstnance se Zoo Lisabon v Portugalsku a Zoo Arcachon ve Francii.
14. 7. **Křtiny samičky levharta perského.** V sobotu 14. července bylo pokřtěno 45. odchované mládě levharta perského, které se narodilo samici Deině 22. května letošního roku. Křtiny proběhly u Ostrova lemuruů, malou samičku pokřtila poslankyně Parlamentu České republiky Ing. Hana Orgoníková jménem Dita.
20. 7. **Tom a Jerry v zoo.** Zábavný celodenní program s oblíbenými postavičkami Toma a Jerryho probíhal v ZOO Dvůr Králové od 10 – 17 hod.
23. 7. - 6. 8. **Letní tábory mladých přírodovědců Karviná a Asterix Havířov.** 12 členů Stanice mladých přírodovědců z Karviné uskutečnilo letní tábor v zoo již po deváté. Letos prvně pořádalo svůj letní zootábor i 23 členů přírodovědné stanice Asterix – Havířov. V termínu 1. – 6. 8. do zoo denně docházeli na odborný program.

Srpen

4. 8. **Historické motorové vozy.** 54 posádek automobilových veteránů a motocyklů zamířilo do zoo v rámci 11. ročníku Dvorské toulky do Ratibořic. Od 9 hod proběhla jízda veteránů po Safari. Poté se historické vozy seřadily okolo letohrádku zoo. Od 11:15 hod se konal křest žirafy síťované Tamu. Kmotry a zároveň adoptivními rodiči se stali zástupci Old Racing Clubu. Ceny vítězům závodu historických vozidel předala v Ratibořicích vedoucí vzdělávání a marketingu RNDr. Gabriela Kunešová, Ph.D.
4. 8. **Jak se daří českým nosorožcům v Africe** referovala ředitelka ZOO Dvůr Králové Dana Holečková na II. ročníku festivalu DOTEKY AFRIKY, který proběhl v Horáckém muzeu v Novém Městě na Moravě pod záštitou předsedkyně PSP ČR paní Miroslavy Němcové a ministerstva kultury ČR.
6. 8. **Ukončeno členství naší zoo ve WAZA.**
- 7.8. - 25.9. **Úterní pozorování Slunce.** V letních útercích 7. 8., 14. 8., 21.8. a 28. 8., 4.9., 11.9., 18.9. a 25.9. probíhalo ve spolupráci s Hvězdárnou Úpice dopolední pozorování slunečních skvrn a dalších útvarů na Slunci. Pozorování Slunce speciálním solárním dalekohledem se těšilo pozornosti celkem 836 návštěvníků. Odborníci poskytovali návštěvníkům výklad úkazů na Slunci.
11. 8. **Tým Výletů ČRo 2 pokřtil v ZOO Dvůr Králové lemury.** Během prázdninové soboty 11. srpna nabídl ZOO Dvůr Králové návštěvníkům pestrý program, připravený ve spolupráci s Českým rozhlasem 2 – Praha, týmem

Dvorské toulky do Ratibořic pořádané s Old Racing Clubem při jízdě po Safari. (th)

Manželé Hutlovi s Adamem Šorfem pokřtili mláďata oslů somálských 8.9.12. (th)

- „Výlety“. Od 10 do 12 hodin se návštěvníci bavili při zajímavých soutěžích pro děti i dospělé, které proběhly u Ostrova lemuru. Ve 12:15 hodin na stejném místě proběhly **křtiny mláděte lemura kata**. Kmotry se stali moderátoři Pavel Kudrna a Jiří Kokmotos. Od 14 hodin na podiu u Ostrova lemuru proběhl přímý přenos besedy s ředitelkou zoo RNDr. Danou Holečkovou, s hlavním zoologem Zdeňkem Bártou a dalšími pracovníky zoo.
13. 8. **Novým druhem v ZOO Dvůr Králové je kočkodan Campbellův**. V Evropě jej zatím chovaly pouze dvě zahrady, Zoo Jihlava a Zoo Twycross, ZOO Dvůr Králové se nyní stává třetí.
17. 8. - 28. 9. **Hvězdné safari**. Spojení večerního pozorování zvířat s pozorováním krás letní oblohy ve spolupráci s Hvězdárnou Úpice. Jízdy Večerního safari byly obohaceny o komentované pozorování noční oblohy prostřednictvím hvězdářských dalekohledů. Pro zájemce bylo připraveno i promítání filmů s astronomickou tematikou v přednáškovém sále. Hvězdné safari probíhalo vždy v pátek: 17.8., 24.8., 31.8., 7.9., 14.9., 21.9. a 28.9. pro celkem 225 zájemců.
17. 8. **Farmtrip pro ruské touroperátory a novináře** v ZOO. Pro 25 účastníků byla připravena večerní prohlídka zoo, kdy RNDr. Dana Holečková provedla hosty pavilony Vodní světy, Africká savana, Okapi a Pavilon goril. Poté následovala večeře v salonku hotelu Safari, prohlídka Safarikempu a noční Safari projížďka.
18. 8. **Velká pardubická rodinná pouť**. Historicky 1. dostih ZOO Dvůr Králové na Dostihovém závodišti v Pardubicích pro čtyřleté koně na trati Steeplechase cross country, 4000 metrů. Na závodišti byl instalován propagační stan ZOO. Pracovníci účastníkům nabízely časopis Jambo a rozdávali propagační materiály zoo. Ceny vítěznému jezdcí, trenérovi a majiteli vítězného koně předávala ředitelka ZOO DK, RNDr. Dana Holečková, cca 7000 účastníků.
- Září**
1. 9. **Rozloučení s prázdninami**. Oslava 1. narozenin samice orangutana bornejského Dewi a 13. narozenin její matky Satu, které se obě narodily ve stejný den 31.8.
1. 9. **7. den ČSOB**. Akce pro klienty generálního partnera zoo. 66 klientů ČSOB z oblasti jihozápadní Čechy.
5. 9.-9. 10. **Dotykové stoly**. Praxe 24 studentů SŠIS Dvůr Králové n. L., kteří ve trojicích poskytovali informace návštěvníkům o plazech, rybách a savcích u vozíků před pavilony Vodní světy, Ptačí svět a Africká savana.
6. 9. **Běh naděje**. Prezentační akce zoo v rámci humanitární akce pro malé běžce na trati 1100 m dlouhé. Pracovníci účastníkům rozdávali kalendářiky, záložky a další drobné dárky včetně letáčků zoo. Účast cca 1400 dětí.
8. 9. **Křtiny tygrů a oslů somálských**. Ministr zdravotnictví Leoš Heger pokřtil tři koťata tygra ussurijského jmény: Tiber. Oliver a Patricie. Jména byla vybrána podle významů, který přinášejí, tedy: čestný, tradice a urozená. Dvě mláďata oslů somálských pokřtili u jejich výběhu manželé Hutlovi s Adamem Šorfem jmény Abad - Lumpík a Pirea.

Lucie Pavlačíková a ministr zdravotnictví Leoš Heger s tygříkem Oliverem 8.9. (jm)

Jubilejní 50.mládě nosorožce narozené v ZOO Dvůr Králové dostalo jméno Eliška. (jž)

8. 9. **8. den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 56 klientů ČSOB z oblasti jižních a středních Čech.
8. 9. **Narození jubilejního 50. mláděte nosorožce v ZOO Dvůr Králové.** Mládě je samička a je to 38. mládě nosorožce dvourohého (černého), které se v zoo narodilo. Matkou se stala samice Etosha (*4. 9. 2006 v ZOO DK, matka Elba, otec Jimm), otcem samec Davu (*19. 2. 2006 v Krefeldu).
14. 9. **Podpis Dodatku k Dohodě o spolupráci BBSK a KHK v Galerii Zdeňka Buriana.** Hosté absolvovali s ředitelkou zoo RNDr. Danou Holečkovou zákulisní prohlídku zoo, Safarikempu a projíždku safaribusem. V Galerii Pravěk očima Zdeňka Buriana podepsali smlouvu o spolupráci BBSK a KHK a následovala slavnostní večeře U Lemura.
15. 9. **Jičín – město pohádky.** Prezentační akce zoo spojená s předváděním kontaktních zvířat DS pro 10 000 návštěvníků na náměstí v Jičíně. Pozvánka pro návštěvníky na akci „Na Safari vlastním vozem“ s podzimní slevou, nabídka letáků, informace o mláďatech a podzimní zoo.
28. 9. **Do zoo parním vlakem.** K dopravě do zoo a zpět návštěvníci využili i vlak tažený parní lokomotivou, který vyjžděl z HK do DKNL a zpět do Jaroměře.
28. 9. **Evropská noc vědců.** Společná akce zoo a Hvězdárny Úpice. Základem programu bylo komentované pozorování hvězdné oblohy.
- Říjen**
2. 10. **Setkání se zaměstnanci.** Ředitelka zoo RNDr. Dana Holečková oznámila zaměstnancům, že hlavní návštěvnická sezona dopadla s kladným ekonomickým výsledkem a poděkovala zaměstnancům za práci. Od 1. října se zavedl 30 Kč příspěvek na stravu.
3. 10. **Thajsko - Stopem přes celý Malajský poloostrov.** Úvodem Ing. Hajnýš seznámil posluchače s kampaní na záchranu přírody JV Asie, které se účastní zoo v rámci Dekády biodiverzity. Přednášku o nádherné přírodě Thajska a Malajsie se zaměřením na herpetofaunu přednesl Roman Rozínek. Městská knihovna Slavoj, Dvůr Králové nad Labem, 40 účastníků.
4. -7. 10. **Světový den zvířat.** U příležitosti Světového dne zvířat mohli 4. -7. 10. domácí mazlíčci do zoo zdarma.
6. 10. **9. den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 45 klientů ČSOB z oblasti Prahy.
6. 10. **Filmový festival Dobromysl.** Ředitelka zoo RNDr. Dana Holečková předala cenu vítězi festivalového snímku v kategorii Příroda v průběhu slavnostního galavečera v Hankově domě ve Dvoře Králové n. L.
7. 10. **Ukončení hlavní letní sezony.** Příznivého počasí využila ZOO Dvůr Králové k prodloužení letní sezony včetně Afrického safari až do neděle 7. října. Letošní hlavní sezóna trvala od 16. května do 7. října, tj. 145 dní.
7. – 31.10. **Podzimní mezisezona.** V rámci podzimní sezóny bylo zahájeno stěhování zvířat do zimovišť, safaribusy odjely do garáží. Bylo sníženo vstupné a pokladna zůstala otevřena do 17 hodin. Pro návštěvníky byly přístupné všechny pavilony a většina letních výběhů. Vyhlídkové vlčky jezdily okružní jízdy k pavilonu lvů a zpět.
11. a 12. 10. **Moderní metody tréninku zvířat a jejich využití v chovatelské praxi.** Dvoudenní workshop pro zaměstnance zoo. RNDr. František Šusta, Ph.D.

Křtiny žirafy Rothschildovy, RNDr. D. Holečková a kmotří mláděte žirafy Ing. J. Bárta, Z. Čermák, Bc. L. Čulík. (th)

Křtiny 50. nosorožce dvourohého, Josef Dvořák a zoolog Bc. Radek Hlávka. (th)

ze Zoo Praha hovořil o mnoha způsobech, jak se svým zvířetem dosáhnout toho, co chceme. Videosál zoo a Darwinova stanice, 20 účastníků.

17. 10. **Ředitelka zoo RNDr. Dana Holečková odstoupila ze své funkce. Bylo vyhlášeno výběrové řízení na post ředitele ZOO Dvůr Králové.**
18. 10. **Vedením zoo byl pověřen zástupce ředitelky Ing. Aleš Kancný až do jmenování nového ředitele představenstvem.**
20. 10. **Křtiny žirafy Rothshildovy a nosorožce dvourohého.** V sobotu 20. října dopoledne pokřtili Ing Josef Bárta, ředitel finančních center Poštovní spořitelny, zoolog Bc. Luděk Čulík a marketingový pracovník zoo Zdeněk Čermák samečka žirafy Rothschildovy jménem Valim. Ve třináct hodin byly zahájeny křtiny samičky nosorožce dvourohého. Herec Josef Dvořák pokřtil mládě jménem Eliška.
20. – 28. 10. **Týden duchů.** Tradiční akce spojená s dlabáním dýní. Letošní novinkou bylo vyhlášení fotografické „Dýňové soutěže“ a projížďky vláčky k Pavilonu lvů.
- 27.10. **Halloween na zámku Karlova Koruna.** Prezenční akce zoo pro děti a rodiče v Chlumci nad Cidlinou. Byla zajištěna distribuce letáků s pozvánkou na Vánoční zoo do cca 70 mateřských škol. Akce se zúčastnilo cca 300 návštěvníků.
- 27.10. **Prezentace vozů Škoda Rapid.** Prezenční akce vozu Škody Rapid v rámci projektu Pohádkové Česko.
27. 10. **10. den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 60 klientů ČSOB z jihozápadních Čech.
31. 10. **Odchod samice pralesní žirafy okapi Etany.** Zoo opustila zoo samice okapi Etana, která zde porodila dvě mláďata (*2008 samec Ewango, *2011 samice Ebony).

Listopad

7. 11. **Je Ghana hrobem bílého muže?** Ing. Michal Skalka z Krkonošského národního parku přednášel o tom, proč navštívit Ghanu. Městská knihovna Slavoj, Dvůr Králové nad Labem, 40 účastníků.
10. 11. **Oslava 2. narozenin mláděte orangutana bornejského.** Pracovníci výživy a zoologie ve spolupráci s Janou Řehákovou připravili oslavenkyni ovocný dort a zajímavé dárky v rámci enrichmentu orangutanů. O chovu orangutanů v naší zoo poreferoval Mgr. Michal Podhrazský, o probíhající kampani na záchranu přírody Jihovýchodní Asie Ing. Tomáš Hajnýš. Akce proběhla v rámci mezinárodního Týdne ochrany orangutanů, který vyhlásila nadace Orang Utan Republic Foundation ve spolupráci s dalšími organizacemi včetně EAZA (Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií) a probíhá na řadě míst celého světa. U expozice orangutanů se od 10. 11. promítala nezkrácená verze filmu Zelená poušť.
14. 11. **Druhé kolo výběrového řízení na pozici ředitele ZOO Dvůr Králové.** Vítězem výběrového řízení na ředitele ZOO Dvůr Králové se stal MVDr. Přemysl Rabas.
16. 11. **Vyhlášení výsledků (výběr výherců) fotosoutěže.**
20. 11. **Den firmy Skittles (barevné bonbóny).** V úterý se v Galerii Zdeňka Buriana konalo vyhlášení videosoutěže pořádané firmou Skittles spojené

Na předvánočním setkání sponzorů a přátel zoo poděkoval předseda představenstva Marián Slodičák odstupující ředitelce D. Holečkové za vykonanou práci pro zoo. (th)

Oslava 10. narozenin sloniho samce Kita. (jm)

s předáváním hodnotných cen výhercům. Tato firma v zastoupení pana Davida Formana adoptovala mládě žirafy síťované. Následovaly **křtiny žirafy síťované**. Mladá samička dostala jméno Skitty, patrony jejich křtin – kmotry se stala čtveřice zástupců médií: Petr Konečný (Facestar), Marta Pawlicová (Fajn život), Mirka Srdínková (Bravo Girl), Blanka Dražanová (www.trendyzdravi.cz). Odbornou součástí programu zajistil zoolog Luděk Čulík přednáškou o žirafách a jejich chovu v ZOO Dvůr Králové.

21. 11. **Představenstvo ZOO Dvůr Králové a. s.** v souladu se stanovami a.s. **jmenovalo ředitelem společnosti MVDr. Přemysla Rabase** s účinností od 1. 12. 2012.
29. - 30. 11. **Setkání zástupců turistických informačních center.** Dvoudenní konference pro 55 pracovníků a zástupců informačních středisek. Setkání IC bylo aktivitou projektu Cílená prezentace a propagace Královéhradeckého kraje jako celku II.
30. 11. **Akce pro klienty Komerční banky** - firemní akce pro 25 osob.
30. 11. **Den sponzorů a přátel zoo - Vánoční setkání.** Akce pro 120 sponzorů začala uvítáním hostů v konferenčním salonku Hotelu Safari. Po procházce po zoo následovala audiovizuální prezentace „Takový byl rok 2012“ (autor Jiří Bálek) s komentářem emeritní ředitelky. Předseda představenstva, Doc. RNDr. Marián Slodičák, CSc. poděkoval RNDr. Daně Holečkové za práci, kterou ve funkci ředitelky od roku 1996 vykonala a představil nového ředitele MVDr. Přemysla Rabase.

Prosinec

3. 12. **Setkání zaměstnanců.** Představenstvo ZOO Dvůr Králové a.s. svolalo krátký pracovní mítink se zaměstnanci. **RSDr. Ing. Otakar Ruml jednání zahájil a poděkoval za práci, kterou ve funkci ředitelky od roku 1996 vykonávala RNDr. Dana Holečková.** Ta se se zaměstnanci rozloučila a poděkovala jim za práci v uplynulé sezóně. **Doc. RNDr. Marián Slodičák, CSc. představil nového ředitele MVDr. Přemysla Rabase, který se stal vítězem výběrového řízení na ředitele ZOO Dvůr Králové.**
3. – 21.12. **Zdobení stromečků.** Zoo uspořádala již pátým rokem tuto akci pro školy. Třídní kolektivy si mohly přijít ozdobit svůj vánoční stromeček a potom si i zoo zdarma prohlédnout. Během akce dorazilo do areálu zoologické zahrady celkem 3711 dětí a 441 dospělých!
3. 12. **Vánoční zoo.** Již po šestnácté měli návštěvníci zoo možnost obdivovat vánoční výzdobu a osvětlení. Akce Vánoční zoo probíhala až do 6. ledna 2013.
4. 12. **Akce pro klienty Komerční banky.** Zákulisní prohlídka kuchyně zvěře pro 35 pracovníků z oblasti zemědělství s odbornými pracovníky zoo.
5. 12. **Mikuláš v zoo.** Zoo nachystala pro malé i větší návštěvníky mikulášskou nadílku. Od 13 do 18 hod chodil po zoo Mikuláš s maskotem lva a tygra.
5. 12. **Indonésie.** Úvodem Ing. Tomáš Hajnyš seznámil posluchače s kampaní na záchranu přírody JV Asie, které se účastní zoo v rámci Dekády biodiverzity. Jednatel NaturaServisu Hradec Králové, Roman Rozínek přednášel o nádherné přírodě Indonésie. Městská knihovna Slavoj, Dvůr Králové nad Labem, 45 účastníků.

Děti z Dětského centra ve Dvoře Králové nad Labem se staly 350 000. návštěvníky zoo. (jm)

Na Štědrý den seznamoval návštěvníky s mimořádnou nabídkou Ing. Tomáš Hajnýš. (vs)

7. 12. **Akce pro město Hronov.** Firemní akce s připitkem pro 40 osob v pavilonu Ptačí svět v 15.30 hod a prohlídka dalších tropických pavilonů v zoo s průvodcem.
8. 12. **11. den ČSOB.** Akce pro klienty generálního partnera zoo. 59 klientů ČSOB z oblasti severovýchod.
10. 12. **Vitání třístapadesátitisícího návštěvníka.** Stala se jím skupinka 6 dětí z Dětského centra ze Dvora Králové nad Labem, která s paní vychovatelkou přišly ozdobit stromeček. Na děti čekalo překvapení v podobě mikulášského pytle plného plyšových hraček.
14. 12. **Akce pro klienty Komerční banky.** Slavnostní zahájení akce s připitkem pro 15 osob v pavilonu Ptačí svět v 15.30 hod a prohlídka dalších tropických pavilonů v zoo s průvodcem.
15. 12. **Oslava 10. narozenin sloního samce v ZOO Dvůr Králové.** Ve 13 hodin proběhla u výběhu slonů oslava 10. narozenin samce slona afrického Kita. Zoolog Bc. Josef Brokeš představil oslavence návštěvníkům u výběhu slonů. Kromě kulatých narozenin slavil Kito i tzv. „čtyř tuniny“. Po příchodu do zoo vážil samec přes 2000 kilogramů, nyní má 4 075 kilogramů.
15. 12. - 6. 1. **Vernisáž výstavy soutěžních fotografií.** V Galerii Pravěk očima Zdeňka Buriana proběhlo vyhlášení výsledků letošní Fotosoutěže ZOO Dvůr Králové a předání cen autorům vítězných snímků. Součástí programu byl slavnostní připitek a videoprezentace oceněných snímků. Nejúspěšnějším soutěžícím se stal Pavel Sobotka, který zvítězil v kategorii Portréty zvířat (podkategorie nad 18 let). Jeho portrét čápa marabu získal zároveň ocenění absolutního vítěze soutěže. A velkým úspěchem se mohl pochlubit i desetiletý David Svoboda, který získal za portrét lva indického (kategorie Portréty zvířat) druhé místo a za snímek zeber a vodušek (kategorie SAFARI 2012) třetí místo. Oceněná díla byla vystavena v Galerii Pravěk Očima Zdeňka Buriana od 15. 12. 2012 do 6. 1. 2013.
20. 12. - 6. 1. **Vánoční dárek - do ZOO za 1,- Kč.** Ve dnech 24. 12. 2012 a 1. 1. 2013 připravila zoo pro návštěvníky vánoční dárek, vstup do zahrady na Štědrý den a Nový rok za symbolické vstupné 1 korunu. Navíc od 20. 12. do 6. 1. 2013 mimořádnou slevu vstupného do Vánoční zoo.
22. 12. **Vánoční nadílka u lidoopů.** Lidoopi dostali v rámci enrichmentu vánoční dárky. Nadílka byla zahájena v 10 hodin v Pavilonu afrických primátů u gorilího samce Tadaa a skupiny šimpanzů. V 11 hodin pokračovala v Pavilonu Ptačí svět, kde se nadělovalo orangutanům. Před zahájením akce poděkovali člen představenstva zoo Ing. Otakar Ruml a zoolog Mgr. Michal Podhrazský paní Janě Řehákové z Nové Paky za její dlouholetou podporu primátů v Královédvorské zoo.
24. 12. **Do ZOO za 1 Kč.** ZOO Dvůr Králové připravila pro návštěvníky vánoční dárek, vstup do zahrady na Štědrý den symbolické vstupné 1 korunu. Nabídku využilo 5 350 návštěvníků. Někteří z nich použili ušetřené peníze na nákup permanentky pro následující kalendářní rok. V době od 20. 12. do 6. 1. 2013 byla mimořádná sleva vstupného do Vánoční zoo.
31. 12. **Silvestr v zoo.** Slavnostní připitek pro 2 skupiny 50 hotelových hostů, kteří v restauraci U Lemura trávili silvestrovský večer.

Marketing a vztahy s veřejností

Gabriela Kunešová

Pracovníci útvaru Vzdělávání a marketingu (zleva): Ing. Tomáš Hajnýš, Jana Myslivečková, Ilona Kratochvílová, Pavel Šereda, Zdeněk Čermák a RNDr. Gabriela Kunešová, Ph.D. (zč)

Oddělení Vzdělávání a marketingu připravilo, zorganizovalo a ve spolupráci s ostatními útvary realizovalo v roce 2012 více než sto akcí. Největší podíl z nich představovaly akce pro zvýšení návštěvnosti zoo a které byly bonusem k prožitku návštěvníků během prohlídky zahrady. K akcím pro veřejnost patří mnohé záležitosti dnes již tradiční, zpravidla spojené se zvýhodněným vstupným nebo soutěžemi o věcné ceny: Za pěkné vysvědčení do zoo zdarma, Velikonoční zoo, Týden duchů, Mikuláš v zoo, Vánoční zoo, Silvestr v zoo, Dětský den v zoo, Den kroužku mladých přírodovědců, výtvarná soutěž pořádaná s Hankovým domem města - Zvíře není věc, Přivítání prázdnin se ZOO Dvůr Králové, Letní tábor mladých přírodovědců Karviná a Havířov, Třídíme s Nikitou, Běh Safari, Pozorování Slunce a Hvězdné safari, Parním vlakem do zoo, Evropská noc vědců a Světový den zvířat. Nově proběhly např. Den vědy v zoo a výstava fotografa a cestovatele Jiřího Kolbavy. Ve spolupráci s královédvorskou městskou knihovnou Slavoj proběhl již tradiční cyklus přednášek pro veřejnost se zoologickou tematikou. Bylo uspořádáno dvanáct slavnostních křtin nových přírůstků.

Dvakrát jsme s radostí přivítali sponzory a přátele zoo, kterým jsme se snažili osobně a prostřednictvím doprovodného programu vyjádřit naše díky za projevenou přízeň.

Na dvacet akcí bylo komerčního typu. Podrobný přehled všeho dění je zaznamenán v kapitole Významné události 2012 této výroční zprávy.

Vedle kampaní vztahujících se k již tradičním akcím v zoo (např. Vánoční zoo a Týden duchů) byla nejvýznamnějším marketingovým produktem kampaň k letní sezoně a otevření safari

přístupného stejně jako v loňském roce automobilům a autobusům návštěvníků. Pro kampaň byl natočen videospot v 30 a 60 sekundové verzi. Videospot byl vyslán prostřednictvím TV Lipsko, TV Dráždany a TV Chemitz, dále na plátnech ve 12 Multikinech Cinestar před filmy Madagaskar 3 a Doba ledová 4 a na velkoplošných obrazovkách v předšálí multikin. V roce 2012 se nám podařilo rozšířit spolupráci s rozhlasovými stanicemi, audiospoty a upoutávky ZOO byly vysílány na vlnách skupiny MMS: Radio Blaník a Hit Radio Magic – celé Východní Čechy a v oblasti Prahy a Středočeského kraje Rádio City a Fajn Radio Life, dále pak Rádio Černá Hora, Country Radio a Radio Beat. Na podporu kampaně byl zajištěn rozvoz tištěného propagačního materiálu po informačních centrech a turistických cílech v oblastech: Podkrkonoší, Krkonoše, Liberecko, Náchodsko, Královéhradecko, Broumovsko, Orlické hory a Pračovské skály. Safari a služby zoo jsme propagovali i na externích akcích, z nichž můžeme uvést např. Veletrh cestovního ruchu a turistiky v Hradci Králové, celostátní skautská akce Víkend v džungli konaná v Hradci Králové, Dni Země - Lesní pochod ve Dvoře Králové nad Labem. Dále v rámci Prima hrátek v královédvorském DDM Jednička, během programu Kukátkem do zoo v Kemp Western Vochtánka Potštejn, během Ratibořických toulek nebo Dostihového dne – Velké rodinné pouti v Pardubicích. Oblast zahrnující polské příhraničí až Pardubický kraj byla pokryta billboardy podél hlavních komunikací, poutači a bannery v cílových místech turistického ruchu. Tři interaktivní panely podporovaly propagaci zoo v Hradci Králové.

Zajištění PR a prezentace v médiích

Přehled monitoringu příspěvků o zoo v médiích je uveden v tabulce.

Z významných televizních pořadů můžeme zmínit Ze Zoo do zoo - pořad České televize s Vandou Hybnerovou. ZOO Dvůr Králové byla jedinou zoologickou zahradou seriálu, ve které vystupoval spolu se svou dcerou i její slavný otec Boris Hybner. Dále Máte mě – pořad České televize s Václavem Vydrou, pořad Východočeské televize Mazlíčci s Honzou Musilem nebo

Den vědy v ZOO Dvůr Králové. (gk)

Bestiář TV Genus. Ředitelka RNDr. Dana Holečková byla hostem vysílání TV Metropol. Na ČRo HK, ČRo 1, ČRo 2, ČRo Leonardo, Radio Blaník, Radio Černá hora, Hit Radio Magic bylo odvysíláno více než 150 příspěvků. Ze zoo se uskutečnily dva přímé přenosy, v červnu Zahájení prázdnin s ČRo HK a v srpnu Výlety ČRo 2. ČRo HK odvysílal 12 pořadů Poradna, které byly věnovány zoo, v každém byl přítomen pracovník zoo jako host.

Ve spolupráci s TV Lemuria bylo natočeno celkem 87 spotů zachycující zajímavé okamžiky, události a odchovy, které mohou shlédnout návštěvníci našich webových stránek nebo portálu Youtube.

Z tištěných produktů jsem kromě slevových kuponů, letáků a pohlednic v roce 2012 vytvořila kapesní záznamník, nástěnný kalendář, průvodce po safari – Safarimanuál 2012 obsahující vícejazyčné (česky, polsky, anglicky) odborné informace o zvířatech na safari, mapu zoo a nabídku všech služeb včetně zážitkových programů, ubytování a možnosti stravování v areálu zoo. Novinkou pak bylo vydání časopisu Jambo, který čtenářům dovolil nejen nahlédnout do kuchyně zvířat, ale poskytl mnohé zajímavosti o zvířatech i lidech, kteří se o spokojenost zvířat i návštěvníků starají. Pro konferenci informačních center Královéhradeckého a Pardubického kraje a exkurzi touroperatorů z Ruska jsme připravili speciální nabídkovou brožuru v českém a ruském jazyce.

Novinkou tohoto roku bylo přidělení konkrétních čárových kódů na slevové kupony za účelem možného vyhodnocení zpětné vazby.

ZOO Dvůr Králové participovala na dvou festivalech, a to literárním Festivalu Studánecká Čapkiána a prvním ročníku filmového Festivalu Dobromysl.

Na základě partnerství s Pardubickým dostihovým spolkem se běžel historicky první dostih ZOO Dvůr Králové v rámci dostihového dne s III. kvalifikací na Velkou pardubickou. Ředitelka Dana Holečková slavnostně předala hodnotné ceny jezdcí, majiteli a trenérovi vítězného koně (více v samostatném článku této výroční zprávy).

Spolupracovali jsme také na zajímavé a kladně hodnocené dvoufázové kampani s obchodním řetězcem prodejen Albert, do které byly zapojeny i další zoo z České republiky. Společně jsme připravili zábavně vzdělávací album s edicí sběratelských karet.

V rámci aktivit pořádaných Unii českých a slovenských zoologických zahrad jsme se zúčastnili facebookové soutěže BabyZoom, ve které jsme zvítězili s přihlášeným mládětem okapi. Dále jsme se zapojili do akce zaměřené na zvýšení návštěvnosti nazvané Pohádkové Česko, podporované firmou Škoda. V areálu zoo vyrostlo sedm kvízových stanovišť, pokladna byla vybavena speciální čtečkou. Proběhla i jednodenní prezentace vozu regionálního autoprodejce.

Širokou veřejnost jsme informovali o akcích a službách i prostřednictvím komerční inzerce, např. v tiskovinách: Welcome to Prague and the Czech Republic, KAM, polská Turystyka, Planeta zvířat, v palubním katalogu letecké společnosti Travel service magazine, v Deníku a dalších.

Z důvodu dobré zkušenosti jsme i v roce 2012 spolupracovali na společných aktivitách se

sdužením Podkrkonoší, které spočívaly například v podpoře propagace regionálních turistických cílů a rozšiřování nabídky služeb pro turisty formou koordinace provozu cyklobusů.

Pro návštěvníky ZOO jsme vyhlásili fotografickou soutěž. V prosinci pak proběhlo vyhlášení autorů vítězných snímků, které jako nejzdařilejší vybrala porota složená z pracovníků útvaru Vzdělávání a marketingu, a to v kategoriích Safari 2012, Portréty zvířat a Večerní safari. Pracovníci útvaru Vzdělávání a marketingu zajišťovali aktuální informovanost veřejnosti o dění, novinkách a službách naší ZOO díky webovým stránkám. Přehled návštěvnosti www.zoodvurkralove.cz je uvedena v tabulce.

Monitoring medií v roce 2012

Typ	Tiskové zprávy	Tisk			Rozhlas			Tv				Elektronická média
		Články	Reklama	Tisk celkem	PR	Reklama	Rádia celkem	PR	Reklama	Lemuria spoty	TV celkem	
Počet	100	758	39	797	1651	1309	2960	66	1900	87	2045	2125

Počet osob, kterým se v rámci jednotlivých programů věnovali pracovníci Vzdělávání a marketingu ve spolupráci s ostatními útvary bez vzdělávacích

Offroad Safari	Ošetřovatelem v ZOO	ZOO Zadními vrátky	Po ZOO s průvodcem
400	109	1665	685

Počet návštěv www.zoodvurkralove.cz v roce 2012

Měsíc	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec
Návštěvy	14675	16069	26139	38828	49626	44193	70869	72849	28923	19768	13970	22287

I v letošním roce navštívilo naši zoo několik významných osobností. (th)

Cena ZOO Dvůr Králové a rodinná pouť v Pardubicích

Dana Holečková

Vítězný kůň ceny ZOO Dvůr Králové rezavý valach Ohio. (gk)

ZOO Dvůr Králové se stala jedním z partnerů podílejících se na rodinné pouti pořádané dostihovým spolkem Pardubice v rámci dostihového dne 18.8. 2012 spojeného s III. kvalifikací na 122. Velkou pardubickou. Pardubické závodistiště navštívilo 7000 lidí. V rámci dostihového programu se poprvé v historii konal dostih „Cena ZOO Dvůr Králové“.

Historicky první pardubická slavnost pořádaná pro širokou veřejnost celou řadou organizací a firem pod záštitou města Pardubice, Pardubického Deníku a Českého rozhlasu Pardubice proběhla velmi úspěšně, protože se této rodinné pouti účastnilo 7000 návštěvníků. Součástí poutě byla slavnost piva, koňské rodeo, Slovenský den, Den regionů a mnoho dalších aktivit. ZOO Dvůr Králové po celý den poskytovala ve svém stánku informace o zoo a také představovala zajímavé plazy – želvu uhlířskou, agamy vousaté a krásně zbarvené hady - korálovky. Pracovníci vzdělávání prezentovali zvířata všem zájemcům a pomohli k úspěchu celé akce.

Dostihový program probíhal od 14 hodin a jeho součástí byla i III. kvalifikace na 122. Velkou pardubickou s Českou pojišťovnou. V pořadí druhým dostihem byla Cena ZOO Dvůr Králové, historicky první dostih pod jménem zoo. Jednalo se o překážkový dostih (steeplechase cross country) IV. kategorie dlouhý 4000 m pro čtyřleté koně o 50 tisíc Kč. Celkem se dostihu účastnilo 11 koní. Vítězem se stal v závěrečném sprintu kůň č. 9 Ohio se žokejem Josefem Sovkou. Výrok dostihové poroty byl vítězství po tuhém boji o půl délky, čas vítěze 4 min. 59 vteřin. Favority měli být Handsome Jack, Hegnus a Age of Love a v očekávání byla i klisna Stromboli. Ohio porazil hnědého valacha Hegnuse s žokejem Jaro-

slavem Myškou, který v roce 2011 ze 4 startů dvakrát zvítězil a patřil tehdy k nejlepším tříletým proutěnkářům. Ohio byl překvapivým, ale zaslouženým vítězem, ostatní favorité se zařadili až za ním.

Ohio je rezavý valach narozený 14.4.2008 v české stáji DC Zámrsr MUDr. Václava Bruny, který je jeho majitelem. Otcem Ohia byl Rainbows For Life z Kanady, matkou Orlice z Irska, a otcem matky Imperial Frontier z USA. Trenérem Ohia je Jan Blecha. V roce 2012 Ohio startoval již počtvrté, ale vyhrál poprvé, i když v předchozích třech překážkových dostizích se dvakrát umístil na 2 místě (9.4. a 19.5.). Při všech startech v roce 2012 seděl v sedle Ohia Josef Sovka. V roce 2011 se Ohio účastnil pěti rovinových dostihů, z nichž dva vyhrál a jednou byl druhý.

Při slavnostním ceremoniálu blahopřála vítěznému koni, jezdcí Josefu Sovkovi, trenérovi Janu Blechovi a majiteli MUDr. Václavu Brunovi ředitelka zoo RNDr. Dana Holečková, která předala speciální cenu zoo - poukazy na ubytování v hotelu Safari resp. Safarikempu.

Výsledky dostihu Cena ZOO Dvůr Králové:

1. Ohio	- Josef Sovka
2. Hegnus	- ž. Jaroslav Myška
3. Saluti (Pol.)	- ž. Jan Korpas
4. Handsome Jack (Irs.)	- ž. Marek Stromský
5. Stromboli	- ž. Marcel Novák
6. Age of love (Pol.)	- ž. Jan Faltejsek
7. Nebrius (Pol.)	- ž. Pavel Szikora
8. Jam Taki (Pol.)	- ž. Pavel Kašný
9. Báden	- Jakub Kocman
10. Josarian (Pol.)	- ž. Jiří Kousek

Ohio v cílové rovině předběhl druhého Hegnuse. (dh)

Vzdělávání

Tomáš Hajnyš, Ilona Kratochvílová

Kontakt se zvířaty při přednášce Povolání zoolektor. (th)

Vzdělávání hraje důležitou roli v moderní zoo. Náš lektorský tým nabízí širokou nabídku 24 ekologických vzdělávacích programů, které mají podobu 1,5 - 3 hodinových bloků. Letošních 251 výukových programů a přednášek se zúčastnilo 6 443 dětí a studentů. Zoolektoři se při výukových programech věnovali celkem 176 školním skupinám se 3 443 žáky a studenty. Samostatné sady pracovních listů si zakoupilo 43 školních tříd. Skupinám jsme nabídli novou formu programu Savana – s životem na savaně jsme děti seznamovali přímo v terénu, při vlastní projížďce po Africkém safari. Komentovaná představení Zvířata zblízka zhlédlo přes 27 500 návštěvníků. Zážitkového programu Zadními vrátky se zúčastnilo 1665 lidí ve 129 skupinách, na program Průvodce po zoo se vydalo 685 klientů ve 42 skupinách. Připravili jsme dvě projektové žádosti o dotaci (Jazykové vzdělávání v zoo a Ptáci tropických mokřadů). Na brigádách v areálu zoo se vystřídalo celkem 21 skupin, 428 studentů a 29 učitelů, kteří odpracovali celkem 1688 hodin v předsezónní přípravě. Do kroužku Darwinovy stanice chodilo 23 dětí. Konaly se dva letní zootábory pro celkem 35 účastníků. Novinkou bylo zavedení povídání u tří dotykových stolů s přírodninami. Studenti 2. ročníku oboru cestovního ruchu ze Střední školy informatiky a služeb Dvůr Králové n. L. poskytovali návštěvníkům výklad o zvířatech u pavilonu Africká savana, Ptačí svět a Vodní světy.

Ekologické vzdělávací programy

Pro žáky a studenty bylo připraveno 24 vzdělávacích programů: 3 programy pro děti 5 až 9 let, 8 programů pro děti 9 až 15 let, 12 programů pro děti a mládež 12 – 15 let a 1 program pro handicapované občany. K nim žáci a studenti vyplňují v areálu zoo pracovní listy.

Vzdělávací programy rok 2012

Program se zoolektorem	Skupin	Osob
Kontaktní zvířata	25	493
Savana	25	497
Šelmy	16	373
Exotická zvířata	14	327
Tropický deštný les	12	228
Lidoopi	11	234
Plazi	9	163
Pátrací závod	9	174
Život ve vodě	8	122
Žirafa	7	141
Etologie zvířat	7	130
Ohrožené druhy	7	117
Slon	7	144
Ptáci	7	110
Poušť	3	53
Okno dokořán	3	33
Vývoj života	2	31
Nosorožec	2	30
Zoologické karty	1	23
Tygr	1	20
Celkem	176	3443

Pracovní listy	Skupin	Osob
Tropický deštný les	11	330
Exotická zvířata	8	240
Šelmy	7	210
Domácí zvířata	5	150
Lidoopi	2	60
Savana	2	60
Evropská fauna	2	60
Žirafa	1	30
Slon	1	30
Ptáci	1	30
Etologie zvířat	1	30
Vývoj života	1	30
Život ve vodě	1	30
Celkem	43	1290

Vzdělávací programy absolvovalo 176 školních skupin (o 49 méně než v roce 2011) s 3 443 žáky a studenty (o 2 435 méně než v roce 2011). Byl zaznamenán pokles zájmu jak o programy se zoolektorem, tak i o programy se samostatným vyplňováním pracovních listů. Programy bez zoolektora si objednalo 43 skupin (o 18 skupin méně než v roce 2011). Pravděpodobným důvodem tohoto poklesu byla kombinace obecně zhoršené ekonomické situace a relativně vysoké ceny vstupného pro školní kolektivy.

Tradičně největší zájem byl o vzdělávací program Kontaktní zvířata (25×), který probíhal na Darwinově stanici. Stejného počtu opakování dosáhl i program Savana (25×). Na tomto výsledku se jistě podílela i ta skutečnost, že jsme v měsíci září nabídli školám tento program absolvovat i jinou formou než je výklad v pavilonu Africká savana doprovázený vyplňováním pracovních listů. Zoolektor přistoupil přímo do autobusu, kterým škola přijela. Následovala 1-2 hodinová komentovaná projížďka po Africkém safari. Této možnosti využilo 11 výprav (ze škol: Jiráskovo gymnázium Náchod, Studánecká Čapkiana, ZŠ Slatiňany, ZŠ a MŠ Černilov, ZŠ Jablonné nad Orlicí, Dětský domov se školou Hamr na Jezeře). Třetí nejžádanější byl program Šelmy (16×), ve kterém zoolektor během procházky po pavilonu šelem představuje dětem psovitě, kočkovitě a hyenovitě šelmy naší zoo.

Pan Václav Lokvenc hovoří v rámci Lesního pochodu 20. 4. dětem o obyvatelích lesa. (gk)

Víkend v džungli - povídání o zvířatech z knihy džunglí pro skauty v Hradci Králové. (th)

Sadu pracovních listů pro samostatnou vzdělávací práci bez zoolektora si v pokladně zakoupilo celkem 43 učitelů pro 1 290 dětí a studentů. Zde byl zaznamenán pokles zájmu prodeje ze 193 sad na 43 ks (o 150 sad méně než v roce 2010). Největší zájem byl o pracovní listy k vzdělávacímu programu Tropický deštný les (11×).

Přednášky

Naše zoo zorganizovala nebo se lektorsky podílela na 32 osvětových přednáškách pro širokou či odbornou veřejnost. Těchto přednášek se zúčastnilo celkem 1 710 osob, což je o 9 přednášek a 323 účastníků více než v roce předcházejícím.

Soupis přednášek v roce 2012:

- 4.1. Podhrazský, M.: **Indie**. Cyklus přednášek pro veřejnost ve spolupráci s Městskou knihovnou Slavoj. Dvůr Králové nad Labem, 50 účastníků;
- 13. 1. Holečková, D.: **ZOO Dvůr Králové**. Prezentace zoo na tiskové konferenci ARRI-VA (Osnado) k projektu „Zážitky na dosah, Cestování pro celou rodinu“, salonek hotelu Safari, ZOO Dvůr Králové, 35 účastníků;
- 13. 1. Čulík, L.: **Chov okapi v ZOO Dvůr Králové**. Přednáška pro zaměstnance, galerie Pravěk očima Zdeňka Buriana, ZOO Dvůr Králové, 110 účastníků;
- 26. 1. Holečková, D.: **Dvorští nosorožci v Africe**. Ředitelka zoo přednášela o unikátních projektech Královédvorské zoo na záchranu nosorožců dvourohých v Tanzánii a severních nosorožců tuponosých v Keni. Zoo Vyškov, 40 účastníků;
- 1. 2. Čihák, K.: **Ptačí park Josefovské louky**. Cyklus přednášek pro veřejnost ve spolupráci s Městskou knihovnou Slavoj. Dvůr Králové nad Labem, 30 účastníků;
- 9.2. Podhrazský, M., Musil, P., Musilová, Z. & Bergmann, P.: **Husy ve městech**. Zoologické dny. Olomouc, 200 účastníků
- 16. 2. Holečková, D.: **Dvorští nosorožci v Africe**. Ředitelka zoo přednášela o unikátních projektech Královédvorské zoo na záchranu nosorožců dvourohých v Tanzánii a severních nosorožců tuponosých v Keni. Divadlo Husa na provázku, Brno, 30 účastníků;
- 7. 3. Čihák, K.: **Za ptáky Izraele**. Cyklus přednášek pro veřejnost ve spolupráci s Městskou knihovnou Slavoj. Dvůr Králové nad Labem, 35 účastníků;
- 13. 3. Holečková, D.: **Záchrana afrických nosorožců**. Ředitelka zoo přednášela o unikátních projektech Královédvorské zoo na záchranu nosorožců dvourohých v Tanzánii a severních nosorožců tuponosých v Keni. Divadélko Jonáš, Plzeň, 50 účastníků;
- 4. 4. Pavlačík, L.: **Kalahari**. Cyklus přednášek pro veřejnost ve spolupráci s Městskou knihovnou Slavoj. Dvůr Králové nad Labem, 40 účastníků;
- 25. 4. Podhrazský, M.: **Chov papoušků v ZOO Dvůr Králové**. Komise papoušků UCSZ 25. - 26. 4. 2012. Dvůr Králové nad Labem, 20 účastníků.
- 2. 5. Moucha, P.: **Od přírody k welfare. Plazi**. Seminář pro učitele přírodopisu a biologie. Konferenční salonek ZOO Dvůr Králové. 20 účastníků.
- 2. 5. Lemberk, V.: **Divočinou Bornea**. Cyklus přednášek pro veřejnost ve spolupráci s Městskou knihovnou Slavoj. Dvůr Králové nad Labem, 40 účastníků;
- 12. 5. Holečková, D.: **Dvorští nosorožci v Africe**. Přednáška ředitelky zoo v Zoo Vě-

trovy, 20 účastníků.

- 7. 6. Holečková, D.: **ZOO Dvůr Králové jako turistický cíl**. Prezentace ZOO Dvůr Králové jako turistického cíle pro obyvatele Bratislavy a Slovenska na tiskové konferenci Královéhradeckého kraje pořádané ve spolupráci s Czech tourism na velvyslanectví ČR v Bratislavě. 40 účastníků.
- 13. 6. Holečková, D.: **Dvorští nosorožci v Africe**. Přednáška ředitelky zoo na Československo-polském setkání v Zoo Liberec, 50 účastníků.
- 4. 7. Holečková, D.: **Zoo Arcachon, Francie, Zoo Lisabon a Oceanárium Lisabon, Portugalsko**. Přednáška ředitelky zoo na setkání se zaměstnanci zoo, 80 účastníků.
- 4. 8. Holečková, D.: **Jak se daří českým nosorožcům v Africe**. Ředitelka zoo přednášela o unikátních projektech dvorské zoo na záchranu nosorožců v Africe v rámci festivalu „Doteky Afriky“ v Novém Městě na Moravě, Horácké muzeum, 25 účastníků;
- 30. 8. Hajnyš, T.: **Internship for the students of Secondary School of Information Science and Services in Dvur Kralove Zoo**. 21. konference IZE, Chester, Anglie, 80 účastníků;
- 7. 9. Podhrazský, M., Musil, P. & Závora, J.: **Sledování migrace husy velké (Anser anser) v České republice**. Aplikovaná ornitologie. Zvolen, Slovensko, 100 účastníků.
- 28. 9. Holečková, D.: **Projekty ZOO Dvůr Králové v Africe**. Ředitelka zoo při příležitosti Noc vědců přednášela studentům gymnázia o projektech Královédvorské zoo na záchranu ohrožených druhů kopytníků. Gymnázium Slaný, 60 účastníků;
- 3. 10. Rozínek, R.: **Thajsko - stopem přes celý Malajský poloostrov**. Cyklus přednášek pro veřejnost ve spolupráci s Městskou knihovnou Slavoj. Dvůr Králové nad Labem, 40 účastníků;
- 4. 10. Holečková, D.: **ZOO Dvůr Králové a Dvorští nosorožci v Africe**. Přednáška ředitelky zoo v Zoo Oděsa, Ukrajina, 30 účastníků.
- 11. 10. Holečková, D.: **Dvorští nosorožci v Africe**. Ředitelka zoo při příležitosti Keňského večeru, který pořádala CK Adventura a Kenya Tourist Board, přednášela pro Klub cestovatelů v Praze o projektech dvorské zoo na záchranu nosorožců. Praha, 35 účastníků;
- 23. 10. Holečková, D.: **Ochranné projekty ZOO Dvůr Králové v Africe**. Přednáška na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy Praha, fakulta ekologie a etologie, 55 účastníků.
- 3. 11. Podhrazský, M., Musil, P. & Závora, J.: **Nevzdali jsme to - použití GPS GSM vysílačů ke značení hus**. Kroužkováč aktiv. 3. - 4. 11. 2012 Kostelec nad Černými lesy, 120 účastníků.
- 7. 11. Skalka, M.: **Je Ghana hrobem bílého muže?** Cyklus přednášek pro veřejnost ve spolupráci s Městskou knihovnou Slavoj. Dvůr Králové nad Labem, 40 účastníků;
- 20. 11. Čulík, L.: **Žirafy**. Přednáška historie a chovu žiraf v ZOO Dvůr Králové. V Galerii obrazů Pravěk očima Zdeňka Buriana v ZOO Dvůr Králové, 40 účastníků;
- 23.11. Podhrazský, M., Makoň, K. & Machač, K.: **Co se děje mezi Chomutovem a Českými Budějovicemi, aneb kam létají husy ze západních Čech?** 3. Západočeská ornitologická konference. 23. - 25. 11. 2012. Klatovy, 130 účastníků.
- 28.11. Podhrazský, M.: **Významné odchovy a novinky na úseku ptáků v roce 2011**

Vzdělávací programy a přednášky 2006—2012

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet skupin	323	395	431	360	384	362	251
Počet účastníků	11 216	15 900	13783	10 363	10 854	7 256	6443
Počet hodin	506	697	647	510	558	543	366

Průvodce po zoo

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet skupin	50	57	45	39	28	38	42
Počet účastníků	1583	1329	860	630	518	701	685

Zadními vrátky

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet skupin	0	0	0	0	83	115	129
Počet účastníků	0	0	0	0	893	1409	1665

Brigády v letech 2005 - 2012

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Počet skupin	15	15	15	17	14	14	21
Počet účastníků	468	458	438	510	413	363	457
Počet hodin	1 597	1 580	1 564	1749	1572	1356	1688

RNDr. Pavel Moucha ukazuje účastníkům semináře pro učitele chameleona pardálího. (th)

a 2012. Komise ptáků UCSZ. 28. - 29. 11. 2012 Praha, 30 účastníků.

- 30. 11. Holečková, D.: **ZOO Dvůr Králové jako turistický cíl.** Salonek hotelu Safari ZOO Dvůr Králové, 55 účastníků;
- 5. 12. Rozínek, R.: **Indonésie.** Cyklus přednášek pro veřejnost ve spolupráci s Městskou knihovnou Slavoj. Dvůr Králové nad Labem, 40 účastníků;
- 12. 12. Holečková, D.: **Poslední šance pro nosorožce.** Galerie Svatošova nakladatelství v Praze, 15 účastníků;

Zvířata zblízka

Povídání u zvířat je oblíbená a moderní forma vzdělávání veřejnosti. Na devíti stanovištích program zajistilo celkem 22 odborných pracovníků, kteří představili řadu zvířat chovaných v zoo. Povídání probíhala v květnu, červnu a v září a víkendech a o svátcích, v červenci a v srpnu denně. U výběhů a expozic zvířat bylo veřejnosti celkem prezentováno 967 představení.

Novinkou bylo povídání o ptácích v průchozí Ptačí voliére spojené s krmením ptáků. Představení lidoopů bylo rozděleno do dvou samostatných povídání: v 13.00 hod ošetřovatelé, popř. vzdělávací pracovníci, povídali o primátech Asie u voliéry pro orangutany, ve 13.30 hod následovalo povídání o primátech Afriky u Pavilonu goril. Zajímavosti o zvířatech sdělovali návštěvníkům sami ošetřovatelé, kteří chovaná zvířata znají nejlépe. Všechna představení shlédlo cca 30 000 lidí.

Šelmy - 10.00 hod.

moderátoři: J. Králová, Z. Petržílková, L. Pavlačíková, G. Žižková

Okapi - 10.30 hod.

moderátoři: Bc. L. Čulík, K. Krupičková, J. Nerudová

Sloni - 11.00 hod.

moderátoři: M. Bartoš, J. Čuboň, J. Brokeš, P. Kalus, R. Šleis

Ostrov lemurů - 12.30 hod.

moderátoři: J. Vodehnal, Z. Jarošová, Z. Petržílková, J. Králová, L. Pavlačíková, G. Žižková

Primáti Asie - 13.00 hod.

moderátoři: A. Ryšavá, N. Humlová, Ing. P. Židuliaková, I. Kratochvílová, Ing. T. Hajnyš

Primáti Afriky - 13.00 hod.

moderátoři: A. Ryšavá, N. Humlová, Ing. P. Židuliaková, I. Kratochvílová, Ing. T. Hajnyš

Žirafy - 13.30 hod.

moderátoři: J. Kabát, K. Krupičková, M. Voňková

Plazi - 14.00 hod.

moderátoři: I. Kratochvílová, Ing. T. Hajnyš

Ptáci - 14.30 hod.

moderátoři: Z. Jarošová, P. Líbalová, J. Vodehnal

Průvodce po zoo a Zadními vrátky

Komentovaných prohlídek Průvodce po zoo s odborným výkladem využilo 685 osob ve 42 skupinách, což je o 4 skupiny více a 16 lidí méně než v roce 2011. V rámci zážitkového programu Zadními vrátky absolvovalo dalších 129 skupinek s 1 665 účastníky tento zajímavý

zákulisní program. Je to o 14 skupin a 256 osob více než v roce 2011. S klienty se chodilo do zákulisí obou pavilonů žiraf, Vodních světů, na Ostrov lemuru a ke kontaktním zvířatům na Darwinovu stanici. Služby byly poskytovány za cenu:

Průvodce po zoo - skupina do 20 osob	2500 Kč
Zadními vrátky 1 zákulisí - skupina do 10 osob	8 000 Kč
Zadními vrátky 2 zákulisí - skupina do 10 osob	12 000 Kč
Příplatek za anglický jazyk	1 000 Kč

Seminář Od přírody k welfare

Dne 2. 5. se konal 14. ročník semináře Od přírody k welfare pro učitele přírodopisu a biologie organizovaného oddělením vzdělávání a marketingu zoo ve spolupráci se Školským zařízením pro DVPP Královéhradeckého kraje, pracoviště Hradec Králové. Na začátku semináře pozdravila 24 učitelů vedoucí oddělení Mgr. Gabriela Kunešová Ph.D. Zoolektorka Ilona Kratochvílová seznámila učitele s aktuální nabídkou výukových programů v zoo. Od mluvčí zoo Jany Myslivečkové se učitelé dozvěděli o novinkách včetně nových mláďat v zoo. Ing. Tomáš Hajnýš informoval o probíhající kampani v rámci roku biodiverzity na ochranu přírody jihovýchodní Asie. Odbornou přednášku na téma Ryby a plazi chování v zoo odpřednášel hlavní zoolog RNDr. Pavel Moucha. Následovala praktická ukázka kontaktních plazů na Darwinově stanici s Ilonou Kratochvílovou a prohlídka mořských i sladkovodních akvárií s rybami a plazi ve Vodních světech s Dr. Pavlem Mouchou. Na závěr účastníci semináře absolvovali komentovanou procházku s Ing. Tomášem Hajnýmsem po letních výběžích Afrického safari.

Den Země

Dne 20. 4. proběhl Lesní pochod. Téma se věnovalo Biodiverzitě v souladu s kampaní WAZA (Světová asociace zoologických zahrad a akvárií). Akci zajišťovalo 23 organizátorů ze ZOO Dvůr Králové, přírodovědného klubu Natura, Lesů ČR, DDM Jednička a České lesnické akademie Trutnov. Pochod byl dlouhý 5 km a na trase pro celkem 372 dětí akce čekalo celkem 5 stanovišť s deseti soutěžními úkoly. Otázky byly zaměřené na přírodu jihovýchodní Asie a dostávaly je zvláště mladší děti (z MŠ a 1. stupně ZŠ) a zvláště starší žáci (2. stupně základních škol). U každého stanoviště byly připraveny doprovodné aktivity – lezení po laně jako orangutan, vyhledávání modelů zvířat žijících v jihovýchodní Asii, poznávačku lesních ptáků a savců. Myslivci ukazovali kůže, lebky, shozy a vycpané preparáty lesních zvířat a hovořili o jejich roli v lese. Lesníci ukazovali požerky lýkožroutů a letorosty různých dřevin a vysvětlovali, jak rychle les roste. Sokolník představoval dětem dravce. V prostoru startu a cíle byla připravena maxi skládačka tygra. Pochodu se zúčastnilo 24 tříd z Dětské ozdravovny, ZŠ Podhartý a ZŠ Strž ze Dvora Králové nad Labem, ZŠ Dubenec, ZŠ logopedická Choustníkovo Hradiště, ZŠ Praktikaš, ZŠ Žireč, Střední škola informatiky a služeb Dvůr Králové nad Labem a Gymnázium Dvůr Králové nad Labem. Na závěr pochodu si žáci a studenti opékali špekáčky. Výtěžek z akce 7 440 Kč byl věnován na adopci orangutana bornejského (startovné bylo 20 Kč/osobu). Tato akce má již 17ti letou tradici a každoročně se jí účastní kolem 400 dětí a dospělých.

Pozornost návštěvníků vzbudily dotykové stoly u tropických pavilonů. (th)

Děti z kroužku Darwinovy stanice na výletě v Zoo Praha. (rk)

Brigády v zoo

V zoo pracovali v rámci aktivit ke Dni Země celkem 21 skupin se 428 žáky a 29 učiteli. Odpracovali pod vedením pracovníků oddělení zahradní údržby celkem 1 688 brigádnických hodin.

Za pomoc při přípravě na letní sezonu děkujeme žákům a učitelům ZŠ Voletiny Trutnov, ZŠ Hořičky, ZŠ kpt. Jaroše Trutnov a ZŠ bratří Čapků Úpice.

Zvláště děkujeme učitelům a studentům ze Střední školy informatiky a služeb Dvůr Králové nad Labem, kteří po patnáct pracovních dnů v termínu 26.3. do 25.5. pomáhali s přípravou zoo na hlavní návštěvnickou sezonu. Svou praxi zde vykonávalo 45 středoškoláků z prvního a druhého ročníku pod dohledem pedagogického doprovodu a týmu pracovníků oddělení zahradní údržby. Děvčata i chlapci po malých skupinkách vyhrabávali staré listí z trávníků, zametali chodníky v prostoru u hlavního vchodu do ZOO, u hlavního parkoviště u Hotelu Safari, Safarikempu, před Vodními světy, kolem Ostrova lemuru a Ptačí voliéry. Studenti dělali zahradnické práce na dětském hřišti u Rotundy a v hájku kolem pavilonu šelem. Děvčata pracovala také ve skleníku. Dva studenti připravovali Lesní stezku na Den Země věnovanou záchraně přírody jihovýchodní Asie a pomáhali na Darwinově stanici. Odpracovali celkem 1024 brigádnických hodin. V odpoledních hodinách absolvovali vzdělávací programy s pracovníky oddělení vzdělávání. Studenti střední průmyslové školy sbírali zkušenosti v ZOO Dvůr Králové již sedmnáctým rokem nepřetržitě jarní spolupráce. Pomohli vydatně v předsezónní přípravě a zaslouží si naši pochvalu.

Praxe u dotykových stolů s přírodninami

Od 5. 9. do 9. 10. se vystřídalo u dotykových stolů celkem 24 studentů SŠIS Dvůr Králové n. L., kteří ve trojicích poskytovali návštěvníkům informace o plazech, rybách a savcích u vozíků před pavilony Vodní světy, Ptačí svět a Africká savana. Studenti ukazovali kosti, lebky, kůže, peří, vejce i celé exponáty vypreparovaných zvířat k jednotlivým tématům. Zoo také dlouhodobě spolupracuje s Českou inspekcí životního prostředí a ukazuje návštěvníkům tzv. zakázané suvenýry zabavené českým turistům při letištních kontrolách. Upozorňovali jsme, že kabelky, aktovky, peněženky, opasky, polobotky a jiné předměty vyrobené z kůží ohrožených druhů hadů, varanů a krokodýlů jsou sice atraktivní, ale každý takový výrobek je zaplacený životem konkrétního zvířete. Podobně to platí i pro výrobky ze slonoviny nebo z tvrdých korálů. Zkušebně jsme se tímto pokusili o zvýšení nabídky aktivit pro návštěvníky v měsíci září a říjnu od cca 9 hod do 14 hod. Ohlasy návštěvníků na tuto formu osvěty byly velice kladné.

Zookroužek Tygřící

Zoo nabídla místním školám jeden zájmový kroužek, kterého se pravidelně jedenkrát týdně zúčastňovalo 23 dětí. Vedoucím tohoto kroužku byla Ilona Kratochvílová.

Děti měly možnost poznávat zvířata v zoo a všechny změny v průběhu celého roku. Na Darwinově stanici se učily starat o zvířata a sbíraly zkušenosti ve správném kontaktu s jednotlivými druhy. Absolvovaly řadu kvízů, soutěží a exkurzí do zákulisí, seznamovaly se s chovanými druhy zvířat v pavilonech Vodní světy, Ptačí svět a Africká savana. Na safari s

dalekohledy pozorovaly kopytníky a seznámily se také s evropskými zvířaty. Proběhla i ornitologická pozorování.

Činnost kroužku byla pro děti zajímavá i díky pomoci dalších zaměstnanců zoo. Chovatelky oddělení šelem pomohly s realizací enrichmentu, do kterého se děti s velkým zájmem zapojovaly. Další aktivity probíhaly i v dětské zoo. Starší děti se pod odborným dohledem chovatelek Jany Nerudové a Jany Pochylé naučily pečovat o poníky, kozy a ovce.

Poděkování patří také vedoucí oddělení výživy Monice Ptáčkové, která děti seznámila s problematikou výživy zvířat a provozem.

Velmi zajímavou akcí bylo i pokračování výtvarného workshopu zaměřeného na kresbu zvířat vedeného Bc. Janem Svatošem. Děti i rodiče byli nadšení, plánujeme pokračování.

Výborná byla i spolupráce s rodiči, pomáhali s náročnějšími akcemi a dvakrát v roce probíhala společná aktivita, vždy na Týden duchů a při posledním předprázdninovém setkání. Vyvrcholením práce kroužku a odměnou pro děti byl závěrem školního roku společný výlet vlakem do Zoo Praha. Vydařil se i díky pomoci pí. Krčmářové, Trnkové a kolegům z programového oddělení v Praze.

Většina dětí si zajistila přihlášku do kroužku i pro školní rok 2012/13. Nejstarší děti navštěvovaly kroužek již osmým rokem a přiváděly i své mladší sourozence.

Darwinova stanice

Darwinova stanice slouží jako chovatelské zázemí pro kontaktní zvířata a učební prostor pro výuku speciálních programů: Kontaktní zvířata, Plazi, Okno dokořán pro hendikepované a dalších. Při těchto programech jsou vždy používána kontaktní zvířata. Absolvovalo je 687 dětí ve 37 skupinách.

Darwinova stanice byla také využívána jako jedna ze zákulisních zastávek zážitkového programu. Jen placených skupin prošlo letos 24. S kontaktními zvířaty a přírodninami jsme se zúčastnili 9 velkých akcí a veletrhů mimo zoo.

Po dobu tří letních měsíců probíhalo denně pro návštěvníky povídání o plazech.

Letní zootábor dětí střediska volného času Asterix Havířov

Uskutečnila se premiéra letního soustředění pro 25 účastníků ze střediska volného času v Havířově Asterix v termínu 22.7. - 28.7. 2012. Program v zoo jsme zahájili Pátracím závodem, aby se děti v zoo dobře zorientovaly. Hlavní náplní každodenní návštěvy mladých přírodovědců ze Severní Moravy byly výukové programy přizpůsobené zájmu dětí doplněné o představení ošetřovatelů se zvířaty. V polovině pobytu děti absolvovaly noční projížďku po Africkém safari a prohlídku Safarikempu. Děti byly unesené z pozorování zvířat v rámci programu Etologie a z návštěvy zákulisí u žiraf Rothschildových s Milanem Syrůčkem. Pozornosti se také těšily programy Zoologické hrací karty, Savana, Poušť, Sloni, Žirafy, Šelmy a Kontaktní zvířata. Tato forma letní činnosti byla pro mladé přírodovědce skvělou příležitostí rozšířit si v praxi své znalosti přírody v krásném prostředí naší zoo.

Letní soustředění dětí přírodovědné stanice DDM Karviná

V pořadí 9. ročníku letního soustředění se 23. – 27. 7. zúčastnilo 10 dětí. V programu se pravidelně střídaly činnosti naučné, pracovní a samozřejmě i rekreační. Pravidelnou náplní jsou výukové programy přizpůsobené odbornému zájmu dětí, doplněné o prohlídky zoo a návštěvy zákulisí. Letos jsme se zaměřili na ptáky a plazy. Samozřejmě nechyběla ani etologická pozorování zvířat africké savany a večerní prohlídka zoo a safari.

K pracovním činnostem s použitím znalostí z přírodovědné stanice sloužila Dětská zoo a Darwinova stanice. Děti pomohly i s komplikovaným spojováním lemurů a docela náročnou přípravou nové expozice pro fenky. Odborné znalosti uplatnily i u informačních stánků s přírodninami a zpestřily tím nabídku pro návštěvníky. Poděkování za nezapomenutelné zážitky dětí z obou táborů a za spolupráci patří i kolegům ze zoologického úseku.

Vzdělávací činnost financovaná z příspěvků a dotací

1. Projekt Dotace EU – grant Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Žádost v Benefitu 7 byla dokončena a finalizována dne 25.4. – dotace v hodnotě 1.303.480 Kč bez DPH (1.511.418 Kč včetně DPH) na jazykové vzdělávání v zoo. Cílem projektu bylo zlepšení komunikačních dovedností v angličtině u žáků a studentů v unikátním prostředí ZOO Dvůr Králové.

V dubnovém termínu jsme zaslali výzvu určenou středním, základním i mateřským školám – učinili jsme tak průzkum, zda bude o takovou nabídku zájem. Čestné prohlášení dokládající zájem o výukové programy v angličtině vyplnilo 11 škol (SŠ, ZŠ a MŠ) z Královéhradeckého Kraje, které měly o jazykové vzdělávání v zoo zájem: Gymnázium Dvůr Králové nad Labem, v Jaroměři, Gymnázium J.K. Tyla v Hradci Králové, střední veterinární škola v Hradci Králové, střední škola informatiky a služeb ve Dvoře Králové n. L., Česká lesnická akademie v Trutnově a ve Svobodě nad Úpou a střední zemědělská škola v Hořicích a Základní škola a Mateřská škola Kocbeře, Základní škola a Mateřská škola Úprkova v Hradci Králové, Základní škola Mládežnická v Trutnově, Základní škola Podharť ve Dvoře Králové n. L. Bohužel tento projekt nebyl ve schvalovacím řízení podpořen.

2. Projekt – Královéhradeckého kraje: Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta

Podali jsme žádost o dotaci prostřednictvím občanského sdružení Natura viva za 111.600 Kč na vytištění 40.000 ks vzdělávacích letáků „Ptáci mokřadů“ a 15.000 ks letáků „Škola v zoo“. Bohužel žádost na tento projekt byla zamítnuta.

3. Projekt ve spolupráci s ČSOB

Za finanční podpory ČSOB vzniklo v zoo již 6. stanoviště Africké stezky s názvem „Kde žijeme?“. U této zastávky v blízkosti výběhu okapi mohou návštěvníci určovat, která zvířata žijí na afrických savanách, v tropických deštných lesích a na pouštích a polopouštích.

Již realizovaná stanoviště Africké stezky jsou:

1. stanoviště Africké stezky – Ve své kůži – u Pavilonu šelem
2. stanoviště Africké stezky – Jsme velcí jako ... – u Ptačího světa
3. stanoviště Africké stezky – Stopovaná – u Pavilonu surikat
4. stanoviště Africké stezky – Poznávána – u recepce Safarikempu
5. stanoviště Africké stezky – Cesta za potravou – u zadního plotu Safarikempu

6. stanoviště Africké stezky s názvem „Kde žijeme? – u Pavilonu okapi

Publikační činnost

Odborné články pracovníků zoo publikované v roce 2012:

Čulík, L., 2012: **Druhý odchov okapi v ZOO Dvůr Králové**. Výroční zpráva 2011. ZOO Dvůr Králové: 202 – 203.

Holečková, D., 2012: **ZOO Dvůr Králové plní své poslání**. Výroční zpráva 2011. ZOO Dvůr Králové: 212 – 217

Holečková, D., 2012: **Poslední šance na přežití – Projekt záchrany severního bílého nosorožce**. Sborník příspěvků 18. Odborné konference s mezinárodní účastí 20-21. 9. 2011 Brno. 68-72 pp.

Podhrazský, M., Čihák, K., Máslo, M., Jarošová, Z. & Líbalová, P. 2012: **Secretary bird breeding at Dvůr Králové ZOO**. International ZOO News. Vol. 59, No. 4 (2012), pp. 264-266.

Podhrazský, M., Čihák, K., Máslo, M., Jarošová, Z., Líbalová, P., 2012: **Chov hadilova písáře v ZOO Dvůr Králové**. Výroční zpráva 2011. ZOO Dvůr Králové: 204 – 207.

Spoluúčast na publikacích:

SAFARI KURÝR: Ročník 21. 2012. Pardubický kurýr s.r.o., Pardubice.

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2011: Unie českých a slovenských zoologických zahrad, Jihlava.

SAFARI NOVINY, komerční příloha novin Deník: 2012, 2 mutace, Hradec Králové

Vlastní publikace:

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZOO DVŮR KRÁLOVÉ 2011: 2012 ZOO Dvůr Králové a. s., Dvůr Králové nad Labem.

SAFARI 2012: ZOO Dvůr Králové a. s., manuál, Dvůr Králové nad Labem, 3. vydání.

JAMBO: časopis ZOO Dvůr Králové, č. 1-2012, Dvůr Králové nad Labem.

ZOO DVŮR KRÁLOVÉ nejen Afrika uprostřed Evropy: 2012, Dvůr Králové nad Labem.

PLÁNOVACÍ ZÁZNAMNÍK 2013: 2012, Dvůr Králové nad Labem.

Kalendáře:

ZOO DVŮR KRÁLOVÉ A OKOLÍ 2013: kalendář s fotografiemi zvířat vydala ZOO Dvůr Králové ve spolupráci s městem Dvůr Králové nad Labem, foto Ladislav Renner, RNDr. Dana Holečková a Jiří Semerák, Náchod.

KALENDÁŘ AKCÍ PRO VEŘEJNOST září 2012- srpen 2013: SEV SEVER za podpory Královéhradeckého kraje, Hradec Králové.

Pohlednice:

pohlednice k slavnostnímu otevření Pavilonu goril - 4 motivy formátu A5

prodejní pohlednice podlouhlé a malé - 16 motivů s kolážemi zvířat

24. účastníků letního zootábora ze střediska volného času Asterix Havířov si užívali týdenního pobytu v zoo. (th)

Za finanční podpory ČSOB vzniklo v zoo již 6. stanoviště Africké stezky s názvem „Kde žijeme“. (th)

Kampaň na záchranu přírody JV Asie

Tomáš Hajnyš, Jana Myslivečková

V rámci spolupráce UCSZ byly vyrobeny dva panely na téma Jihovýchodní Asie-centrum biodiverzity a Jak můžeme pomoci? umístěné v Ptáčím světě. Foto (th)

Palmový olej, vyráběný obvykle z palmy olejnice guinejské (*Elaeis guineensis*) pocházející ze západní Afriky, se v posledních třiceti letech stal jedním z nejpoužívanějších a současně nejkontroverznějších produktů rostlinné výroby. Jeho všestrannost spojená s výnosy z palmových stromů, které jsou nesrovnatelně vyšší než výnosy z jiných olejních plodin, nastartovala raketovou expanzi palmy olejné v jihovýchodní Asii: Indonésii a Malajsii. Obě země v současné době zajišťují 85 % celosvětové produkce palmového oleje a mají na svých územích přes 130 000 kilometrů čtverečních palmových plantáží. Ty se rozkládají na ploše původního tropického pralesa, který byl vykácen. Pro srovnání - v roce 1984 bylo v Indonésii a v Malajsii celkem pouze 1 500 kilometrů čtverečních palmových plantáží. Největší prospěch z palmového oleje mají tedy bohužel pouze velké obchodní společnosti, zatímco příroda, zvířata i původní obyvatelé na pěstování palem olejních tvrdě doplácí. Ještě nikdy nebyli lidé tak přímo zodpovědní za ničení tropických deštných pralesů jako nyní a v celé uvedené oblasti došlo k prudkému poklesu biodiverzity. Proto vyhlásila EAZA (Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií) v roce 2012 kampaň na záchranu divoké přírody Asie.

Naše zoo zorganizovala ke kampani tyto akce:

Pátek 20. 4. 2012 - Den Země

Dne 20. 4. proběhl Lesní pochod pro školy i jednotlivce. Letošní téma se věnovalo biodiverzitě v souladu s kampaní EAZA a výtěžek z akce 7 440 Kč, byl věnován na adopci orangutana bornejského v ZOO Dvůr Králové.

Středa 2. 5. 2012 - seminář pro učitele Od přírody k welfare

V rámci 14. ročníku semináře pro učitele přírodopisu a biologie organizovaného oddělením vzdělávání a marketingu zoo ve spolupráci se Školským zařízením pro DVPP Královéhradeckého kraje Hradec Králové Ing. Tomáš Hajnyš informoval 24 učitelů o probíhající kampani v rámci roku biodiverzity na záchranu přírody jihovýchodní Asie.

Středa 2. 5. 2012 - přednáška Divočinou Bornea

Pracovník pardubického přírodovědného muzea RNDr. Vladimír Lemberk popsal tragické změny biotopů ostrova Borneo, ke kterým došlo v době mezi jeho první a druhou expedicí, které od sebe dělily pouhé 4 roky. Přednáška v Městské knihovně Slavoj byla doplněna autentickými videosekvencemi a zvukovými ukázkami.

Sobota 19. 5. 2012 - křtiny mláďat hulmanů

Křtiny dvou mláďat hulmanů jávských, které pokřtil oblíbený moderátor a zpěvák Vladimír Hron, byly zahájeny informacemi o právě probíhající kampani.

Středa 3. 10. 2012 - přednáška o kampani: JV Asie – daleká země, blízký problém

Informace pro 40 účastníků přednášky o probíhající kampani v rámci roku biodiverzity na záchranu přírody jihovýchodní Asie. Akce se uskutečnila ve spolupráci s Městskou knihovnou Slavoj.

Středa 3. 10. 2012 - přednáška: Stopem přes celý Malajský poloostrov

Další přednáška věnovaná přírodě jihovýchodní Asie v knihovně Slavoj. Pan Roman Rozínek z Natura Servisu Hradec Králové hovořil o přírodě Thajska a Malajsie se zaměřením na herpetofaunu.

Sobota 10. 11. 2012 - oslava 2. narozenin mláďete orangutana bornejského

Oslavu druhých narozenin samice orangutana bornejského Tessy využili pracovníci zoo jako další možnost k seznámení veřejnosti s kampaní. O chovu orangutanů v zoo referoval Mgr. Michal Podhrazský, o probíhající kampani na záchranu přírody Jihovýchodní Asie Ing. Tomáš Hajnyš. Někteří ze 45 účastníků akce si zkusili i vědomostní kvíz „Co víš o orangutanech?“ Akce proběhla v rámci mezinárodního Týdne ochrany orangutanů, který vyhlásila nadace Orang Utan Republic Foundation ve spolupráci s řadou organizací včetně EAZA (Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií) a proběhla na řadě míst celého světa. Jejím cílem bylo seznámit veřejnost s katastrofálním kácením deštných pralesů v oblastech, kde žijí oba druhy orangutanů, a které může znamenat jejich brzké vyhubení.

Klub kaktusářů – Dvůr Králové n.L.

Zdeněk Franc

Dilema. Který z nich si vybrat? (th)

XXI. ročník výstavy kaktusů a sukulentů „Safari 2012“ proběhl ve dnech 2. – 10. června díky pochopení vedení královédvorské ZOO v čele s ředitelkou RNDr. Danou Holečkovou. Tím byla stvrzena velmi dobrá dlouholetá spolupráce Klubu kaktusářů ve Dvoře Králové n.L., trvající již od roku 1986, s vedením zoologické zahrady. Členové Klubu kaktusářů si této spolupráce velmi cení a věří, že i v dalších letech bude zdárně pokračovat s novým ředitelem zoologické zahrady panem MVDr. Přemyslem Rabasem. Tisková mluvčí zoologické zahrady paní Jana Myslivečková slavnostně zahájila XXI. výstavu kaktusů a sukulentů Safari 2012 za účasti mnoha osob. Výstava se uskutečnila ve Středisku ekologické výchovy ZOO Dvůr Králové. Výstavu navštívilo 1520 návštěvníků.

Propagaci výstavy jsme jako každoročně věnovali nemalou pozornost a finanční prostředky. Výstava byla publikována v odborných kaktusářských časopisech, v denním regionálním i celostátním tisku, v televizi a v letošním roce opět na webových stránkách našeho Klubu. Již po několik let se nám osvědčila zkušenost osobních zvacích dopisů na ředitele škol ve východočeském regionu. Zde bylo naší snahou zvýšit návštěvnost samotné zoologické zahrady, a proto jsme k těmto dopisům přikládali i propagační materiály ZOO. Doufáme, že se nám to podařilo.

V roce 2012 nám bylo rovněž díky pochopení vedení ZOO umožněno přemístit náš prodejní stánek s kaktusy a sukulenty na nové stanoviště v prostorách zoologické zahrady, do prostoru odpočinkové a zábavní zóny. Přemístění se uskutečnilo až 7. července 2012. Prodejem kaktusů a sukulentů jsme návštěvníkům ZOO zprostředkovali možnost nákupu těchto exotických rostlin. Umožněním prodeje těchto rostlin, často i ohrožených druhů, vypěstovaných našimi

členy ze semínek, se společně se ZOO Dvůr Králové n. L. podílíme na jejich zachování a ochraně před vyhubením postupující civilizací v jejich domovině.

Mezi významné akce uspořádané Klubem kaktusářů ve Dvoře Králové n/L. byl již XVII. ročník mezinárodního odborného sympozia „Otevírání sezóny“. V letošním roce tato akce proběhla za krásného slunného počasí ve dnech 18.- 20. května, v prostorách penzionu ZA VODOU. Dopoledne 19. května to byla velká burza rostlin, odpoledne potom čtyři odborné přednášky s promítáním digitálních snímků. Při zajímavém povídání jsme se podívali do vzdálených končin naší zeměkoule za sukulentní florou do Namibie a Botswany, za kaktusy do Argentiny a Chile a na floru Madeiry. Na 530 účastníků této akce nejen z České republiky, ale také ze Slovenska, Polska, Německa, Rakouska, Holandska a Maďarska odjízďelo ze Dvora Králové n/L. velmi spokojeno. Řada z nich využila této akce i k nedělní prohlídce města a zoologické zahrady. Poděkování patří i Městskému úřadu ve Dvoře Králové n/L. za finanční podporu, bez které by se takovéto akce nedaly v tomto rozsahu pořádat.

Další, více jak čtyřicetiletou spolupráci, máme se žireckými chovateli drobného zvířectva při pořádání výstav „ŽIREČ“. I letošní výstavu drobného zvířectva a kaktusů, která proběhla jako jednodenní 25. srpna v nově zrekonstruovaném zámeckém parku v Žirči, můžeme hodnotit jako velmi zdařilou. Zasluhou žireckých výstav, především jejich návštěvníků, chovatelé a kaktusáři přispěli ke značnému zvýšení návštěvnosti Zoologické zahrady, hlavně v období rekordních až čtyřicetitisícových návštěv těchto dvoudenních výstav.

Mezi prvními akcemi v novém roce 2013 bude již XVIII. ročník, mezinárodního sympozia „Otevírání sezóny,, ve dnech 17.- 19.5.2013 v penzionu Za Vodou a jubilejní XXII. výstava kaktusů a sukulentů „Safari 2013“ v termínu 1.- 9. června 2013. Na obě tyto akce zveme všechny zájemce o exotickou krásu kaktusů a sukulentů. 24. srpna 2013 se zúčastníme svými exponáty výstavy „ŽIREČ 2013“ kde rádi uvítáme zájemce o kaktusy a sukulenty, ale také o drobné zvířectvo. Doporučujeme návštěvu této výstavy spojit i s návštěvou krásné Zoologické zahrady ve Dvoře Králové n/L.

Prodejní stánek kaktusů a sukulentů v zoo. (gk)

Zahraniční cesty

Hana Dvořáková

RNDr. Dana Holečková v Ol Pejeta. (dh)

V roce 2012 uskutečnili zaměstnanci ZOO Dvůr Králové 50 zahraničních cest. Více než polovina z nich (29 cest) se uskutečnila za účelem transportu zvířat. Čtyři zahraniční cesty se týkaly mezinárodního projektu královédvorských nosorožců v Africe a čtyři cesty měly charakter propagační – jednalo se o rozvoz propagačního materiálu a účast na veletrzích formou aktivní audiovizuální prezentace zoo. Během ostatních cest se zaměstnanci zoo účastnili odborných konferencí, seminářů a mezinárodních zasedání, například výročního zasedání EARAZA (Euro-asijská asociace zoologických zahrad a akvárií) v Zoo Jaroslavl.

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
18.-20.1.	Belgie – Zoo Antwerpy, Anglie – Zoo Port Lympne, jednání o spolupráci	RNDr. Holečková, RNDr. Moucha
25.-26.1.	Německo – Zoo Erfurt, transport zvířat	Bárta, Vetter
27.1.-3.2.	Keňa – Ol Pejeta, jednání komise projektu a dovoz vzorků, návštěva Mkomazi - Tanzanie	RNDr. Holečková
3.2.	Polsko – Wroclaw, propagace na Mezinárodním turistickém veletrhu	Ing. Hajnyš
6.-9.2.	Německo, Francie – Zoo Arcachon, transport zvířat	Bárta, Vetter
14.2.	Rakousko - Vídeň, odvoz vzorků	Bc. Hrubý
22.2.	Polsko – Dolní Slezsko, rozvoz letáků	Ing. Hajnyš
8.3.	Polsko – Zoo Wroclaw, dovoz elektrické ochranné sítě - lidoopi	Vala

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
13.-15.3.	Srbsko – Zoo Beograd, transport orangutana	Bárta, Vetter, Bc. Hrubý
20.-23.3.	Portugalsko – Zoo Lisabon, Francie, Bordeaux – Zoo La Teste	RNDr. Holečková, RNDr. Moucha
27.-28.3.	Slovensko – Zoo Košice, transport zvířat	Bárta, Vetter
13.-26.3.	Srbsko – Zoo Beograd, transport orangutana, dohled nad adaptací v novém prostředí	Humlová
20.-22.3.	Rakousko, školení na turniketový systém	DiD. Pařík, Petráčová
3.-5.4.	Polsko – Zoo Poznaň, transport zvířat	Bárta
10.-13.4.	Francie - Zoo La Boissiere, Holandsko – Zoo Kerkrade, transport zvířat	Bárta, Vetter
13.4.	Polsko – Zoo Wroclav – „Českopolský projekt žirafa“	RNDr. Holečková, Ing. Kancnýř, Ing. Mertlík
23.-28.4.	Německo, Francie – Zoo Arcachone, transport zvířat	Bárta
23.4.-5.5.	Francie – Zoo Arcachone, adaptace nosorožců v novém prostředí	Hájek
24.-26.4.	Belgie – Zoo Parco Paradiso, transport zvířat	Vetter, Vala
30.4.-2.5.	Polsko – Książ, prezentace Zoo na veletrhu květin	Čermák
9.-11.5.	Švýcarsko – Zoo Basel, transport zvířat	Bárta, Vetter
15.-17.5.	Belgie – Zoo Paradiso, Holandsko – Zoo Rotterdam, transport zvířat	Bárta, Vetter
16.-19.5.	Slovensko – Zoo Košice, valná hromada UCSZ	RNDr. Holečková
20.-25.5.	Rusko – Zoo Moskva, konference EARAZA	RNDr. Holečková
21.-25.5.	Francie – Zoo Paris, Zoo Mulhouse, Maďarsko – Zoo Szeged, transport zvířat	Bárta, Vetter
23.5.	Polsko – Zoo Wroclav, transport zvířat	Mgr. Podhrazský, Bc. Brokeš
5.-6.6.	Německo – Zoo Berlin, transport zvířat	Bárta, Vetter
5.-6.6.	Slovensko – Zoo Bratislava, tisková konference Královéhradeckého kraje	RNDr. Holečková
28.6.-1.7.	Polsko, Litva – Zoo Kaunas, transport zvířat	Vetter, Vršecký
24.-26.7.	Itálie – Zoo Pombia, transport zvířat	Vetter, Bc. Hrubý
13.-16.8.	Německo – Zoo Lipsko, Polsko - Zoo Varšava, Zoo Plock, Zoo Lodž, transport zvířat	Bárta, Vetter
25.8.-2.9.	Velká Británie – Zoo Chester, zasedání výboru IZE, konference	Ing. Hajnyš
28.-30.8.	Chorvatsko - Zoo Osiek, transport zvířat	Bárta, Vetter
6.-8.9.	Slovensko – Zvolen, ornitologická konference	Mgr. Podhrazský
11.9.	Německo – Straubing, transport zvířat	Mgr. Podhrazský, Bc. Brokeš
11.-14.9.	Polsko – Zoo Poznaň, Zoo Plock, Zoo Gdaňsk, transport zvířat	Bárta, Vetter
12.-14.9.	Slovensko – Zoo Košice, UCSZ – komise pro ryby	Bc. Brokeš, Šleis, Kalus

Datum	Místo a účel	Jméno pracovníka/ků
18.-26.9.	Keňa – Ol Pejeta, dovoz vzorků trusu	RNDr. Holečková
27.9.	Polsko – Zoo Borysew, transport zvířat	Vetter, Vala
2.-5.10.	Srbsko – Zoo Bělehrad, Zoo Jagodina, Maďarsko – Zoo Veszprem, transport zvířat	Bárta, Vetter
2.10.	Rakousko- Vídeň, odvoz vzorků trusu nosorožců	Vala
3.-5.10.	Ukrajina – Zoo Oděsa, jednání o spolupráci	RNDr. Holečková
11.-13.10.	Belgie – letiště Brusel, transport zvířat pro Zoo Rijád	Bc. Hrubý, Vršecký
12.-23.10.	Kypr – Zoo Pafos, transport zvířat	Vetter, Vala
31.10.- 1.11.	Německo – Zoo Frankfurt, transport zvířat	Bárta, Vetter
6.11.	Německo – transport ptáků	Mgr. Podhrazský, Bc. Brokeš
8.11.	Německo – Zoo Berlin, transport zvířat	Bárta
13.-16.11.	Belgie – Zoo Pairi Daiza, Holandsko – Zoo Arnhem, transport zvířat	Bárta, Vetter
20.-21.11.	Maďarsko – Zoo Veszprem, transport zvířat	Bárta, Vetter
5.12.	Polsko – Zoo Borysew, transport zvířat	Bárta, Vetter

ZOO Dvůr Králové se zúčastnila propagační akce v polském Stado Książ. (zč)

Výroční zpráva občanského sdružení NATURA VIVA 2012

Jiří Děd

Dárcovská SMS

**Prispějte na chov zvířat
a
pošlete SMS
na telefonní číslo
87777
ve tvaru:
dms zoodk**

cena sms: 30 Kč
zoo obdrží: 27 Kč

Děkujeme

dms zoodk

Donation message
make a contribution
and send text message
with the cost of 30 CZK
to phone number
+420 87777 in form
dms zoodk
Thank you

SMS dla darczyńców
To tylko 30 CZK!
Numer telefonu
+420 87777 o treści:
dms zoodk
Zapraszamy, dziękujemy!

Spender - SMS
Spender Sie uns
und senden eine
SMS-Nachricht für 30 CZK
auf die Telefonnummer
+420 87777 in der Form:
dms zoodk
Danke

Polosné číslo:
NATURA VIVA - občanské sdružení.
IČ: 67441876
sídlo: Štěpánkova 1129, 562 01 Dvůr Králové nad Labem,
www.zoodk.cz/natura-viva
Sběrna se nachází na podnikatelské oddělení ve společnosti
ZOO s.r.l. IČ: 117200153; a seřazená: Městskému
úřadu Královéhradeckého kraje J. 12888/VZ/2008

Panel „Dárcovská SMS“. (zč)

Cílem občanského sdružení NATURA VIVA je veřejně prospěšná činnost se zaměřením na ochranu přírody.

Příjmy našeho občanského sdružení dosáhly v roce 2012 výše 9 507,-Kč a výdaje za tento rok činily 37 722,-Kč. Převážně jde o výdaje spojené s ukončením veřejné sbírky DMS a darem na pořízení kráječe zeleniny pro oddělení výživy ZOO Dvůr Králové a.s.

Bohužel se tento rok nepodařilo získat žádnou dotaci na připravené projekty environmentální výchovy.

K datu 31.12.2012 disponujeme prostředky ve výši 103 615,-Kč, uloženými na běžném a spořicí účtů ČSOB.

Za dobu působení NATURY VIVA, nejdříve jako nadace a později jako občanského sdružení, bylo získáno celkem 6 499 293,-Kč a z toho bylo vydáno 6 366 154,-Kč. Převážná většina těchto výdajů je účelovými výdaji na podporu projektů.

Výroční zasedání EARAZA v ZOO Jaroslavl

Dana Holečková

Skupinka zubrů v safari Zoo Jaroslavl. (dh)

Ve dnech 20.-25.5.2012 proběhlo 18. výroční zasedání Euroasijské asociace zoologických zahrad a akvárií (EARAZA) v ruské Zoo Jaroslavl ležící asi 300 km na sever od Moskvy. V asociaci je sdruženo 109 zoologických zahrad a institucí ze 17 zemí bývalého Sovětského svazu (Rusko, Azerbajdžán, Arménie, Bělorusko, Estonsko, Gruzie, Kazachstán, Litva, Lotyšsko, Moldávie, Tádžikistán, Ukrajina, Uzbekistán), České republiky, Slovenska, Polska, Turecka a Izraele, přitom 69 je řádných členů a 45 s volebním právem. V rámci konference byla přijata jako nový člen Zoo Olomouc, a proto je v EARAZA zastoupeno 10 českých (Chomutov, Ohrada, Vyškov, Brno, Praha, Hodonín, Dvůr Králové, Chleby, Tábor a Olomouc) a 2 slovenské zoologické zahrady (Bratislava, Košice). Konference probíhala ve starobylém, přes 1000 let starém, městě Jaroslavl, které má novou zoologickou zahradu.

Zoo Jaroslavl

Zoo se staví 6 let, pro návštěvníky byla otevřena v roce 2008 a dosud je dokončeno 90 % 1. a 2. etapy výstavby. Dnes drží 1650 zvířat a 250 druhů. Celkem se jedná asi o 6 etap, jejichž výstavba by měla stát přes miliardu rublů. Nově budované výběhy pro zvířata jsou velmi prostorné a poměrně moderně pojaté, jedná se o první takový typ zoo v Rusku. Kromě pěšího areálu s ptáky, domácími zvířaty, šelmami a některými dalšími savci je již hotova část parku kopytníků s koni Převalského, kulany, antilopami losími, kozorožci šrouborohými a také velkými výběhy se zubry, jeleny a losy, provozovaných jako safari, kam je možno za zvláštní vstupné vjízdet na povozech tažených koňmi a dětské skupiny

autobusem. V rámci realizované části existuje dětské náměstí s velkým hřištěm s prolézačkami, několika placenými atrakcemi včetně malého vláčku a skákadla, několik menších občerstvení, tropický pavilon se vzdělávacími expozicemi a přednáškovým sálem i učebnami, zdařilou expozicí rostlin, akvárií a provizorně vypadajícími ukázkami papoušků a menších savců. Tento pavilon má samostatné vstupné. K zoo jsou přidružené také kolotočové atrakce.

Realizována je pěkná dětská kontaktní zoo s domácími zvířaty včetně krocanů, telete krávy, králíků, koz a ovcí. Hezké a velmi dobré podmínky jsou vytvořeny pro vodní ptáky a také kolekci jeřábů držených v přírodních voliérách, aby mohli létat a pářit se. Ihned u vchodu leží prostorný travnatý dvojběh gepardů se zajímavým můstkem (houpá se) a vyvýšeninami, odkud vyhlíží a kde označují teritorium. Mladý pár gepardů (ani ne 2 roky starých) byl dovezen gruzínským obchodníkem se zvířaty žijícím v Tanzanii z JAR. Stejným způsobem získali 1.1 bílých lvů a 1.2 psy hyenové. Na naše poměry jsou zbytečně naddimenzovaná oplocení, ale zde asi také chrání zvířata před přílišným zájmem návštěvníků. Malou skupinku antilop losích z Askania Nova a v nepříliš šťastně oploceném velkém travnatém výběhu bez stromů zajímavý společný chov vlků (mnozíci se smečka) a dvou mladých hnědých medvědů – bratrů. Ve velkém umělém jezeře žijí 3 tuleni bajkalští. V dalších etapách výstavby má být postaven park opic, delfinárium, akvárium a také park pohádek. Celková plocha zoo je 110 hektarů a je realizována na zelené louce a v lese ne daleko za městem. U zoo je parkoviště a jezdí k ní městská doprava.

18. výroční konference EARAZA

Tradiční slavnostní zahájení proběhlo v ruském stylu s nabídkou chleba a solí. Bylo zpeřeno vypouštěním balónků a otevřením parku stromů před vchodem do zoo, kde všichni přítomní ředitelé zahrad zasadili připravené stromy a keře. Pokračoval bohatý kulturní program a následně otevřené jednání se zajímavými přednáškami a prezentacemi projektů v rámci EARAZA. Byl představen pro nás velmi zajímavý projekt návratu perského levharta na Kavkaz. V rámci EARAZA je držena velká kolekce jeřábů a shromažďovány údaje o probíhajících odchovech.

Uzavřené jednání bylo určeno pouze ředitelům členských zoo, a byla na něm podána zpráva o všech aktivitách za předchozí rok, rozdan sborník informací o členských institucích a kolekci zvířat v ruském a anglickém jazyce, schválen rozpočet za rok 2011 a plán roku 2012. Rozpočet je přebytkový a roční náklady čítají asi 1,3 milionu rublů (kolem 1 milionu Kč). EARAZA je členem WAZA, bližší informace www.earaza.ru. EARAZA pořádá každoroční vědecké konference a semináře a vydává několik periodik, zejména sborníky z konferencí. Má několik pracovních skupin, z nichž v roce 2011 byly aktivní tyto: veterinární, pozemních a vodních bezobratlých, dravců a sov a vzdělávací. Dále realizuje 11 chovatelských a ochrannářských projektů. Jedním z nich jsou tygři ussurijských, u nichž se v letech 2010-11 narodilo 12(4.8) koťat, která byla poskytnuta do programu i EEP. Všechny zoo odebral krve tygrů a poslaly je v roce 2011 na genetické testy do laboratoře v Edinburghu. Výsledky potvrdily čistotu ussurijských tygrů v EARAZA (2012). Příští zasedání proběhne v termínu 27.-31.5.2013 v Zoo Brno a Vyškov.

Zoo Moskva a Park Ptáků Vorobij

V rámci cesty byly navštíveny také další dvě zoologické zahrady. První byla zoo Moskva, která organizovala transport z Moskvy do Jaroslavl. Velmi atraktivní je výběh ledních medvědů, kde mohou návštěvníci pozorovat matku se třemi asi půlročními medvíďaty. Ve výběhu je umístěna hora ledu, který neustále padá v podobě kuliček z ledovniku a medvědům umožňuje se ochlazovat a zejména pro mláďata je přirozenou skluzavkou. Také u orangutanů bornejských jsou dvě mláďata, jedno z nich od samice Nony narozené v královédvorské zoo. Orangutaní rodinu tvoří také druhá samice s asi 4 roky starým mláďetem a samec, se kterým si starší potomek krásně hrál.

Mláďata jsou také u statných severoevropských pižmoňů a vzácných severoamerických kamzíků běláků. Moskevská zoo je také jednou z mála chovajících a množících jihoafrické papoušky běloocasé.

Park ptáků Vobobij leží asi 80 km od Moskvy, má asi 300 tis. návštěvníků a je privátní zoo se zajímavou kolekcí domácích plemen holubů, kurů, velkým počtem papoušků, doplněnou o pavilon s terárii, a několik druhů savců, včetně sviště bobaka a karakalů, kteří žijí trvale ve voliérě s boudami a nepotřebují vytápění (samec pochází z Ruska, samice jsou z Afriky, jedna vysoce březí). Pro hosty mají i ubytování v domech – chatách, otevřeno denně od 10 hod. do setmění tedy i do 22 hod. večer. Spolupracují s českými chovateli a obchodníky zejména ptáků. Zajímavý je Park kamenů – expozice velkých valounů různých druhů hornin. Do této expozice se vybírá samostatné vstupné.

Slavnostní zahájení konference EARAZA. (dh)

Slavnostní zahájení - zasazení stromu Mrg. Erich Kočner ze Zoo Košice a RNDr. Dana Holečková. (dh)

Samice orangutana bornejského Nona a její potomek v Zoo Moskva.(dh)

Návštěvnícký servis

Jan Pařík

Nový safaribus. (jp)

ZOO Dvůr Králové je jedním z nejvíce navštěvovaných míst Královehradeckého kraje. V roce 2012 jsme přivítali přes 370 000 návštěvníků a jako každý rok jsme se jim snažili nabídnout perfektní servis. V letošním roce tak jako v roce 2011 jsme pokračovali v akci Safari vlastním vozem, novinkou byly zcela nové safaribusy. Prodejny, Hotel Safari a Safarikemp připravily pro naše návštěvníky široký sortiment zboží, upomínkových předmětů, rozšíření ubytovacích kapacit a zážitků.

Rok návštěvníckého provozu

Jako každoročně náš rok začal Vánoční zoo, která se opakuje už po šesnácet. Zimní období je pro chod zoo náročné. Tento rok nebyl srovnatelný s rokem 2011, neboť naši zoo v prvním čtvrtletí 2012 navštívilo pouhých 15 307 lidí, tedy o 4.816 osob méně než v předchozím roce. Přestože i v letošním roce byly na horách dobré sněhové podmínky, velmi nízké teploty a dále pak časté deště převážně v měsíci březnu vedly k tomu, že zoo v tomto období nebyla navštěvována a to ani návštěvníky z nedalekých hor.

Během zimního a jarního období jsme připravovali Safari 2012 – Safari vlastním vozem, kde si návštěvníci mohli vychutnat skutečnou atmosféru safari. Pro ty, kdo nemohli do safari vlastním vozem, byl pro tento rok připraven zbrusu nový safaribus od firmy Iveco Irisbus z Vysokého Mýta, který si zoo již provozovala sama. Pro návštěvníky byly v hlavní sezóně denně přistaveny 2 nové busy o celkové kapacitě 106 osob.

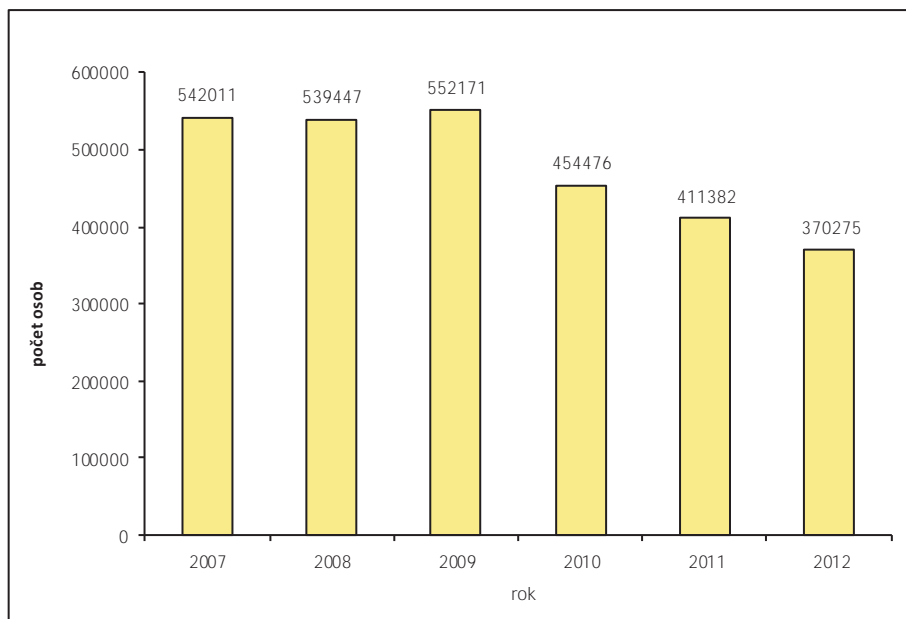
Jarní mezisezóna trvala v letošním roce od 14. do 15. května. Letní sezóna začala díky špatnému proměnlivému počasí až 16. května a skončila 7. října, trvala 144 dní, tedy o 26 dní méně než v roce 2011. Pro tento rok jsme pro návštěvníky připravili novinku a to zcela nový vstupní systém na pokladnách a vjezdu do safari. Všechny pokladny byly vybaveny novými PC pokladnami a vstupy osazeny turnikety s čtečkami čárových kódů. Každá vstupenka měla svůj kód, který návštěvníka vpustil přes turniket do zoo. Na hlavním vstupu bylo dále instalováno počítadlo návštěvníků, které denně ukazovalo aktuální počet návštěvníků. Celý projekt realizovala firma Designa Praha. Při koupi vstupenky dostal každý návštěvník Safari manuál, který popisoval co v jednotlivých úsecích nalezne a dále pak upozorňoval návštěvníka jakým způsobem se v safari chovat. Celý areál byl dále monitorován ostrahou safari, která dohlížela nad pořádkem, bezpečností, klidným chodem safari a informovala návštěvníky o možných zastávkách. Na těchto místech návštěvníci mohli nalézt občerstvení a WC. Ostraha pravidelně safari projížděla v dobře označených vozech a byla vždy k dispozici návštěvníkům.

Během Týdne duchů, který probíhal od 20. do 28. října, se zoo vyzdobila svítícími dýněmi. I letos se návštěvníci mohli sami zapojit do výzdoby a vydlabat si vlastní strašidlo z připravených dýní. Těch bylo i pro tento rok nachystáno dostatečné množství, aby byli spokojeni všichni návštěvníci. Otevírací doba zoo byla během Týdne duchů od 9.00 do 18.00 hodin. V letošním roce navštívilo zoo během těchto dnů pouhých 5.846 návštěvníků, tedy o 2.329 méně než v loňském roce.

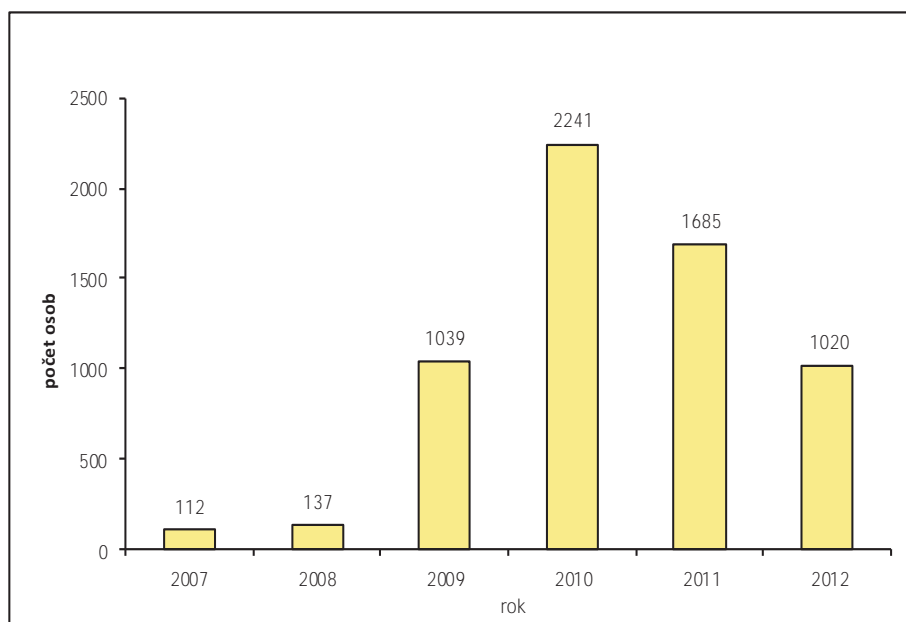

Centrální parkoviště zoo - příjezd. (jp)

Srovnání roční návštěvnosti v letech 2007 až 2012

Srovnání návštěvnosti Offroad safari v letech 2007 až 2012

Dopravní situace a dopravní značení

I tento rok jsme se snažili zdokonalit a posílit značení vedoucí na centrální parkoviště zoo, aby již nedocházelo k záměnám s konkurenčními parkovišti. Grafický design, tak aby návštěvník hned po příjezdu do města měl dobrou navigaci přímo na vjezd do safari, zůstal beze změn. V měsících květnu až říjnu probíhala rekonstrukce silnice příjezdu od Hradce Králové, kterou jsme museli individuálně doznačit vlastním značením.

Návštěvnost zoo

V následujícím grafu a tabulce návštěvnosti za období 2007–2012 jsou patrné značné výkyvy měsíční návštěvnosti. V letošním roce ovlivnilo návštěvnost počasí. Zoo navštívilo přes 370 000 tisíc návštěvníků, což vytvořilo meziroční pokles návštěvnosti o 10%.

Večerní safari probíhalo tak jako v loňském roce v měsících červnu a září každý pátek a sobotu, v době letních prázdnin (červenec a srpen) každý večer. Pro letošní rok jsme připravili dva časy a to 20.00 a 21.00 hodin. Letos safaribusy svezly ve večerních jízdách od 1. června do 7. října 4 285 návštěvníků. Ve srovnání s rokem 2011 to bylo o 5 % více než v roce 2011. Pro firemní klientelu a větším skupiny návštěvníků jsme nabízeli na objednávku mimořádné jízdy, které probíhaly od května do poloviny října mimo běžný jízdni řád.

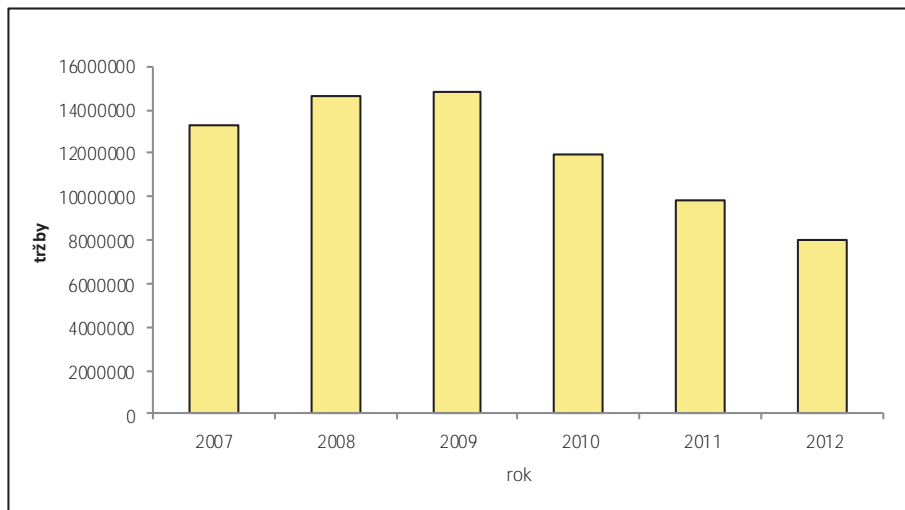
Večerní safari probíhalo tak jako v loňském roce v měsících červnu a září každý pátek a sobotu, v době letních prázdnin (červenec a srpen) každý večer. Pro letošní rok jsme připravili dva časy a to 20.00 a 21.00 hodin. Letos safaribusy svezly ve večerních jízdách od 1. června do 7. října 4 285 návštěvníků. Ve srovnání s rokem 2011 to bylo o 5 % více než v roce 2011. Pro firemní klientelu a větším skupiny návštěvníků jsme nabízeli na objednávku mimořádné jízdy, které probíhaly od května do poloviny října mimo běžný jízdni řád.

Offroad safari je služba pro malé skupiny a rodiny, kteří si chtějí jízdu po safari užít pouze sami a s průvodcem. Je v provozu v době letní sezóny a na objednávku. Klienti si mohli objednat tuto podvečerní vyjížďku novým safarivozem v doprovodu odborného průvodce i v anglickém a německém jazyce. Dále je možno si k jízdě objednat i stylovou africkou večeři v restauraci U Lemura. V letošním roce tuto službu využilo 1020 návštěvníků, tedy o 665 méně než v roce 2011.

Prodej zboží

Zooshop Serengeti, prodejna v Galerii Zdeňka Buriana a od května do září i stánek v průchodu pavilonu šelem již několik let nabízí návštěvníkům široký sortiment upomínkových předmětů a dalšího zboží s tematikou zoo, zvířat a přírody. Prodej a další služby zajišťoval kolektiv prodavaček návštěvníckého servisu pod vedením Ing. Zuzany Dědové.

Přehled tržeb v letech 2007 až 2012

Návštěvnícký servis

Útvar návštěvníckého servisu zajišťuje i správu některých objektů. Mezi ně patří letohrádek zoo, ubytovny, Hotel Safari, Safarikemp a pronajímané přilehlé budovy. V průběhu celé sezóny jsme prováděli drobné opravy těchto budov. Pro zabezpečení a zároveň kontrolu areálu a budov s tím spojených byl rozšířen i kamerový systém po celém areálu zoo a to na celkových 45 kamer. Proběhly také drobné opravy nátěrů venkovních částí budov a střech.

Pracovníci návštěvníckého servisu se také podílí na aktualizaci internetových stránek zoo a pomáhají s realizací akcí pořádaných útvarem marketingu a vzdělávání.

Roční návštěvnost po čtvrtletích v letech 2007 –2012

Rok	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	Celkem
2007	29 682	176 737	299 006	36 586	542 011
2008	29 069	166 680	298 670	45 028	539 447
2009	14 300	179 885	314 808	43 174	552 167
2010	12 431	133 254	268 705	40 086	454 476
2011	20 123	134 008	223 289	33 961	411 381
2012	15 307	98 004	224 715	32 239	370 265
Průměr	20 152	148 095	271 532	38 512	478 291

Nové vozidlo pro Offroad. (th)

Hlavní vchod s turnikety. (jp)

Vstupné do zoo a přehled sezon

Zoo byla otevřena denně od 9 hodin. Otevírací doba se již několik let nemění a přehled jednotlivých sezón a otevírací dobu přehledně popisuje níže uvedená tabulka, která uvádí ceny vstupného platné v roce 2012. Zoo také nabízí přenosné i nepřenositelné permanentní vstupenky pro soukromé osoby, školy a další organizace včetně firem.

Vstupné 2012

Druh vstupného	Letní sezona	Večer. safari	Mezisezona	Týden duchů	Zimní sezona	Vánoční zoo
Dospělí	230,-	200,-	175,-	175,-	115,-	95,-
Děti 4-12 let, studenti, důchodci	150,-	135,-	105,-	105,-	80,-	65,-
Děti 2 – 4 let	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-	50,-
Rodinné vstupné	740,-	650,-	510,-	510,-	360,-	290,-
Psi	100,-	100,-	100,-	100,-	100,-	60,-
Skupinová sleva	10 % pro skupiny nad 15 platících osob					
Zdarma	Děti do 2 let, nevidomí, učitelé (1 na 15 dětí), řidič autobusu Hosté Hotelu Safari a bungalovů Safari Kempu, stany a karavany ubytované na min. 2 noci					

Permanentní vstupenky 2012 celý rok

Permanentka	Cena	Poznámka
Nepřenositelná roční	990,-	Neomezený počet vstupů, vystavena na jméno
Přenositelná dospělá sezonní	3 800,-	Platí pro 20 vstupů
Přenositelná dospělá mezisezonní	1 920,-	Platí pro 20 vstupů
Přenositelná dětská sezonní	2 500,-	Platí pro 20 vstupů
Přenositelná dětská mezisezonní	1 340,-	Platí pro 20 vstupů

Permanentní vstupenky 2012 akce Safari

Druh permanentní vstupenky	Cena	Poznámka
Přenositelná dětská (děti 3-15 let, studenti)	2 000,-	Platí pro 10 vstupů
Přenositelná dospělá	1 310,-	Platí pro 10 vstupů

Doplatky permanentních vstupenek

Doplatek na permanentku	Cena
Mezisezónní dospělá - přenosná	95,-
Mezisezónní dětská - přenosná	55,-
Nepřenosná (na jméno) – vstup je bez doplatku, vstup umožněn pouze do klasické části zoo	0,-

Přehled sezón a otevírací doba

Sezóna	Datum	Otevřeno	Africké safari	Letní výběhy	Galerie
Vánoční zoo	1. – 9. 1.	9.00–19.00	–	–	10.00–19.00
Zimní sezona	10.1. – 13.5.	9.00–16.00	–	–	10.00–16.00
Jarní mezisezona	14. – 15. 5.	9.00–17.00	navážení zvířat	ano	10.00–17.00
Letní sezóna	16.5. – 7.10.	9.00–18.00	ano	ano	10.00–18.00
Večerní safari	1.6. – 7. 10.	19.30–21.30	ano	ano	–
Podzimní mezisez.	8.10.–19. 10.	9.00–17.00	odchyt zvířat	ano	10.00–17.00
Týden duchů	20. –28.10.	9.00–18.00	–	–	10.00–18.00
Zimní sezona	29.10–17.12.	9.00–16.00	–	–	10.00–16.00
Vánoční zoo	18. – 31. 12.	9.00–19.00	–	–	10.00–19.00

Pracovníci oddělení návštěvnického servisu (zleva): Ing. Zuzana Dědová, Marcela Dvořáková, Jitka Vyhledalová, Lucie Petráčová, Radek Mádle a Jan Pařík, DiS. (zč)

Hotel Safari

Roman Lahučký a Jan Pařík

Atrium Hotelu Safari. (zč)

Čtyřhvězdičkový Hotel Safari je provozován od roku 2001 s ideou nabídnout hostům kvalitní ubytování a zázemí na dosah africké divočiny přímo v areálu zoo. Hotel Safari je ideálním místem nejen pro individuální turisty, ale také pro uspořádání firemní akce či rodinné oslavy. V letošním roce Hotel Safari navštívilo přes osm tisíc hostů, aby zde strávili nezapomenutelné chvíle. V roce 2012 Hotel Safari oslavil 11ti leté výročí svého otevření.

Hotelové služby

Hotel Safari nabízí kvalitní a komfortní ubytování po celý rok. Díky své poloze přímo v areálu zoo nabízí, jako jediný ve střední Evropě, atmosféru skutečného afrického safari. Ubytovaní je možné ve třiadvaceti dvoulůžkových pokojích a sedmi apartmánech s možností přistýlek. Pokoje jsou rozdělené na kuřácké a nekuřácké. Každý pokoj je vybaven vlastní koupelnou, TV, minibarem, rychlovarnou konvicí, fénem a telefonem s přímou volbou. V objektu Hotelu Safari je možnost bezplatného připojení k internetu (WiFi).

Ke každému pokoji je v letním období k dispozici privátní posezení v zahradě hotelového atria s možností využití vyhřívaného hotelového bazénu o rozměrech 8x4 m. Další možností, jak trávit volný čas, je čtyřdráhový bowling pro 32 hráčů.

Přímo v Hotelu Safari je k dispozici salonek U Gepardů o celkové kapacitě až 70 osob (dle zvoleného uspořádání), který nabízí kompletní zázemí pro pořádání firemní akce, přednášky, semináře či oslavy. V salonku se pořádají akce privátní, firemní, ale i akce pro širokou veřejnost.

Hotel Safari je propojen se stylovou a nekuřáckou Restaurací U Lemura, která zajišťuje veškeré stravování – snídaně, obědy, večeře, catering. Hotelovým hostům se snaží pobyt zpříjemnit také obsluhou u bazénu.

Hoteloví hosté mají po celou dobu pobytu volný vstup do zoo. Ve spolupráci s našimi zoo odborníky jsme také pro hotelové hosty zajistili ojedinělé zážitkové programy, ze kterých si vybrali i ti nejnáročnější. Se zkušenými průvodci a ošetřovateli mohli hosté zažít atmosféru nefalšovaného afrického safari (Večerní safari, Offroad safari), popřípadě zblízka a dokonale poznat život vybraných zvířat, která mohli i sami krmit a hladit (ZOO zadními vrátky, Ošetřovatelem v ZOO).

Ekonomika a provoz hotelu

I v době hospodářské krize, které bylo pro celé odvětví téměř likvidačním, se podařilo hotelu přilákat velké množství hostů a dosáhnout tak tržeb, které překračují částku 11 mil. Kč.

Již tradičně k nám jezdí nejvíce hostů z ČR, zaznamenali jsme nárůst hostů ze Slovenska, Rakouska, Ruska, USA, Belgie a Litvy. Měli jsme i návštěvníky z Polska, Německa, Nizozemska, Itálie, Francie, Austrálie, Afriky atd.

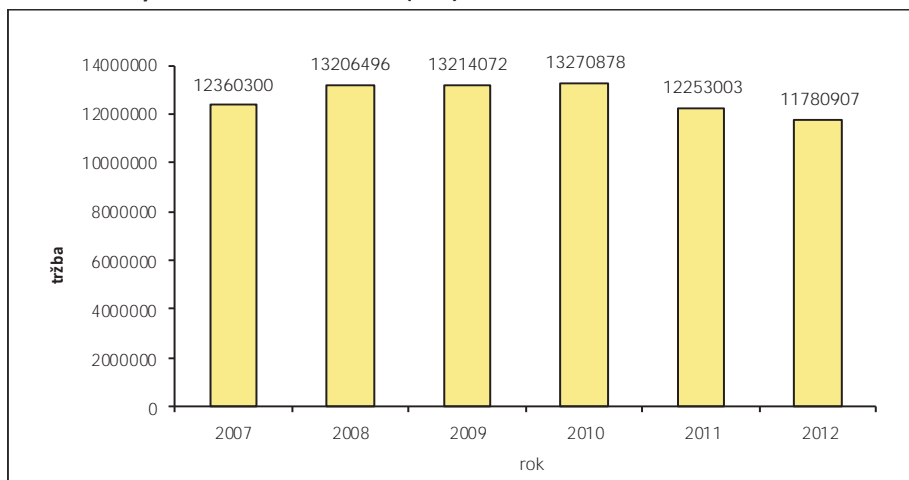
Hotel Safari navštívilo 249 našich čtyřnohých přátel, přirozeně v doprovodu svých majitelů.

Tabulka s přehledem základních ekonomických ukazatelů spolu s grafem ilustruje ekonomiku v jednotlivých letech období 2007 – 2012.

Tržby 2007 až 2012

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tržba	12360300	13206496	13214072	13270878	12253003	11780907

Celkové tržby Hotel Safari 2007—2012 (v Kč)

Byly provedeny drobné opravy v atriu (střecha, svody). Pokoje hotelu se vybavily novými velkoplošnými fotografiemi.

Zájem o zoo a hotelové služby přivedlo mezi hotelové hosty i řadu populárních osobností, např. Barbaru Nesvadbovou, která do Hotelu Safari jezdí opakovaně, Petra Salavu, Jaroslava Duška, Veroniku Žilkovou a Martina Stropnického, Jaroslava Tvrdíka, Jana Rosáka a další.

Konferenční služby

V konferenčním salonku U Gepardů probíhají různé odborné semináře, konference, firemní a soukromé oslavy.

V letošním roce se v Hotelu Safari konalo více než 40 firemních akcí. Toto číslo ukazuje, že jsme oblíbeným partnerem pro firemní a business klientelu. Kromě poskytnutí odpovídajícího zázemí a ubytování na vysoké úrovni nabízíme i mnoho doplňkových služeb a volnočasových aktivit, např. Večerní safari spojené s grilováním u nosorožců, nahlédnutí do ZOO zadními vrátky, hudební vystoupení, barmanské show, fire show apod., díky kterým se firemní akce stane pro všechny zúčastněné nezapomenutelným zážitkem.

Konferenční salonek U Gepardů byl využit i k několika akcím pořádaným zoologickou zahradou a Královéhradeckým krajem.

Některé firmy pořádají své akce v Hotelu Safari již po několikáté. Přehled akcí uvádí následující tabulka.

Odborné a firemní akce v hotelu Safari v roce 2012

Datum	Firma	Druh akce	Dny	Počet ubyt. osob	Počet účastníků
13.-14.1.12	Animato	pouze ubytování	2	9	9
31.1.12	Topstar Bohemia s.r.o.	předváděcí akce	1	0	40
8.-12.2.12	p. Zdráhal	hokejová reprezentace - ženy	5	105	105
17.-18.2.12	VCES a.s.	školení	2	4	4
23.-24.2.12	ČEZ Měření, s.r.o.		2	32	32
16.-18.3.12	p. Zdráhal	hokejová reprezentace- ženy	3	55	55
20.-21.3.12	ČSOB, a.s.	Workshop SME Severní Čechy	2	34	50
23.-24.3.12	VCES, a.s.	Seminář	2	6	10
29.-30.3.12	KPMG ČR s.r.o.	pouze ubytování	2	20	20
3.-4.4.12	Akce Zoo Dvůr Králové	Setkání kopytníků a krmivářů	2	32	32
41019	Hypoteční banka	školení	1	39	39
20.-21.4.12	ČSOB a.s.	Workshop	2	29	29
1.-3.6.12	CK sen –Team Spirit		3	74	74
25.-26.4.12	Akce Zoo Dvůr Králové	Komise papoušků	2	11	20
25.-26.4.12	BO & BO	Zájezd belg. studentů	2	42	42
2.-3.5.12	Hypoteční bank	Výjezdní školení pracovníků	2	10	10
3.-4.5.12	Královéhradecký kraj	Výjezdní zas. odboru	2	30	30
17.-18.5.12	COLOPLAST		2	22	22

Datum	Firma	Druh akce	Dny	Počet ubyt. osob	Počet účastníků
18.-19.5.12	VCES, a.s.	Seminář	2	6	6
19.-20.5.12	E.ON. ČR s.r.o.	Pouze ubyt. – zájezd rodičů s dětmi	2	50	50
24–25.5.12	Haida	Fir.akce	2	24	24
25.-26.5.12	Seminář.pí.Laušmanová	Fir.akce	2	27	27
20.-21.6.12	Česká spořitelna	Fir. akce	2	18	18
21.-22.6.12	CEP	Fir. Akce	2	12	12
19.-20.6.12	ČSOB	FIR.AKCE	2	25	25
27.-28.6.12	ČEZ	Fir.akce	2	32	32
13.-14.6.2012	Merck Sharp	Fir.akce	2	10	10
17.-19.8.12	J.R.Tour CK	Poznávací zájezd (Ruská skupina)	3	23	23
28.-29.8.12	ČSOB	Fir.akce	2	13	13
13.-14.9.12	Envitech	Fir.akce	2	58	58
16.-17.9.12	Iveco	Fir.akce	2	16	16
21.-23.9.12	Anywhere	Fir.akce	3	50	50
41171	Ces. zemědělská un.	školení	1	0	23
16.-18.10.12	Královeh.kraj	Porada MF ČR	3	29/31	33
25.-26.10.12	Český rozhlas	Fir.akce	2	41	41
8.-9.11.12	Coca- Cola	Fir.akce	2	35	35
9.-10.11.12	Poštovní spořitelna	Fir.akce	2	23	23
29-30.11.12	Královeh.kraj	Setkání info a tur. center	1	36	cca 50
12-13.12.12	ČEZ měření s.r.o.	Fir. akce	1	11	11
13-14.12.12	Plzeňský prazdroj	Fir.akce	1	15	15
14-15.12.12	p.Jiří Krechler	Jiri.Krechler@fhp-	1	15	15

Pracovníci Hotelu Safari (zleva): Veronika Hrdinová, Bc. Jana Senetová, Petra Pilátová, Roman Lahučký, Romana Hudecová, Lenka Sochorová, Martin Bednář, Marie Oulehlová a Andrea Šitínová. (zč)

Safari Kemp

Roman Lahučký a Jan Pařík

Safari Kemp. (dh)

Safari Kemp je provozován od jara 2010. Na 14 hektarovém pozemku se nachází stylové africké bungalovy hotelového typu, které nabízejí ubytování po celý rok, ale i místa pro stany a karavany. Součástí areálu je výběh afrických zvířat, oddělený pouze nenápadným plotem s možností pozorovat zvířata z velké vyhlídky v denních i nočních hodinách.

Ubytování a služby

Safari Kemp nabízí ubytování v deseti pokojích pěti stylových bungalovů. Každý pokoj má svůj samostatný vchod, chodbu, koupelnu s WC, TV, minibar, rychlovarnou konvici, fén, telefon s přímou volbou, bezplatné připojení k internetu –WiFi a možnost přistýlky.

Pokoje v bungalovech nejsou očíslované, jak jsme zvyklí z klasického hotelu, ale každý nese název jednoho afrického zvířete. Interiéry jsou vyzdobeny originálními batikami a maskami z Keni a Tanzanie a také fotografiemi příslušného zvířete z přírody.

Pro hosty je dále k dispozici venkovní dřevěné posezení s grilem před každým bungalovem. Safari Kemp nabízí i karavanová stání s přípojkami na vodu a elektřinu a prostor pro stanování – samozřejmě s odpovídajícím zázemím, k dispozici je stylové centrální sociální zařízení (WC, sprchy, umývárny) a možnost využít pračku a sušičku prádla.

Součástí kempu je recepce s prodejnou drobného zboží, venkovní bazén a vyhřívaná vířivka, lavičky, stoly a dřevěná lehátka se stylovými slunečníky. V areálu kempu se nachází dětské hřiště, míčové hřiště, stoly na pingpong a půjčovna jízdních kol a dětských minikár.

Zcela unikátní je výběh afrických zvířat, oddělený pouze nenápadným plotem, s možností pozorovat zvířata v denních i nočních hodinách, stejně jako je tomu v kempech v afrických parcích a rezervacích. K pozorování vybízí i stylová zastřešená vyhlídka. V letošním roce bylo ve výběhu 25 zvířat ve 4 druzích, zejména skupina pakoní běloocasých - 14 kusů, pštrosů - 3 kusy, zebra damarská – 6 kusů a 2 žirafy Rothschildovy .

Hosté ubytovaní v bungalovech mají vstup do zoo zdarma po celou dobu pobytu. Hosté ve stanech a karavanech mají vstup do zoo zdarma při pobytu na dvě a více nocí. Ve spolupráci s propagačním oddělením zoo jsme pro hotelové hosty zajistili ojedinělé zážitkové programy, ze kterých si vybrali i ti nejnáročnější (Večerní safari, Offroad safari, ZOO zadními vrátky, Ošetřovatelem v ZOO).

Veškeré stravování (snídaně, obědy, večeře) zajišťuje stylová a nekuřácká Restaurace U Lemura, která se nachází v areálu zoo.

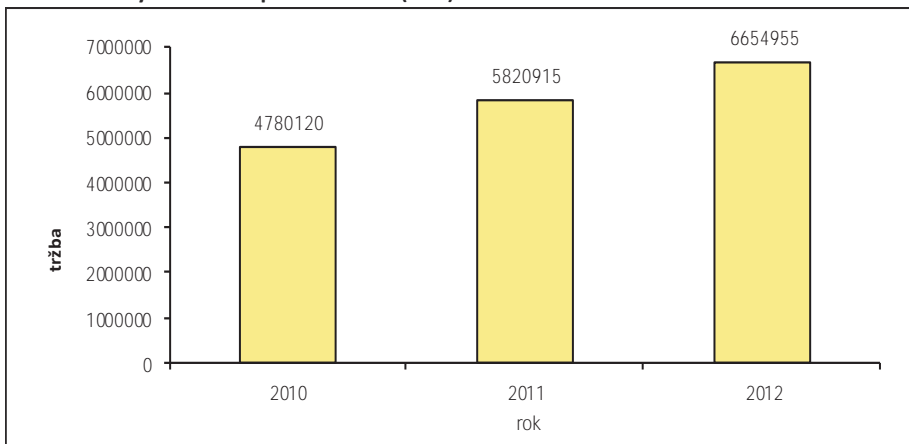
Ekonomika a provoz kempu

Na předešlé 2 úspěšné roky provozu navázal letošní rok s tržbou přes 6,5 mil. Kč. Nárůst tržeb jsme zaznamenali nejen u ubytování, ale i dalších služeb a to více jak o 20%. Nejvíce hostů k nám jezdí z České republiky a Slovenska, měli jsme i návštěvníky z Polska, Německa, Francie, Anglie. V letošním roce se také změnila skladba ubytovaných. Zaznamenali jsme nárůst ubytování ve stanech a malých obytných vozech. Velké karavany a obytné vozy měly pro tento rok menší úbytek.

Tabulka s přehledem základních ekonomických ukazatelů spolu s grafem ilustruje ekonomiku v jednotlivých letech 2010 – 2012.

Rok	2010	2011	2012
Tržby celkem	4 780 120 Kč	5 820 915 Kč	6 654 955 Kč
Počet lůžkonocí	8483	8381	13 154
Průměr na hosta	563,49 Kč	694,54 Kč	505,93 Kč

Celkové tržby Safari Kemp 2010 - 2012 (v Kč)

Odborné a firemní akce v Safari Kempu v roce 2012

Datum	Firma	Druh akce	Dny	Počet ubyt. osob	Počet účastníků
8.-12.2.12	p. Zdráhal	hokejová reprezentace - ženy	5	105	105
16.-18.3.12	p. Zdráhal	hokejová reprezentace- ženy	3	55	55
1.-3.6.12	CK sen –Team Spirit		3	74	74
19.-20.5.12	E.ON. ČR s.r.o.	Pouze ubyt.– zájezd rodičů s dětmi	2	50	50
17.-19.8.12	J.R.Tour CK	Poznávací zájezd (Ruská skupina)	3	23	23
13.-14.9.12	Envitech	Fir.akce	2	58	58
16.-17.9.12	Iveco	Fir.akce	2	16	16

Zájem o zoo a služby Safari Kempu přilákal i hosty z řad populárních osobností, např. Báru Basikovou s rodinou. Ubytován zde byl i štáb TV Barrandov v čele s moderátorem Jaroslavem Mendelem během natáčení pořadu Splněné sny, jehož podstatná část se odehrávala právě v prostorách Safarikempu a naší zoo. Pobyt v zoo a zejména přenocování v Safari Kempu byly splněným snem malého Bendíka a jeho maminky Dity.

V letošním roce se v Safari Kempu konalo i několik firemních akcí, přehled uvádí předcházející tabulka.

Bungalovy. (dh)

Žirafa Rothschildova ve výběhu Safari Kempu. (zč)

Letecký snímek Safari Kempu. (mpl)

Gastronomické služby

Catering

Igor Mašín, Michal Novák, Jan Majzlík

Restaurace U LEMURA. (im)

Společnost GASTRO-ZOO s.r.o. zajišťovala již čtrnáctým rokem kompletní gastronomické služby v areálu ZOO Dvůr Králové. V roce 2012 jsme nestavěli ani zásadně neměnili žádný z provozů v areálu ZOO, ale jen dolaďovali stávající např. opravy a nátěry fasád občerstvení U SLONŮ a občerstvení U PLAMENÁKŮ a výměnu dveří a zárubní v Restauraci U LEMURA. Dále na vybraných provozech – Letní restaurace ROTUNDA, občerstvení U LETOHRÁDKU a občerstvení U SLONŮ jsme vyměnili staré kávovary za nové a byla nahrazena instantní káva za zrnkovou.

V roce 2012 jsme nabízeli gastronomické služby v těchto provozech:

Restaurace U LEMURA – samoobslužná restaurace a restaurace s obsluhou

Naše hlavní provozovna v ZOO má tři části: restauraci s obsluhou v Africkém stylu, samoobslužnou restauraci typu fast food a letní terasu, která je zastřešená a v jarních a podzimních měsících ji můžeme vytápnět.

Restauraci s obsluhou může navštívit každý návštěvník zahrady, ale především je určena pro hosty HOTELU SAFARI a také SAFARIKEMPU. Každé ráno od 7 hodin zde mají nachystané snídaně a také večer je tento provoz hotelovými a kempovými hosty hojně využíván. Během obědů je zde často prostřeno pro hromadné akce. Při snídaních je také využíván prostor bowlingu.

V restauraci s obsluhou jsme také letos praktkovali již zavedený model, tj. rozdělení nabídky jídel na denní a večerní menu – v rámci těchto nabídek je přes den upřednostňována rychlost výdeje jídel a večer naopak pestrost nabídky. V tomto roce jsme vyměnili a rozšířili „pivní vedení“ a výčepní hlavy z důvodu rozšíření o točenou limonádu KOLI s příchutí maliny a pomeranče a dále vyměnili agregáty na chlazení zákusků a nápojů za nové a výkonnější. Ke konci roku 2012 jsme začínali s přípravou nového jídelního lístku a testovali africké recepty.

Provozní dobu fast foodu jsme s ohledem na rychlost výdeje prodloužili, a nechali otevřeno podstatně déle, než v minulých letech.

V případě, že nám nestačí ani jeden z úseků, využíváme také konferenční místnost Hotelu SAFARI, tj. salonek U Gepardů.

Občerstvení v areálu ZOO

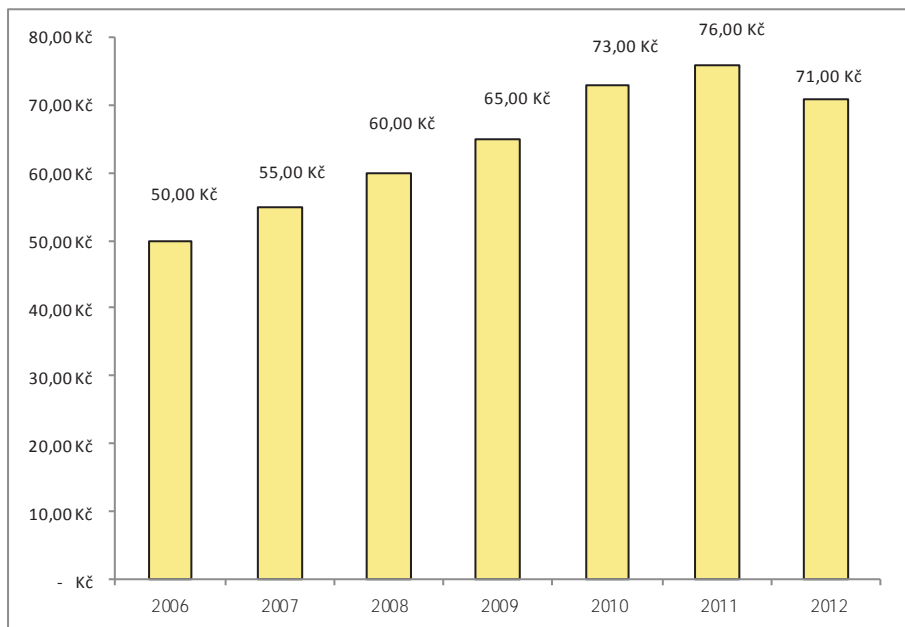
V těsné blízkosti Restaurace U LEMURA je cukrárna U VEVEREK, kde má návštěvník možnost ukončení oběda sladkou tečkou v podobě zmrzliny, palačinky, nebo vafle na špejli. Při prohlídce výběhů ussurijských tygrů, levhartů a dalších šelem byste neměli minout občerstvení U LEVHARTŮ, které je v klidném a příjemném prostředí mezi pavilonem šelem a výběhem pralesní antilopy bongo.

Za budovou letohrádku s galerií obrazů Zdeňka Buriana se nachází občerstvení U PLAMENĀKŮ, kde lze při obědě obdivovat tyto krásné ptáky nebo využít přilehlé dětské hřiště. Dále se zde nachází občerstvení U LETOHRÁDKU, kde nabízíme točenou zmrzlinu a gril, kde se přímo před zraky hostů připravuje a griluje uzená kýta. Naproti výběhu slonů je situová-

Pracovníci GASTRO-ZOO s.r.o. v rámci zimní sezony (zleva): Miroslav Stejskal, Martin Nahodil, Pavel Denk, Iva Nosková, Ivana Mannová, Věra Mannová, Věra Voltrová, Sylvie Hlavatá, Iva Hilburgerová, Iveta Mařanová, Jan Majzlík, Igor Mašin a Michal Novák. (zč)

Průměrná tržba na návštěvníka v letech 2006–2012 (v Kč)

Raut pro partnery ZOO v Safari Kempu. (im)

no občerstvení U SLONŮ. Po jídle si zde můžete vychutnat točenou zmrzlinu. V sousedství je Pizzeria U ŽIRAF, která nabízí několik druhů výborné pizzy připravené klasickými výrobními postupy. U výběhu pralesních žiraf okapi se nachází AFRIKA BAR, u kterého se rozšířilo místo k sezení a návštěvníkům zde podáváme teplé a studené nápoje, míchané alkoholické i nealkoholické koktejly a ledovou tříšť s různými příchutěmi.

Letní restaurace ROTUNDA se nachází na nejfrekventovanějším místě v ZOO, u vjezdu na Safari a pokladny a návštěvníkům zde nabízíme posezení pod velkou pergolou. Jedná se o moderně zařízené občerstvení se širokým sortimentem pokrmů, nápojů a cukrovinek. V roce 2012 se sortiment nápojů rozšířil o točenou limonádu KOLI s příchutí maliny a pomeranče. Nedaleko letní restaurace je malý provoz, kde prodáváme langoše v různých úpravách. Mezi návštěvníky byla v tomto roce i rodina pana Karla Gotta a příjemným překvapením bylo i to, že osobnosti, pozvané na oficiální akce např. křtiny se objevují i jako návštěvníci během roku, např. pan ministr doc. MUDr. Leoš Heger, CSc.

Co se týká působení mimo areál ZOO, rádi připomeneme akci, která opět proběhla v pardubickém výstavním a veletržním centru IDEON od 18. do 20. října 2012, kde se v rámci 16. ročníku největší východočeské gastro výstavy GASTRO 2012 konal 4. ročník soutěže restaurací východočeského regionu a zúčastnil se ho kuchařský tým spolupracujících restaurací - Restaurace U LEMURA a Restaurace Aquarium z Hradce Králové - kapitán a 2 kuchaři (Jakub Tabak, Pavel Dočekal a Pavel Denk). Tým musel za 3 hodiny uvařit 3- chodové menu pro 25 osob a vydat ho za 30 minut. Tato akce byla pro obě restaurace velice zajímavá a prospěšná jak z hlediska reklamy, tak i povědomí o celkových gastronomických možnostech. Menu všem moc chutnalo a pánové kuchaři obsadili krásné 3. místo.

Naše další služby a reference

Již tradičně zajišťujeme většinou pro stálé partnery cateringové služby v celé České republice. Zde je pro nás samozřejmostí sestavení speciální cenové nabídky podle přání a představ klienta se zajištěním ostatních doplňkových služeb včetně dopravy a ubytování. Spokojenost partnerů a jejich hostů pro nás byla vždy na prvním místě.

S našimi službami byli mimo jiné spokojeni: Coca-Cola HBC Česká republika, s.r.o., Město Hronov, Český rozhlas, Povodí Labe, CK SEN s.r.o., Cestovní kancelář CK2, JASS a.s., OSNADO spol. s.r.o., ČEZ a.s., ČNB, Lemon production s.r.o., Královéhradecký kraj, Plzeňský Prazdroj a.s., ČSOB a.s., DELTA SYSTÉM AIR a.s., Reuters Czech Republic s.r.o., VCES a.s., MILCOM a.s., TREVES s.r.o., Chládek a Tintěra a.s., CEP a.s., Česká Spořitelna a.s., VP AGRO spol. s.r.o., Iveco Czech Republic a.s., Roche s.r.o., Hypoteční banka a.s., Anywhere s.r.o.,

www.gastro-zoo.cz

Gastronomie nás baví

Zahradnická a technická údržba

Jiří Děd

Bohatá vegetace a doplňkové prvky přispívají k relaxaci návštěvníků v areálu zoo. (gk)

V průběhu roku 2012 nedošlo na oddělení k žádným významným změnám ani ve struktuře, ani v počtu zaměstnanců. Vzájemná spolupráce pracovníků údržby, výživy a zahradní údržby nadále přispívala k plynulému plnění úkolů celého úseku.

Všechny investiční akce a opravy, realizované v průběhu roku dodavatelskými firmami, vyžadovaly od našeho oddělení přípravné a dokončovací práce. Jednalo se o přestavbu pavilonu goril, úpravy výběhů u zeber a žiraf, úprava výběhů u pavilonu M1 a předeřhřívacího rybníku.

Kromě součinnosti s investiční výstavbou a mimo rámec běžných prací, souvisejících s každodenním provozem zahrady, se naši pracovníci podíleli na následujících akcích:

- opravy střech skladu, provozní budovy, údržby včetně zámečnicků, modelárny
- montáž zábradlí u surikat a lvů
- úprava výběhů u nové karantény
- oplocení a založení nových plantáží okusu
- výsadba cca 90 stromů ve volných výběžích safari
- dokončení a osázení záhonu u bong
- oprava rozvodny a trafostanice č.2
- oprava sítí a lávky na pavilonu Ptačí svět
- příprava nových pozemků na jarní výsevy

Pro pracovníky zahradní údržby se již staly samozřejmostí výsadby velkých letničkových záhonů, využívání mobilní zeleně, sekání a navážení vojtěšky i lučních porostů, příprava Týdne duchů i Vánoční ZOO.

Pracovníci oddělení zahradní údržby (zleva): Miroslav Vršecký, Jiří Fejk, Roman Vršecký, Anna Říčařová, Zdeněk Vtípil, Jana Nerudová, Irena Matysová, Ivana Smrčková, Ivana Hajná. (zč)

Pracovníci oddělení technické údržby (zleva): Jiří Kopitz, Čestmír Hošek, Miroslav Bernář, Viktor Sochor, Luboš Kuchta, Jaroslav Kozák a Miloslav Rejl. (zč)

Ekonomika zoo

Hana Dvořáková

Pracovníci oddělení ekonomiky (zleva): Petra Hajnýšová, Libuše Schejbalová, Daniela Kňourková, Hana Dvořáková, Ing. Pavel Horák, Zdeňka Francová, Hana Hysková a Ivana Divišová. (zř)

I v roce 2012 pokračoval provoz autosafari v době letní sezóny. Vzhledem k negativnímu ohlasu návštěvníků na zavedení dvojího vstupného a rozdělení zoo na dva samostatné okruhy (pěší část a průjezdné safari) v roce 2011, bylo na základě rozhodnutí valné hromady (Rady Kraje) v roce 2012 zavedeno celoročně jednotné vstupné, lišící se výší v závislosti na sezóně a tedy nabízené službě. Vstupné v letní sezóně bylo sníženo oproti roku předchozímu z 290,- Kč na 230,- Kč u dospělého návštěvníka. Snížené vstupné bylo stanoveno po dohodě se zakladatelem, který přislíbil darovat zoo v průběhu roku 2012 pozemky, ležící v areálu zahrady, v hodnotě cca 6 900 tis. Kč. Průčtování tohoto daru by zaručilo vyrovnané hospodaření, resp. kladný účetní hospodářský výsledek. K darování pozemků ale nedošlo a tím vznikla účetní ztráta ve výši 1 974 tis. Kč. Tato ztráta byla podstatně nižší, než se předpokládalo a to v důsledku přijatých úsporných opatření a zvýšení některých výnosů. Na výsledku hospodaření se negativně promítl i nárůst odpisů o 2 450 tis. Kč oproti roku 2011. Vzhledem k výše uvedenému bylo rozhodnuto, že nebudou v závěru roku uplatněna žádná další opatření a vzniklá ztráta bude vykryta z rezervního fondu, vzniklého pozitivními hospodářskými výsledky předchozích období.

Zahradu v roce 2012 navštívilo 370 265 osob, proti předcházejícímu roku byla návštěvnost nižší o 41 117 návštěvníků, tj. 10 %, přitom o prázdninách byla návštěvnost 194 239 osob, tj. o 5 128 osob více než ve stejném období roku 2011.

Investiční akce byly realizovány v celkové výši 43 762 tis. Kč, největší investiční akcí byl projekt „Turistický cíl – Pavilon goril“ za 24 660 tis. Kč, spočívající v přestavbě pavilonu lidopůp a vybudování audiovizuálního centra, sloužícího k propagaci turistického cíle a jeho okolí. Projekt byl spolufinancován z 85 % celkových způsobilých výdajů z Regionálního operačního programu

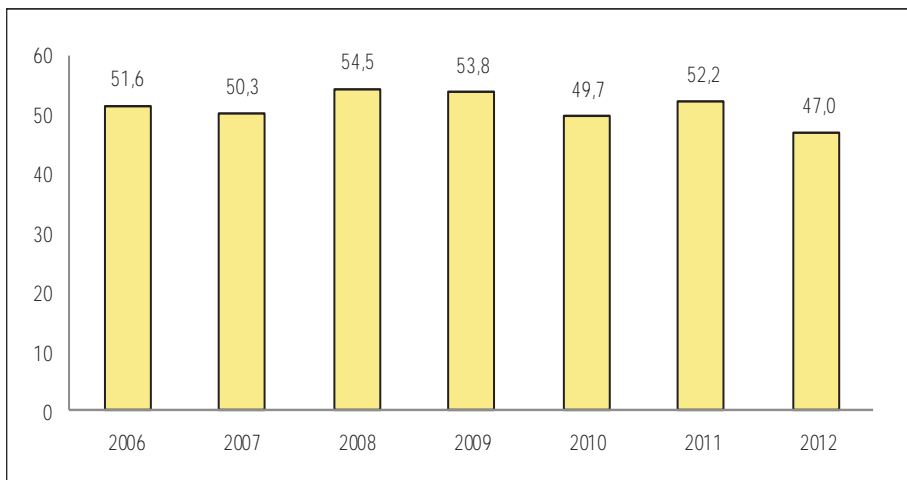

NUTS II Severovýchod, zakladatel poskytl na tuto akci investiční dotaci 3 300 tis. Kč. Další investiční akcí bylo rozšíření výběhu žiraf a zeber, s cílem zlepšit chovatelské podmínky a prezentaci zvířat, za 2 863 tis. Kč, na tuto akci poskytl zakladatel investiční dotaci 700 tis. Kč. Byl pořízen nový turniketový systém za 3 424 tis. Kč a vzhledem k tomu, že jsme začali provozovat safaribusu ve vlastní režii, byly zakoupeny dva moderní autobusy za 7 101 tis. Kč. Další investiční akce byly menšího rozsahu.

Vývoj návštěvnosti v průběhu roku a další snížení účelové dotace od MŽP o 2 606 tis. Kč vedl k realizaci řady úsporných opatření a to nejen v oblasti materiálových nákladů, oprav a udržování, ale i zrušení příspěvku na stravování pro zaměstnance a snížení příspěvku na penzijní připojištění. Největší podíl na vlastních příjmech měly jako každoročně tržby ze vstupného, z prodeje služeb Hotelu Safari a Safari Kempu, tržby z prodeje obchodního zboží, z prodeje zvířat a z pronájmů nemovitého majetku.

Hlavní část příjmů byla soustředěna vzhledem k sezónnosti do letních, prázdninových měsíců – července a srpna. Vzhledem k tomu, že provozní soběstačnost byla 65,33 %, další potřeba provozních prostředků byla kryta dotacemi a to provozní dotací ve výši 45 000 tis. Kč od zakladatele zoo, Královéhradeckého kraje a účelovou dotací od Ministerstva životního prostředí ČR ve výši 2 048 tis. Kč. U účelové dotace od MŽP došlo opět ke snížení oproti roku 2011 o 2 606 tis. Kč a oproti např. roku 2008 se tato dotace snížila o 7 396 tis. Kč, tj. o 78%. Dotace představovaly celkem částku 47 048 tis. Kč, celkově byly oproti roku 2011 nižší o 4 758 tis. Kč, tj. o 9,2 % a byly nejnižší od roku 2006 (viz graf).

Dotace na provoz v letech 2006 – 2012 (údaje v mil. Kč)

Provozní náklady v letech 2006–2012 (údaje v tis. Kč)

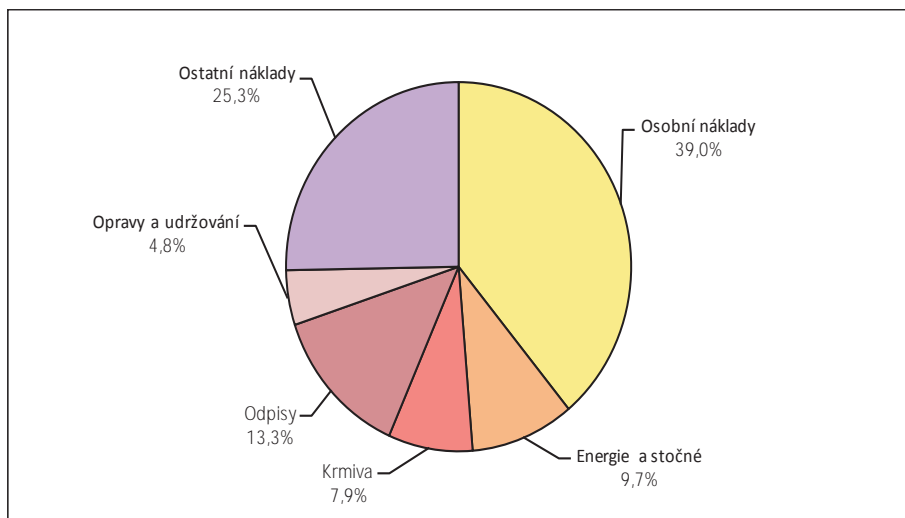
Rok	2006	2007	2008	2009 *	2010	2011	2012
Celkové provozní náklady	121 822	140 919	153 491	156 881	148 525	150 550	140 814

*Bez zaúčtování daru – umělecké sbírky obrazů darované Královéhradeckému kraji, s tímto darem byly náklady celkem 161097 tis. Kč

Náklady v letech 2006–2012 (v tis. Kč)

Rok	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
Spotřeba materiálu; krmiva	10 725	8,8	10 080	7,2	10 964	7,2	10 411	6,6	10 047	6,8	10 480	7,0	11 093	7,9
Spotřeba materiálu; ostatní	8 511	7,0	12 040	8,6	14 342	9,4	14 056	9,0	11 457	7,7	11 278	7,5	10 601	7,5
Spotřeba energie	10 530	8,6	11 115	7,9	12 577	8,2	13 574	8	14 322	9,6	11 760	7,8	10 979	7,8
Vodné a stočné	2 261	1,9	3 011	2,1	2 987	1,9	2 990	2,0	3 246	2,2	2 395	1,6	2 725	1,9
Náklady na prodej zboží	6 399	5,3	8 000	5,7	8 499	5,5	8 737	5,6	6 965	4,7	5 703	3,8	4 624	3,3
Opravy a udržování	9 240	7,6	9 898	7	11 615	7,6	13 152	8,4	6 913	4,7	9 260	6,2	6 754	4,8
Ostatní služby	11 974	9,8	13 695	9,7	17 099	11,1	18 162	11,6	18 699	12,1	18 822	12,5	13 976	9,9
Osobní náklady	43 799	35,9	48 609	34,5	52 163	34	52 884	33,7	52 635	35,4	53 800	35,7	54 918	39
Odpisy	9 238	7,6	12 624	8,9	12 957	8,4	13 999	8,9	13 326	9	16 305	10,8	18 755	13,3
Dodatečný odvod daně z příjmu	0	0,0	-41	-	0	-	0	-	0	-	0	-	-63	-
Daň z příjmu	85	0,1	0	-	0	-	0	-	0	-	463	0,3	123	0,1
Odložená daň	0	-	0	-	1 370	0,9	364	0,2	431	0,3	-263	-0,2	-149	-0,1
Ostatní náklady	9 060	7,4	11 888	8,4	8 918	5,8	8 552	5,5	10 484	7,5	10 547	7,0	6 478	4,6
Provozní náklady celkem	121 822	100,0	140 919	100	153 491	100	156 881	100,0	148 525	100	150 550	100,0	140 814	100
Dary – sbírka obrazů darovaná z rozhodnutí zakladatele kraje	0	-	0	-	0	-	4 216	-	0	-	0	-	0	-
Provozní náklady celkem po proúčtování darovací smlouvy	121 822	-	140 919	-	153 491	-	161 097	-	148 525	-	150 550	-	140 814	-

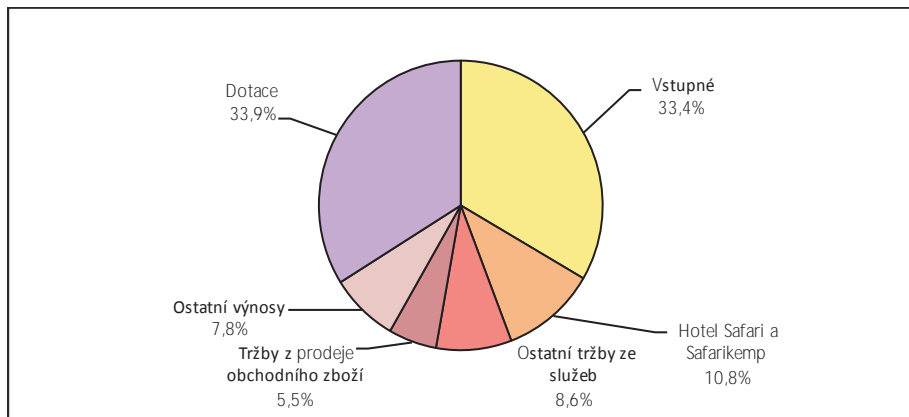
Srovnání členění nákladů v letech 2011 a 2012 (v % z celkových nákladů)

Výnosy v letech 2006–2012 (v tis. Kč)

Rok	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
Tržby za prodej služeb	63 718	52,3	73 968	51,5	77 281	50	79 620	50,6	75 971	49,3	79 806	53,0	73267	52,7
Vstupné	40 381	33,1	46 619	32,5	46 656	30,2	48 742	31	42 855	27,8	50 417	33,5	46313	33,4
Reklama	1 706	1,4	2 552	1,8	3 230	2,1	2 750	1,8	2 092	1,4	2 404	1,6	2003	1,4
Gastro-sloužby, podíl na tržbě	4 037	3,3	4 955	3,4	5 385	3,5	4 881	3,1	4 639	3	4 211	2,8	3517	2,5
Vláček, podíl na tržbě	2 975	2,4	3 364	2,3	3 573	2,3	3 743	2,3	3 112	2	602	0,4	420	0,3
Ostatní	14 619	12,1	16 478	11,5	18 437	11,9	19 504	12,4	23 273	15,1	22 172	14,7	21014	15,1
Tržby za prodej zboží	9 642	7,9	12 216	8,5	13 279	8,6	13 316	8,5	10 615	6,9	9 051	6,0	7661	5,5
Tržby z prodeje zvířat	2 458	2,1	1 898	1,4	2 450	1,6	4 118	2,6	7 047	4,6	4 045	2,7	4869	3,5
Úroky	81	0,1	151	0,1	278	0,2	136	0,1	146	0,1	90	0,0	96	0,1
Provozní dotace celkem	51 563	42,3	50 255	35,1	54 494	35,3	53 844	34,2	49 723	32,3	52 210	34,7	47048	33,9
- od Královéhradeckého kraje	42 319	34,7	42 075	29,4	45 000	29,2	45 000	28,6	43 213	28,1	47 152	31,3	45000	32,4
- granty, evropské fondy	37	-	145	-	50	-	0	-	660	0,4	404	0,3	0	0
- od MŽP	9 207	7,6	8 035	5,6	9 444	6,1	8 844	5,6	5 850	3,8	4 654	3,1	2048	1,5
Ostatní výnosy	2 679	2,1	4 980	3,5	6 579	4,3	6 412	4	10 640	6,9	5 432	3,6	5961	4,3
Změna stavu zvířat	-8 349	-6,8	-177	-0,1	-45	-	-79	-	-105	-0,1	-43	0,0	-62	0
Výnosy celkem	121 895	100	143 359	100	154 316	100	157 367	100	154 037	100	150 591	100,0	138840	100
Hospodářský výsledek po zdanění	73	-	2 440	-	825	-	-3 730	-	5 512	-	41	-	-1974	-
Dary celkem	2 711	-	2 397	-	2 030	-	520	-	300	-	4 000	-	200	-
Soběstačnost s dary	63	-	67	-	66	-	66	-	68	-	68	-	65,33	-

Srovnání členění výnosů v letech 2011 až 2012 (v % z celkových výnosů)

Náklady na provoz za rok 2012 představovaly bez daně z přidané hodnoty částku 140 814 tis. Kč, byly v porovnání s rokem 2011 nižší o 9 736 tis. Kč, tj. snížení o 6,47 %.

Hlavní položkou materiálových nákladů byla krmiva v celkové výši 11 093 tis. Kč, která oproti předcházejícímu roku zaznamenala nárůst o 613 tis. Kč, tj. o 5,85 %. Spotřeba krmiv se zvýšila u masa o 247 tis. Kč, u granulátů o 208 tis. Kč, u vitamínů a minerálních doplňků o 310 tis. Kč. Naopak u krmných živých zvířat došlo k poklesu spotřeby o 142 tis. Kč.

Náklady na spotřebu všech druhů energií, které za rok 2012 představovaly částku 10 979 tis. Kč, byly nižší o 781 tis. Kč, tj. o 6,64 % oproti roku 2011. U elektrické energie snížení představovalo částku 1 447 tis. Kč, u nakupovaného tepla došlo k nárůstu o 205 tis. Kč a u plynu k nárůstu o 183 tis. Kč. Snížení u elektrické energie souviselo s výhodnou smlouvou na nákup elektrické energie, uzavřenou již v roce 2011.

Na opravy a udržování bylo vynaloženo v průběhu roku 2012 celkem 6 754 tis. Kč, tyto náklady byly vzhledem k úsporným opatřením o 2 506 tis. Kč nižší než v roce 2011, tj. snížení o 27,06 %. Sníženy byly náklady u stavebních oprav o 863 tis. Kč, ke snížení došlo u ostatních oprav (malování, opravy povrchů výběhů atd.), naopak nárůst zaznamenaly opravy strojů a zařízení (jednalo se o opravu rozvodny elektrické energie), opravy dopravních prostředků a opravy a údržba výpočetní techniky.

Sníženy byly náklady na ostatní služby vykazované ve výši 16 701 tis. Kč a to o 4 516 tis. Kč, tj. o 21,28 %. Do této položky patří mimo jiné náklady na leasing, které byla na stejné úrovni jako v roce 2011 a budou vypořádány v květnu 2013, náklady na služby v oblasti propagace klesly o 285 tis. Kč, náklady na stočné byly vyšší o 330 tis. Kč. Vzrostly náklady na služby spojené s výpočetní technikou o 47 tis. Kč (přechod na nové programové vybavení a konfigurace kamerového systému).

Vzhledem k nižší návštěvnosti klesly náklady na cateringové služby o 479 tis. Kč. Snížení nákladů na služby zásadně ovlivnilo rozhodnutí provozovat safaribusy ve vlastní režii, tím došlo u této položky k úspoře 3 749 tis. Kč.

Mzdové a ostatní osobní náklady ve výši 41 500 tis. Kč byly o 1 199 tis. Kč, tj. o 2,98 % vyšší než v roce 2011 a průměrná mzda navzdory úsporným opatřením stoupla o 3 %. V souvislosti s uzavřenými dohodami o provedení práce u sezónních zaměstnanců, kterých bylo podstatně více než v předcházejícím roce v souvislosti s možností odpracovat na dohodu 300 hodin místo dosavadních 150 hodin (5 řidičů safaribusů, 2 dispečeri, 3 zaměstnanci ostrahy safari, pokladní na prodej jízdenek na safaribusy, pracovníci hotelu, kempu apod.) a dále v souvislosti s dalšími náklady došlo ke zvýšení ostatních osobních nákladů o 1 647 tis. Kč a ke snížení mzdových nákladů o 448 tis. Kč.

Zvýšení účetních odpisů o 2 450 tis. Kč, tj. o 15,03 % souviselo se zařazením nově pořízeného majetku a s vyřazením majetku, který byl společnosti vložen zakladatelem v roce 2006 a je postupně vyřazován.

Celkové výnosy za rok 2012 ve výši 138 840 tis. Kč, byly v porovnání s rokem 2011 nižší o 11 751 tis. Kč, tj. o 7,80 %. Tržby ze vstupného 46 313 tis. Kč byly nižší oproti roku 2011 o 4 104 tis. Kč, tj. o 8,14 %, pokles souvisel se sníženou návštěvností a se snížením vstupného v letní sezóně. Stejně jako v roce 2011 byla návštěvníkům poskytnuta služba „Na safari vlastním autem“, kte-

Srovnání ekonomických ukazatelů v letech 2006–2012

Ekonomické údaje	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Návštěvnost	475 495	542 011	539 447	552 167	454 476	411 382	370 265
Počet pracovníků (přepočtený)	154,3	157,7	153	155,2	159,4	158,3	152
Průměrná mzda (včetně odměn, v Kč)	17 228	18 830	20 688	21 112	20 204	20 787	21 413
Dary (v tis. Kč)	2711	2397	2030	520	300	4000	200
Celkové výnosy s dary (v tis. Kč)	124 606	143 971	156 346	157 887	154 337	154 591	139 040
Provozní soběstačnost (s dary)	0,628	0,665	0,664	66,32	70,44	68	65,3
Příspěvky na provoz (v tis. Kč)	51 563	50 255	54 494	53 844	49 723	52 210	47 048
Zřizovatel (Královéhradecký kraj)	42356	42220	45049	45000	43213	47152	45000
Ministerstvo životního prostředí	9 207	8 035	9 444	8 844	5 850	4 654	2 048
Euroregion Glacensis a ROP NUTS II					660	404	

rou využili návštěvníci celkem v 53 034 osobních autech a 484 autobusech.

Ekonomická krize se negativně odrazila nejen v tržbách za vstupné, ale k poklesu došlo i u tržeb za nabízené zážitkové programy jako např. u programu „Ošetřovatelem v zoo“ klesly tržby o 185 tis. Kč, tj. o 30,5 % v porovnání s rokem 2011. Tržby za služby poskytované hotelem a kempem vzrostly o 35 tis. Kč, tržby za transportní činnost ve výši 2 661 tis. Kč byly o 374 tis. Kč vyšší než v roce 2011. Celkem tržby z prodeje služeb 73 267 tis. Kč byly nižší o 6 539 tis. Kč v porovnání s rokem 2011, tj. snížení o 8,19 %.

Tržby za vlastní výrobky – jedná se o prodej zvířat a drobné tržby ze zahradnictví proúčtované ve výši 4 932 tis. Kč zaznamenaly nárůst o 783 tis. Kč, tj. o 18,87 %. Gastronomické služby zajišťovala pro návštěvníky společnost GASTRO-ZOO s.r.o., podíl z těchto služeb pro zahradu (ceny bez DPH) dosáhl výše 3 517 tis. Kč, tržby byly o 694 tis. Kč nižší, tj. o 16,48 % v porovnání s rokem 2011, což souviselo s nižší návštěvností. Zhodnocením volných finančních zdrojů získala zahrada 96 tis. Kč, výše byla závislá na úrokových sazbách.

Nezanedbatelnou část vlastních příjmů 876 tis. Kč tvořily podíly na tržbách od smluvních partnerů, kteří zajišťovali různé atrakce pro návštěvníky, jako např. dětský bagr, prodej pamětních mincí nebo dětský vláček. Ve srovnání s předcházejícím rokem byly tyto tržby nižší o 120 tis. Kč, opět v souvislosti s nižší návštěvností a s tím, že od 1. 7. začala zoo sama provozovat prodejní automaty na nápoje a potraviny.

Hospodaření společnosti za rok 2012 přes snížení dotací celkem o 4 806 tis. Kč a snížení ceny vstupného skončilo záporným účetním hospodářským výsledkem – ztrátou pouze ve výši 1 974 tis. Kč. Provozní soběstačnost za rok 2012 počítaná z vlastních příjmů včetně darů byla 65,33 %.

K 31. prosinci 2012 byl průměrný přepočtený stav zaměstnanců 152,03, fyzický stav 149 zaměstnanců. Přepočtený stav byl nižší než v roce 2011 o 8 zaměstnanců. Průměrná mzda za rok 2012 činila 21 413 Kč, v roce 2011 to bylo 20 787 Kč, tj. zvýšení o 626 Kč, tj. o 3,01 %.

Dary v roce 2012 představovaly celkem finanční hodnotu 200 tis. Kč. Jednalo se o dar na investiční akci rozšíření výběhu žiraf a zeber. Ostatní finanční dary a dary naturální (např. krmiva) byly určeny na ochranu zvířat a životního prostředí a byly podle metodiky účetnictví součástí ostatních výnosů. Celkový přehled darů je uveden v samostatném příspěvku výroční zprávy.

Investiční činnost, opravy a projekce

Petr Jiříčka

Přemístění plotu u Rotundy. (vm)

V roce 2012 se útvar technického servisu věnoval především realizaci akce Přestavba pavilonu lidoopů na pavilon goril, stavebním úpravám výběhu V. a okolí pro sezónu Safari 2012, přemístění plotu u Rotundy a přípravě dalších menších investičních akcí. Hlavní činnost spočívala v udržení trendu postupných oprav a vylepšování staveb v areálu zoologické zahrady v souladu s jejími investičními plány. Souběžně s hlavní činností servisu jsme poskytovali technické podklady a konzultace všem ostatním útvarům zoo, zajišťovali poptávky stavebních akcí, kontroly cen, dohled na správné provedení prací a na výběrová řízení investičních akcí včetně jejich vyhodnocení.

Investice

V oblasti investic byly zahájeny, realizovány, rozpracovány nebo dokončeny akce v hodnotě 43 762 tis. Kč - roční rozestavěnost k 31. 12. 2012. Jednalo se především o akce Přestavba pavilonu lidoopů na pavilon goril, přemístění plotu u Rotundy a stavební úpravy ve výběhu V.

Přestavba pavilonu lidoopů na pavilon goril - stavba obsahovala demolici stávajícího pavilonu a výběhu a vybudování nového pavilonu s výběhy. Stavební práce byly zahájeny na konci roku 2011 a dokončeny byly v červenci 2012. Zhotovitelem díla byla firma Stavební společnost Žižka, s.r.o. Celkový náklad této investice činil 22 750 tis. Kč.

Přemístění oplocení u Rotundy – u této akce se jednalo o realizaci plotu z umělého pískovce mezi Rotundou a hlavními WC. Volná pole byla vyplněna kovanými mřížemi. Akci reali-

zovala firma Stavební společnost Žižka, s.r.o. Celkový náklad této stavby byl 532 tis. Kč.

Safari 2012 - při této akci byly na komunikaci mezi výběhem č. V a výběhy u zimovišť kopytníků vybudovány kamenné ostrůvky s bránami a rošty včetně systému bran, který umožnil vypouštění zvířat do centrálního výběhu č. V. Akci realizovala firma František Marynka KAMPA. Celkový náklad této stavby byl 2 390 tis. Kč.

Projekce a příprava staveb

V roce 2012 technický útvar zajistil vlastními silami studie, stavební části dokumentace a kompletaci dokumentací s odbornými profesemi (elektro, PBŘS, statika) pro stavební povolení nebo pro ohlášení stavby či stavebních úprav včetně všech požadovaných změn a doplňků, potřebných vyjádření a stanovisek hlavně pro tyto akce: Přestavba pavilonu lidoopů na pavilon goril (dokumentace detailů a změn), úpravy výběhu č. V (dokumentace pro výběrové řízení), přemístění plotu u Rotundy, Gazelínek VIII. (dokumentace pro výběrové řízení + změna stavby před dokončením), Nová karanténa (dokumentace pro opravu plochých střeš), pavilon „starý nosorožinec“ a zimoviště watusi (zkreslení stávajícího stavu).

Ve spolupráci s externími dodavateli byly zajištěny projektové dokumentace odborných profesí, rozpočty akcí k důležitým stavbám realizovaným v průběhu celého roku 2012 i ke stavbám připravovaným pro rok 2013.

Nadále pokračovala i spolupráce s Vysokým učením technickým, fakultou architektury v Brně. Studentům byla tento rok zadána témata týkající se rekonstrukce pavilonu „starý nosorožinec“, realizace lvího safari na pozemcích u Nových Lesů a návrhu nového pavilonu žiraf.

Pracovníci oddělení technického servisu (zleva): Ing. Vladimír Mertlík, Simona Valentová a Ing. Petr Jiříčka. (zpr)

Přestavba pavilonu lidoopů na pavilon goril

Vladimír Mertlík

Pohled na pavilon přes velký výběh. (vm)

Od samého počátku roku 2012 pokračovaly práce na stavební akci „Přestavba pavilonu lidoopů na pavilon goril“ realizované firmou Stavební společnost Žižka spol. s r. o., která se s cenou 22,14mil. Kč stala vítězem výběrového řízení na podzim roku 2011.

V průběhu ledna byly provedeny bourací práce konstrukcí původního pavilonu, které byly dle projektové dokumentace určeny k odstranění. V únoru byly provedeny základové konstrukce, ležatá svodná potrubí kanalizace a bylo zahájeno zdění nových obvodových stěn, v březnu pak pokračovaly práce zděním a betonáží monolitické železobetonové stropní konstrukce. Po odbednění monolitického stropu byly zahájeny práce na vnitřních instalacích (kanalizace, vodovod, vytápění, elektro-silnoproud a slaboproud). Konečného tvaru dosáhl objekt osazením dřevěných střešních vazníků vyšší části pavilonu a položením makrolonové střešní krytiny na začátku dubna. Na konci dubna bylo možné zahájit práce i na okolí pavilonu, začaly intenzivní práce na zámkových dlažbách v okolí pavilonu a práce na výběhu u pavilonu. V průběhu května pak byly dokončovány povrchy v pavilonu (omítky, dlažby), na které navazovala kompletace jednotlivých profesí (kanalizace, vodovod, vytápění, elektro). Venku dále probíhaly práce na výběhu a nově i na přístřešku u výběhu. Červnové práce se nesly v duchu dokončování interiéru, tzn. výtvarné ztvárnění malbami, osazování expozic parkosy, dovybavování expozic herními prvky a lany, kompletace laviček v návštěvnické chodbě, apod. Ve výběhu došlo k instalaci závlahového systému, položení koberečového trávníku, osazení parkosů a dovybavení výběhu lany a sítěmi. Na začátku července pak proběhlo slavnostní otevření pavilonu pro návštěvníky za účasti hejtmána Královéhradeckého kraje.

Velký dík patří dodavateli stavby (Stavební společnost Žižka s.r.o.), který se i přes časovou tíseň po celou dobu stavby snažil maximálně vyjít vstříc požadavkům zoo a veškeré problémy a případné změny v průběhu výstavby řešil s rychlostí a pečlivostí sobě vlastní.

Základní parametry:

Pavilon	
Zastavěná plocha pavilonu :	- cca 660 m ²
Vnitřní dispozice:	- čtyři vnitřní expozice (28; 105; 103 a 56 m ²) - chodby pro návštěvníky (159 m ²) - místnost technického zázemí (4 m ²) - dva chovné boxy pro guerézy angolské (23 m ²) - zázemí pro ošetřovatele (54 m ²)
Obvodové stěny:	- cihelné tvárnice HELUZ PLUS 44
Plochá střecha:	- ŽB deska + tepelná izolace EPS 100 tl. 160mm
Sedlová průsvitná střecha:	- komůrkový polykarbonát U=1,1 W/m ² K
Výplně otvorů:	- izolační dvojsklo (alt. v kombinaci s třívrstevným bezp. sklem)
Zdroj vytápění:	- CZT + elektrokotel (záloha)
Otopné plochy:	- litinová článková otopná tělesa - ocelová desková otopná tělesa - stěnové vytápění
Větrání:	- stěnové větrací jednotky s rekuperací ve velkých expozicích
Ztvárnění expozic:	- iluzivní malba na stěnách
Výběh:	
Plocha malého výběhu:	- 237 m ²
Plocha velkého výběhu:	- 1350 m ²
Výkladce ve stěnách:	- lepené bezpečnostní sklo 3x10mm s fólií
Ztvárnění stěn výběhu:	- umělá „skořepinová“ skála z vyztuženého betonu vytvořená z forem obtisknutých na přírodní skálu

Základová deska pavilonu. (vm)

Hrubá stavba pavilonu. (vm)

Stěna výběhu v návaznosti na pavilon. (vm)

Realizace velkého výběhu. (vm)

Vnitřní expozice. (vm)

Adopce zvířat

Zdeněk Čermák

Letošní mláďata tygrů ussurijských mají svého adoptivního rodiče, Kateřinu Holešínskou. (zč)

Jsou roky, kdy je adoptivních majitelů a jejich štědrých darů větší množství, ale jsou i roky, které již nějakou dobu zažíváme, skromnější. Ten loňský byl ale úplně jiný. Majitelů sice trochu ubylo, ale darů na chov vybraných druhů zvířat v naší zoologické zahradě, k radosti nás, kteří se o vzácné chovance staráme, přibylo. S řadou z těchto majitelů se neznáme, známe pouze jejich jména, protože znovu a znovu chtějí to své oblíbené zvíře podporovat. Na druhé straně tomu asi náhoda chce a seznámíme se s novým štědrým adoptivním majitelem i osobně. Jsou to naši přátelé z Čech, Slovenska a Japonska.

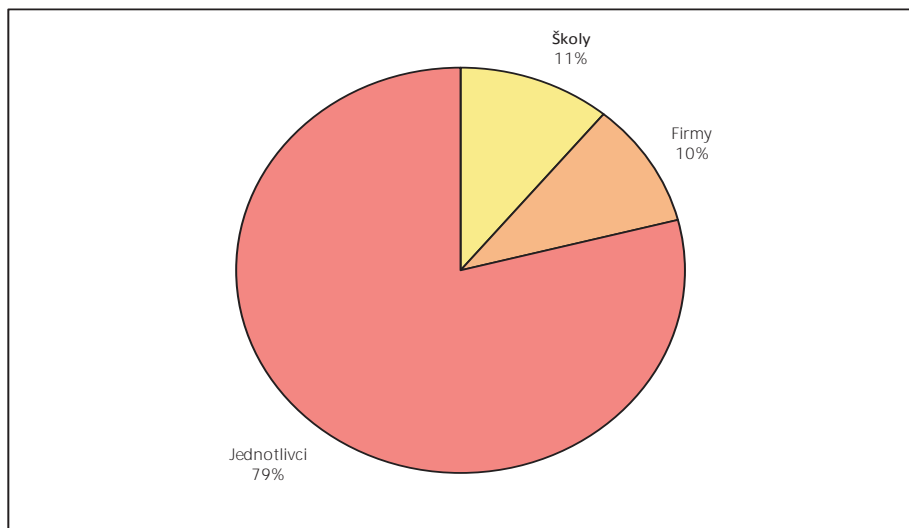
Jak už jsem konstatoval několikrát, pro mnohé je to vyjádřením, ač přispěli i malou částkou, sounáležitostí s naší zoo. Jsme rádi za všechny naše příznivce.

Děkujeme všem dlouholetým i novým adoptivním majitelům za podporu chovu zvířat v ZOO Dvůr Králové.

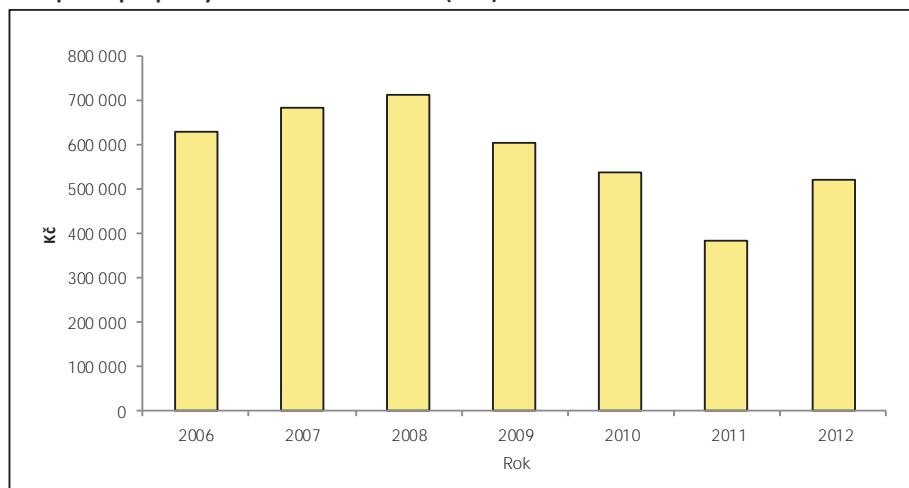
V roce 2012 se do programu adopcí zvířat zapojilo 83 fyzických osob a 21 škol a institucí, které se staly kmotry 116 zvířat. Ti všichni svou laskavostí přispěli celkem 519 179,60 Kč.

Přehled adoptivních majitelů a spolumajitelů za rok 2012 uvádím níže.

Adoptivní majitelé 2012 (zastoupení v %)

Adoptivní příspěvky v letech 2006 až 2012 (v Kč)

Adoptivní majitelé a spolumajitelé (v Kč)

Druh adoptivního majitele	2011		2012		Rozdíl
	Kč	Majitelů	Kč	Majitelů	
Jednotlivci	96 070,06	90	381 009,60	83	+ 184 939,54
Školy a školní kolektivy	112 735,00	19	21 100,00	10	-91 635
Firmy	73 840,00	10	117 070,00	11	43 230
Celkem	382 645,06	119	519 179,60	104	+ 136 534,54

Vladimíra Ditmarová se stala šťastným adoptivním majitelem geparda za společnost Penny Market. (zč)

Adoptivní majitelé a spolumajitelé, jednotlivci v roce 2012

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Sixtová Marie, Kolín	tygr ussurijský	120 000,00
Holešínský Pavel, Šardice	tygr ussurijský, 3 mláďata	100 000,00
Mašek Petr, Praha	hyena skvrnitá	15 000,00
Žáková Pavla, Živanice	buvol kaferský	12 000,00
Tonder Čestmír, Příbram	přímorožec šavlorohý	10 000,00
Kinami Ikuyo, Tokio, Japonsko	nosorožec dvourohý	7 664,80
Yasuda Itsuko and Hidemi, Japonsko	zebra Grévyho	7 664,80
Řeháková Jana, Nová Paka	gorila	6 000,00
Teplá Danuše, Náchod	dytík skvrnitý	6 000,00
Hutla Petr, Třebechovice p. O.	osel somálský	5 000,00
Hutlová Libuše, Třebechovice p. O.	osel somálský	5 000,00
Ješina Josef, Rychnov n. K.	levhart perský	5 000,00
Panenkova Eva, Hradec Králové	kolpík africký	4 000,00
Švéda Jaroslav, Brno	zebra Grévyho	4 000,00
Havel Vladimír, Hradec Králové	zebra Hartmannové, pralesnička	3 500,00

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Karabec Pavel, Praha	impala	3 000,00
Koníř Petr, Česká Třebová	antilopa skákavá	3 000,00
Nachtmanová Iveta Ing., Čelákovice	zebra Böhmová	3 000,00
Rýgl Filip, Hradec Králové	velbloud jednohrbý	3 000,00
Stolínová Dagmar, Jilemnice	daman skalní, fenek, majna Rothschildova	2 700,00
Jandík Michal, Rychnov n. K.	žirafa Rothschildova	2 500,00
Novák David, Čáslav	felsuma madagaskarská, pralesnička, pralesnička	2 500,00
Podlahová Miluše	tygr ussurijský	2 400,00
Bardydová Monika, Pardubice	daman skalní, hohol severní, rosnička pruhovaná, pralesnička	2 000,00
Havránek Martin, Dolní Dobruč	tamarin pinčí	2 000,00
Rychtera Pavel, Dolní Řečice	koza kamerunská	2 000,00
Vosáhllová Eva, Staré Hradiště	krajta zelená	2 000,00
Pekárková Radana, Hradec Králové	korunáč vějířový, daman skalní	1 700,00
Dandová Blanka, Plzeň	lev indický	1 500,00
Urbanová Blanka, Praha	zebu zakrslý	1 500,00
Čapková Martina, Roztoky	ara ararauna	1 000,00
Čejková Lenka, Horní Počáply	levhart perský	1 000,00
Doležal Václav, Praha	agama vousatá	1 000,00
Hejnová Lenka, Dolní Bousov	hrošík liberijský, žirafa Rothschildova	1 000,00
Hlaváčová Petra, Hradec Králové	hrošík liberijský	1 000,00
Landová Eva, Praha	chameleon jemenský	1 000,00
Man Michal, Vysoký Újezd	karetka novoguinejská	1 000,00
Netušilová Tereza, Hradec Králové	žirafa Rothschildova	1 000,00
Potůčková Pavlína, Praha	lev	1 000,00
Svoboda František, Kladno	okapi	1 000,00
Šindlarová Eva, Praha	tygr ussurijský	1 000,00
Vavruš Petr, Trenčín, Slovensko	bongo	1 000,00
Vojtko Viktor, Nižbor	fenek	1 000,00
Vojtková Václava, Nižbor	fenek	1 000,00
Bartyzal Munzarová Petra, Praha	daman skalní	750,00
Jistebnická Martina, Veliká Ves	daman skalní	750,00
Kovaříková Zuzana, Svoboda n. Ú.	daman skalní	750,00
Kukla Lubomír, Praha	prase bradavičnaté	750,00

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Praus Jaromír, Velké Svatoňovice	hrošík liberijský	750,00
Gregorová Michaela, Miletín	rosnička pruhovaná	730,00
Doležalová Alena, Ústí n. O.	daman skalní	700,00
Kylarová, Hořice v Podkrkonoší	gorila	600,00
Machatý Svatopluk a , Jičín	lviček zlatý	600,00
Bartošová Štěpánka, Hořice	krajta zelená	500,00
Bastlová Hana Ing., Louny	zebra damarská	500,00
Čapek Pavel, Hradec Králové	tygr ussurijský	500,00
Dvorný Kamil, Rychnov n. K.	šimpanz	500,00
Grycová Petra, Praha	slon africký	500,00
Hlaváčová Lenka, Praha	lemur kata	500,00
Holubcová Věra, Trutnov	lviček zlatý	500,00
Horčíčka Zbyněk, Holice	hrošík liberijský	500,00
Jirková Kateřina, Pardubice	lev	500,00
Jirková Pavlína, Pardubice	tygr ussurijský	500,00
Jiříčková Hana, Hostinné	lemur kata	500,00
Kafková Ivana, Praha	pralesnička	500,00
Koželuh Daniel, Plzeň	tygr ussurijský	500,00
Lepšová Eva, Náchod	tygr ussurijský	500,00
Mahdíková Helena, Zlosyň	slon africký	500,00
Macháčková Hana, České Budějovice	gepard	500,00
Manová Natálie, Jinočany	gepard	500,00
Mazánková Miroslava, Slatina n. Z.	tukan vrubozobý	500,00
Nováková Nelinka, Plzeň	orangutan	500,00
Pohl David MVDr., Hradec Králové	pralesnička	500,00
Pokorná Alena, Kutná Hora	lemur kata	500,00
Pokorný Miroslav, Kutná Hora	lemur kata	500,00
Reicheltovej Lenka, Hořice	koroptev korunkatá	500,00
Suchý Zdeněk, Strakonice	žirafa	500,00
Svatošová Dana, Vysoké Mýto	slon africký	500,00
Šilhánová Petra, Jičín	tygr ussurijský	500,00
Šrámková Šárka, Dvůr Králové n.L.	rosnička pruhovaná	500,00
Vrána Pavel, Bučovice	tygr ussurijský	500,00

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Vrbová Eva, Pardubice	hrošík liberijský	500,00
Zeidl Daniel, Týn n. V.	štětkoun africký	500,00
Celkem 83 jednotlivců		381 009,60

Adoptivní majitelé a spolumajitelé, firmy a instituce v roce 2012

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
Skittles, Praha	žirafa síťovaná	45 000,00
Old Racing Club, Dvůr Králové n. L.	žirafa síťovaná	15 000,00
TOP 09, Dvůr Králové n. L.	tygr ussurijský	11 000,00
Hypoisis-Penny Market, Ditmarová Vladimíra	gepard	10 000,00
Východočeši, Holovousy	surikata	10 000,00
Panasonic Automotive, Pardubice	jeřáb královský 2 ks	8 000,00
Lesní pochod, Dvůr Králové n. L.	orangutan	7 440,00
IFSMA, Hradec Králové	lev indický	5 000,00
zaměstnanci SVK, Hradec Králové	surikata	2 630,00
OZCP Pardubice - TEAP, Pardubice	ířena tyrkysová	2 000,00
Junák, 4. oddíl Stopa, Hradec Králové	chameleon jemenský	1 000,00
Celkem 11 organizací		117 070,00

Adoptivní majitelé a spolumajitelé, školy a školní kolektivy v roce 2012

Adoptivní majitel	Zvíře	Kč
SOŠ veterinární, Hradec Králové	surikata	6 000,00
Vysoké učení technické, Brno	veverka kapská	4 000,00
4EO, SoŠ a SOU BEAN, Praha	nosorožec tuponosý	2 500,00
SPŠ Trutnov	tygr ussurijský	2 500,00
ZŠ Komenského, Trutnov	lemur kata	1 600,00
Školní družiny, Rychnov n. K.	koza kamerunská	1 500,00
První soukromá ZŠ, Hradec Králové	leguán zelený	1 000,00
ZŠ a MŠ Hlušice	slon africký	1 000,00
ZŠ a MŠ Lukavice	pralesnička	500,00
ZŠ a MŠ Pilníkov	pralesnička	500,00
celkem 10 škol		21 100,00

Mláďata vzácných oslů somálských každoročně adoptují manželé Hutlovi. (zř)

Sponzoring a dary

Hana Dvořáková, Gabriela Kunešová

Panel partnerů. (gk)

V roce 2012 jsme z peněžních i nepeněžních darů a výnosů z reklamy získali celkem 4 166 005 Kč. Děkujeme na tomto místě vám všem, kterým osud ohrožených zvířat není lhostejný.

Výnosy z reklamy v roce 2012

Inzerent	Kč	Plnění za poskytnutou reklamu
TEZAS servis a.s., Praha	200 000	částecný zápočet k nákupu safaribusů
Mafra a.s., Praha	126 957	dodávka MF Dnes pro návštěvníky
Inzertspoj, s.r.o., Praha	116 633	reklama v časopise Planeta zvířat
Media Marketing Services a.s., Praha	105 701	reklama v Rádiu OK a Hitrádiu Magic
Černá Hora Media, s.r.o., Trutnov	100 000	reklama v Rádiu Černá Hora
Radionet National, s.r.o., Praha	69 360	reklama v Rádiu Beat
Country and Western s.r.o., Praha	62 892	reklama v Country rádiu
GOLEMGROUP, s.r.o., Letohrad	40 000	inzerát v časopise Abeceda bydlení
GOLEMPRESS, s.r.o., Letohrad	40 000	inzerát v novinách GOLEMPRESS
EKO-LAB Žamberk spol.s r.o.	25 000	rozbory vzorků krmiv pro zoo
Lowe GGK s.r.o., Praha	15 000	prezentace zoo v obchodech AHOLD
ŠIKLAND a.s., Zvole nad Pernštejnem	15 000	reklamní tabule v areálu Šikland
FOTO - DESIGN Jiří Semerák, Česká Skalice	10 000	výroba potiskových folií
EKG s.r.o., Hradec Králové	9 916	ceny do fotografické soutěže
Dostihový spolek a.s., Pardubice	8 333	reklamní tabule na dostihovém závodisti
Autocamping Rozkoš, s.r.o., Česká Skalice	5 820	reklamní tabule v autokempu
Hvězdárna v Úpici	833	reklamní tabule ve hvězdárně

Výnosy z reklamy v roce 2012

Inzerent	Kč
Československá obchodní banka, a.s., Praha	290 000
ČEZ, a.s., Praha	200 000
Plzeňský Prazdroj a.s., Plzeň	150 000
Milan David, Dvůr Králové n.L.	50 000
Continental Automotive s.r.o., Trutnov	30 025
EPOS CZ s.r.o., Dvůr Králové n. L.	30 000
MediaCom Praha s.r.o.	28 000
Josef Hájek - autoopravna, Týnec nad Labem	27 534
JUTA a.s., Dvůr Králové n. L.	26 984
Město Dvůr Králové nad Labem	25 000
J. Seidl a spol. s.r.o., Dvůr Králové n. L.	22 036
BOBY - FLEISCH spol. s r.o., Dolní Brusnice	22 000
Miloslav Kocián A+M Borovnička	20 833
JASS a.s., Dvůr Králové n. L.	20 032
GASTRO - ZOO s.r.o., Zvičina	20 000
ZPA Smart Energy s.r.o., Trutnov	20 000
TREDO s.r.o., Bílá Třemešná	15 021
Stavební společnost Žižka s.r.o., Dvůr Králové n. L.	15 000
Trouw Nutrition Biofaktory s.r.o., Praha	15 000
RDP ZC s.r.o., Praha	12 460
I. SPZ s.r.o., Pardubice	9 057
Vánoční ozdoby, DUV - družstvo	7 500
ZTS Dvůr Králové, s.r.o.	5 000
Petr Jirka Kominictví, Městec Králové	4 167
Centrum EP, Hradec Králové	3 814
UNIQA pojišťovna a.s., Praha	2 760

Nepeněžní dary v roce 2012 (údaje v Kč)

Dárce	Hodnota daru	Forma daru
Tiergartens, Straubing	1 500,00	3 ks lemur kata
Anonymní dárce	600,00	felsuna zlatoocasá
Tierpark, Cottbus	600,00	pižmovka velká
ZOO Vídeň, Rakousko	500,00	snovač kaféřský
Anonymní dárce	500,00	želva čtyřprstá
Anonymní dárce	200,00	kachnička karolínská
Anonymní dárce	200,00	zviřata pro Vodní světy
Farma Aves, Uhlířské Janovice	200,00	pižmovka hřebenatá
Paní Monika Nohejlová, Žamberk	100,00	karetka novoguinejská
Pan Dušan Mencl, Rokycany	100,00	bulbul červenouchý
Anonymní dárce	100,00	bulbul červenouchý
Anonymní dárce	100,00	chameleon jemenský
Anonymní dárce	45,00	hmýz
Anonymní dárce	12,00	zlatohlávek, kudlanka
Pan Josef Brokes, DKnL	10,00	šváb velkokřídlý
Pan Stanislav Macík, Zlín	7,00	snovačka, slídač
Pan Stanislav Macík, Zlín	2,00	snovačka
Anonymní dárce	2,00	potemník

Dárce	Hodnota daru	Forma daru
Pan Weiss František, Pečky	25 000,00	pšenice
De Heus a.s., Bučovice	17 400,00	granule
Paní Ladislava Šimková, Úpice	13 500,00	topná jednotka
Pan Petr Jakoubek	3 000,00	čínské zeli
Pan Milan Bartoš, DKnL	1 200,00	rychlavárná konvice, mikrovlnná trouba
Paní Tereza Řeháková, DKnL	1 000,00	sporák
Paní Bohunka a pan Milan Davidovi, DKnL	600,00	dýně
Troux Nutrition Biofaktory s.r.o., Praha	360,22	granule
HERO CZECH s.r.o., Praha	320,00	dýně
Paní Jarmila Šleisová, Opočno	171,00	jablka
RNDr. Dana Holečková, DKnL	93,00	jablka

Peněžní dary v roce 2012 (údaje v Kč)

Dárce	Částka	Účel daru
ČSOB a. s., Praha	700 000,00	Financování provozu zoo
Nadace ČEZ, Praha	200 000,00	Rozšíření výběhu žiraf a zeber
RNDr. Dana Holečková, DKnL	363 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Anonymní dárci	240 887,89	Ochrana zvířat a životního prostředí
Ing. Tomáš Hajnýš, DKnL	142 200,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Alcan Strojmetal Aluminium Forging, Kamenice	120 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Paní Jana Myslivečková, DKnL	62 400,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
AHOLD Czech Republic a.s., Brno	48 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Výbor bílých nosorožců, Vrchlabí	41 959,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Občanské sdružení Natura viva, DKnL	33 894,20	Ochrana zvířat a životního prostředí
Unilever ČR, spol. s r. o., Praha	27 906,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Plynosklad s.r.o., Pardubice	25 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
ČSOB a. s., Praha	25 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
KONZUM, obch. Družstvo, Ústí nad Orlicí	20 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Pan František Čeliš, EVROPS a.s., Ústí nad Labem	10 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Paní Radmila Gareisová, Pardubice	5 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Pan František Novák, Pardubice	5 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Pan Jan Ekrt s.r.o., Kolín	3 000,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
DARWINs PET s.r.o., Dobruška	970,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Pan Jürgens Schäler, Ilmenau, Německo	497,90	Ochrana zvířat a životního prostředí
Pan Jan Chramosta, Husinec	100,00	Ochrana zvířat a životního prostředí
Pan Martin Vlček, Zlín	100,00	Ochrana zvířat a životního prostředí

Reklamní cedulky u výběhů. (gk)

Reklamní prostor v Průvodci po safari. (gk)

Zoologie

Irena Čiháková, Pavel Moucha

Psi hyenoví. (gk)

Na následujících stránkách se čtenář může seznámit se všemi zásadními událostmi, které nastaly v roce 2012 přímo u zvířat. Jednotliví zoologové v samostatných příspěvcích informují o dění na jejich odděleních. Jaké novinky se přihodily, jaký významný odchov se podařil, co bylo postaveno nebo alespoň zrekonstruováno. Z více jak 500 odchovaných mláďat (186 savců, 215 ptáků, 78 plazů a 25 obojživelníků) je možné například vyzdvihnout odchov nosorožce dvourohého, čtyř žiraf (dvě síťované a dvě Rothschildovy), tři tygrů ussurijských, dvou gepardů pokud jde o savce. U ptáků se znovu podařilo odchovat vzácné hadilovy písáše, dva druhy korunáčů, čápa marabu a celou řadu dalších druhů. U plazů se zdařil prvoodchov užovky mandarínské. Jen těžko lze vytvořit nějaké pořadí důležitosti. Každé mládě je vítaným přírůstkem a vypovídá především o tom, že o rodiče je v zoo dobře postaráno. V zoo se objevilo i několik nových druhů. Naše kolekce afrických kopytníků, která je vyhlášena mezi odborníky doslova po celém světě, se rozrostla o další druh antilop – gazely Thomsonovy. K opicím přibyl též nový africký druh – kočkodan Campbellův. Milovníci ptáků byli potěšeni nejvíce, nově se u nás objevilo 17 druhů ptáků. Ze stavební činnosti, která změnila znatelně tvář zoo, to bylo propojení tří menších výběhů kopytníků s velkým centrálním výběhem a začlenění tohoto prostoru do okruhu autosafari. Od základů byl zrekonstruován pavilon lidoopů a od loňského léta nese nové pojmenování – Pavilon goril. Celkem se následující informace týkají 2000 zvířat, o která se útvar zoologie stará a není na to pochopitelně sám. Bez přehánění lze říci, že zvířata, která jsou základním článkem složitého organismu, který se zkráceně označuje zoo, by jen těžce existovala bez dokonalé souhry všech útvarů.

Holub africký. (mk)

Pracovníci dokumentačního oddělení zoologie (zleva): Irena Čiháková a RNDr. Pavel Moucha. (zč)

Šelmy, veverky, damani

Josef Brokeš

Nový samec lva indického Brahma. (jb)

Rok 2012 se na úseku šelem chovatelsky opět velice vydařil. Rozrostli jsme se o několik úspěšných odchovů – o 4 surikaty, 3 tygry ussurijské, 2 gepardy, 2 damany skalní, 1 levharta perského a 1 lemura katu.

Co se týče příchodu nových zvířat do naší zoologické zahrady, největší letošní senzací bylo pořízení nového páru indických lvů, samce Brahmy a samice Chunni-Avani, ze zoologické zahrady v Hyderabadu v Indii. Z dalších zvířat to bylo pořízení 2 nových chovných samců surikat, 4 samců lemura katy a jedné samičky kapské veverky. A samozřejmě nemůžeme opomenout návrat našich starých chovanců, kterými jsou dvě feny psa hyenového (Ela a Irma) a samec hyeny skvrnitě (Ray Charles).

Tygr ussurijský

Na začátku roku 2012 jsme se museli rozloučit s koťaty Bonnie a Clyde, která se narodila 11. 3. 2011. Jejich otcem je samec Skip a matkou samice Nina. Tygřata od nás odcestovala 7. 3. 2012 do zoologické zahrady na Kypru. Při nakládání do transportních beden vážily Bonnie 95 kg a Clyde 126 kg, což je na roční „koťátka“ úctyhodná hmotnost.

V roce 2011 (27. 9.) jsme dovezli nového, geneticky velice cenného, samce Jupitera ze zoo Moskva. Nina přišla krátce po odstavu koťat do další říje a 24. 3. 2012 jsme ji poprvé spojovali s Jupiterem. Vše se podařilo tak, jak mělo a 9. 7. 2012 se Nině narodila 3 koťata, dva samečci a jedna samička, kteří později dostali jména Tiber, Oliver a Patricie. Zhruba měsíc

se o ně Nina vzorně starala, ale 14. 8. 2012 jsme i tentokrát byli nuceni přistoupit k její sedaci pomocí léků (Perphenazin, Zylkene). Samice začínala opět tahat kořata a mnohdy to bylo značně nevybíravým způsobem (za končetiny, hlavu,...). Kvůli zkráceným špičákům na jedné straně čelisti Nina při přenášení kořat dokusovala tak silně, že jim způsobovala četná poranění. Sedace a důsledný dohled ošetřovatelek pomohly toto krizové období ve zdraví všech překonat. Malí tygři jsou zdraví, přibývají na váze a do nového roku 2013 vstoupili se společnou hmotností přes 100 kg.

Na konci roku jsme museli řešit jen drobné zdravotní problémy u šestnáctiletého samce Skípa, který se narodil v naší zoologické zahradě (24. 3. 1996). Skipovi začala vypadávat srst na břiše. Následný odběr chlupů a kultivace prokázali výskyt plísní.

Levhart perský

Po neúspěšném spojování nového samce Taiana ze Zoo Novosibirsk se samicí Deinou jsme od 30. 1. 2012 začali postupně spojovat „původní sestavu“ našeho ověřeného chovného páru Deinu (12 let) a Pearl (15 let). Obě zvířata se spolu opakovaně pářila. 22. 5. Deina porodila jedno mládě, které později dostalo jméno Dita.

Na jaře jsme ještě otestovali Taiana, jak bude reagovat na naši mladou říjnou samici Jacquelin (starší sestra Dity). Vzhledem k tomu, že jeho reakce nebyla nijak přívětivá, další zkoušku jsme odsunuli až na 4. 12. 2012. Taian se před spojováním znovu nasedoval

Páření tygrů ussurijských Niny a Jupitera. (jm)

Hyena skvrnitá. (gk)

Pes ušatý. (gk)

Perphenazinem a spojování do konce roku probíhalo každý den. Na obou zvířatech bylo pozorováno zlepšení v chování. Jacquelin se naučila držet se zpátky a Taian ji ve své blízkosti toleruje čím dál víc. Doufáme, že brzy dojde i na páření a my se brzy dočkáme nových koťat i od mladého chovného páru.

Hyena skvrnitá

Od 24. 2. 2012 byl chovný pár hyen (samec Barak, 7 let a samice Spot, 5 let) přestěhován do velkého výběhu po gepardech, kteří odcestovali do zoologické zahrady v indickém Hyderabadu. V základní části zoo se tedy zvětšil prostor pro chov hyen. Ty byly z nového velkého prostoru nadšeny a začaly si hned hrabat nory. Opakovaně bylo pozorováno páření, ale za celý rok jsme žádný porod u hyen skvrnitých nezaznamenali.

Ke konci roku nás ještě potkaly dvě zásadní změny, které se týkaly mladého páru hyen. Od 4. 12. 2012 byl vrácen velký výběh zpátky gepardům, protože návštěvníkům v základní části zoologické zahrady gepardi chyběli. Druhou prosincovou změnou byla úprava porodního boxu hyen na nadzemní vnitřní noru.

Ze zoologické zahrady v Košicích se nám 29. 3. 2012 vrátil po pěti měsíčním pobytu starý samec hyeny Ray Charles, který musel být bohužel kvůli stále se zhoršujícímu zdravotnímu stavu 24. 8. 2012 utracen. Začal trpět častými záchvaty, jejichž příčinou byl posmrtně prokázáný Cushingův syndrom.

Hyena čabráková

Naším jediným zástupcem druhu hyeny čabrákové byl samec Kimo. Kimo byl na konci roku 2011 uspán a byl mu chirurgicky odstraněn lokálně agresivní nádor vyrůstající na levé straně dolní čelisti. Několik týdnů po zákroku nádor znovu narostl do ještě větších rozměrů. Žádná léčba nebyla již perspektivní. Kimo špatně přijímal potravu a velice těžce se mu přes nádor v tlamě dýchalo. Z těchto důvodů jsme dospěli k rozhodnutí o jeho utracení 31. 1. 2012. Kimova hmotnost byla úctyhodných 64 kg.

Lev indický

Chov našich indických lvů zaznamenal za rok 2012 obrovské změny. Několik let nám tu zahálely dvě mladé samice Šéfka a Jizva (sestry narozené 14. 12. 2006 v Zoo Helsinky). Čekaly na příchod svého „krále zvířat“, který byl v nedohlednu. Poštěstilo se až letos 8. 3. 2012, kdy k nám z indického Hyderabadu dorazil nový pár, samec Brahma, narozený 29. 3. 2008, a samice Chunni-Avani (Avani), narozená 12. 3. 2000. Příchodu Brahmy a Avani předcházelo několik úprav ve stávajícím chovném zařízení. Nechali jsme přistavět malý předvýběh a plné textitové šupáky jsme předělali na kontaktní (mřížové). Nový pár zvířat jsme získali výměnou za 3 gepardy, kteří od nás do Indie odešli 15. 2. 2012. Oba noví lvi byli po svém příjezdu značně pomlácení z transportních beden. Samice Avani měla navíc odlomenou špičku ocasu, visící jen na kusu kůže. Následující den jsme Avani uspali a ocas přišli zpátky. Po několika dnech musela být lvice znovu uspána a konec ocasu, který se znovu odlomil, byl amputován. Při uspání lvice jsme ještě provedli několik lékařských vyšetření. Zjistili jsme u ní zánětlivý výtok z pochvy, který jsme začali léčit antibiotiky. Vzhledem k tomu, že Avani do svých 12 let neměla nikdy žádná kořata a vzhledem k výsledkům

lékařských vyšetření, jsme usoudili, že Lvice je nadále neplodná. Z důvodu pokročilého věku, zdravotního stavu Avani, rozdílného sociálního soužití indických lvů (než afrických) a také z důvodu silné sesterské vazby našich mladých lvic, jsme se rozhodli, že Avani nebudeme do chovné skupiny vůbec zapojovat. Zanedlouho byla proto převezena do zázemí na novou karanténu. Při té příležitosti byla zvážena a její hmotnost byla 112 kg.

Brahma se poprvé ukázal ve výběhu 23. 4. 2012 a vlastní spojování se Šéfku a Jizvou proběhlo až 14. 6. 2012. Spojování předcházely složité přípravy. Všichni zainteresovaní lvi se několik dní dopředu nasedovali Perphenazinem a velice důležité bylo i technické zajištění celé akce. Bylo potřeba sehnat prostředky na rozehnutí lvů v případě jejich vzájemného napadení (poplašná pistole, hadice s vodou, vysokotlaké mycí zařízení) a dostatečné personální zajištění celé akce (ošetřovatelé, zoologové, veterinární lékaři, dokumentaristé). Obě samice jsme umístili do předvýběhu a samce do vnitřní expozice. Vše bylo velice ovlivněno tím, že Šéfka přišla den před spojováním do říje. Po otevření šupáku se okamžitě začala samci nastavovat a ten ji zanedlouho začal pářit. Celá akce se odehrála v naprostém klidu. Do konce roku 2012 přišla Šéfka ještě několikrát do říje, takže co se týče kotat, jsme stále v očekávání.

Se zapojením samice Jizvy do skupiny byly a stále jsou trochu problémy. Jizva je v naší skupině lvů ta „třetí“. Brahma ji čas od času dosti nevybíravým způsobem „rovná“ a většinu času ji přehlíží, a to i v období, kdy je Jizva v říji.

Gepard

Početní stav v chovu gepardů zaznamenal během roku 2012 nemalé změny. Na začátku roku jsme chovali 5 samců a 3 samice, na konci roku už to byli jen 4 samci a 2 samice.

Samici Darili a samci Nesciovi se 19. 12. 2011 narodila dvě mláďata. Jedno mládě byla samička, která uhynula. Druhé mládě byl sameček, který později dostal jméno Denny-Tembi. Z důvodu agresivního chování samice musel být 1. 1. 2012 odebrán a dále odchovávan u měle. Z počátku byl jeho zdravotní stav velmi špatný. Odmítal pít mléko a špatně vylučoval. Trvalo několik týdnů intenzivní péče, než jsme mohli prohlásit, že „má vyhráno“. Vše se povedlo jen díky usilovné snaze ošetřovatele, které neváhaly pro záchranu vzácného gepardího mláděte obětovat svůj spánek a soukromý život. Tímto jim opět vzdávám svůj dík. Malý Denny začal přibývat na váze, 19. 1. 2012 poprvé okusil kuřecí maso a 25. 1. 2012 už ho mohli návštěvníci naší zoologické zahrady poprvé spatřit v expozici. Dne 22. 3. 2012 odešel do zoo Větrovy, kde asi za měsíc bohužel uhynul na akutní zápal plic.

Na začátku roku jsme se také rozloučili s dalšími třemi gepardy. Byl to samec Dark, narozený 11. 12. 2003, a sourozenci Monk a Munia, kteří se narodili 6. 4. 2010. Společně odcestovali do zoologické zahrady v indickém Hyderabadu. Výměnou za ně jsme získali nový pár indických lvů.

Ze spojení samice Darili a samce Nescia byla úspěšně odchována dvě mláďata – Laurel a Hardy. Samce Freda letošní rok postihly dva záchvaty dušnosti. První byl 6. 3. 2012 a druhý 27. 9. 2012. Fredovi byly podány kortikoidy a přípravek Syntophyllin. Od aplikace léků se

Páření indických lvů Šéfky a Brahmy. (jb)

Malý gepard Denny-Tembi ve věku jednoho měsíce. (iv)

Bc. Josef Brokeš a MVDr. Jiří Váhala při druhém uspávaní samce Batula. (jm)

Surikatí matka se svými srpnovými mláďaty. (jm)

Fredův záchvatový stav vždy po několika hodinách zlepšil.

Serval

Poslední mláďata, sourozenci Claudie a Hubert, se narodila našemu prastarému chovnému páru, Batulovi (17 let) a Hýtě (16 let), 9. 6. 2011. Kořata jsme kvůli zhoršenému zdravotnímu stavu Hýty museli 10. 1. 2012 odstavit a 27. 3. 2012 obě společně odcestovala do Zoo Košice.

Pes hyenový

Začátek roku jsme započali s chovným párem psů hyenových. Pes James (7 let) se k nám dostal 27. 2. 2011 ze Zoo West Midlands Safari and Leisure Park v Anglii a ke konci roku 2011 k němu přibyla fena Andy (7 let) narozena v naší zoo. Andy a její dvě sestry (Ela a Irma) jsme v loňském roce deponovali do Zoo Bratislava. Po návratu Andy následoval 29. 3. 2012 i návrat jejich sester. Rozhodli jsme, že všechny psy do jedné smečky spojuvat nebudeme. Přítomnost nových fen u Andy odstartovala silnou říjí. Dne 5. 5. 2012 bylo pozorováno první páření se spojením a 17. 7. 2012 čekal Andy první porod. Fena porodila celkem 5 štěňat. Všechna štěňata rodila ve vnitřní expozici, kde byla s Jamesem zavřená. Narodilo se pouze jedno živé štěně a čtyři byla mrtvá. Andy začala několik hodin po porodu posledního štěněte „uklízet“. Sežrala jak všechna mrtvá štěňata, tak nakonec i to živé. Po příchodu ošetřovatelek nebylo v expozici jediné stopy, která by upozornila na proběhlý porod. Nebýt kamerového systému s infrakamerami, nikdy bychom se o porod nedozvěděli. Další porod jsme očekávali na přelomu roku 2012, ale marně. Andy v den pozorovaného páření se svázáním (17. 10. 2012) zřejmě nezabřezla.

Za celý rok jsme řešili několik zdravotních problémů u všech psů hyenových. Dne 21. 8. 2012 jsme u Andy pozorovali výtok z pochvy a o devět dní později jsme ji uspali a vyšetřili USG. Byla zjištěna náplň v děloze. Tyto zdravotní problémy se nám nakonec podařilo odstranit jen konzervativní léčbou pomocí antibiotik. Zánět v děloze, který Andy prodělala, může být příčinou toho, že po dalším pozorovaném páření znovu nezabřezla.

Krátce po Andy onemocněl James silným zánětem předkožkového vaku. Zánět se nám podařilo úspěšně vyléčit. Dalším problémem bylo propuknutí invaze blech na celém psinci. Všichni chovanci se museli uspat nebo pochytat a aplikovaly se jim přípravky hubící tyto ektoparazity. Od 17. 12. 2012 jsme se u Ely a Irmy potýkali s vleklým zánětem střev. Léčba pokračovala až do roku 2013.

Pes ušatý

Současný chovný pár psů ušatých máme v naší zoologické zahradě od roku 2011. Samici Temprens a samci Angelusovi se v loňském roce narodilo pět štěňat (1.4). Všechna odešla 6. 1. 2012 do zoo ve francouzském Arcachonu.

I v letošním roce Temprens zabřezla a 10. 6. 2012 porodila v přírodní noře ve venkovním výběhu. Nám z neznámých příčin přišla fena předčasně o mléko. V době, kdy štěňata měla začít pomalu opouštět noru, přišly navíc silné přivalové deště a celou noru vyplavily. Rok 2012 nám bohužel v chovu ušatých psů nepřál, a tak doufáme, že se vše změní k lepšímu.

Šakal čabrákový

Z předešlého roku máme nově získaný pár šakalů (samec Kamal a samice Amala), dovezený přímo z Afriky. Se šakaly jsme letos zažili spoustu „legrace“. Protože nám oba šakali odmítali chodit do vnitřního boxu a žili volným životem pouze ve výběhu, museli jsme na konci ledna, když udeřily silné mrazy, obě zvířata pochytat a umístit do vnitřní expozice. Šakali sice měli ve výběhu zateplenou boudu, ale většinou v ní přespávalo jen jedno zvíře. Kamal i Amala byli velice vystresovaní, každý si v boxu našel své místo a to opustil jen v případě úklidu ošetřovatelky. Šakali dokonce odmítali vstát a dojít si pro krmení nebo se napít z misky s vodou. Zvířata jsme zkusili nasedovat Perphenazinem a Sedalinem, ale ani to nepomohlo. Žrali a pili pouze z misek, které jsme přistrčili bezprostředně k nim. Takhle jsme to my i šakali vydrželi asi šest týdnů a 12. 3. 2012 jsme jim znovu otevřeli šupák do venkovního výběhu. Změna byla v tom, že jsme šakalům pro letošek vyčlenili výběh jiný. Během pár minut byly oba venku a stále otevřeným šupákem do svého boxu se už nikdy nevrátili. Vzhledem k povaze obou zvířat, občasnému pokousání ošetřovatelů při odchycích a hlavně kvůli velkému stresu šakalů jsme se rozhodli vést další chov Kamala a Amaly v duchu „studeného odchovu“. K jedné zateplené boudě jsme nechali vyrobit ještě druhou. Obě zvířata to vzala s povděkem a každý si obsadil svoji boudu. Šakaly necháme v následujícím roce trochu zklidnit, to znamená žádné odchvy a přesuny, a třeba se jednoho dne dočkáme boudy plné štěňat.

Surikata

Na začátku roku jsme měli celkem 7 surikat. Tři chovné samice a čtyři mláďata z loňského roku (jeden samec a tři samice). Mladý samec byl prodán soukromému chovateli a 29. 3. 2012 k nám přišli dva noví, mladí, nepříbuzní samci ze zoo Košice. Ke skupině samic jsme je přidali až 24. 4. 2012 kvůli karanténě. Spojení proběhlo nadmíru v klidu a samci se v novém prostředí významně činili. Na začátku měsíce srpna se narodily dvě surikaty a na začátku listopadu pak ještě další dvě. Letošní narozená mláďata jsou na pohlaví 3:1 a tak se nám rozrostl počet surikat na 12 jedinců.

Společný chov surikat se samci veverek kapských byl letos zrušen. Samci veverek začali postupně mizet a nakonec se nám povedlo odchytit jediného z nich. Ten byl později navrácen do skupiny k ostatním kapským veverkám.

Fenek

Oba naši fenci, pes Čenda a fena Milka, byli 4. 10. 2012 přestěhováni z expozice na pavilonu Africká savana do nově předělané expozice ve „Světě dinosaurů“. Fenci zde mají řízený světelný režim, tak jsme zvědaví, jestli to bude ten podnět, který nastartuje jejich reprodukci. Čenda už je přece jenom „pán v letech“ a Milka, pocházející z umělého odchovu, asi nebude mít předpoklady 100% matky.

Daman skalní

Od začátku roku byly mezi samcem Klukem a starou samicí Malinou několikrát pozorovány divoké honičky a rvačky. Samici Velinu nechával v klidu. Nakonec se vše tak vystupňovalo, že jsme 16. 1. 2012 přistoupili k oddělení samce Kluka na karanténu. Několik týdnů se obě zvířata léčila ze svých šrámů. Dne 25. 1. 2012 samice Velina porodila dvě mláďata. Samici

Malinu jsme, vzhledem k jejímu věku a zdravotnímu stavu, darovali na dožití do soukromého chovu a Kluka jsme následně vrátili do expozice damanů k samici Velině a jeho dvěma synům. Shledání po dlouhém odloučení proběhlo v klidu bez jakýchkoliv známek agrese. Velina se ke konci roku začala znovu zakulacovat, takže doufáme v další lednová mláďata i příští rok.

Veverka kapská

Veverky v naší zoo chováme od roku 2001. Hlavní chovnou skupinu, složenou ze dvou párů veverek, jsme měli ve společné vnitřní expozici se snovači vedle restaurace U lemura. Další čtyři samci byli v roce 2011 vypuštěni do venkovního výběhu k surikatám. Společné umístění surikat a veverek se ale neosvědčilo. Proto došlo ke spojení všech veverek a jejich konečnému umístění v expozici u snovačů.

Medvěd hnědý

Málokdo ví, že naše zoo je spoluvlastníkem dvou medvědů hnědých Ludvíka a Dáši, kteří žijí v příkopu náchodského zámku. V letošním roce jsme s městem Náchod a Národním památkovým ústavem prodloužili smlouvu o spolupráci ohledně dalšího chovu těchto medvědů. Za zoo jsme se podíleli celoroční odbornou veterinární péčí zdarma, příležitostnými dodávkami krmiva (hlavně ryb) a instalací nových enrichmentových prvků v podobě masivních prolézaček a paland do medvědího výběhu.

Pracovníci oddělení šelem (zleva): Zdeňka Petržílková, Galina Žižková, Bc. Josef Brokeš, Lucie Pavlačíková a Jaroslava Hofmanová.(zč)

Svět hmyzu

Josef Brokeš

Sklípkan *Acanthoscurria geniculata*. (gk)

Z nejzajímavějších letošních odchovů ve „Světě hmyzu“ je třeba zmínit malajskou obří strašilku *Heteropteryx dilatata*, australskou strašilku *Eurycantha calcarata*, africkou dravou plošticí -zákeřnici *Platyeris rhadamanthus*, gigantickou mnohonožku *Lophostreptus rutilans* a několik druhů zlatohlávků.

Za rok 2012 jsme pořídili 34 nových druhů bezobratlých. Bylo to 6 druhů kudlanek (*Sphondromantis lineola*, *Hierodula patellifera*, *Hierodula membranacea*, *Creobroter elongata*, *Polyspilota aeruginosa*, *Mantis sp.*), 4 druhy vyšších korýšů (poustevník krab - *Coenobita perlatus*, zakrslý rak - *Cambarellus patzcuarensis*, sladkovodní kreveta - *Neocaridina heteropoda*, vampíři krab - *Geosesarma sp.*), 3 druhy sklípkanů (*Avicularia geroldi*, *Acanthoscurria geniculata*, *Poecilotheria ornata*), 6 druhů labidognathních pavouků (snovačka haseltova - *Latrodectus hasselti*, snovačka jedovatá - *Latrodectus mactans*, snovačka - *Latrodectus geometricus*, slídák - *Geolycosa vultuosa*, stepník - *Eresus sp.*, maloočka lovecká - *Heteropoda venatoria*), 6 druhů brouků (šváb velkokřídlý - *Archimandrita tessellata*, šváb - *Shelfordella tartara*, zlatohlávek - *Pachnoda marginata*, zlatohlávek - *Mecynorrhina savagei*, zlatohlávek - *Coelorrhina hornimani*, potměník - *Dichtha incantatoris*), 3 druhy vodních měkkýšů (surmovka vražedná - *Anentome helena*, písokřídla věžatá - *Melanoides tuberculatus*, okružák plošký - *Planorbium corneum*), 2 druhy stonoh (stonoha páskovaná - *Scolopendra cingulata*, stonoha vietnamská - *Scolopendra subspinipes*), 1 druh mnohonožky (mnohonožka ohnivá - *Aphistogoniulus corallipes*), 1 druh strašilky (*Oreophoetes peruana*),

1 druh lupenitky (*Phyllium sp.*) a 1 druh saranče (*Tropidacris collaris*).

Pro návštěvníky jsme u vchodu do „Světa hmyzu“ vyhotovili novou prosklenou vitrínu, kterou jsme věnovali členovcům. Zajímavostí na ní je model včely medonosné (*Apis mellifera*) s podrobným anatomickým popisem a několik hmyzích staveb, vytvořených zástupci blanokřídlých (*Hymenoptera*).

Koncem roku jsme začali sestavovat novou vitrínu, která bude celá zaplněna obrovským hnízdem sršně obecné (*Vespa crabro*). Návštěvníci si tuto impozantní stavbu budou moci prohlédnout z bezprostřední blízkosti, aniž by riskovali konfrontaci se sršními žihadly.

Expozici s inektárií jsme rozšířili o další dvě. Jedná se o jakási mini-insektária určená pro chov menších druhů pavouků (snovačky a maloočka). S dobrým ohlasem se setkalo i rozšíření druhové kolekce suchozemských bezobratlých o několik vyloženě vodních zástupců. Za tímto účelem jsme zakoupili malé „krevetkáríum“, což je 20 litrový akvarijní mini-set (akvárium, filtrace, topení a osvětlení) určený k chovu menších druhů ryb a jiných živočichů. Za nové obyvatele akvária jsme z vodních členovců vybrali sladkovodní krevety a barevné zakrslé raky.

Největší novinkou a zajímavostí letošního roku, nad kterou zaplesá srdce každého arachnologa a milovníka členovců, je vypuštění tropických pavouků na volno, do pavilonu „Vodní světy“. Jedná se o zástupce druhu maloočka lovecká (*Heteropoda venatoria*), kteří se vyznačují impozantní velikostí, plachostí a užitečností. Jsou to zkrátka velcí mírumilovní pavouci, kteří dělají parádu každého tropického pavilonu. Navíc jsou velice užiteční, co se týče odlovu nežádoucích členovců (švábi, cvrčci, blanokřídlý hmyz,...). Jelikož se jedná o tropického zástupce pavoukoců, nehrozí populační invaze mimo vyhříváný pavilon. Hlavně se jich nemusí bát ani naši návštěvníci. Maloočka je velice bázlivá a v případě, že se cítí ohrožena, vezme svých osm kráčivých nohou na „ramena“ a spasí se útekem.

Pracovníci oddělení hmyzu (zleva): Miroslav Pochylý a Bc. Josef Brokeš . (zř)

Sloni

Josef Brokeš

Karel Gott při návštěvě slonince. (th)

Letošní rok byl pro chov slonů velice významný a to z několika důvodů. Oslavili jsme několik „sloních“ výročí a po mnoha letech se v naší zoo konalo již 21. setkání komise pro slony.

Naše zahrada chová slony od roku 1962. Prvním slonem byla samice indického slona jménem Soňa. Od té doby zahradou prošlo mnoho dalších slonů a mladý samec slona afrického Kito, kterého máme od června roku 2009, je již 24. v pořadí. Rok 2012 byl tedy výročím 50 let chovu slonů v ZOO Dvůr Králové. Při této příležitosti jsme vyhotovili prosklenou nástěnku s názvem „Sloní deník“, kterou mohou naši návštěvníci spatřit v pavilonu Africká savana. Tato nástěnka zobrazuje několik dobových fotografií s popisky o tom, jak se u nás chov slonů vyvíjel.

Dalším výročím bylo dovršení „čtyřtunin“ samce Kita, které proběhlo při vážení 21.9.2012. Když k nám Kito dorazil z anglického Colchesteru, vážil 2450kg. Za tři roky svoji hmotnost navýšil o 1,5 tuny, což je ohromující. Přesně na Mikuláše 6.12.2012 měl navíc Kito své desáté narozeniny, které jsme oslavili v sobotu 15.12.2012. K narozeninám dostal několik nových enrichmentových prvků, jako například vzrostlou švestku, nazdobenou ovocem a zeleninou a ukotvenou v masivním pařezu, coby narozeninový dort.

Ve dnech 25. – 26.5.2012 proběhlo 21. setkání komise pro slony při Unii českých a slovenských zoologických zahrad. Přihlásilo se 28 účastníků. Jednalo se převážně o ošetřovatele slonů, jejich nadřízené a o hosty z okruhu odborné veřejnosti (vysokoškolští pracovníci a studenti), těch bylo rekordních devět. Letos se zasedání po dlouhé době zúčastnili zástupci všech českých a slovenských zoologických zahrad, kde se sloni chovají.

Jako každý rok, i letos probíhala v pavilonu slonů pravidelná údržba. Nechali jsme navést do všech třech výběhů několik nákladních souprav s pískem. Na jaře jsme vybagrovali „zazimované“ sloní kaliště a navezli do něho dostatečné množství nového jílu. Sloni jíl rádi pojídají, obzvláště vlhký. Z hromady jílu vznikne zanedlouho kaliště, kde se sloni mohou přes léto chladit a ošetřit si povrch těla před prudkým sluncem a dotěrným hmyzem. V prostředním sloním výběhu jsme nechali vyměnit tři obrovské pařezy na hraní. Každý z pařezů byl přivázán na silný řetěz a ukotven k betonovému podstavci ve výběhu. Z technických problémů jsme řešili dlouhodobou poruchovost hydraulických sloupů na stání sloních samic a vysokou vzdušnou vlhkost ve skladu sena na pavilonu sloního samce Kita. Plánované rozšíření sloních výběhů muselo být odloženo z ekonomických důvodů.

Dárkem a překvapením pro slony a ošetřovatele bylo pořízení nové sady kopytních nožů a jiných potřeb, určených k pravidelné péči o slony. Ti však více ocenili každoroční přísun sezónních dobrot. V době konání týdne duchů se zkrmují dýně a po vánočních svátcích dostávají sloni neprodané vánoční stromky.

Mediálně se sloni předvedli i v letošním roce. Horkým tématem jako každoročně bylo již zmiňované zkrmování vánočních stromků a péče o sloní končetiny. Několikrát u nás byla natáčet televize a z těch nejvýznamnějších návštěv slavných osobností nelze opomenout návštěvu několikanásobného českého slavíka pana Karla Gotta.

Během celé letní sezony a vánoční zoo mohli naši návštěvníci shlédnout ukázkou cvičení se slony. Z úst ošetřovatelů si při vyprávění před sloními výběhy vyslechli spoustu zajímavostí. Z oblasti zdravotního stavu našich slonů stojí za zmínku především výměna stoliček u samice Umbu, které jsme pomáhali pravidelnými výplachy heřmánkovým čajem. Dále jsme v průběhu roku ošetřovali drobná i větší poranění ze sloních šarvátek, které nejčastěji vyhledávali Umbu a Kito.

Pracovníci oddělení slonů (zleva): Radoslav Jaroš, Bc. Josef Brokeš, Jan Čuboň a Michal Bartoš, DiS. (zč)

Kopytníci

Luděk Čulík, Radek Hlávka, Jiří Hrubý

Etosha s Eliškou poprvé ve výběhu. (gk)

Ke konci roku 2012 chovala zoo 603 kopytníků v 44 druzích a 56 formách.

Významné odchovy

V roce 2012 se stáda kopytníků rozrostla o 228 mláďat v 33 druzích a 35 formách. Mezi nejvýznamnější odchov roku patří mláďě nosorožce dvourohého, dále 5 adaxů, 4 antilopy koňské, 11 antilop losích, 9 antilop skákavých, 2 antilopy vrané, 4 bonga, 9 vodušek abok, 13 vodušek znamenanych, 7 vodušek jelenovitých, 1 gazela Thomsonova, 4 buvoli kaferští, 4 buvolci běločelí, 3 gazely dama, 3 dikdici Kirkovy, 4 impaly, 9 kudu malých, 6 kudu velkých, 3 nyaly nížinné, 6 pakoní běloocasých, 6 paovcí hřivnatých, 1 pakůň bělobradý, 5 prasat savanových, 10 sitatung, 7 přímorožců šavlorohých, 2 osli somálští, 1 zebra Böhmová, 3 zebry Chapmanovy, 2 žirafy Rothschildovy a 2 žirafy síťované.

Nová zvířata v zoo

Nejvýznamnějším příchodem roku 2012 byla skupina 8 gazel Thomsonových (*Eudorcas thomsonii*), která byla získána z kyperské Zoo Pafos. Jedná se o 4 samce a 4 samice. Tento druh, pocházející ze savan východní Afriky, ač v přírodě zatím početný, je jen velmi sporadicky chován v evropských zoo. Současný stav je dle databáze ISIS kolem 70 zvířat v 9 kolekcích.

Chovné skupiny byly v letošním roce doplněny o nové, geneticky potřebné jedince. Během roku bylo dovezeno: 1.0 bongo ze Zoo Berlin, 1.0 ovce kamerunská od soukromého chovatele, 0.1 prase savanové ze ZooBerlin, 1.0 pakůň modrý ze Zoo La Boissière du Doré ve Francii.

U zeber damarských 1.0 ze Zoo Erfurt a v rámci deponace 2.0 ze Zoo Jihlava a Gaiapark Kerkrade.

Nosorožci

Rok 2012 nebyl v chovu nosorožců tak úspěšný, jak jsme očekávali. Rok začal slibně, protože jsme věděli, že dvě samice nosorožců dvourohých jsou březí. Jessi, naše nejstarší samice, měla porodit během prosince a mladá prvoroďčka Etosha během září.

Během jara, hned jak to umožnilo počasí, jsme pokračovali se zapojením samice Elby do reprodukce. Pro spojování jsme tentokrát vybrali jednoho z našich nejstarších samců Jimma. Vedlo nás k tomu několik důvodů. Jimm byl k Elbě, jako jediné samici, nepřibuzný a dále pak to bylo jeho pokročilý věk, který nás vedl k tomu pokusit se ještě o jedno mládě z tohoto spojení. Jimm měl vždy pověst hodného samce vůči samicím, a proto jsme při jinak vždy hodně riskantním připouštění komplikace neočekávali. Toto se i potvrdilo a zanedlouho po spojení došlo i k páření. Až sem se vše vyvíjelo dobře, následně se však mělo vše zhoršit. Jimm byl dále pravidelně spojován s Elbou a docházelo i k páření. Jak ale opakované páření i mimo očekávanou říji ukazovalo, k zabřeznutí nedošlo. A protože i Elba patří k osvědčeným matkám a se zabřezáváním neměla doposud vážnější problémy, přisuzovali jsme chybu na vrub Jimma, který by vzhledem k svému věku mohl mít problémy s plodností. Jak se později ukázalo, tento problém nemá tak jednoduché řešení.

Během června onemocněla ještě ani ne dvouletá samice Just Era. Její nemoc se zpočátku projevovala jako kolika, k čemuž občas dochází. Proto jsme tedy zahájili léčbu, při které Just Era vcelku spolupracovala, což nás naplňovalo optimismem. Stav se však po pár dnech zhoršil, samice přestala přijímat potravu i vodu a začalo se jí hůře dýchat. Potom co jsme vyčerpali všechny možnosti, jsme přistoupili k imobilizaci. Prohlédli jsme ústní dutinu, ale domněnka, že došlo k otoku, který blokuje přísun potravy, se nepotvrdil. Následně se samici začala voda a potrava vracet nozdrami, s čímž jsme zatím neměli žádné zkušenosti. Stav se dále zhoršoval, a proto jsme 4. 7. přistoupili k druhé imobilizaci, která již vzhledem k celkové vyčerpanosti zvířete, skončila úhynem. Pitva prokázala ucpání a nekrózu jícnu, což vedlo k poškození trachey. Rozsah byl závažný a místo nedostupné, takže i kdybychom tuto věc předpokládali, nemohli bychom účinně zasáhnout.

V půlce července onemocněl samec Jimm. Začal být apatický a potravu přijímal mnohem v menším rozsahu, než u něj bylo zvykem. Jimmova moč začala být velmi tmavá, podobná krvi. To ukazovalo na poškození ledvin a jater. I přes usilovnou léčbu Jimm 20. 7. uhynul a pitva potvrdila naše domněnky. Jimm se dožil úctyhodného věku 33 let a jeho potíže jsou u nosorožců dvourohých v takového věku v zasetí časté.

Po úhynu Jimma jsme nechtěli promeškat zbytek sezóny, a proto jsme k samici Elbě přestěhovali samce Davu. Ten již měl jedno mládě s Maishou a druhé jsme očekávali na podzim. Spojování však již neprobíhalo tak idylicky a hned první pokus skončil tvrdým soubojem, kdy jsme zvířata museli rychle oddělit, aby nedošlo k vážnějším zraněním. Druhý den jsme se rozhodli pokus opakovat. Souboje byly již jen symbolické a zvířata se ve vzájemné přítomnosti zklidnila. Brzy došlo i k páření, ale jak bylo již zmíněno výše, ani tentokrát k zabřeznutí nedošlo. Vzhledem k počasí bylo spojování přerušeno a tímto problémem se budeme dále

I na rozlehlých výbězích safari je nutné zvířata přikrmovat. (gk)

Mládě osla somálského Arva s matkou. (lč)

zabývat na jaře roku 2013.

Samice Etosha porodila své první mládě. Samička Eliška se narodila 8. 9. a výborně prosperuje. Porod proběhl bez komplikací a přes počáteční potíže, které byly spojeny s nezkušeností samice, se matka o mládě dobře stará.

Komplikace nastaly u samice Jessi, která měla porodit v prosinci. Až do termínu porodu vše probíhalo standardně, ale pak se samice začala chovat oproti zvyklostem. Několikrát to již dle chování vypadalo na porod, ale termín se stále protahoval. Jessi nakonec porodila 21. 12. Mládě se však narodilo mrtvé, byl to samec, který vážil 44 kg, tedy byl hodně velký. O příčinách můžeme jen spekulovat.

V chovu nosorožců tuponosých nedošlo k žádným změnám. Zoo chová oba poddruhy, ten jižní reprezentuje samec Natal a severní samice Nabiré. Obě zvířata jsou již v pokročilém věku a přesto, že žijí spolu, nelze o reprodukci uvažovat.

Zebry a osli somálští

U oslů somálských došlo ke dvěma porodům, obě narozená hříbata, samička a sameček, byla úspěšně odchována. Další dvě samice při posledním turnusu připouštění nezabřezly. Záchranu tohoto kriticky ohroženého druhu v podmínkách zoologických zahrad to ale nijak negativně neovlivní, neboť stavy tohoto divokého osla v zoologických zahradách utěšeně stoupají. Během roku došlo ale i k úhynu dvou hřebců, včetně našeho druhého chovného samce Quoray. Koncem roku jsme museli dále řešit problémy nejstarší klisny Torry, u které se objevily příznaky začínající laminitidy.

K úspěšným třem porodům došlo u zeber Chapmanových, kdy se narodily dvě klisničky a jeden hřebeček. Bohužel nás potkaly i nepříjemné události, během roku totiž uhynuly dvě dospělé klisny na traumata. Jedna z nich dokonce odchovala hříbě. Naštěstí tato malá klisna byla již ve věku, kdy nebyla zcela závislá na mateřském mléce. Navíc rodinná skupina zeber ji nevyrudila, takže i nadále zdárně prospívá.

U zeber damarských, jak již bylo zmiňováno, se podařilo získat rovnou tři hřebce. Dva z nich jsou ještě mladí, ale jsou příslibem do budoucnosti. Třetí hřelec, Wonder, který je již zcela dospělý, se v naší zoo narodil a zpět ze Zoo Jihlava se vrátil k připuštění našich klisen.

Štětkouni a prasata savanová

Do chovu prasat savanových se nám na sklonku roku podařilo získat mladou samici Rosemary ze Zoo Berlín, která bude základem nově vznikající skupiny. Samice Jesica porodila pět mláďat, z čehož dvě úspěšně odchovala. Bohužel u dalšího druhu prasat – štětkounů zatím k žádnému porodu nedošlo. Skupina potřebuje obměnu a doplnění o nové jedince, což se v uplynulém roce bohužel nepodařilo.

Okapi a žirafy

Rok 2012 nebyl pro chov okapi nikterak povzbuzující. V květnu byl na doporučení koordinátora převezen samec Ahadi do Zoo Basilej a v říjnu samice Etana do Zoo Frankfurt. Přišli jsme tak o chovný pár a v zoo zůstala jen jejich dvě mláďata Ewango a Ebony. Doufejme, že se

v nadcházejícím období podaří získat opět nepřibuzného jedince, a navázat tak na počáteční úspěšné odchovy let minulých.

V chovu žiraf jsme zaznamenali čtyři odchovy. U žiraf Rothschildových to byla samice Lina a samec Valim. Příchod samečka Valima na svět byl však velmi dramatický. V den porodu si ošetřovatel žiraf v odpoledních hodinách všiml, že se samice Viktoria chystá k porodu a ještě ve večerních hodinách se přišel podívat, jak vše pokračuje. U samice již začal porod, ale i když stále tlačila, nedocházelo k posunu plodu. Okamžitě jsme zorganizovali akci na záchranu mláděte. Samice byla klidná, a tak si nechala navázat na konce nohou mláděte provázky a mládě vytáhnout. Valim se narodil v zadní poloze a bez pomoci by se v porodních cestách jistě zadusil. U žiraf síťovaných se nám narodila také dvě mláďata, a to samičky Tamu a Tamba.

Antilopy

Tento rok došlo i k mnoha změnám v chovu antilop. Vzhledem k opětovné změně provozu safari muselo dojít k několika přesunům chovných skupin. První změnou byl přesun jednoho z chovných stád antilop vraných do expoziční části, tak aby je znovu po několika letech mohli vidět návštěvníci. Provést tento krok nám umožnilo přepnutí jednoho z letních výběhů, kam bylo přesunuto jedno z chovných stád antilop koňských. Ty byly do tohoto nově vzniklého výběhu puštěny společně s chovným stádem pakoní bělobradých.

Dále jsme se potýkali se závažnými problémy v chovu gazel dama. Naše stádo je patrně poslední chovnou skupinou v Evropě, protože chovné stádo ze Zoo Marwell (Anglie) téměř zaniklo. Nejčastějším problémem byly otoky čelistí a záněty v dutině ústní. To vedlo k úhynu několika zvířat, a proto jsme se rozhodli tento problém řešit radikálním způsobem. Kromě úpravy léčby a změnou krmné dávky to byl hlavně odsun na jiný pavilon. Abychom však tento odsun mohli provést, muselo dojít k přestěhování dalšího stáda. Tím bylo chovné stádo přimorožců šavlorohých, které přes letní sezónu obsadilo uvolněný druhý výběh žiraf síťovaných. Po přesunu gazel se podařilo problémy částečně eliminovat.

Nejvýznamnějším odchovem roku 2012 ve skupině antilop bylo narození historicky prvního mláděte gazely Thomsonovy. Mládě, sameček, se narodil v měsíci červnu samici, která přišla do zoo již březí. Bohužel ale návštěvníci neměli prozatím možnost spatřit tento druh v expoziční části, neboť zvířata si jen velmi pomalu zvykají na změny podmínek.

Za zmínku stojí i úspěšný umělý odchov vzácné vodušky abok. Samička Umbi přišla již druhý den po narození o matku, takže jsme museli přistoupit k náhradní výživě sušeným mlékem. Díky úsilí chovatelek se nejen podařilo mládě odchovat až k samostatnosti, ale co je neméně důležité, zcela začlenit zpět do stáda. Pro tento druh je ustanoven Evropský záchraný program, takže každé odchované zvíře má velký význam pro zachování druhu.

Tuři a ovce

Novinkou chovu buvolů pralesních měl být přesun stávající skupiny do safari. Zvířata byla přestěhována, ale k jejich vypuštění do volného výběhu nedošlo, protože se nám nepodařilo zabezpečit výběh tak, aby nedošlo k úniku a zranění návštěvníků. Z tohoto důvodu byla zvířata odsunuta zpět a řešení tohoto problému bylo přeloženo na příští rok.

Žirafa Rothschildova Lagas ve výběhu Safarikempu. (rh)

Právě vypuštěné stádo antilop koňských do letního výběhu. (zč)

Pracovníci oddělení kopytníků (zleva): Bc. Luděk Čulík, Bc. Markéta Čulíková, Jiří Kubelka, Miroslava Kubelková, Milan Syrůček, Martina Voňková, Kateřina Krupičková, Hana Hájková, Bc. Jiří Hrubý, Jana Nerudová, Jana Pochylá a Miroslava Doležalová. (zč)

Pracovníci oddělení kopytníků (zleva): Hana Pecháčková, Bc. Radek Hlávka, Vlasta Erlebachová, Jan Žďárek, Ing. Pavel Petržílek, Veronika Hošková, Vlastimil Hájek, Aleš Kopecký, Mgr. Ivo Semerák a Zdenka Hlávková. (zč)

U paovcí hřivnatých byl do skupiny našich samic začleněn nový chovný samec, který přišel koncem minulého roku ze Zoo Košice. Již v průběhu roku se po něm narodila první mláďata.

Autosafari a výběh Safari Kempu

Africké safari bylo letos otevřeno pro veřejnost od 16. 5. do 9. 10. 2012 a jako v loňském roce měli návštěvníci možnost si ho prohlédnout z vlastního automobilu.

Nově byl vybudován průjezdný výběh pro nyaly nížinné, který osadila celá chovná skupina 20 zvířat. Provoz automobilů přes tento výběh nezpůsobil během sezony žádné komplikace. Výběh Kemp byl v letošním roce experimentálně osazen chovnou skupinou pakoní běloocasých, skupinou samic zeber damarských, triem pštrosů afrických a dvěma mladými samci žiraf Rothschildových. Bohužel soužití pakoní a zeber se ukázalo ne zcela bez komplikací, tudíž budeme muset jejich společné umístění ve výběhu přehodnotit.

Další novinkou byl průjezd společným výběhem pro zebry Grévyho a žirafy Rothschildovy. Rošty, které oddělovaly zvířata od okolních cest, nebyly však překážkou pro některé jednotlivce. Hřebec zebry Grévyho Kuba, po měsíci ve stádě s klisnami překonal rošt a vydal se na procházku mezi auty směrem do klasické části zoo. Po jeho odchytu a navrácení zpět, se po několika dnech situace opakovala a Kuba skočil do výběhu zeber bezhřívých. Po tomto jeho kousku byl opět odchycen a již se do stáda nevrátil. Žirafy si jen zvolna zvykaly na provoz aut a až po delší době navykaní a přikrmování překročily pomyslnou hranici svého starého výběhu a prošly do nově otevřené části. Ukázalo se ale, že je přítomnost aut ve výběhu natolik ruší, že poté co jich několik přijelo, se stádo odebralo zpět do svého původního výběhu a již se ten den nevrátilo.

Projíždky nočním safari, které byly v oblíbenosti i v minulých letech, probíhaly i v tomto roce. Odborný komentář průvodců doplňoval zážitek z prohlídky bohaté kolekce zvířat za soumraku nebo ve světlech reflektorů.

Stádo pakoní bělobradých ve volném letním výběhu. (IČ)

Ptáci

Michal Podhrazský

První přirozeně odchované mládě nesyta afrického v zoo. (jm)

Rok 2012 byl chovatelsky velice úspěšný. Do reprodukce se zapojilo 69 druhů, vylíhlo se 290 mláďat v 48 druzích, ze kterých bylo 215 odchováno v počtu 43 druhů. 30,7% odchovaných druhů je vynikající chovatelský výsledek, díky němuž se držíme na předních místech mezi českými a slovenskými zoologickými zahradami. Nárůst byl způsoben zvětšením kolekce chovaných druhů v předešlém roce. V tomto roce byla kolekce obohacena o 17 nových druhů. Přišlo 89 jedinců ve 43 druzích. V průběhu roku bylo celkem chováno 140 druhů ptáků.

Opět se podařilo rozmnožit hadilovy písáře, marabu africké, čtyři druhy pelikánů, devět druhů brodivých a dva druhy korunáčů. Získali jsme pár čaj obojkových, samici zejzoba afrického a samce pelikána australského. Byla splněna koncepce navržená v roce 2011 - Velká průchozí voliéra byla osazena převážně jihoamerickými ptáky, volná hala v Ptačím světě byla zaměřena na ptáky z asijsko-australské oblasti a ve voliére u plameňáků byly chovány africké druhy. V dubnu v ZOO proběhla komise papoušků UCSZ. Dále pokračoval projekt Sledování migrace husy velké, který zoo zaštiťuje.

Pštrosi

Jediný druh běžců u nás v zoo zastupuje trio pštrosů dvouprstých (*Struthio camelus*) chovaných ve společném výběhu se zebry, pakoni a žirafami. Dvě samice snesly v průběhu roku celkem 36 vajec. Vzhledem k obslužnosti výběhu byla všechna vejce odebírána. Ze tří vajec inkubovaných v líhni se vylíhla dvě mláďata, která se nepodařilo odchovat.

Vrubozobí

Zajímavý odchov se podařil u vzácné madagaskarské čírky černoskvrnné (*Anas bernieri*), do reprodukce se zapojili oba dva chované páry, jeden odchoval přirozeně 2 mláďata a druhý též přirozeně 7 mláďat. Dále bylo odchováno 12 mláďat poláka kahaloky (*Aythya marila*), 6 mláďat poláka malého (*Aythya nyroca*), 3 mláďata čírky modrozobé (*Anas versicolor*), 8 mláďat kachničky šedoboké (*Callonetta leucophrys*) což je prvoodchov v zoo a 4 mláďata u husy velké (*Anser anser*). Většina mláďat byla odchována přirozeně rodiči. Za zmínku stojí snůška 4 vajec od pižmovky hřebenaté (*Sarkidiornis melanotos*), jedná se o první snůšku v historii zoo po několika letech chovu, bohužel byly dvě samice chovány bez samce. V roce 2012 byla kolekce vrubozobých doplněna o pár čáj obojkových (*Chauna torquata*), samec dorazil ze Zoo Mannheim a samice ze Zoo Olomouc. Dva páry kachen laysanských (*Anas laysanensis*) se podařilo získat ze Zoo Ostrava. Po dvouletém jednání se podařilo získat tři jedince kachniček pestrých (*Nettapus auritus*) od soukromého chovatele v Německu. Tři pižmovky ostruhaté (*Plectropterus gambensis*) přišly též od soukromých chovatelů a trio pižmavek velkých (*Cairina moschata*) přibýlo z Tierparku Cottbus.

Hrabaví

Bylo tradičně odchováno 9 koroptví korunkatých (*Rollulus roulroul*), 9 křepelek čínských (*Coturnix chinensis*) - prvoodchov v Zoo, 9 perliček chocholatých (*Guttera pucherani*) - vše přirozený odchov a 6 frankolínů žlutokrkých (*Francolinus leucoscepus*). U hrabavých jsme se v tomto roce pokoušeli s různou úspěšností o přirozené odchovy pod rodiči, vysoký počet vajec nebyl inkubován.

Veslonozí

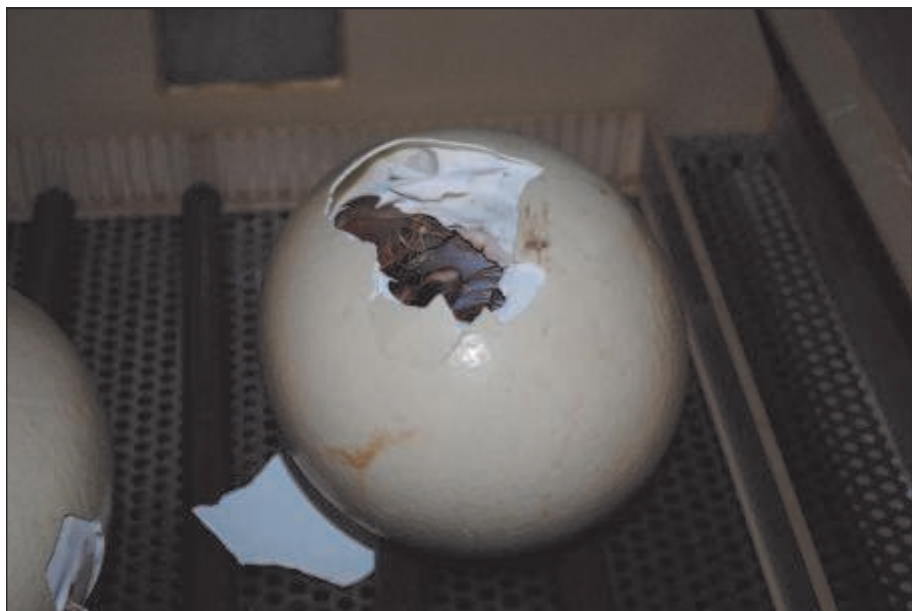
Rekordní byl rok v odchovu pelikánů. Mláďata byla odchována u 4 druhů, celkem se podařilo odchovat 29 pelikánů - 10 mláďat u pelikána skvrnozobého (*Pelecanus philippensis*), po 7 mláďatech u pelikána bílého (*Pelecanus onocrotalus*) a pelikána afrického (*Pelecanus rufescens*) a 5 u pelikána kadeřavého (*Pelecanus crispus*). Za úspěšné lze považovat to, že bylo 17 mláďat z celkového počtu odchováno přirozeně na hnízdech pod rodiči. Pelikány skvrnozobé stále množíme jako jediní v Evropě. K třem samicím pelikána australského (*Pelecanus conspicillatus*) se podařilo získat jednoho samce z Tierparku Cottbus. Bohužel dva měsíce po transportu uhynul na aspergiliózu, na kterou je tento druh citlivý.

Brodiví

Jako v loňském roce se podařilo opět odchovat marabu afrického (*Leptoptilos crumeniferus*). V lednu samice snesla 3 vejce, která byla páru odebrána a vyměněna za podkladky. Vejce byla inkubována v líhni, dvě byla oplozená, bohužel zárodky odumřely v posledním týdnu před inkubací. Pár v první polovině inkubace rozbil hnízdo a vyhodil podkladky. Ptáci začali opět tokat a snesli ve druhé snůšce dvě vejce, bohužel obě ihned po snesení shodili z podložky na zem, jedno se rozbilo a z druhého se podařilo vylíhnout a uměle odchovat mládě. Na podzim se na zimovišti podařilo s počátečními problémy spojit druhý pár marabu afrických, který se postupně harmonizuje. Byl odchován rekordní počet ibisů rudých (*Eudocimus ruber*) 17 mláďat a kolpíků růžových (*Platalea ajaja*) 13 mláďat. Dále bylo odchováno 10 mláďat čápa simbila (*Ciconia abdimii*), hnízdili 4 páry. Po pětileté pauze bylo odchováno 6 volavek rusohlavých (*Bulbucus ibis*). Poprvé hnízdili oba dva páry kladivouše afrického (*Scopus umbretta*) a odchovali 5 mláďat. U volavčků člunozobých (*Cochlearius*

Hoko přílbový a návštěvnice, Velká průchozí voliéra. (jm)

Líhnutí pštrosa dvourstého. (mp)

cochlearius) byla odchována 3 mláďata. Oba dva chované páry ibise hagedaše (*Bostrychia hagedash*) se pokoušeli hnízdit, ale úspěšný byl jen jeden, bylo odchováno 1 mládě. Chovné hejno kolpíků afrických (*Platalea alba*) bylo umístěno společně se dvěma páry nesytů afrických (*Mycteria ibis*) ve voliére u plameňáků. Kolpíci měli stimulovat nesytu k hnízdění, k čemuž opravdu došlo a podařilo se odchovat 1 mládě, 2. mládě v historii Zoo, 1. přirozeně odchované. Nesytí ovšem bořili všechna hnízda kolpíků a k jejich úspěšnému hnízdění nedošlo. Na dopárování přišel jeden samec kolpíka bílého (*Platalea leucorodia*) ze Zoo Praha. K samici čápa sedlatého (*Ephippiorhynchus senegalensis*) byl dovezen samec, který byl zapůjčen v Zoo Zlín - Lešná. Pár se podařilo bez problémů spojit a samec začal na podzim stavět hnízdo. V červenci přišel velice vzácně chovaný zejzob africký (*Anastomus lamelligerus*), jedná se o samici odchovanou jako první mládě v UCSZ v ZOO Praha.

Plameňáci

U plameňáků růžových (*Phoenicopterus roseus*) a plameňáků karibských (*Phoenicopterus ruber*) nedošlo k žádné výrazné změně, ptáci se pářili, postavili celkem 5 hnízd, ale vejce nesnesli. Na konci roku byl dovezen dvouletý pár plameňáků růžových ze Zoo Ohrada.

Dravci

Opět se podařilo úspěšně odchovat hadilova písaře (*Sagittarius serpentarius*). Pár měl tři snůšky, ve kterých samice snesla celkem 9 vajec. Úspěšná byla až třetí snůška, v předešlých dvou snůškách se vyskytoval vysoký počet neoplozených vajec a dvě vejce ptáci rozbili. Byla odchována 2 mláďata, obě přirozeně rodiči na hnízdě.

Krátkokřídlí

Pár jeřábů královských (*Balearica regulorum*) snesl na začátku roku 2 vejce, která nebyla oplozena. Druhý mladý pár snesl na konci roku jedno vejce, které rozbil. V průběhu roku byli dva jeřábi v Safari zabiti liškou.

Bahňáci

Skupina bahňáků byla v roce 2012 zastoupena 9 druhy, ze kterých se podařilo rozmnožit čejky australské (*Vanellus miles*) - 7 mláďat a tenkozobce opačné (*Recurvirostra avosetta*) - 3 mláďata. Opět došlo ve Velké průchozí voliére ke ztrátám u čejek chocholatých (*Vanellus vanellus*) a vodoušů rudonohých (*Tringa totanus*), pro chov těchto ptáků budeme muset zvolit jiné místo. Ze Zoo Praha přišel pár velmi vzácně chovaných čejek žlutonohých (*Vanellus senegallus*).

Měkkozobí

Po dvouleté pauze bylo opět odchováno mládě korunáče vějířového (*Goura victoria*), v loňském roce ptáci přestávali inkubovat vejce v 10. - 20. dni. Na začátku roku byl chovný pár přesunut do zázemí, kde ptáci neměli možnost hnízdit. Ve druhé polovině roku byl pár přesunut zpět do strunové voliéry v Ptačím světě. Ptáci začali ihned tokat, stavět hnízdo a po 4 dnech snesli vejce. Úspěšně jej vylíhli a mládě odchováli. Od korunáčů chocholatých (*Goura cristata*) byla odchována dvě mláďata. Pár holubů horských (*Otidiphaps nobilis*) odchoval 3 mladé. Od dvou párů holubů dvoubarvých (*Ducula bicolor*) se podařilo odchovat 4 mláďata. Nově sestavené páry u holubů černošjších (*Ptilinopus melanospila*), holubů celebeských (*Gallicolumba tristigmata*) a holubů nikobarských (*Caloenas nicobarica*) začaly

snášet vejce, ale hnízdění se musí teprve naučit. Ptáci vejce rozbili a nebo neinkubovali, případně nekrmili mladé. Od soukromých chovatelů byl získán postupně pár holubů wongo (*Leucosarcia melanoleuca*) a ze Zoo Praha přišel chovný pár hrdliček madagaskarských (*Streptopelia picturata*).

Papoušci

U papoušků se podařilo rozmnožit jen lori mnohobarvé sumbawské (*Trichoglossus haematodus forsteni*), kteří odchovali jedno mládě. Kolekce byla doplněna o agapornise škraboškové (*Agapornis personatus*) a agapornise Fišerovy (*Agapornis fischeri*).

Kukačky

Banárovci obecní (*Musophaga violacea*) v tomto roce nehnízdili. Samice turaka chocholatého (*Tauraco persa*) snesla několik vajec, která částečně inkubovala, ale žádné mládě se nevylíhlo.

Myšáci

Myšáci hnědokřídlí (*Colius strigoides*) odchovali 6 mláďat.

Srostloprstí

Úspěšný byl rok pro srostloprsté. Poprvé v historii Zoo a pravděpodobně poprvé v České republice byli odchováni mandelíci modropsí (*Coracias cyanogaster*). Dospělí ptáci přišli v loňském roce pravděpodobně z importu z Afriky. Přirozeným výběrem se sestavil pár, který ve dvou snůškách nanesl celkem 4 vejce a odchoval 1 mládě. Druhého prvenství bylo po úpravách na zimovišti a změně krmné dávky dosaženo u zoborožců kaferských (*Bucorvus leadbeateri*), kteří snesli první vejce v historii zoo. Bylo bohužel neoplozené. Dále se podařilo odchovat zoborožce naříkavé (*Bycanistes bucinator*) – 2 mláďata a zoborožce šedé (*Tockus nasutus*) – 3 mláďata. Dudci chocholatí (*Upupa epops*) snesli několik vajec, ale ta nebyla oplozená. Od soukromého chovatele byl získán čtyřletý pár vzácně chovaných zoborožců strakatých (*Tockus fasciatus*).

Pěvci

Snovači zahradní (*Ploceus cucullatus*) odchovali 7 mláďat, medosavky modrolící (*Entomyzon cyanotis*) 5 mláďat. Dále bylo odchováno 5 šám stračích (*Copsychus saularis*), 2 šámy běloříté (*Copsychus malabaricus*) - prvoodchov v zoo, 1 tyran benteví (*Pitangus sulphuratus*) a 1 sojkovec karmínovoocasý (*Trachalopteron milnei*). Leskoptve zlatoprse (*Cosmopsarus regius*), drozdíci bělotemení (*Cossypha niveicapilla*) a bulbulové černochocholatí (*Pycnonotus dispar*) nanesli vejce, která inkubovali, ale mláďata vyházeli do stáří 5 dní z hnízda. Přišlo 5 snovačů kaferských (*Euplectes orix*) z Tiergarten Schönbrunn, ze Zoo Plzeň 3 bulbuli zahradní (*Pycnonotus barbatus*) a od soukromého chovatele 3 bulbuli bělolící (*Pycnonotus leucogenys*).

Rok 2012 byl z chovatelského hlediska nadprůměrný. Podařilo se zvýšit počet reprodukcí druhů. Těchto výsledků by nebylo možné dosáhnout bez sehraného kolektivu ošetřovatelů, kterým patří velké poděkování.

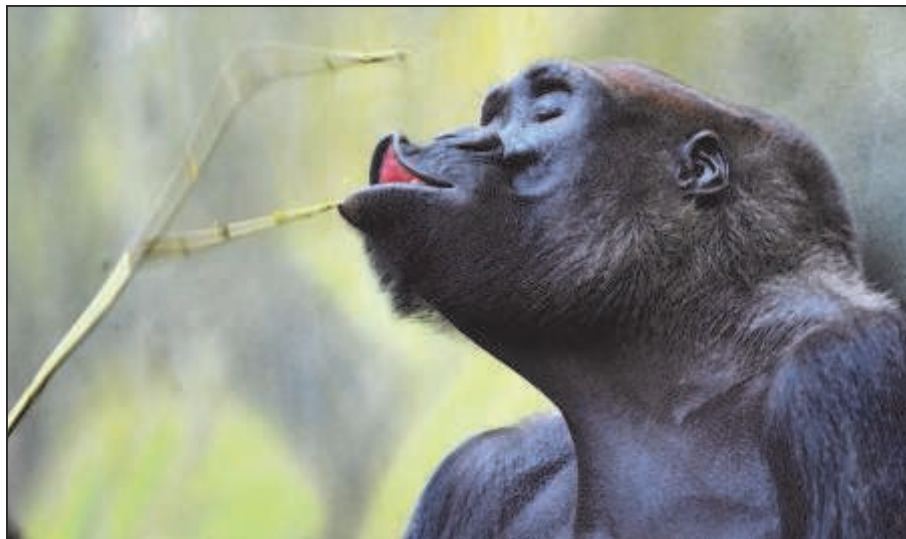
Marabu africký, mládě. (jm)

Pracovníci oddělení ptáků (zleva): Miroslav Máslo, Dagmar Rejchrtová, Petra Líbalová, Jana Klementová, Jiří Vodehnal, Zlatuše Jarošová, Mgr. Michal Podhrazský a Iveta Pávová. (zč)

Primáti

Michal Podhrazský, Josef Brokeš

Gorila nížinná, Tadao. (jm)

Rok 2012 byl z hlediska chovu primátů velice náročný. V březnu odešel samec orangutana bornejského Elmar do Zoo Beograd v Srbsku. V dubnu bylo po neúspěšném spojování orangutanů odebráno od samice Satu poraněné mládě, malá samička Dewi, na částečně umělý odchov, který trval necelý měsíc. Od prosince 2011 do června 2012 probíhala rekonstrukce starého Pavilonu lidoopů. V červnu byli šimpanzi, gorila a guerézy nastěhováni do nového Pavilonu goril.

Oddělení primátů v tomto roce zaznamenalo personální změnu ve vedení úseku. Kolegyně Ing. Zdena Jeřábková odešla na konci roku 2011 do penze a oddělení se spojilo s oddělením ptáků.

Lemur kata

Na začátku roku čítala skupina lemurů 6 jedinců (2.4). V březnu odešel k soukromému chovateli loňský odchovaný samec. Na konci března porodila jedna samice dvojčata, odchovat se podařilo jen jedno, samečka. Na začátku dubna rodila druhá samice, prvoroďička. Porod byl těžký a samice sama porodit nevládla. Mládě bylo vybaveno císařským řezem, ale krátce po porodu uhynulo. V polovině dubna uhynul chovný samec na akutní zánět slepého střeva. V květnu přišel nový samec ze Zoo Wroclaw, tohoto samce se nepodařilo na první pokus začlenit do skupiny. V září byli přivezeni tři velice mladí samci ze Zoo Straubing. Všichni 4 samci byli společně úspěšně spojeni a následně se je podařilo spojit se samicemi a jedním mládětem. V prosinci uhynul jeden mladý samec z Německa na traumatickou rupturu močového měchýře. Na konci roku bylo pozorováno páření ve skupině.

Kosman bělovousý

Počáteční stav kosmanů bělovousých na začátku roku 2012 - chovný pár s dvěma mladými samci odchovanými v roce 2011 a druhý nově sestavený pár. První změna, ke které došlo, bylo přeurčení samce z druhého páru na samici. Na přelomu roku se zhoršil zdravotní stav chovného samce Pedra, dostával speciální energetické pasty a stav se v průběhu února zlepšil. Chovná samice původem ze Zoo Plzeň pojmenovaná Urquell porodila v březnu jedno mládě, které skupina bez problémů odchovala. K druhému porodu došlo v prosinci. Samice porodila jedno živé a jedno mrtvé mládě, třetí mládě nemohla porodit. U porodu třetího mláděte musel asistovat veterinář, mládě se narodilo již mrtvé a samice vše přežila.

Lvíček zlatý

Vzhledem k tomu, že chovná samice u nás v zoo již odchovala 13 mláďat, v roce 2011 dva vrhy, bylo nám koordinátorem chovu lvíčků zlatých doporučeno dát samici antikoncepční implantát. Ten dostala v září 2011. V lednu bylo v chovné skupině 5 jedinců (2.3), dále byli dva odchovaní samci oddělení v Pavilonu šelem a dvě samice v Pavilonu vodních světů. Vzhledem k tomu, že se expozice v Pavilonu šelem nedá dostatečně vytopit, a že samice v Pavilonu Vodních světů musely být zavřeny v menší kleci (poškození kabelů na teráriích), musela být situace řešena. Koordinátor byl již v roce 2011 požádán o doporučení nových institucí, kde mohou být u nás odchovaní lvíčci umístěni. Diskuze měla dlouhodobější charakter, nicméně se nám podařilo i s jeho dodatečným souhlasem umístit v dubnu čtyři samice v Zoo Ohrada a v květnu dva samce v Zoo Plzeň. Obě dvě zoo o chov lvíčků zlatých usilovaly několik let.

Kočkodan Campbellův

Po zprovoznění a otevření Pavilonu goril jsme se rozhodli chovat další druh afrických opic. Po konzultaci se zoologem ze Zoo Jihlava, Janem Vašákem, padla volba na kočkodana Campbellova. Tento druh je v zoologických zahradách chován velice vzácně. V srpnu jsme získali dvě starší samice od soukromého chovatele z Chrudimi. Samice byly chovány se samcem, v menší ubikaci bez možnosti využití venkovního prostoru. V nové prostorné expozici si dobře zvykly. Ve venkovní voliére se střídají s guerézami. Samce jsme se pokusili získat od tuzemské soukromé chovatelky, bezúspěšně. V prosinci jsme získali kontakt na zoo ve Španělsku, kde chovají samce kočkodana Campbellova se dvěma samicemi kočkodana mona. Toto bylo zjištěno po testech DNA. Pokud bude jednání úspěšné, měl by tento samec doplnit náš chov.

Gueréza angolská

Guerézy též postihlo velké stěhování z důvodu rekonstrukce jejich domova. Všech pět gueréz (1.4) bylo v polovině prosince 2011 sedováno a přemístěno do zázemí. Na dočasný domov si zvykly, bez problémů přijímaly potravu, v teplých měsících se chodily slunit do tunelu k výběhu. Guerézy byly poslední, kdo se z původních obyvatel Pavilonu lidoopů vracel zpět do Pavilonu goril. Důvodem bylo to, že žily v zázemí naproti šimpanzům, a kdyby se stěhovaly první, vzbudilo by to u šimpanzů nedůvěru a nezdařil by se převoz šimpanzů bez uspání. U gueréz jsme se rozhodli též o převoz bez uspání, část jich byla pochytná do podběráků a část sama vlezla do transportních beden. Zde patří velké díky Miroslavu Pochylému, který má úžasné zkušenosti a celý odchyt vedl.

Kočkodan Campbellův, dvě samice. (jm)

Human jávský, Kediri s mládětem. (jm)

V novém prostředí si guerézy zvykly bez problémů. Mají k dispozici dva zázemní boxy a původní venkovní voliér, na kterou jsou zvyklé. Po poklesu teplot, kdy již nemohla být využívána, jsme se rozhodli pustit je do jedné velké sekce, kterou využíval do té doby samec Tadao. Do budoucna není vyloučeno, že se pokusíme o společný chov gueréz a goril, prostor je k tomu uzpůsoben (velikost šupáků, rozčlenění místa, probíhačka do kola). V jiných zoo jsou tyto druhy chovány běžně pohromadě.

V lednu 2011 uhynul stářím chovný samec Puk a zároveň i chovná samice Viva. V roce 2012 byla skupina složená z chovné samice Senty (22 let) a jejího mláděte Suly (2 roky) jejímž otcem byl Puk. Dále byly ve skupině dvě dospívající samice Verena (4,5 roku) a Viktorie (3,5 roku), plus mladý samec Vuk (2,5 roku), všichni tři jsou po Pukovi a Vivě. V roce 2012 jsme se pokoušeli sehnat nového nepřibuzného samce. Podařilo se sehnat informace o všech guerézách chovaných v Evropě a Izraeli a zjistit, že žádný 100% nepřibuzný samec k našim samicím není. Základ evropskému chovu dali 4 jedinci (2,2), kteří byly přivezeny z Afriky k nám do zoo. Další 4 zvířata (1.3) byla přivezena do Zoo Jihlava, ale do chovu se nijak významně nezapojila. Poslední nepřibuzné zvíře (1.0) přišlo do Izraele do Zoo Hai Keif z amerického chovu, ke třem samicím, které byly odchovány u nás v zoo. V Izraeli se narodila již 3 mláďata (2.0.1) od jedné samice. Jeden samec z izraelského chovu nám byl nabídnut, ale k našim samicím je z 50% příbuzný. Se stejným koeficientem příbuznosti jsou k samicím Sentě, Vereně a Viktorii dva samci Darděj a Samuel ze ZOO Bratislava, kteří byli odchováni v Zoo Plzeň. Z důvodu nastartování správné reprodukce, jsme se po dohodě s kolegy z Bratislavy a Plzně rozhodli oba dva samce převést k nám do zoo. Samci byli přivezeni v listopadu a prozatím umístěni na karanténu. Návrh je odeslat do jiné zoo pár složený z Vuka a Suly, kteří si jsou sice z 50% příbuzní, ale Sula si je ze samci z Bratislavy příbuzná z 75%. Poté bychom se pokusili zapojit jednoho samce z Bratislavy do skupiny tří samic. Vzhledem k povaze obou samců by to měl být starší Darděj a Samuela bychom se pokusili umístit jako záložního samce do jiné zoo.

Hulman jávský

V roce 2011 byl do skupiny zapojen nový samec Ferda-Heuchera z Francie. Samice Hera porodila v listopadu 2011 samičku Hébé a samice Artemis porodila v prosinci 2011 samičku Áté. Obě dvě mláďata v průběhu roku 2012 prospívala a samice se o ně vzorně staraly. V březnu porodila mladá samice Kediri své první mládě - samičku. Vše vypadalo dobře, ale začátkem druhého týdne se o mládě začaly přetahovat zbylé dvě samice, skupina byla neklidná, mládě jim opakovaně upadlo a uhynulo. Domnívali jsme se, že příčinou neklidu je dospívající samec Aron, kterého jsme se rozhodli po úhynu mláděte v březnu oddělit od skupiny do zázemí. Aron odešel v červnu do Zoo Ústí nad Labem dělat společnost třem samicím. V listopadu se narodilo ve skupině další mládě, samička. Situace se opakovala, hned po porodu se o mládě všechny tři samice přetahovaly, opakovaně jim upadlo na zem a dva dny po porodu uhynulo. Nebyli jsme si jistí, která samice porodila, první typ padl na Kediri, ale neseděl termín porodu. V případě březnutí ihned po úhynu jejího prvního mláděte měla rodit až za měsíc. Druhý typ, později potvrzený, byla samice Hera. V prosinci došlo k dalšímu porodu, tentokrát porodila Kediri. Náš výpočet se potvrdil. První dny to s mládětem nevypadalo moc nadějně, samice se o něj opět přetahovaly. Kediri získávala zkušenosti a situace ve skupině se pomalu zklidňovala, v době psaní tohoto textu je mláděti jeden a půl měsíce a prospívá. Jedná se opět o samičku a zajímavé je, že ač jsou oba jeho rodiče rezavé barvy, mládě nese znaky černé barvy a bude pravděpodobně tmavé varianty.

Orangutan bornejský

Vzhledem k probíhající rekonstrukci Pavilonu lidoopů na Pavilon goril, byli samec Elmar a samice Satu se svým mládětem samičkou Dewi na konci roku 2011 přestěhováni do zázemí orangutanů v Ptačím světě. Zde jsou již od roku 2009 chováni samice Žaneta se svými mláďaty samečkem Besarem a samičkou Indah-Tesa. Z důvodu nedostatku prostoru v zázemí v Ptačím světě, kde lze chovat jen s velkými obtížemi tři oddělené skupiny orangutanů, bylo již v roce 2011 rozhodnuto, že bude samec Elmar zapůjčen do Zoo Beograd v Srbsku, kam v březnu odešel.

Samec byl v ranních hodinách uspán, veterinárně zkontrolován, zvážen a naložen do transportní bedny. Po jeho probuzení vyrazilo vytopené nákladní auto směr Srbsko. Elmara doprovázela chovatelka Naďa Humlová, na kterou je zvyklý a v nové zoo s ním strávila ještě dalších 14 dní při navykání na nové prostředí a nové chovatele. V Zoo Beograd chovají samici orangutana bornejského, které by měl Elmar dělat partnera. Před transportem byly obavy, jak starší Elmar zvládne aklimatizaci v novém prostředí, při stresu vždy trpěl průjmami, které musely být léčeny. Na nové prostředí si zvykl překvapivě dobře a nebyly s ním žádné problémy.

Protože je v Ptačím světě pro orangutany jen jedna prostorná expozice a malé zázemní boxy, uvažovalo se o společném chovu dvou samic. V listopadu 2011 byl uskutečněn první pokus o spojení, při kterém byly spojeny obě samice se všemi třemi mláďaty. Spojení nedopadlo dobře, po potyčce mezi samicemi, na kterých visela malá mláďata, spadla ze Satu malá samička Dewi. Samice byly okamžitě odděleny, ale Satu se pro mláďe na zem neodvážila. Druhý den byla uspána, přestěhována do zázemí a mláďe na ní bylo přiloženo. Vše dopadlo dobře, Satu mláďe přijala.

V březnu 2012, kdy se již příhoda z listopadu zdála být dost daleko, se začalo uvažovat o druhém pokusu spojování. Po odchodu Elmara vznikl prostor na vzájemné seznamování samic přes mříž. Samice se k sobě nechovaly nijak přátelsky. Bylo rozhodnuto, že se pokusíme nejdříve spojit Satu s už 6 měsíční Dewi a mladého samečka Besara, se kterým žila společně ve starém Pavilonu lidoopů. Spojování vzhledem k lepšímu přehledu a manipulovatelnosti proběhlo v zázemních boxech v dubnu. Nejdříve byl oddělen Besar od Žanety a poté byl spojen se Satu. Besar se ze začátku bál, neměl podporu Žanety. Satu byla zvědavá a šla se na Besara podívat, ten na ni, pravděpodobně ze strachu, udělal jeden výpad. Satu se stáhla zpátky do své části boxu. Besar začal být zvědavý a chtěl jít k Satu blíž, ta se ho ale začala bát a utíkat před ním. Při prudkém zhoupnutí Satu spadla Dewi na zem, Satu ji sebrala a přesunula se na druhou stranu ubikace. Dewi se udeřila do hlavy a při druhém úprku Satu před Besarem se již pravděpodobně na matce neudržela a spadla podruhé. Satu se pro ni v tuto chvíli nevrátila. Besar byl oddělen a puštěn zpět ke své matce Žanetě. Dewi byla odebrána a prohlédnuta veterinářem, udeřila se do levé části čela, spánku a části temene, které měla oteklé. Veterinář aplikoval léky proti srážení krve a bylo rozhodnuto mláďe vrátit k matce, ta ho okamžitě přijala.

V průběhu následujících dvou dní nepozorovaly chovatelky kojení Dewi. Mláďe bylo malátné a apatické, vypadalo, že je v částečném koma. Po zhlédnutí videa, které chovatelky pořídily a konzultaci s veterináři bylo rozhodnuto Dewi odebrat a začít s léčbou, v podstatě zá-

Orangutan bornejský, Dewi na vyšetření CT. (mp)

Vyšetření CT orangutana. (mp)

chranou života. Odpoledne druhého dne po spojování byla Satu uspána a Dewi odebrána. Měla silně nateklou levou část obličeje s podlitinami a pravděpodobně silný otřes mozku. Byla převezena na veterinární kliniku. Dostala nitrožilně výživu a léky. Ještě ten den večer začala konzultace s neurology a radiology z Hradce Králové a Prahy. Doktoři se shodli, že nelze určit postup léčby bez vyšetření CT. Nastal nelehký úkol dostat orangutana do nemocnice na potřebné vyšetření. Díky obrovské ochotě se v jedné nejmenované nemocnici podařilo udělat CT vyšetření hned následující den po pádu. Bylo zjištěno, že lebka je naštěstí až na malou neškodnou prasklinku za levým okem nepoškozena a hematom mozku byl vyloučen. Vyšetřením však byla zjištěna zlomenina pravé ruky u ramenního kloubu a staré zhojené zranění na lopatce.

Vzhledem ke své apatii hraničící s koma musela být Dewi první tři dny vyživována nitrožilně. Chovatelky se s různou úspěšností pokoušeli o napájení Nutrilonem. Po týdnu po odebrání se naučila pít z lahve, byla krmena Nutrilonem a přikrmována kašičkami z rozmixovaného ovoce. Jedenáctý den po odebrání se objevily problémy se zažíváním, stolice začala být řídká a hlenovitá. Dewi přijímala potravu neochotně a ztrácela na váze. Začala být léčena ATB a dostávala opět infuze. Po třech dnech se příjem potravy zlepšil a stolice se upravila. Po 14 dnech začala kromě Nutrilonu dostávat i Sunarku, protože se ukázalo, že ji jen Nutrilon nezasytí. V třetím týdnu byla přemístěna z inkubátoru do klece. Zdravotní stav se velice zlepšil a stabilizoval. K Satu však zatím nemohla být vrácena. Zlomenina byla u kloubu ramenního, bez námahy se měla zhojit bez fixace. Obávali jsme se poškození, pokud by s ní manipulovala matka. Ve čtvrtém týdnu byl zopakován rentgen a vzhledem k stále viditelné linii lomu zůstávala Dewi stále v péči chovatelek. Ty s ní cvičily, aby postupně zvládla zátěž na poraněnou končetinu. Na začátku května Dewi udržela celou svou váhu na poraněné, nyní již zhojené, ruce. Bylo rozhodnuto vrátit ji k Satu. Vzhledem k tomu, že byla Dewi Satu ukazována několikrát denně v průběhu celého odloučení a ta o ni projevovala velký zájem, nebyl problém s vrácením ani s laktací. Satu Dewi okamžitě přijala.

Na tomto místě bych chtěl poděkovat všem třem chovatelkám, které zvládly nepřetržitou 24 hodinovou náročnou péči o mládě po dobu skoro jednoho měsíce. Kolektivu veterinářů, doktorů a pracovníků CT za nadstandardní přístup a vedoucí oddělení výživy za flexibilní spolupráci.

Posledním problémem, který nastal v roce 2012, je dospívání Besara. Ten je chován ve skupině společně se svojí matkou Žanetou a dvouletou sestrou. Besarův zájem o matku vzrostl v průběhu listopadu. Jeho fyzická síla přesáhla sílu matky, která se mu již neubrání. Besar toho začal využívat a pokouší se matku pářit. Bylo zváženo jeho oddělení, ale v zoo není jiné vhodné místo, které by chovu orangutana vyhovovalo. Po konzultaci s koordinátorem chovu orangutanů nám bylo doporučeno začít dávat Žanetě antikoncepci. K tomuto řešení jsme zatím nepřistoupili. Tento problém bude muset být dořešen začátkem roku 2013.

Gorila nížinná

Na konci října 2011 byly obě dvě gorily, samec Tadao a samice Shinda „Dvorská“, převezeny do Zoo Liberec, kde měly strávit dobu, po kterou probíhala rekonstrukce Pavilonu lidoopů na Pavilon goril. První dny pobytu trávily naše chovatelky s gorilami, aby se lépe aklimatizovaly. Obě dvě gorily se v Liberci dobře sžily s personálem i prostředím. Jen Tadao v zimních

Orangutan bornejský, Dewi v inkubátoru. (pž)

Orangutan bornejský, Dewi před vrácením k matce. (pž)

Gorila nížinná, Tadao v novém pavilonu. (pž)

Pracovníci oddělení primátů (zleva): Mgr. Michal Podhrazský, Ing. Pavla Židuliaková, Naďa Humlová a Alice Ryšavá. (zč)

měsících lehce pohubl, což zase v létě dohnal. Při odchodu vážil 120 kg, při příchodu zpět do zoo 27. 6. vážil 119 kg.

Již v roce 2011 bylo rozhodnuto koordinátorem chovu goril, že se mladá perspektivní samice Shinda „Dvorská“ již do Dvora nevrátí a že bude z Liberce transportována do Zoo Moskva, kde je pro ni vhodný chovný samec. U Tadaa byla potvrzena neplodnost. Vše bylo naplánováno tak, aby gorily byly do neznámého prostředí do Zoo Liberec převezeny společně a tak situaci lépe zvládly. Po dokončení rekonstrukce pavilonu se Tadao vrátil už sám a samice Shinda „Dvorská“ byla v krátkém časovém horizontu transportována do Ruska. Liberečtí kolegové vše zvládli na jedničku, za což jim patří velká pochvala a dík.

Tadao byl ráno 27. 6. oddělen od samice, uspán, naložen do transportní bedny a po probuzení se vyrazilo směr Dvůr Králové. Nový pavilón umožňuje přistavení bedny přímo k vpuštěcímu šupáku a zvíře se nemusí podruhé uspávat. Tadao se v zrekonstruovaném pavilonu velice rychle zabydlel, k čemuž přispěly i známé chovatelky. Obavy, že bude špatně snášet samotu, se nepotvrdily. Tadao byl již v minulosti nějakou dobu chován sám a i v přírodě se vyskytují staří samotářští samci, kteří přišli o samice. Tadao zvládá situaci výborně, vyžaduje sice zvýšenou pozornost chovatelek, ale pracuje se s ním bez problémů, dobře přijímá potravu, o čemž svědčí i jeho hmotnost, která na konci roku 2012 činila 137 kg.

Šimpanz

Vzhledem k vysokému věku šimpanzů se kolegyni Jeřábkové podařilo prosadit, že nebudou šimpanzi z důvodu rekonstrukce pavilonu stěhováni do jiné zoo, ale že se pro ně upraví vnitřní i venkovní prostory na „karanténě“. Tam také byli v polovině prosince 2011 přemístěni. Díky sebranosti s chovatelkami si zde rychle zvykli, bez problémů přijímali potravu, naučili se přecházet z boxu do boxu a hlavním enrichmentem zde bylo odlupování dlaždiček ze zdí.

Dne 28. 6. byla celá čtyřčlenná skupina šimpanzů přestěhována do nových prostor v Pavilonu goril. Protože jsou všichni šimpanzi až na Uke (28) starší 40 let a sedace by pro ně mohla být riskantní, pokusili jsme se je přemístit při plném vědomí. Šupák u tunelu mezi vnitřním a vnějším prostorem byl upraven, aby se k němu dala přirazit transportní bedna. Celá akce závisela na důvěře šimpanzů k chovatelkám, na pomoc přišel i Miroslav Pochylý, který s nimi v minulosti pracoval. Jako první během pár minut vlezl do bedny samec Dingo. Bez problémů byl převezen a vypuštěn do nového pavilonu. Samicím se do bedny nechtělo, přibližně po hodině do bedny vlezla Bonie a po další hodině přemlouvání Uke. Babetta, která zůstala sama, byla ve stresu a odmítala se pohnout. Jako jediná nakonec byla na převoz uspaná.

V novém prostředí si šimpanzi zvykli velice rychle. Bod, kterého jsme se obávali, bylo jejich vypuštění do venkovního výběhu, který je velice prostorný, ale v některých místech jim v útěku brání jen 5 natažených drátů pod proudem. Šimpanzi velice rychle pochopili, kam mohou a kam ne a elektrické ohradníky začali respektovat.

Rok 2012 byl velmi náročný nejen pro nového vedoucího, ale hlavně pro všechny tři chovatelky. Chtěl bych jim poděkovat za to, že všechny náročné chvíle, tedy spíš dny až týdny, zvládly s nadhledem a v klidu. Díky.

Obojživelníci, plazi a ryby

Pavel Moucha

Skokan skřehotavý. (pm)

„Nižší obratlovci“ jak se často a ne zcela správně, obojživelníků, rybám a plazů souhrnně říká, může v naší zoo návštěvník najít především v tropicky zařízeném pavilonu Vodní světy. Neplatí to však na sto procent a zástupce těchto zvířat potkáme v zoo též jinde. Již po vstupu do zoo se návštěvník setkává jak s rybami, jsou to barevné formy karasů a kaprů ve vodních plochách kolem ostrova lemurů, tak i s plazy. V tomto případě jde především o severoamerické želvy nádherné (*Trachemys scripta elegans*). Želvy, které ve volné přírodě i při malém vyrušení okamžitě prchají do vody, jsou na návštěvníky zvyklé a bez obav se sluní na březích, pár kroků od davu lidí. Přibližně uprostřed léta se samice vzdalují od vody, aby našly vhodné místo ke kladení vajíček. Většinou si vyberou některý z nedalekých záhonů okrasných rostlin. Pokud není snůška přenesena do inkubátoru, mláďata se v našich podmínkách, z důvodu příliš nízkých teplot našeho léta, nevyklíknou. Díky příznivému prostředí využívají tyto vodní plochy i plazi a obojživelníci z naší přírody, což nás velmi těší. Občas je možné zahlédnout užovku obojkovou (*Natrix natrix*) a již pravidelnými obyvateli těchto vodních ploch jsou skokani skřehotaví (*Rana ridibunda*). Pavilon Vodní světy, který leží nedaleko zmíněných vodních ploch, nabízí pestrou škálu tropických druhů „nižších obratlovců“. Akvária korálového útesu z pohledu návštěvníka nezaznamenala během roku žádnou podstatnou změnu. Změna a ne malá se odehrála ve sklepení budovy, mimochodem nejstarší stále funkční prostory pavilonu. Od roku 1964 sloužil sklep jako kotelná, která pavilon vytápěla. Dnes je zde umístěn především složitý systém filtrace mořských nádrží. Technologie filtrace mořské vody se neustále zdokonaluje. Příslušná technika je energeticky stále

úspornější. Naše filtrace, fungující od roku 1999, již nutně potřebovala modernizaci a za tím účelem byly nakoupeny dva nové proteinové odpěňovače firmy Deltec a zcela nově byly do systému filtrace zařazeny fluidní filtry s biopelletami. Na povrchu biopellet žijí v mořské vodě bakterie, které pro svůj růst využívají z mořské vody jinak nežádoucí odpadní látky, a tak čistí vodu. Dvě původní čerpadla s celkovým příkonem 1000W, která se starala o oběh vody v systému, byla nahrazena moderními čerpadly s vyšším výkonem, ale celkovým příkonem pouze 300W. Další modernizační krok bychom rádi realizovali v roce 2013. Cílem je další zkvalitnění filtrace a snížení nákladů na elektrickou energii, i tak provoz mořských nádrží patří k nejnákladnějším expozicím v zoologické zahradě. Tropická řeka, jak nazýváme celkem sedm sladkovodních tůní s tropickými rybami a plazy, je expozicí, která návštěvníka zaujme především velikostí některých zde chovaných ryb. Do značných rozměrů v poslední době dorostla i skupina sumců žraločích (*Pangatius sp.*) v největší nádrži. Jsou to ryby, které byly zoo v nedávné době darovány různými soukromými chovateli, neboť přerostli možnosti jejich akvárií. Jejich maso je běžně k mání zmrazené v našich obchodech. Stejnou cestou, jako dar soukromého chovatele, se do našich nádrží dostal před časem i dospělý pár afrických cichlid - tilapií. Jsou to velice přizpůsobivé ryby, snadno se množí. To prokázaly i v naší zoo. Během dvou sezón svými potomky doslova zamožily veškeré sladkovodní expozice v pavilonu. Přes společný filtrační systém se dostaly i do bazénu krokodýlů a spokojeně zde žijí. Stejně tak opanovaly v minulosti tropické sladké vody celého světa a pro snadnost chovu jsou oblíbenými konzumními rybami. V naší zoo ryby z nádrží občas slovu-

Chameleon pardálí poutá zaslouženou pozornost návštěvníků. (gk)

jeme a po té, co v zázemí pavilonu dorostou, slouží za potravu krokodýlů a kajmanů. Tím se dostáváme k plazům, další skupině obratlovců, která má ve Vodních světech svoje místo. Najdeme jich zde vždy kolem padesáti druhů a řada z nich se i úspěšně rozmnožuje. Někteří již zcela pravidelně (např. želvy uhlířské (*Chelonoidis carbonaria*) se rozmnožují již osmý rok a to již ve druhé generaci, v tomto roce odchovaly 29 mláďat), jiní méně často. Přesto se každý rok najde druh, který se podařilo odchovat poprvé. V roce 2012 to byly dvě mláďata krásně zbarvená a donedávna vzácně chované užovky mandarínské (*Euprepiophis mandarinus*). Hadi žijí v horských lesích severního Vietnamu a jižní Číny a při chovu vyžadují poměrně chladné klima. Zatím je chováme v klimatizovaném depozitu pavilonu a zvláštní „studenou“ expozici teprve připravujeme. Poprvé se vylíhlo i jedno mládě želvy zelenavé (*Testudo hermanni*). Očekávali jsme i první mláďata atraktivních chameleonů pardálích, snůšku vajíček máme uloženu v inkubátoru od 1.6.2012, ale ani 7 měsíců zatím nestačilo k vylíhnutí mláďat. Každopádně tato snůška a další z pozdější doby (srpen 2012) jsou příslibem prvoodchovu pro rok 2013. Počátkem roku se nám podařilo pořídit nového dospělého samce dracény krokodýlovité (*Dracaena guianensis*) za našeho chovného, který sice v roce 2011 zplodil zatím v zoo jediného odchovaného potomka, ale následně uhynul. Spojení s naší chovnou samicí proběhlo bez větších problémů, pozorovali jsme i zájem samce o samicí, ale snůšku vajíček jsme nezaznamenali. Tomistomy úzkohlavé (*Tomistoma schlegelii*), dominanta pavilonu a chloubka naší kolekce plazů, vyprodukovaly již sedmou snůšku za uplynulých osm let. Snůška proběhla z pohledu samice vzorově, do samicí vyhloubené jamky v kladišti, ale stejně jak v letech minulých nebyla vajíčka oplozena.

Zoolog Pavel Moucha krmí samce tomistomy úzkohlavé Krakena. (jm)

Želva zelenavá - měsíc staré mládě. (rš)

Pracovníci oddělení obojživelníků, plazů a ryb (zleva): Radek Šleis, Martin Smrček, Bc. Josef Brokeš a Pavel Kalus. (zč)

Veterinární zpráva

MVDr. Jiří Váhala, Ph.D., MVDr. Lukáš Pavlačík, Ph.D., MVDr. Tomáš Krejčí

Veterinární lékaři a zoologové při korekci kopyt zebry Grévyho. (gk)

Veterinární servis byl zajištěn smluvními veterinárními lékaři. Bylo provedeno celkem 6259 zákroků u všech kategorií chovaných zvířat. Na preventivní zákroky připadalo 62,5 %, na interní zásahy 16,4 %, na případy související s komplikacemi porodů a březosti 1 %, na chirurgické zákroky 7 % a na ostatní zákroky 13,1 %.

Bylo provedeno 324 anestezií a sedací. Pitváno, eventuelně zasláno na vyšetření, bylo 281 zvířat (příčiny úhynů jsou uvedeny v tabulce). Na vyšetření bylo odesláno celkem 607 vzorků trusu, krve, orgánů z pitev.

Nákazová situace v zoo byla v tomto roce dobrá. Dvakrát ročně proběhla vakcinace zeber Grévyho proti virovým infekcím. U všech šelem proběhla vakcinace proti druhově specifickým virovým a bakteriálním infekcím. Parazitologická situace je kontrolována indikovaným parazitologickým vyšetřením a pravidelným odčervováním. Nově příchozí zvířata jsou nadále na nezbytnou dobu umístěna odděleně a převezena až po provedeném vyšetření a ošetření.

V ptačí kolekci byl zajímavý případ s nedostatkem vápníku u rychle rostoucích mláďat hadilova písaře. U jednoho ze dvou mláďat došlo k deformaci dlouhých kostí komplikované jednostrannou frakturou. Po dlouhodobé pravidelné léčbě se stav stabilizoval, nicméně deformity kostí přetrvávají.

U samice lemura kata se vyskytl komplikovaný nepokračující porod. Z porodních cest vystu-

poval jen ocas mláděte a porod nadále nepokračoval. Po vyšetření bylo přistoupeno k císařskému řezu. Mládě bylo sice vybaveno živé, ale krátce na to podlehl komplikacím spojeným s protahovaným porodem. Při spojování orangutanů, samice se sajícím mládětem a mladým samcem, došlo k pádu mláděte na podlahu. Mládě utrpělo mírný otřes mozku a frakturu ramenní kosti. Na krátkou dobu několika dní bylo odděleno od matky, uměle napájeno a vzhledem ke komplikovanému průběhu intenzivně léčeno. Po stabilizaci bylo mládě úspěšně vráceno matce. Úspěšně byl proveden i přesun našich starých lidoopů, gorilího samce a skupiny šimpanzů, do nově zrekonstruovaného pavilonu.

Při dovozu indických lvů (1/1) přímo ze země jejich původu, bylo u samice zjištěno poranění konce ocasu. Po uspání samice bylo potvrzeno odseknutí apikální části ocasu (susp při manipulaci při nakládání) a po následném ošetření bylo nakonec přistoupeno k amputaci.

Příčiny úhynů vyšetřených zvířat v roce 2012

Příčiny úhynu	Plazi, ryby	Ptáci	Opice	Šelmy	Kopytní- ci	Ostatní	Celkem
Potrat	0	0	0	0	2	0	2
Mrtvě narozené mládě	0	0	0	0	4	0	4
Slabé mládě,nepilo,sepse /do 3 dnů po narození/	0	2	1	0	27	0	30
Infekce	3	15	0	1	11	2	32
Parazitární invaze	0	0	0	0	1	0	1
Enteritís	0	2	1	0	6	0	9
Neinfekční příčiny /orgánová onemocnění/	1	3	0	0	4	0	8
Jiné /vyčerpání, metabolické poruchy, stres,kolaps,prochlazení/	1	12	1	1	14	0	29
Postnarkotický kolaps	1	0	0	0	0	0	1
Trauma	0	16	2	0	13	0	31
Zabití jiným dravcem, zvířetem	0	1	0	0	0	0	1
Utonutí	0	5	0	0	0	0	5
Vrozené poruchy /úhyn, utracení/	0	0	0	0	1	0	1
Utracení z důvodu onemocnění	0	12	0	1	26	0	39
Výřazení z chovu	0	0	0	1	76	0	77
Nezjistitelné, nejasné /rozklad, autolýza, nejištěno/	3	7	0	0	0	1	11
Ostatní	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	9	75	5	4	185	3	281

Ještě v průběhu tohoto zákroku byl zjištěn hlenohnisavý výtok z pochvy a při sonografic-kém vyšetření dělohy konstatován hnisavý zánět. Po konzervativní léčbě se stav doposud stabilizoval, nicméně je nepravděpodobné úspěšné zapojení samice do chovu. Čtveřice psů hyenových vyžadovala u šelem nejčastější pozornost z hlediska zdravotních komplikací. U skupiny 1/1 došlo k sežráním vrhu. Následně se u samice po delší době objevil hnisavý výtok z pochvy a samce zduření předkožky. Po vyšetření byl zjištěn u samce hnisavý zánět předkožky a sliznice penisu a u samice zánět sliznice děložní. Po konzervativní léčbě se stav stabilizoval. U skupiny 0/2 se začaly objevovat střídavé průjmy, které postupně přešly až v nepřetržité. Samice několikrát podstoupily vyšetření a léčbu, po krátké stabilizaci se průjmy opět objevovaly. V současné době jsou pod stálou kontrolou.

Časté zdravotní problémy se vyskytovaly u stáda gazely dama. U mláďat okousané uši krátce po narození, u starších jedinců hnisavěnekrotické záněty v oblasti čelistí a zubních lůžek, v některých případech komplikované nekrozami v dutině tlamní a jazyka, eventuelně zápallem plic. Tyto aktinomomykoze podobné procesy se velmi špatně léčí, často dochází k rozpadu kostí postižené oblasti související s dalšími komplikacemi. V menším rozsahu, ale prakticky dlouhodobě, se tyto problémy vyskytují i u stád kudu malého, kudu velkého, impal, antilopy skákavé. Výskytu těchto problémů napomáhá vysoká koncentrace jedinců ve stádě, únava prostředí, strava. U adaxů došlo k silné promořenosti stáda tasemnicemi rodu *Moniezia*, komplikované přítomností i dalších druhů obličných parazitů. U některých jedinců došlo k výraznému zhoršení kondice a přes provedené intenzivní odčervování došlo k úhynu 2 kusů. Souvisí to pravděpodobně se silným poškozením sliznice zažívadel a zhoršením rezorbce potřebných živin. Úspěšná byla konzervativní léčba fraktury patní kosti u samce gazely Tomsonovy a metakarpu u samce dikdika, naproti tomu samec vodušky lečve nepřežil mnohočetné fraktury horní čelisti po útoku samce antilopy losí ve společném výběhu v Safari.

Hodně komplikací se letos vyskytlo u černých nosorožců. Dlouhodobě je v pozornosti samec Isis s chronickými proleženinami v oblasti výstupu kostí. Vzhledem ke stáří je v relativně dobré kondici a stálým ošetřováním jsou eroze udržovány na minimu. Samice Jola s dlouhodobým problémem příjmem tvrdé potravy byla imobilizována, zjištěny silné pláty zubního kamene v oblasti stoliček byly odstraněny a samice se mírně zlepšila (Foto). Nicméně obnažené kořeny a poškozená sklovina bude i nadále predispozicí k problematickému příjmu větví. Samice Elba i přes dlouhodobé spojování a páření se samci nezabřezla a ke konci roku došlo k výskytu hlenohnisavému výtoku z pochvy. Po ošetření pochvy, aplikací atb a přerušení spojování se samcem výtoky ustaly. Samec Davu, který se spojoval s Elbou, podstoupil lokální léčbu penisu s celkovou aplikací atb. Mladá samice Jasmína projevovala náznaky kolikových bolestí s výskytem teplot, teploty a problémy s příjmem krmiva přetrvávaly delší dobu, po celkové aplikaci atb se stav stabilizoval. Došlo i k úhynu mladé samice Just Ery na komplikace spojené s obturací jícnu a následnou rozsáhlou nekrozou jícnu, deformitou tracheje s nekrozou její sliznice, vše postižení neslučitelné se životem. Odešel i starý samec Jimm s prudkým nástupem hemolytické anemie s prakticky totálním rozpadem červených krvinek. V závěru roku očekávaný porod 51. mláďete u nosorožců chovaných v zoo proběhl atypicky a mláďe se narodilo mrtvé. U rodičky Jessi přetrvávaly hlenovité výtoky, proto podstoupila konzervativní léčbu spojenou s podáváním atb.

Fixování tlamy nosorožce dvourohého Joly před odstraněním plátů zubního kamene. (gk)

Pokus o záchranu apikální části ocasu lvice Avani. (gk)

Oddělení výměny zvířat

Zdeněk Bárta, Kateřina Marvanová

Nakládání žirafího samce před transportem. (gk)

V roce 2012 oddělení výměny zvířat zrealizovalo přepravu mnoha zvířat jak pro vlastní potřeby, tak pro potřeby kolegů z českých, evropských i mimoevropských zoo.

Z mimoevropských transportů bych rád vyzdvihl transport vodušek červených a jelenovitých, sitatung, buvolce běločelého a antilop koňských do Zoo Rijád, kam dodáváme zvířata již několik let. Máme zprávy, že se naše zvířata v této destinaci velmi dobře aklimatizují a ve většině případů se již v novém působišti rozmnožují. Transporty do Saudské Arábie jsou vždy odesílány z letiště z Bruselu, protože Česká republika nemá nákladní letiště. Tato transakce je delší, ale díky velkým zkušenostem se nám daří transporty realizovat bez ztrát, k velké spokojenosti příjemce.

Další velmi zajímavá spolupráce probíhá s indickou Nehru Zoo z Hyderabadu, kam jsme poslali tři gepardy a jako kompenzaci jsme zatím obdrželi dva lvy indické a ještě čekáme na dodávku gaviálů. Též jsme realizovali výměnu zvířat s Pafos Bird Parkem na Kypru, když naše zoo dodala na Kypr v březnu letecky pár námi odchovaných tygrů ussurijských a v říjnu samici žirafy síťované. Za tato zvířata jsme výměnou obdrželi, jako nový druh do dvorské zoo, osm antilop Thomsonových.

Nadále probíhá velmi úzká spolupráce s našimi kolegy z francouzského Arcachonu, kam jsme již v minulých letech dodali mnoho zvířat a v roce 2012 transportovali buvoly pralesní, psy ušaté, dik diky a antilopy skákavé. Největším transportem roku byl transport páru nosorožců dvourohých, pro které v Arcachonu vybudovali nový pavilon a nádherné, funkční

výběhy s kališti. Samotný transport byl dlouho připravován a zvířata ho přestála v pořádku. Po transportu zvířat zůstal v Arcachonu několik týdnů náš ošetřovatel, který pomohl s aklimatizací nosorožců.

Přepřavili jsme našeho chovného samce orangutana bornejského Elmara do srbské Zoo Beograd. Tento přesun jsme velmi dlouho zvažovali a usoudili jsme, že Elmara zkusíme spojit se samicí, která v bělehradské zoo žila velmi dlouho sama a je ve věku, kdy by měla mít potomstvo. Logistika transportu má svá specifika, protože se jedná za prvé o třetí zemi a za druhé o lidoopa, který u nás ve Dvoře žil velmi dlouho a byl zaměstnanci oblíben. Přesun proběhl v naprostém pořádku.

Byli jsme též velmi potěšeni tím, že se nová Zoo Pairi Daiza v belgické Brugelette rozhodla od nás vzít pro svoje nově vznikající chovy kudu velké, antilopy vrané, buvoly kaferské, impaly a kolpíky růžové. Po dohodě s koordinátorem EEP okapi jsme odvezli v květnu samce Ahadi do Zoo Basel ve Švýcarsku a samici Etanu do ZOO Frankfurt v Německu. Tento přesun byl plánovaný a předem dohodnutý. Mimo výše vyjmenované transporty jsme během roku přepravili mnoho jiných zvířat včetně 21 žiraf napříč celou Evropou.

Věříme, že náš zkušený transportní tým, který je známý a oblíbený, bude i nadále přepravovat zvířata ke spokojenosti všech chovatelů zvířat jak v České republice, tak ve zbytku světa. Oddělení výměny zvířat zrealizovalo přesuny (prodej, deponace, výměna, dar) celkem 397 zvířat z naší zoo a 325 zvířat do naší zoo.

V průběhu roku bylo provedeno 49 transportů 140 zvířat do 14 zemí, z toho 37 transportů bylo pro jiné subjekty.

Průběh činnosti po měsících shrnují následující tabulky.

Realizované transporty v roce 2012

Měsíc	Pro naši zoo	Pro ostatní subjekty	Celkem
Leden	1		1
Únor	1	4	5
Březen	4	4	8
Duben	2	5	7
Květen	2	3	5
Červen	1	2	3
Červenec		1	1
Srpen		4	4
Září		3	3
Říjen		5	5
Listopad	1	4	5
Prosinec		2	2
Celkem	12	37	49

Přesuny zvířat v roce 2012 — odchody ze zoo

Měsíc	Prodej z naší zoo			Deponace ze ZOO			Výměna z naší zoo				Dar ze zoo	Celkem
	Savci	Ptáci	Plazi	Savci	Ptáci	Obojživelníci	Savci	Ptáci	Plazi	Obojživelníci	Savci	
Leden	4	5					1	5	2	5		22
Únor	7	4	9				3	2				25
Březen	2	11	8	1			5	2				29
Duben	33		6			5	2	3	2		1	52
Květen	2		3					3				8
Červen	7	1	1	1								10
Červenec	6	8	13					6				33
Srpen	5	1	7					1		10		24
Září	10	6	7					10				33
Říjen	14	10	8				1	5	4	5		47
Listopad	11	28	5	1	6		2	29				82
Prosinec	5	10	17									32
Celkem	106	84	84	3	6	5	14	66	8	20	1	397

Transport oryxu jihoafrického ze Zoo Obterre do Zoo Praha. (zb)

Přesuny zvířat v roce 2012— příchody ze zoo

Měsíc	Nákup do naší zoo				Deponace do naší zoo			Výměna do ZOO				Dar do naší zoo				Celkem
	Savci	Ptáci	Plazi	Bezobratlí	Savci	Ptáci	Bezobratlí	Savci	Ptáci	Plazi	Ryby	Savci	Ptáci	Plazi	Bezobratlí	
Leden			2	8	2			1	4	1						18
Únor									2							2
Březen				9				2	1				5	7		24
Duben					1	2		9	2	1					2	17
Květen						4	4	11	8	1			3			31
Červen								1								1
Červenec					6	9			10					1	Sp.	26+Sp.
Srpen	3					3			1	2		3		1	2	15
Září		2		7					10						5+Sp.	24+Sp.
Říjen						6			1		92				4+Sp.	103+Sp.
Listopad					3			1	11				3	2		20
Prosinec				34									1		9+Sp.	44+Sp.
Celkem	3	2	2	58	12	24	4	25	50	5	92	3	12	11	22+Sp.	325+Sp.

Sp. - společenstvo

Pracovníci oddělení výměny zvířat (zleva): Zdeněk Bárta, Kateřina Marvanová a Jiří Vetter. (zř)

Výživa zvířat

Monika Ptáčková

Pracovníci oddělení výživy (zleva): Jiří Dubský, Petr Klust, Miroslav Havelka, Martin Zápleta, Jaroslav Voňka, František Barták, Jan Janota, Emil Voltr, Petr Kiss a Martin Vala. (zř)

Každodenní činnost oddělení výživy je primárně cílena na kompletní „krmivářský“ servis pro všechny druhy chovaných zvířat. Realizace tohoto záměru je určována především strukturou „výživy“, pracovními silami a technickým zázemím. V důsledku zvolených pracovních postupů spolu s postupným zvyšováním míry zastupitelnosti jednotlivých profesí na úsecích „kuchyň zvěře“, „odchovna krmných zvířat“ a „objemová krmiva“ se počet pracovníků již několik let nemění, k zásadním změnám v technologickém zařízení v roce 2012 nedošlo.

Mezi nejvýznamnější úkoly, které se podařilo v roce 2012 realizovat díky spolupráci všech osmnácti zaměstnanců našeho oddělení, patří:

- **inovace skladového hospodářství**

restrukturalizace obsluhy skladů, změna skladových prostor včetně jejich faktického označení, aktualizace databáze krmiv, revize jednotlivých skladových skupin krmiv

- **stabilizace a motivace nových dárců krmiv**

hodnota průčítovaných darů 46. 944, 22 Kč tj. meziroční nárůst o 17,5 %

- **zkvalitňování a zhodnocování krmných dávek kopytníků**

kudu malý – bilanční sledování a následně zařazení doplňkové krmné směsi BROWSER PELLET (výrobce Kasper Fauna Food, Holandsko) s obsahem akáciových větviček do základ-

ní krmné dávky tohoto druhu

nosorožec dvourohý – zařazení doplňků specificky účinných látek, PREMIN PLUS FLIX jako zdroj vyvazovačů mykotoxinů na bázi upravených jíílů (přípravek CO-BIND-AZ, firma Delacon Šumperk) a PREMIN HEPAR na podporu regenerace jaterního parenchymu zvířat ve věku nad 30 let, oba v produkci VVS Verměřovice s. r. o.

nosorožec dvourohý – zajištění výroby nové kategorie krmiva „senové pelety s 15 % podílem jednoletých výhonků rakytníku řešetlákového“ (obsah 10 % dusíkatých látek, 2 % tuku, 25 % vlákniny, 210 mg/kg železa a 50 mg/kg vit. C v původní hmotě)

nosorožec dvourohý – zkvalitnění struktury kategorie krmiva „okus“ navýšením podílu bylinné složky (zvýšení hmotnosti zpracovaného listu maliníku o 150% na celkem 850 kg)

- **spolupráce se zoologickými zahradami ČR a SR**

rozšíření zájemců a odběratelů extrudovaného krmiva pro herbivorní a omnivorní primáty (receptura ZOO Dvůr Králové, výrobce firma DARWIN's PET s.r.o., Dobruška) o Zoo Praha a Zoo Hodonín

- **ekonomika nákupu krmiv**

náklady na spotřebovaná krmiva včetně aktivace vlastních zdrojů krmiv, prodeje, nákupu osiva, likvidace obalů zaznamenaly meziroční nárůst cca 650 tis. Kč (cca 6 %), zdrojem tohoto zvýšení nákladů byla především celková spotřeba masa, která vzrostla o téměř 7.000 kg (více než 35%), vysvětlením je zvýšení počtu chovaných lvů indických o 2 kusy a tygrů ussurijských o 1 kus

Pracovníci oddělení výživy (zleva): Josef Tlustý, Jana Tlustá, Jiří Kroupa, Jitka Kopecská, Růžena Budárková, Milan Nesvadba a Ing. Monika Ptáčková. (zč)

Ochranařské projekty nosorožců ZOO Dvůr Králové v Africe

Dana Holečková

Fatu a MVDr. Přemysl Rabas - únor 2013. (dh)

Posláním moderní zoologické zahrady je záchrana živočišných druhů ohrožených vyhoubením. ZOO Dvůr Králové patří k největším chovatelům nosorožců. Jako jediná na světě rozmnožila severní bílé nosorožce a celkem se zde narodilo 50 mláďat 4 forem nosorožců, v chovu pytláky zdecimovaných nosorožců dvourohých drží světový primát.

Protože pytláctví a honba za ziskem z prodeje rohů téměř vyhubily všechny dnes žijící formy nosorožců, zapojila se královédvorská zahrada do ochranařských projektů. V roce 2009 navrátila do východní Afriky 7 nosorožců, což je a na dlouho bude světový rekord. Dosud žádná zoo africké přírodě takové množství nosorožců neposkytla. Není divu, nosorožce chová obvykle v počtu několika jedinců jen omezený počet zahrad, v Čechách dnes nosorožce potkáte pouze ve 3 zoo, množí je ale jen ZOO Dvůr Králové.

Nosorožci dvourozí (*Diceros bicornis michaeli*) pro Mkomazi

Novodobá katastrofa zasáhla dvourohé nosorožce koncem 20. století, kdy bylo pytláky vyhubeno během 20 let celých 96 % divoké populace. Pro černé správně dvourohé nosorožce se našla cesta k přežití budováním oplocených privátních a následně i státních rezervací. Jednou z nich se roku 1989 stala Ol Pejeta s největší skupinou černých nosorožců v Keni, kterou vlastní nejstarší ochranařská organizace světa sídlící v Londýně Flora and Fauna. Po vzoru keňských rezervací prosadil a zrealizoval v Tanzanii Tony Fitzjohn obdobný projekt reintrodukce nosorožců dvourohých východních ve státní rezervaci Mkomazi.

Na základě osobního pozvání Tonyho Fitzjohna, který hledal pro svůj projekt nosorožce, a

navštívil proto ZOO Dvůr Králové, byla v říjnu 2007 přímo v rezervaci Mkomazi dohodnuta spolupráce, která vyústila transportem 3 nosorožců dvourohých narozených ve 4. a 5. generaci v zajetí do Mkomazi v květnu 2009. V této části Tanzanie, která je součástí ekosystému Tsavo se v nedávné minulosti vyskytovaly stovky nosorožců. Mezi Mkomazi a Keňským národním parkem Tsavo mohla tedy zvířata volně migrovat. Tony se souhlasem tanzanské vlády oplotil 42 km² uprostřed rezervace a dovezl prvních 8 nosorožců z NP Addo v JAR již v letech 1997 a 2001. Královédvorskí nosorožci představují pro Mkomazi i celou Tanzanii zcela novou krev, protože pytláci vyvražďili všechny jejich divoké příbuzné. Ironií osudu je skutečnost, že většina zakladatelů královédvorského chovu pocházela právě z parku Tsavo, a tedy zvířata byla poslána doslova do země svých předků.

Po několikaměsíčních přípravách byli tři mladí nosorožci – Jamie, Jabu a Deborah, odvezeni do Amsterdamu, odkud odletěli na mezinárodní letiště Kilimanjaro, odkud byli převezeni do Mkomazi, v té době již zásluhou úspěšného návratu nosorožců prohlášenou za nejmladší národní park Tanzanie. Aklimatizace probíhala velmi úspěšně, již za měsíc nosorožci obývali malý přírodní výběh napojený na bomu (6 spojených ohrad). Za 4 měsíce obýval samec Jamie se samiči Deborah území o ploše 6 km² a ve vedlejším podobném prostoru žil nejmladší samec Jabu. Nosorožci rychle přivykli své přirozené potravě, podpořené dlouhým obdobím dešťů, které do Mkomazi přichází jednou za 4 roky. Vegetace se změnila v džungli a nalézt nosorožce bylo velmi obtížné. Za tím účelem jim byly do rohu umístěny vysílačky a strážci denně bezpečně identifikují jejich polohu. Ještě nedospělý Jabu navázal přátelský vztah s Tonym Fitzjohnem, a tak se Tony po desetiletích práce s nosorožci dočkal i osobního přátelství s nosorožcem, což mu dosud ostatní jedinci pocházející z divočiny odpírali.

Při pravidelných kontrolách byla 2. října 2011 spatřena samice Deborah v doprovodu den starého mláděte. Byla jí samička následně pojmenována Hilla, která přišla na svět divoká a v místě kudy kdysi chodila i její prababička. První týdnů po narození jí i s matkou doprovázel také otec Jamie.

V roce 2012 Tony rozšířil rezervaci a dalších 10 km², určených právě pro české nosorožce. Důvodem byla i skutečnost, že Tony začal jednat o dovozu dalších zvířat a potřeboval pro ně bomu a přílehlající aklimatizační výběhy. Již v létě 2012 dorazilo do Mkomazi další trio mladých nosorožců – 1 samec a 2 samice, které přicestovalo z rodné Zoo Port Lympne v Anglii.

Poslední šance na přežití – projekt severních bílých nosorožců v Keni

Asi 30 severních bílých nosorožců žilo v jediném národním parku Garamba v demokratickém Kongu ještě v roce 1995. Ti ale postupně podlehli občanským válkám a pytlákům a to i přesto, že v roce 2005 byl konžskou vládou odsouhlasen přesun 5 zvířat do rezervace Ol Pejeta. Navzdory mezinárodnímu úsilí a značným finančním prostředkům vynaloženým na tuto záchranu, lokální úředníci v Garambě přesunu zabránili, ochránci byli nuceni národní park opustit, aby si zachránili holé životy a nosorožci zůstali na pospas pytlákům, kteří neváhali zastřelit i některé domorodé strážce.

V té době v královédvorské zoo pokojně rostla samička Fatu – poslední severní bílý nosorožec narozený v zajetí a chovatelé se těšili, že po každoročně opakovaných pářeních znovu

Hilla s Deborah se schovávají v buši - únor 2012. (dh)

Fatu a Sudán, v pozadí nejvyšší hora Keni Mont Kenya - únor 2013. (dh)

zabřezne její matka Nájín. Jak se později ukázalo, Nájín nezabřezla, a i proto proběhlo v ZOO Dvůr Králové v září 2008 mezinárodní jednání, kde bylo dohodnuto, že přesun posledních reprodukce schopných zvířat do přírodních podmínek Afriky, by měl napomoci přirozenému reprodukčnímu chování a rozmnožování. Bílí nosorožci se v zajetí, na rozdíl od přírody jen vzácně množí, protože samice prakticky hormonálně necyklují. Navíc se plánovalo možné spojení s posledními divokými jedinci, protože se předpokládalo přežití 1-3 nosorožců v Garambě.

Snahou projektu je na základě doporučení Skupiny specialistů na africké nosorožce (AfRSG) – významné ochranné organizace snažící se o přežití nosorožců v Africe, aby na jedné straně vznikali čistí severní bílí nosorožci ale zároveň i kříženci obou poddruhů bílého nosorožce, neboť vzniklí kříženci by mohli být nositeli důležitých genů. Zachování genů severních bílých nosorožců je podporována zejména proto, že jižní formu zabíjí spavá nemoc, která se v místě jejich přirozeného rozšíření nevyskytuje. Severní poddruh je vůči spavé nemoci rezistentní a předpokládá se, že odolnost by mohli zdědit i kříženci.

Pro severní bílé nosorožce byla vybrána jako nejlepší lokalita rezervace Ol Pejeta v Keni. Transport proběhl 19. a 20. prosince 2009, a nosorožce očekával v Keni celý novinářský svět, tedy s výjimkou zástupců médií z Čech, kteří přijeli o měsíc později i s patronem projektu Ondřejem Vetchým. Aklimatizace probíhala velmi dobře, již začátkem ledna byla zvířata navykána na elektrické ohradníky a pobyt v přírodním výběhu.

V dubnu 2009 bylo dokončeno oplocení 300 hektarů navazujících na bomu a první výběh českých nosorožců. Sem bylo z rezervací Lewa a Ol Pejeta přemístěno 5 samic jižní formy, dokonce jedna se 3 týdny starým mládětem, a k nim byl přidán samec Sudán a samice Nájín. Důvodem byla snaha vyvolat potřebné přirozené sociální chování zvířat, kdy se předpokládalo, že se samice Nájín zapojí do skupiny dalších samic a začne přirozeně hormonálně cyklovat.

Samec Suni se samicí Fatu obývali velký výběh přiléhající k bomám. Již v roce 2010 se dostavilo sexuální chování – Sudán pářil jižní samici Arimet a v říjnu bylo zaznamenáno páření Suni s Fatu. V lednu 2011 při pravidelné schůzi komise řídící projekt, kde má ZOO Dvůr Králové jako majitel zvířat, své zástupce, dorazila zpráva, že Fatu je s nejvyšší pravděpodobností březí. Následně však březost potvrzena nebyla, neboť zdá se, že krátce po zabřeznutí došlo ke vstřebání embrya. Po celou dobu je samicím, stejně jako tomu bylo ještě v zoo, odebírán dvakrát týdně trus, který vyšetřuje tým doc. France Schwarzenbergra ve Veterinární univerzitě ve Vídni. Metodiku vyvinul sám MVDr. Schwarzenberger a jeho tým je proto nejpopovolanějším. Vyšetřování vzorků finančně podporuje české Ministerstvo životního prostředí.

Situaci zkomplikoval průnik pytláků do Ol Pejety v roce 2011, poprvé za více než 20 let existence rezervace, který měl za následek zabití 4 divokých nosorožců. Pytláci sice nepronikli na území našich nosorožců, které je oploceno a střeženo uvnitř rezervace. Přesto bylo třeba přijmout zásadní opatření, najmout a vycvičit vojensky vyzbrojené hlídky. To se ukázalo jako účinné a od té doby se do rezervace vrátil klid a mír, nicméně to odčerpalo lidské a finanční kapacity, které měly být věnovány k rozšíření výběhu pro Suniho.

Samice Nájín se držela stranou od jižních samic, její hormonální cyklus vykazoval přetrvávání žlutého tělíska a došlo ke zhoršení její tělesné kondice. Proto byla přesunuta v červnu 2011 do výběhu k Fatu a samci Suni. Zajímavé bylo, že matka s dcerou, kterou Nájín a Fatu jsou, si spolu celý den hrály, protože se 1 rok neviděly! V té době všichni, zejména keňští ošetřovatelé, věřili, že by mohla být Fatu březí, protože podle hormonálních vyšetření a výsledků z Vídně pravidelně cyklovala a k páření došlo 14.5. a 9.6.2011 (cyklus 26 dní). Nečekané páření v srpnu (22.8.) 2011 však ukázalo, že k zabřeznutí nedošlo, a protože nezabřezla ani po srpnovém páření, byla Fatu přemístěna v listopadu 2011 do výběhu k Sudánovi. Mezitím se Nájín zcela upravil cyklus a Suni ji pravidelně pářil 23.3., 25.4. a 26.5., cyklus vykazoval délku 32-33 dní. Protože vyšetření trusu dovezeného v září 2012 březost Nájín bohužel nepotvrdilo, byly do výběhu k Sunimu a Nájín přidány v listopadu 2012 dvě samice jižní formy. A to přesunutím od Sudána, kterému zůstala Fatu a jedna jižní samice s mládětem.

Fatu ve svém výběhu na rozdíl od matky začala komunikovat s jižními samicemi, i když i ona trávila část dne sama nebo se samcem Sudánem.

Poslední jednání komise řídící projekt proběhlo v únoru 2013, kde bylo dohodnuto, že pokud vyšetření odvezených vzorků trusu nepotvrdí březost, bude Sudán přemístěn do bomy a střídán do výběhu Suniho a k Fatu s jednou jižní samicí bude přesunut jižní samec.

Úspěšnost projektu komplikuje skutečnost, že severní a jižní bílí nosorožci, kteří byli vždy považováni za poddruhy stejného druhu, jsou dnes uznáváni jako samostatné druhy na základě vědecké práce publikované v roce 2010 a jejímž spoluautorem je český zoolog RNDr. Jan Robowski. Podle nové systematiky je tedy severní bílý nosorožec nově nazýván nosorožec Cottonův (*Ceratotherium cottoni*) a jižní forma nosorožec tuponosý (*Ceratotherium simum*). Proto snaha o produkci kříženců nemusí uspět, jelikož samostatné druhy se obvykle plodně nepáří nebo narození kříženci jsou omezeně plodní. Navíc jižní samice měly ve spojení s českými nosorožci navodit potřebné sociální a teritoriální vazby, což by u poddruhů bezpečně fungovalo, ale samostatné druhy takto fungovat nemusí. Někteří zoologové však rozdělení na samostatné druhy neuznávají, až čas prověří právě na českém projektu v Keni, kdo má pravdu.

I když zatím nemáme mláďe, všichni čeští nosorožci žijí v podmínkách, kam patří, žijí svobodně a s nejvyšší péčí, páří se a komunikují s jinými nosorožci i zvířaty. Pomáhají ochraně přírody na dálku ale i fakticky. Jejich rezervaci může denně projet jedna skupina návštěvníků, a poplatek jde na ochranu přírody, zejména nosorožců. Do Ol Pejeta se za českými nosorožci mohou vypravit i Češi, a být hrdí na svou zem. Dokud žijí a páří se, zbývá naděje, že podobně jako samice černého nosorožce Deborah, budou mít své divoké mláďe i samice Nájín a Fatu.

Samotný transport zvířat ze ZOO Dvůr Králové obrátil pozornost světové veřejnosti k problematice nosorožců jako takových a čeští nosorožci tak velmi zřetelně pomáhají nepřímou ochranou všech nosorožců. Dokladem je i vítězná fotografie World Press Photo 2012, na níž je český samec Sudán s ozbrojenými strážci.

Najin u bomby - únor 2013. (dh)

Suni značuje ve výběhu - únor 2013. (dh)

Turistický cíl - Pavilon goril

Dana Holečková

Samec gorily nížinné Tadao – první kroky v novém pavilonu. (dh)

Od prosince 2011 do července 2012 probíhala v královédvorské zoo přestavba pavilonu lidoopů realizovaná jako projekt „Turistický cíl – Pavilon goril“. Akce navazuje na projekt „Kuks – Granátové jablko“ a byl spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Realizací došlo ke zvýšení vybavenosti zoo, zlepšení chovných podmínek pro zvířata a k rozvoji infrastruktury cestovního ruchu v regionu. Audiovizuální centrum, které je součástí pavilonu, informuje o gorilách a dalších afrických primátech, a také o areálu Kuks - významné pamětihodnosti regionu ležící 8 km od Dvora Králové nad Labem.

Generální přestavbou pavilonu lidoopů realizovaného v letech 1972-1984 vznikl prakticky nový objekt na ploše téměř 4000 m² zahrnující jak vlastní pavilon, značně rozšířené výběhy, tak i opravu komunikací a parkovou úpravu okolí objektu. Zároveň byl propojen teplovod vedoucí z Pavilonu goril do Pavilonu hrošků.

Vznikla nová expozice prezentující gorily a další africké primáty v atraktivním prostředí simulujícím životní podmínky zvířat. Podařilo se jednak dvojnásobně zvětšit jak výběhy, tak vnitřní expozice. Hala pro návštěvníky byla rozšířena a vznikla i hala vedle výběhu, aby bylo možno primáty pozorovat bez rušivých vlivů počasí. Protože areál je skutečně rozsáhlý, je vybaven kamerami, které vzdálené prostory prezentují jak chovatelům, tak i návštěvníkům.

Projekční práce byly zahájeny v roce 2007, stavební povolení na akci bylo vydáno 7.4.2009 a v roce 2009 byla předložena žádost o financování akce z Evropských fondů. Zároveň proběhla 1. etapa rozšíření výběhu – terénní úpravy a výstavba hraniční zdi výběhu, která byla fi-

nancována sponzorsky (ČSOB, Nadace ČEZ, Plynosklad Rosice n.,L, Radmila Gareisová a František Novák). Pro nadbytek žádostí o dotaci nebyl však projekt vybrán, a proto v lednu 2011 byla podána nová žádost v rámci Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod v rámci rozvoje doprovodné infrastruktury pro ČR v oblasti Kuks. Jednalo se o rozvojem aktivitu turistického ruchu navazující na projekt „Kuks – Granátové jablko“ probíhající v nedalekém areálu barokního klenotu východních Čech – Kuksu, který bude realizován až do roku 2014.

Projekt byl financován z 85 % uznatelných výdajů z Evropských fondů a 3,3 miliony Kč poskytl jako účelovou dotaci Královéhradecký kraj. Protože se jednalo o veřejnou zakázku, bylo provedeno výběrové řízení firmou CEP (Centrum evropského plánování) a.s. Hradec Králové v listopadu 2011. Předpokládaná výše zakázky bez DPH byla 31,17 milionů Kč, ale realizační cena byla výrazně nižší - necelých 23 milionů Kč.

Prvním obyvatelem pavilonu se stal samec gorily Tadao (narozen v Kamerunu 1972), který byl 27. června dovezen ze Zoo Liberec, která se stala azylem dvorských goril po dobu přestavby pavilonu. Dosavadní družka Tadaa, samice Shinda, byla přemístěna do Zoo Moskva k novému chovnému samci, protože Tadao je bohužel neplodný. Královédvorská zoo vlastní kromě Tadaa také samici Kambu (narozena 1972 Kamerun), která v současné době žije v Zoo Praha, kde pomáhá s výchovou všech mláďat.

Dalšího dne (28.6.) byli do pavilonu přemístěni šimpanzi, kteří dobu přestavby trávili v zázemí v karanténním objektu. Jedná se o samce Dinga a samice Bonnie, Babeta a Uke (nar. 1984 v Zoo Dvůr Králové). Jako poslední byly do pavilonu 29.6. přestěhovány guerézy

Samice Babeta a Uke poprvé ve výběhu. (dh)

angolské z karanténních prostor zoo – a to pět jedinců z královédvorského odchovu – samice Senta, Verena, Viktorie a Sula a samec Vuk. Guerézy mají k dispozici jak expozici tak i zázemní prostory pavilonu a renovovanou venkovní voliéru (131 m² a 5 m výšky), která byla postavena v roce 1999 z prostředků občanského sdružení Natura viva (za 391 tis. Kč). Tato zvířata měla za úkol spolu s chovateli prověřit nové zařízení, vychytat „mouchy“, aby pavilon určený pro chov goril a dalších afrických primátů mohl být následně obohacen o další zvířata samice kočkodana Campellova.

Pracovníci zahrady zajišťovali po předání pavilonu výsadbu květin, instalaci infosystému a drobného vybavení pavilonu, instalaci lan a dalšího vybavení expozic a výběhů, navážení borky do expozic, instalaci vzdělávací vitríny a výrobu a instalaci výukového programu do infokiosků.

Slavnostní otevření pavilonu pro veřejnost proběhlo 4. července za přítomnosti hejtmána Královéhradeckého kraje Br. Lubomíra France a dalších hostů.

Investor: ZOO Dvůr Králové a.s.

Generální dodavatel: Stavební společnost Žižka, s.r.o. Dvůr Králové n. L.

Financování: Regionální operační program NUTS II Severovýchod – 85 % uznatelných výdajů Královéhradecký kraj – 3,3 miliony Kč

Doba výstavby: prosinec 2011 – červen 2012

Projektce: Ing. arch. Libor Toman, Ing. Hynek Stiehl, Ing. Petr Jiříčka, Ing. Vladimír Mertlík

Výběrové řízení na dodavatele: CEP a.s. Hradec Králové

Administrace projektu: GRANTIKA České spořitelny, a.s. Brno

Za investora: Ing. Aleš Kancnýř, Ing. Vladimír Mertlík, Hana Dvořáková

Technický dozor: EPOS CZ, s.r.o. Dvůr Králové n. L. - Nasik Kiriakovský

Technická spolupráce investora: Ing. Petr Jiříčka, Ing. Vladimír Mertlík, Ing. Jiří Děd

Odborný dozor investora: RNDr. Dana Holečková, Mgr. Michal Podhrázký

Subdodavatelé:

HMS – elektro s.r.o. Dvůr Králové n.L.: elektro

Jan Klihavec Dvůr Králové n.L.: voda, kanalizace a topení

Jiří Ruml Dvůr Králové n.L.: výkladce a okna

Stránský a Petržík, Pneumatické válce, s. r.o. Bílá Třemešná: nerezové vpusti

LÁF NEREZ s.r.o. Nová Paka: nerezové prvky

Gessoatelier Bratislava: umělé skály

Jiří Škop Dvůr Králové n.L.: střecha

Jitka Mašínová a Roman Schroll: umělecká malba

Lemuria TV Tisá: dokumentární film Gorila – největší primát Afriky

Zidekhh - Okrasné zahrady: trávníky

Zdeněk Zdráhal: parkosy

Jiří Semerák: vzdělávací a informační panely

Sponzoři přestavby:

MŽP Praha – vzdělávací tabule a vitríny (2005, 2008 a 2009)

ČSOB generální partner zoo – rozšíření výběhu (2009)

Nadace ČEZ – rozšíření výběhu 300 tis. Kč (2009)

Plynoklad Rosice n.L. – rozšíření výběhu (2009)

Radmila Gareisová - rozšíření výběhu (2009)

František Novák - rozšíření výběhu (2009)

Expozice: Ing. Jiří Děd, Mgr. Michal Podhrázký, Naďa Humlová

Infosystém: RNDr. Dana Holečková, Ing. Tomáš Hajnýš, Pavel Šereda, Mgr. Michal Podhrázký

Parametry pavilonu	Původní pavilon	Pavilon po rekonstrukci
Zastavěná plocha	544 m ²	686 m ²
Prostory pro zvířata	187 m ²	329 m ²
z toho expozice	165 m ²	306 m ²
Hala pro návštěvníky	125 m ²	223 m ² (171+ 52 m ² u výběhu)
Plocha výběhů pro zvířata	750 m ²	1613 m ²
Celkem plocha areálu	1650 m ²	2 363 m ²
Plocha opravených komunikací	--	1705 m ²
Celkem plocha areálu	--	3994 m ²

Pavilon goril – půdorys. (pj)

Investice do vaší budoucnosti
Spolufinancováno Evropskou unií
z Evropského fondu pro regionální rozvoj

Interiér pavilonu a chodby pro návštěvníky 19.4.2012. (dh)

Odkorování parkosů do expozic provádí Zdeněk Zdráhal – 12.5.2012. (dh)

Realizace stěny výběhu – 30.5.2012 (dh).

Realizace nové expozice – penetrace stěn pro výtvarné ztvárnění provádí Jitka Mašíňová – 30.5.2012. (dh)

Realizace výklenků expozic a laviček v hale pro návštěvníky – 30.5.2012. (dh)

Stavění parkosů a zahájení maleb v expozicích pavilonu – 1.6.2012. (dh)

Realizace umělých skal na betonových stěnách výběhu – 30.5.2012. (dh)

Bourání asfaltových komunikací kolem pavilonu – 30.5.2012. (dh)

Realizace nových chodníků kolem pavilonu – 13.6.2012. (dh)

Instalace kobercových trávníků – 19.6.2012. (dh)

Realizace probarvených stěrek na podlaze v hale pro návštěvníky – 15.6.2012. (dh)

Úprava terénu ve výběhu s novými parkovy a vysazenými stromky – 15.6.2012. (dh)

Výsadba stromků ve výběhu – 15.6.2012. (dh)

Dovoz kmenů stromů – parkosů do výběhu – 15.6.2012. (dh)

Realizace malby v expozici provádí Jitka Mašíňová – 20.6.2012. (js)

Dokončování detailů stropů v expozicích bylo prováděno z plošiny – 20.6.2012. (dh)

Upevňování paland v expozicích – 22.6.2012. (dh)

Navážení borky do expozic prováděli pracovníci údržby zoo – 25.6.2012. (dh)

Výtvarné ztvárnění expozic a výběhu prováděl také Roman Schroll – 25.6.2012. (dh)

Instalace informačních panelů pracovníky údržby zoo – 27.6.2012. (dh)

Instalace parkosů a provazů ve voliére gueréz prováděli pracovníci zoologie – 25.6.2012. (dh)

Vykládání samce gorily po dovozu ze Zoo Liberec u nového pavilonu. (dh)

Samec gorily nížinné Tadao – první kroky v novém pavilonu – 27.6.2012. (dh)

Samice šimpanze Uke zkoumá novou expozici – 28.6.2012. (dh)

Instalace lan ve výběhu provádějí pracovníci zoologie – 28.6.2012. (dh)

První vpuštění šimpanzů do výběhu – první do výběhu vstoupil samec Dingo a samice Babeta (nahoře). (dh)

Samice Babeta a Uke poprvé ve výběhu- 2.7.2012. (dh)

Guerézy angolské v nové expozici – 3.7.2012. (dh)

Instalace velkoplošných informací o horských gorilách provádějí manželé Semerákovi – 3.7.2012. (dh)

Slavnostní otevření pavilonu – pásku společně stříhají hejtmán Královéhradeckého kraje Lubomír Franc a ředitelka zoo Dana Holečková, pásku drží pan Žižka a projektanti Hynek Stiehl a Petr Jiříčka . (js)

Slavnostní otevření pavilonu 4.7.2012. (js)

Hejtmán Lubomír Franc sděluje první dojmy z pavilonu reportérce Českého rozhlasu Hradec Králové Daně Voňkové – slavnostní otevření pavilonu goril 4.7.2012 (dh)

Projekt in situ: Sledování migrace husy velké

Michal Podhrzský

Husa velká s límcem. (mp)

V roce 2012 zaštitila ZOO Dvůr Králové projekt Sledování migrace husy velké. Společně s Karlovou univerzitou v Praze jsou to dvě hlavní instituce, které tento dlouhodobý mezinárodní projekt zaštiťují. Od roku 2004 je koordinátorem projektu v České Republice Michal Podhrzský.

Kroužkování a barevné značení hus v České republice

Migraci ptáků lze sledovat různými způsoby. Nejstarší a nepoužívanější způsob je individuální značení. Jedním z prvních označených druhů byly vlaštovky, kterým se na nohu namotávaly barevné nitě. Nejběžnějším způsobem značení po celém světě je takzvané kroužkování. Jediní se na běhák upevní kroužek s individuálním kódem, podle kterého ho lze rozeznat.

První husa velká byla na území České republiky okroužkována v roce 1934. Do první poloviny 50. let byly husy chytány a kroužkovány vzácně. Od druhé poloviny 50. let začala v jižních Čechách aktivovat skupina, která se věnovala odchytu a značení hus. V 60. letech začala působit na jižní Moravě druhá skupina. V 70. letech došlo ve značení hus k výraznému pokroku. Jihomoravští kroužkovatelé se snažili zvýšit efektivitu zpětných hlášení. Husám se upevňoval kroužek Národního muzea Praha na jednu nohu a na druhé noze byly označeny barevným kroužkem. Barevné kroužky nebyly vzhledem k chování hus (plavání, pastva ve vysoké trávě...) na nohou dostatečně vidět, proto byly v roce 1973 první husy značeny krčním límcem. Toto značení bylo patrné na větší vzdálenost a okamžitě se odrazilo na nárůstu počtu zpětných hlášení. První límce byly pouze červené a husy se nedaly individuálně rozlišit. Od roku 1977 se začaly používat červené krční límce s bílým individuálním kódem. Od roku 1980 se

tento typ značení začal používat i v jižních Čechách. Nárůst zpětných hlášení zvýšil zájem o kroužkování hus. V letech 1973 – 1984 bylo na našem území průměrně označeno 120 hus za rok. Po roce 1984 začal počet označených hus postupně klesat. V roce 1985 se naposledy organizovaně kroužkovaly a límcovaly husy na jižní Moravě. Aktivity se přesunuly do jižních Čech. Počet odchycených a označených hus, ale klesal pozvolna i zde. V jižních Čechách se naposledy organizovaně kroužkovaly a límcovaly husy v roce 1995. V letech 1996 – 1999 bylo označeno límci jen několik hus individuálními kroužkovateli. V roce 2000 byly uskutečněny pokusy o znovuoobnovení barevného značení hus v jižních Čechách individuálními kroužkovateli. V letech 2001 a 2002 počet označených hus opět klesl a v roce 2003 se již husy nelímcovaly.

V roce 2004 byla zahájena jednání s Kroužkovací stanicí Národního Muzea v Praze o obnovení límcování hus na našem území. V roce 2005 proběhla první odchytová akce, kde se husy límcovaly. Husy byly chytány v severozápadních Čechách na Chomutovsku a Mostecku. Cílem výzkumu se stala ferální (polodivoká) populace husy velké, která má centrum rozšíření v Podkrušnohorském zooparku v Chomutově. V roce 2007 byly zahájeny přípravy na obnovení límcování hus v jižních Čechách na Dívčicku. V roce 2008 zde proběhl první odchyt a značení hus. V roce 2010 byly uskutečněny první pokusy límcování hus na Vysočině.

Límce a barevné odečítací kroužky

Na našem území se začaly husy límcovat jako jedny z prvních v Evropě. Límce jednotlivých evropských zemí se od sebe liší barvou. Na našem území se od zahájení barevného značení hus používá barva červená s bílým kódem (Německo – žlutá, Švédsko + Norsko – modrá, Holandsko – zelená, Polsko – oranžová).

Původní límce se vyráběly z různých druhů plastů. V některých případech se dobarvovaly a čísla se na ně lepila. Dnes se používají límce z dvouvrstvého plastu. Spodní vrstva je bílé barvy

Husa velká s upevněným GPS GSM vysílačem. (mp)

a horní vrstva je barvy červené. Do horní vrstvy je vygravírován kód, čímž dojde k obnažení vrstvy spodní. Límce jsou vyráběny firmou PRO - TOUCH ENGRAVING sídlící v Kanadě, která se zaměřuje na výrobu barevného značení pro ptáky. Všechny evropské projekty používají límce vyrobené v této firmě. Plast má trvanlivost 4 – 8 let. Barva je neměnná. Kód se skládá z velkého písmena a dvojčíslí. Písmena jsou psána horizontálně a dvojčíslí vertikálně. Jedna série obsahuje 100 límců (00 – 99). V České republice byly použity celé série A, B, C, E, F, H, J, L, N, O, X a část límců ze sérií I, K, P, R, T, S.

Malá housata byla v minulosti značena jen kroužkem Národního muzea Praha. Měla malou hlavu a límec by se jim na krku neudržel. Pro zefektivnění zpětných hlášení byla od roku 2008 tato housata značena barevným odečítacím kroužkem. Tyto kroužky jsou též červené barvy. Obsahují bílý třímístný kód skládající se zatím jen z velkých písmen. Série byla započata písmeny AAA a pokračuje podle abecedy AAB, AAC atd.

Počty označených hus v České republice

V celé historii kroužkování se husy velké na území České republiky značily ve dvou hlavních oblastech, a to v jižních Čechách na Dívčícku a na jižní Moravě v oblasti Lednických a Pohořlických rybníků. Od 90. let se začaly kroužkovat a od roku 2005 límcovat ferální (polodivoké) husy v severozápadních Čechách na Chomutovsku a Mostecku. V roce 2010 bylo límcování rozšířeno na Vysočinu. Mimo tyto oblasti byly husy v minulosti značeny ojediněle. Celkový počet okroužkovaných hus velkých v letech 1934 – 2012 byl **3 475**, z toho bylo **1 231** ptáků označeno krčními límci.

Získávání zpětných hlášení – efektivita krčních límců

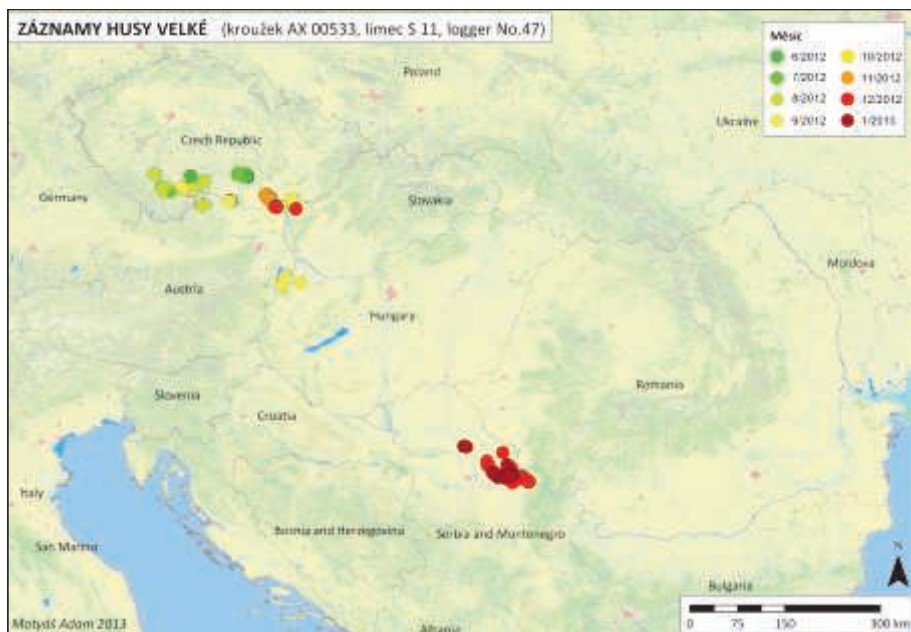
V období, kdy se používaly ke značení hus jen kroužky, byla většina zpětných hlášení získána zástřelem okroužkovaného ptáka. Část zpětných hlášení pocházela z opětovných odchytů. V roce 1973 narostl počet zpětných hlášení, tento nárůst souvisí se začátkem používání červených límců bez kódu. Druhý nárůst počtu zpětných hlášení byl zaznamenán v roce 1982. Tento nárůst souvisel se zahájením používání límců s kódem. Límce se poprvé použily v roce 1977 a poté ve větší míře až v roce 1980. V letech 1983 – 1988 bylo každoročně nashromážděno okolo 200 zpětných hlášení, v letech 1984 a 1986 počet zpětných hlášení přesáhl 300. Po roce 1988 počet klesl a do roku 2004 jen dvakrát přesáhl 100 zpětných hlášení za rok. Po obnovení límcování hus v roce 2005 začal počet opět narůstat. V roce 2008 se počet zpětných hlášení pohyboval okolo 250 a od roku 2010 dokonce přesáhl hranici 1000 zpětných hlášení za rok. V dnešní době umožňuje dostupná optická technika nejen kroužkovatelům, ale i ornitologům a fotografům pořizovat záznamy o značených husách. Od roku 2009 je husa velká druhem s největším počtem zpětných hlášení na našem území.

Rok 2012

V roce 2012 probíhal odchyt hus již tradičně na třech místech. V severozápadních Čechách, v jižních Čechách a na Vysočině. Celkem se podařilo odchytit 88 ptáků. 82 jedinců bylo označeno krčním límcem. Premiérou bylo použití 9 GPS GSM vysílačů, které zaznamenávají v průběhu dne polohu a pomocí GSM sítě souřadnice zasílají do centrální databáze.

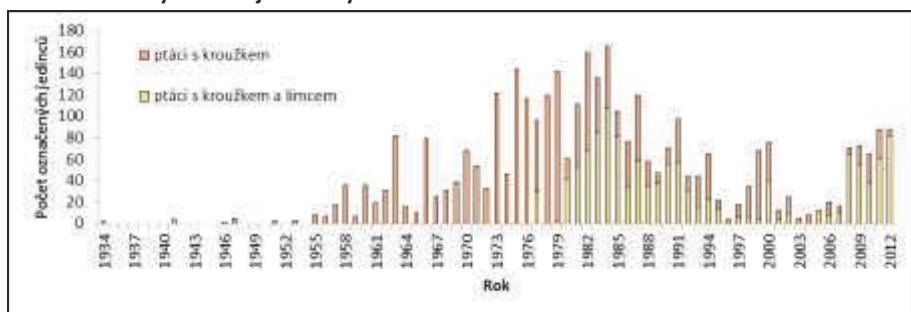
Projekt sledování migrace husy velké probíhá z důvodů výrazných změn v migračním chování. U hus se změnilo za posledních 40 let načasování období tahu, zimoviště se posunula směrem na sever a mění se tahové zastávky. Početnost hus narůstá od 50. let v celé Evropě.

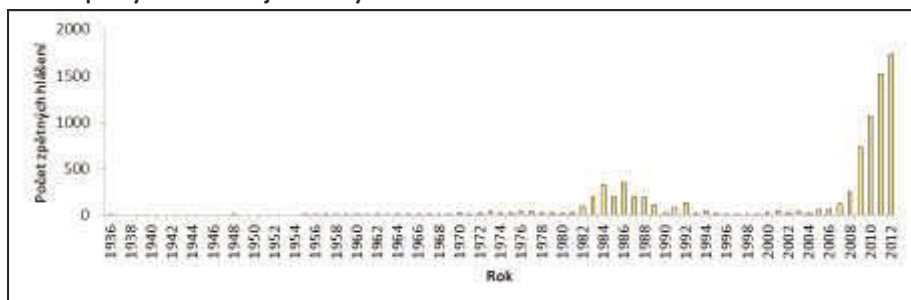

Záznamy husy velké označené na Vysočině GPS GSM vysílačem.

Počet označených hus v jednotlivých letech

Počet zpětných hlášení v jednotlivých letech

Hvězdný zviřetník v roce 2012

Marcel Bělík a Jana Myslivečková

Pozorování slunce v zoo. (th)

Vzhledneme-li za jasné noci k obloze, uvidíme stovky zářivých blikajících hvězd. Naši předkové si ty nejjasnější v dávných letech pospojovali do tvarů nejrůznějších souhvězdí. A ta nejkrásnější z nich dostala podobu zvířecí. Hvězdy, planety, galaxie a mlhoviny můžeme nejlépe pozorovat z hvězdáren. Zvířata nalezneme však nejenom na obloze. Nacházíme je na dvorcích domů, na pastvinách či dokonce třeba v akváriích v dětských pokojích. Dalším z míst, kde můžeme zvířata pozorovat, je stále vzácnější příroda, nebo třeba zoologická zahrada.

Existuje místo, kde můžeme vidět zvířata jak živá, tak ta nebeská, a tím je Zoologická zahrada ve Dvoře Králové nad Labem. Od roku 2005 sem ve vybraných termínech zajíždějí astronomové z Hvězdárny v Úpici, kteří zde za vydatné pomoci České astronomické společnosti ukazují dění na denní i noční obloze.

V roce 2012 se konala pravidelná páteční večerní pozorování, vždy za jasného počasí, od poloviny srpna do konce září v prostoru před vstupní bránou do safari. Denní pozorování Slunce speciálními dalekohledy se uskutečnila každé úterý v srpnu a září, u vchodu do pavilónu Africká savana, tedy „u slonů“.

Co mohli návštěvníci zoo astronomickými dalekohledy vidět? Při pozorování Slunce, vždy od 10 do 13 hodiny, byly teleskopy zaměřeny na tuto naši nejbližší hvězdu. Bylo možno pozorovat nejen sluneční skvrny, ale také oblasti zvýšené sluneční aktivity, protuberance či vystupující proudy sluneční hmoty. Těchto pozorování se uskutečnilo celkem 8 a Slunce si prohlédlo 992 lidí, z čehož více než polovina byly děti a mládež. Večerní pozorování, která se konala od 20:30 (to kvůli tmě) a byla spojena s jízdami Safaribusů, byla připravena vždy s ohledem na

aktuální dění na nebi. Bylo možno pozorovat jasné planety, Měsíc, přelety jasných družic i meteorů. Po úplném setmění ukázaly teleskopy slabší a vzdálenější objekty vesmíru – dvojhvězdy, hvězdokupy, mlhoviny a galaxie. Těchto pozorování se uskutečnilo 7 a zúčastnilo se jich 204 zájemců.

Poslední večerní pozorování bylo spojeno s akcí Evropská noc vědců, která se pravidelně koná opět za podpory České astronomické společnosti a Hvězdárny v Úpici. Základem programu bylo komentované pozorování hvězdné oblohy a připravená přednáška o nebeských objektech. I zde se debatovalo o dalekohledech a pozorovací technice, ale také se samozřejmě astronomicky soutěžilo. O kvízy určené dětem i dospělým byl veliký zájem. Vítěz získal teleskop Firstscope, ovšem i ti, kteří nevítežili, si odnesli pěkné ceny. 55 zájemců se seznámilo s radiovým pozorováním meteorů, modely těles Sluneční soustavy, modelem sluneční skvrny, Měsíce a planetária. Pro zájemce byly připraveny vystřihovánky jednoduchých astronomických přístrojů – kvadrantu a slunečních hodin, včetně mapek hvězdné oblohy a přeletů kosmických družic.

V pátek 1. června mezi 10. a 14. hodinou mohli návštěvníci ZOO Dvůr Králové, kteří přišli na dětský den, shlédnout kromě zvířátek i Slunce na naší obloze. Byť počasí příliš nepřálo, přeci jen asi 25 šťastných mohlo zahlédnout sluneční protuberance dalekohledem úpické hvězdárny, která se oslavy také zúčastnila. Ostatních 120 dětí i dospělých si během marného čekání na jasnou oblohu dalekohledy alespoň prohlédlo. To však nebylo vše. Hlavní atrakcí byla soutěž „Astronomický milionář“, při níž děti uplatnily své astronomické vědomosti a odnesly si za své znalosti drobné ceny.

Nejezdili však jen hvězdáři do zoo. Vzdělávací pracovníci zoo navštívili Hvězdárnu v Úpici během akce „Pozorovací astronomický víkend“. Jeho účastníci se tak mohli věnovat nejen astronomii, ale dozvěděli se i mnoho zajímavého o zoo a zvířatech a na ta kontaktní, která s sebou zaměstnanci zoo přivezli, si mohli dokonce i sáhnout.

Večerní pozorování hvězd v zoo s astronomy Hvězdárny Úpice. (ah)

Stavy zvířat

Irena Čiháková

Agama vousatá. (pv)

Stavy zvířat k 1. 1. a 31. 12. 2012

Animal Census on 1st January and 31st December 2012

Stavy zvířat <i>Animal census</i>	Stavy zvířat k 1. 1. 2012 <i>Animal census on 1st January</i>			Stavy zvířat k 31. 12. 2012 <i>Animal census on 31st December</i>		
	Druhy <i>Species</i>	Formy <i>Forms</i>	Kusy <i>Specimen</i>	Druhy <i>Species</i>	Formy <i>Forms</i>	Kusy <i>Specimen</i>
Savci <i>Mammals</i>	65	75	839	67	77	794
Ptáci <i>Birds</i>	120	122	648	135	136	692
Plazi <i>Reptiles</i>	48	48	183	48	48	167
Obojživelníci <i>Amphibians</i>	8	8	62	8	8	44
Ryby <i>Fish</i>	51	51	275	48	48	302
Obratlovci celkem <i>Vertebrates in total</i>	292	304	2007	306	317	1999
Mořští bezobratlí <i>Sea Invertebrates</i>	-	24	95 + X	-	21	35 x X
Ostatní <i>Other</i>	-	51	615 + X	-	64	478 + X
Bezobratlí celkem <i>Invertebrates in total</i>	-	75	710 + X	-	85	513 + X
Celkem <i>Total</i>	292	379	2717 + X	306	402	2512 + X

X – neurčitý počet; unspecified number

Mláďata narozená resp. vyhlíhla v roce 2012

Offspring born or hatched in 2012

Mláďata Offspring	Druhy Species	Formy Forms	Narozeno Born/Hatched	Odchováno Reared
Savci Mammals	44	49	262	186
Ptáci Birds	48	48	290	215
Plazi Reptiles	9	9	89	78
Obojživelníci Amphibians	1	1	25	25
Ryby Fish	0	0	0	0
Obratlovci celkem <i>Vertebrates in total</i>	102	107	666	504

Změny stavu zvířat 2012

Animal Census Changes in 2012

Změny stavu zvířat Animal Census Change	1.1.2012	Příchod Arrival	Odchod Depart.	Naroz. Birth	Úhyn Death	31.12.2012
Savci Mammals; Mammalia	839 271.568	33 22.11	132 83.49	262 130.117.15	208 133.67.8	794 207.580.7
Ptáci Birds; Aves	648 288.306.54	89 43.42.4	174 56.68.50	290 67.68.155	161 31.53.77	692 311.295.86
Plazi Reptiles; Reptilia	183 48.65.70	17 7.7.3	91 1.8.82	89 0.0.89	31 5.9.17	167 49.57.61
Obojživelníci Amphibians; Amphibia	62 0.0.62		25 0.0.25	25 0.0.25	18 0.0.18	44 0.0.44
Ryby Fish; Pisces	275 0.0.275	92 0.0.92			65 0.0.65	302 0.0.302
Obratlovci celkem <i>Vertebrates in total</i>	2007 592.910.505	231 72.60.99	422 140.125.157	666 197.185.284	483 169.129.185	1999 567.932.500
Bezobratlí <i>Invertebrates; Evertebrata</i>	710 + X	93 + X 0.0.93		22 + X 0.0.22	312 + X 0.0.312	513 + X 0.0.513
Celkem <i>Total</i>	2717 592.910.1215	324 72.60.192	422 140.125.157	688 197.185.306	795 169.129.497	2512 567.932.1013

1.0.0 - samec; male; 0.1.0 -samice; female; 0.0.1 - neurčené pohlaví; unspecified sex

Savci Mammals Mammalia

Druh Species	1. 1.2012	Příchod Arrival	Odchod Depart.	Naroz. Birth	Úhyn Death	31.12.2012
Primáti Primates <i>Primates</i>						
Lemur kata Ring-tailed Lemur <i>Lemur catta</i>	2.4 RDB=NT, CITES=I	4.0	1.0	2.1	3.1	4.4

Druh <i>Species</i>	1. 1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Kosman bělovousý Common Marmoset <i>Callithrix jacchus</i>	3.3 RDB=LC			1.1.2	1.1	3.3.2
Lviček zlatý Golden Lion Tamarin <i>Leontopithecus rosalia</i>	4.5 RDB=EN, CITES=I		2.4			2.1
Kočkodan Campbellův Campbell's Monkey <i>Certhopithecus campbellii</i>		0.2				0.2
Gueréza angolská Angolan Colobus <i>Colobus angolensis palliatus</i>	1.4 RDB= LC	2.0				3.4
Hulman jávský Javan langur <i>Trachypithecus auratus auratus</i>	2.5 RDB=VU		1.0	0.2.1	0.2	1.5.1
Šimpanz Chimpanzee <i>Pan troglodytes</i>	1.3 RDB=EN, CITES=I					1.3
Gorila nížinná Lowland Gorilla <i>Gorilla gorilla gorilla</i>	RDB=CE, CITES=I	1.0				1.0
Orangutan bornejský Bornean Orang-utan <i>Pongo pygmaeus pygmaeus</i>	2.4 RDB=EN, CITES=I		1.0			1.4
Šelmy Carnivores <i>Carnivora</i>						
Surikata Suricate <i>Suricata suricatta</i>	1.6 RDB=LC	2.0	1.0	0.0.5	0.0.1	2.6.4
Hyena skvrnitá Spotted Hyaena <i>Crocuta crocuta</i>	1.1 RDB=LC	1.0			1.0	1.1
Hyena čabraková Brown Hyaena <i>Parahyaena brunnea</i>	1.0 RDB=NT				1.0	
Fenek Fennec <i>Vulpes zerda</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Šakal čabrákový Black-backed Jackal <i>Canis mesomelas</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Pes hyenový African Wild Dog <i>Lycaon pictus</i>	1.1 RDB=EN	0.2		0.0.5	0.0.5	1.3
Pes ušatý Bat-eared Fox <i>Otocyon megalotis</i>	2.5 RDB=LC		1.4	2.0.1	2.0.1	1.1

Druh <i>Species</i>	1. 1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Serval Serval <i>Leptailurus serval</i>	2.2 RDB=LC		1.1			1.1
Levhart perský Persian Leopard <i>Panthera pardus saxicolor</i>	2.2 RDB=EN, CITES=I			0.1		2.3
Tygr ussurijský Amur Tiger <i>Panthera tigris altaica</i>	3.2 RDB=EN, CITES=I		1.1	2.1		4.2
Lev indický Lion <i>Panthera leo persica</i>	0.2 RDB=EN	1.1				1.3
Gepard Cheetah <i>Acinonyx jubatus</i>	5.3 RDB=VU, CITES=I		3.1	2.0.1	0.0.1	4.2
Chobotnatci Elephants <i>Proboscidea</i>						
Slon jihoafrický African Elephant <i>Loxodonta africana africana</i>	1.2 RDB=VU, CITES=I					1.2
Damani Hyraxes <i>Hyracoidea</i>						
Daman skalní Rock Hyrax <i>Procavia capensis</i>	1.2 RDB=LC			2.0	0.1	3.1
Lichokopytníci Odd-toed Ungulates <i>Perissodactyla</i>						
Nosorožec dvourohý Black Rhinoceros <i>Diceros bicornis</i>	7.9 RDB=CR, CITES=I		1.1	1.1	2.1	5.8
Nosorožec šir. severní Northern White Rhinoceros <i>Ceratotherium simum cottoni</i>	0.1 RDB=CR, CITES=I					0.1
Nosorožec šir. jižní Southern White Rhinoceros <i>Ceratotherium simum simum</i>	1.0 RDB=NT, CITES=I					1.0
Pony shetlandský Domestic Horse - Pony <i>Equus caballus</i>	1.3					1.3
Osel somálský African Wild Ass <i>Equus asinus somaliensis</i>	3.5 RDB=CR, CITES=I			1.1	2.0	2.6
Zebra Grévyho Grevy Zebra <i>Equus grevyi</i>	7.14 RDB=EN, CITES=I		5.1	1.1	1.1	2.13
Zebra Hartmannové Hartmann Zebra <i>Equus zebra hartmannae</i>	2.10 RDB=VU	1.0	1.2		0.2	2.6

Druh <i>Species</i>	1. 1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Zebra Böhmová Grant Zebra <i>Equus burchelli boehmi</i>	5.6 RDB=LC		5.0	1.0		1.6
Zebra bezhřívá Maneless Zebra <i>Equus burchelli borensis</i>	2.9 RDB=LC		1.0			1.9
Zebra damarská Damara Zebra <i>Equus burchelli antiquorum</i>	0.6 RDB=LC	3.0				3.6
Zebra Chapmanova Chapman Zebra <i>Equus burchelli chapmanni</i>	3.6 RDB=LC		2.0	1.2	0.2	2.6
Sudokopytníci Even-toed Ungulates <i>Artiodactyla</i>						
Nepřežvýkaví Nonruminants <i>Nonruminantia</i>						
Prase savanové Warthog <i>Phacochoerus africanus</i>	1.2 RDB=LC	0.1		5.0	3.0	3.3
Štětkoun africký African Bush Pig <i>Potamochoerus porcus</i>	1.2 RDB=LC					1.2
Velbloud jednohrbý Dromedary <i>Camelus dromedarius</i>	1.2				0.1	1.1
Hrošík liberijský Pygmy Hippo <i>Hexaprotodon liberiensis</i>	1.2 RDB=EN					1.2
Přežvýkaví Ruminants <i>Ruminantia</i>						
Žirafa Rothschildova Rothschild Giraffe <i>Giraffa camelopardalis rothschildi</i>	7.11 RDB=LC		3.0	1.1	0.1	5.11
Žirafa síťovaná Reticulated Giraffe <i>Giraffa camelopardalis reticulata</i>	4.13 RDB=LC		2.2	1.3	1.1	2.13
Okapi Okapi <i>Okapia johnstoni</i>	2.2 RDB=NT		1.1			1.1
Sítatunga západoafrická Sítatunga <i>Tragelaphus spekei gratus</i>	3.10 RDB=LC		1.1	6.4	2.1	6.12
Nyala nížinná Lowland Nyala <i>Tragelaphus angasii</i>	3.17 RDB=LC		1.1	1.2	0.1	3.17
Kudu malý Lesser Kudu <i>Tragelaphus imberbis</i>	8.15 RDB=NT			3.6	0.4	11.17

Druh <i>Species</i>	1. 1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Kudu velký Greater Kudu <i>Tragelaphus strepsiceros</i>	8.14 RDB=LC		3.0	6.0	5.1	6.13
Bongo Bongo <i>Tragelaphus eurycerus isaaci</i>	1.9 RDB=CR	1.0		2.3	1.3	3.9
Antilopa losí Eland <i>Taurotragus oryx</i>	9.16 RDB=LC		6.1	3.8	0.4	6.19
Antilopa koňská Roan Antelope <i>Hippotragus equinus</i>	7.17 RDB=LC		2.0	3.1	1.1	7.17
Antilopa vraná Sable Antelope <i>Hippotragus niger niger</i>	8.16 RDB=LC		2.0	1.1	3.2	4.15
Chocholatka červená Red Forest Duiker <i>Cephalophus natalensis</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Adax Addax <i>Addax nasomaculatus</i>	4.10 RDB=CR, CITES=I			3.3	6.4	1.9
Přimorožec arabský Arabian Oryx <i>Oryx leucoryx</i>	2.5 RDB=EN, CITES=I					2.5
Oryx jihoafrický Gemsbok <i>Oryx gazella gazella</i>	3.10 RDB=LC		1.2	1.0	2.0	1.8
Přimorožec šavlorohý Scimitar-horned Oryx <i>Oryx dammah</i>	3.12 RDB=EW, CITES=I			4.3	6.3	1.12
Buvolec běločelý Blesbok <i>Damaliscus pygargus phillipsi</i>	3.10 RDB=LC		1.0	1.3	3.0	3.9
Pakůň modrý Brindled Gnou <i>Connochaetes taurinus taurinus</i>	3.13 RDB=LC	1.0	1.2			3.11
Pakůň bělobradý White-bearded Gnou <i>Connochaetes taurinus albojubatus</i>	2.6 RDB=LC			0.1		2.7
Pakůň běloocasý White-tailed Gnou <i>Connochaetes gnou</i>	6.16 RDB=LC		0.2	3.3	7.3	2.14
Bahnivec horský Mountain Reedbuck <i>Redunca fulvorufula</i>	4.6 RDB=LC			1.0	1.0	4.6
Voduška jelenovitá Common Waterbuck <i>Kobus ellipsiprymnus defassa</i>	6.11 RDB=LC		2.0	4.3	4.1	4.13

Druh <i>Species</i>	1. 1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Voduška znamenaná Ellipsoid Waterbuck <i>Kobus e. ellipsiprymnus</i>	5.11 RDB=LC			6.7	5.2	6.16
Voduška abok Nile Lechwe <i>Kobus megaceros</i>	3.14 RDB=EN			3.6	3.2	3.18
Voduška červená Kafue Lechwe <i>Kobus leche kafuensis</i>	12.40 RDB=VU		3.5	12.2	10.3	11.34
Impala jihoafrická Impala <i>Aepyceros melampus melampus</i>	15.35 RDB=LC		4.4	1.3	8.5	4.29
Gazela Thomsonova Thomson's Gazelle <i>Eudorcas thomsonii</i>	RDB=EN	4.4		1.0		5.4
Gazela dama Dama Gazelle <i>Nanger dama ruficollis</i>	2.10 RDB=CR, CITES=I			1.2	1.5	2.7
Dikdik Kirkův Kirk's Dik-dik <i>Madoqua kirkii</i>	6.4 RDB=LC		2.0	1.2	1.0	4.6
Antilopa skákavá Springbok <i>Antidorcas marsupialis</i>	6.6 RDB=LC		5.0	4.7	3.3	2.10
Koza domácí kamerunská Domestic Goat – Cameroun <i>Capra hircus</i>	11.20		0.2	12.13	22.2	1.29
Ovce domácí kamerunská Domestic Sheep <i>Ovis amman f. aries</i>	10.18	1.0	3.7	12.9	11.2	9.18
Paovce hřivnatá Barbary Sheep <i>Ammotragus lervia</i>	10.6 RDB=VU		7.0	3.3	3.1	3.8
Buvol kaferský Cape Buffalo <i>Syncerus caffer caffer</i>	2.14 RDB=LC		1.1	3.2	2.1	2.14
Buvol pralesní Red Buffalo <i>Syncerus caffer nanus</i>	3.2 RDB=LC		2.0	1.1		2.3
Tur domácí – watusi Ankole Cattle <i>Bos primigenius f. taurus</i>	3.10		2.1	4.3	2.0	3.12
Tur domácí – dahomey Dahomey Miniature Cattle <i>Bos primigenius f. taurus</i>	3.2		1.1	1.1	1.0	2.2
Zebu Dwarf zebu <i>Bos primigenius f. taurus</i>	2.2				1.0	1.2

Druh <i>Species</i>	1. 1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Hlodavci Rodents <i>Rodentia</i>						
Aguti zlatý Golden Agouti <i>Dasyprocta leporina aguti</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Veverka kapská Cape Ground Squirrel <i>Xerus inauris</i>	5.2 RDB=LC	0.1			2.0	3.3
Celkem 68 druhů 78 forem <i>Total 68 Species</i>	271.568	22.11	83.49	130.117.15	133.67.8	207.580.7

Ptáci Birds *Aves*

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Hatched</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Pštrosi Ostriches <i>Struthioniformes</i>						
Pštros dvouprstý African Ostrich <i>Struthio camelus</i>	1.2			0.2	0.2	1.2
Veslonozí Pelicans and Relatives <i>Pelecaniformes</i>						
Pelikán kadeřavý Dalmatian Pelican <i>Pelecanus crispus</i>	4.4.1 RDB=VU, CITES=I			0.0.6	0.0.2	4.4.5
Pelikán australský Australian Pelican <i>Pelecanus conspicillatus</i>	0.3 RDB=LC	1.0			1.0	0.3
Pelikán bílý White Pelican <i>Pelecanus onocrotalus</i>	5.6 RDB=LC		0.4	0.3.4	0.0.2	5.5.2
Pelikán skvrnozobý Spot-billed Pelican <i>Pelecanus philippensis</i>	4.4 RDB=NT		0.0.1	0.0.10		4.4.9
Pelikán africký Pink-backed Pelican <i>Pelecanus rufescens</i>	4.4.2 RDB=LC		0.0.2	0.0.7	0.0.1	4.4.6
Brodiví Herons and Relatives <i>Ciconiiformes</i>						
Volavka červená Purple Heron <i>Ardea purpurea</i>	1.1 RDB=LC, CROH=KOH					1.1
Volavka rusohlavá Cattle Egret <i>Bubulcus ibis</i>	3.3.1 RDB=LC			5.2	1.0	7.5.1
Volavka proměnlivá Green-backed Heron <i>Butorides striatus</i>	2.0 RDB=LC					2.0

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Hatched</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Volavčík člunozobý Boat-billed Heron <i>Cochlearius c. cochlearius</i>	2.3 RDB=LC			3.0		5.3
Kladivouš africký Hammerkop <i>Scopus umbretta</i>	5.2 RDB=LC			2.3.1	1.0.1	6.5
Čáp simbil Abdim's Stork <i>Ciconia abdimii</i>	5.5 RDB=LC		5.5	5.5.1	0.0.1	5.5
Čáp sedlatý Saddle-billed Stork <i>Ephippiorhynchus senegalensis</i>	0.1 RDB=LC	1.0				1.1
Marabu africký Marabou Stork <i>Leptoptilos crumeniferus</i>	3.3 RDB=LC			1.0		4.3
Nesyt africký Yellow-billed Stork <i>Mycteria ibis</i>	2.2 RDB=LC			0.0.1		2.2.1
Zejozob africký African Openbill <i>Anastomus lamelligerus</i>	RDB=LC	0.1				0.1
Ibis hagedaš Hadada Ibis <i>Bostrychia hagedash</i>	2.3 RDB=LC		0.1	0.1.4	0.0.4	2.3
Ibis rudý Scarlet Ibis <i>Eudocimus ruber</i>	16.18 RDB=LC		2.0.2	8.0.13	0.1.4	22.17.7
Kolpík africký African Spoonbill <i>Platalea alba</i>	6.5 RDB=LC		2.1			4.4
Kolpík bílý Eurasian Spoonbill <i>Platalea leucorodia</i>	1.2 RDB=LC, CITES=I	1.0				2.2
Kolpík růžový Roseate Spoonbill <i>Platalea ajaja</i>	9.11.1 RDB=LC		0.2.12	1.1.13	1.0.1	9.10.1
Plameňáci Flamingos <i>Phoenicopteriformes</i>						
Plameňák karibský American Flamingo <i>Phoenicopeterus ruber</i>	15.15 RDB=LC				0.1	15.14
Plameňák růžový European Flamingo <i>Phoenicopeterus roseus</i>	15.15.2 RDB=LC	0.0.2			1.1	14.14.4
Vrubozobí Waterfowl <i>Anseriformes</i>						
Čája obojková Southern Screamer <i>Chauna torquata</i>	RDB=LC	1.1				1.1

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Hatched</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Husa velká <i>Greylag Goose</i> <i>Anser anser</i>	5.3.8 RDB=LC		2.2.8	2.2.6	1.0.6	4.3
Husíčka vdovka <i>White-faced Whistling Duck</i> <i>Dendrocygna viduata</i>	0.2 RDB=LC	1.1.1			0.1	1.2.1
Kachnička karolinská <i>Wood Duck</i> <i>Aix sponsa</i>		1.0				1.0
Husice egyptská <i>Egyptian Goose</i> <i>Alopochen aegyptiacus</i>	1.1 RDB=LC	0.1		vejce	0.1	1.1
Husice orinocká <i>Orinoco Goose</i> <i>Neochen jubata</i>	1.1 RDB=NT					1.1
Pižmovka ostruhatá <i>Spur-winged Goose</i> <i>Plectropterus gambensis</i>	RDB=LC	0.3			0.1	0.2
Pižmovka hřebenatá <i>Comb Duck</i> <i>Sarkidiornis melanotos sylvicola</i>	0.2 RDB=LC			vejce		0.2
Pižmovka hřebenatá <i>Comb Duck</i> <i>Sarkidiornis m. melanotos</i>	1.1 RDB=LC	0.1				1.2
Kachnička pestrá <i>African Pygmy-goose</i> <i>Nettapus auritus</i>	1.0 RDB=LC	1.2				2.2
Ostralka rudozobá <i>Red-billed Pintail</i> <i>Anas erythrorhyncha</i>	1.1 RDB=LC	1.1			1.1	1.1
Kachna laysanská <i>Laysan Duck</i> <i>Anas laysanensis</i>	RDB=EN	2.2			0.1	2.1
Čírka hottentotská <i>Hottentot Teal</i> <i>Anas hottentota</i>	RDB=LC	1.1				1.1
Hvízdák chilský <i>Chiloe Wigeon</i> <i>Anas sibilatrix</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Kachna vlasatá <i>Patagonian Crested Duck</i> <i>Anas s. specularioides</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Čírka popelavá <i>Cape Teal</i> <i>Anas capensis</i>	1.2 RDB=LC	1.0				2.2
Čírka modrozobá <i>Silver Teal</i> <i>Anas versicolor</i>	2.4 RDB=LC	1.0	2.2	2.1	1.1	2.2

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Hatched</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Čírka černoskvrnná Madagascar Teal <i>Anas bernieri</i>	4.2.2 RDB=EN		2.1	2.7.1	0.0.1	4.8.2
Zrzohlávka peposaka Rosy-billed Pochard <i>Netta peposaca</i>	RDB=LC	1.1				1.1
Zrzohlávka rudozobá Red-crested Pochard <i>Netta rufina</i>	3.3 RDB=LC		1.1	1.0	1.0	2.2
Polák černohlavý Baer's Pochard <i>Aythya baeri</i>	1.1 RDB=EN					1.1
Polák malý Ferruginous Duck <i>Aythya nyroca</i>	5.12 RDB=NT, CROH=KOH		5.8	5.3.3	0.2.3	5.5
Polák proužkozobý Ring-necked Duck <i>Aythya collaris</i>	2.1 RDB=LC	0.1			1.2	1.0
Polák kaholka Greater Scaup <i>Aythya marila</i>	3.4 RDB=LC		5.7	5.7	0.1	3.3
Pižmovka velká Muscovy Duck <i>Cairina moschata</i>	RDB=LC	1.2				1.2
Kachnička šedoboká Ringed Teal <i>Callonetta leucophrys</i>	RDB=LC	2.2	4.4	4.4		2.2
Morčák chocholatý Hooded Merganser <i>Mergus cucullatus</i>	1.1 RDB=LC				1.0	0.1
Dravci Birds of Prey <i>Falconiformes</i>						
Hadilov písáň Secretary Bird <i>Sagittarius serpentarius</i>	3.3 RDB=LC			1.1		4.4
Poštołka pestrá American Kestrel <i>Falco sparverius</i>	1.0 RDB=LC				1.0	
Hrabaví Gamebirds <i>Galliformes</i>						
Koroptev korunkatá Crested Wood Partridge <i>Rollulus rouloul</i>	12.13 RDB=NT		7.10.2	2.3.9	0.2.4	7.4.3
Křepelka čínská Indian Blue Quail <i>Coturnix chinensis</i>	1.1 RDB=LC		2.2	4.3.6	2.1.3	1.1.3
Kur bambusový Bamboo Partridge <i>Bambusicola thoracica</i>	1.1 RDB=LC			vejce		1.1

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Hatched</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Frankolín žlutozobý Yellow-necked Spurrow <i>Francolinus leucoscepus</i>	3.4.2 RDB=LC		2.4.1	1.2.5	0.0.6	2.2
Hoko přilbový Northern Helmeted Curassow <i>Pauxi pauxi</i>	1.1 RDB=EN	0.1			0.1	1.1
Perlička chocholátá Crested Guineafowl <i>Guttera p. pucherani</i>	2.3.12 RDB=LC		1.1.21	0.0.13	0.0.4	1.2
Krátkokřídlí Cranes and Relatives <i>Gruiformes</i>						
Jeřáb královský Crowned Crane <i>Balearica regulorum</i>	5.2 RDB=VU		1.0	vejce	1.1	3.1
Bahňáci Waders and Auks <i>Charadriiformes</i>						
Ostnák africký African Jacana <i>Actophilornis africana</i>	1.3 RDB=LC				0.1	1.2
Dytík úhorní Stone Curlew <i>Burhinus oedicnemus</i>	1.2 RDB=LC, CROH=KOH				0.2	1.0
Tenkozobec opačný Pied Avocet <i>Recurvirostra avosetta</i>	7.5 RDB=LC, CROH=KOH			2.1.1	0.1.1	9.5
Čejka australská Masked Plover <i>Vanellus miles</i>	2.2 RDB=LC		1.1	1.2.4	0.1.4	2.2
Čejka žltonohá Wattled Lapwing <i>Vanellus senegallus</i>	RDB=LC	1.1				1.1
Čejka běločelá Blacksmith Plover <i>Vanellus armatus</i>	3.2 RDB=LC					3.2
Čejka chocholátá Northern Lapwing <i>Vanellus vanellus</i>	2.2 RDB=LC			vejce	2.2	
Běhulík pestrý Egyptian Plover <i>Pluvianus aegyptius</i>	0.1 RDB=LC					0.1
Vodouš rudonohý Common Redshank <i>Tringa totanus</i>	2.3 RDB=LC, CROH=KOH				1.1	1.2
Měkkozobí Pigeons and Relatives <i>Columbiformes</i>						
Holub celebeský Sulawesi Quail Dove <i>Gallinolumba tristigmata bimaculata</i>	1.0 RDB=LC	0.1		0.0.1	0.0.1	1.1

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Hatched</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Holoubek diamantový Diamond Dove <i>Geopelia cuneata</i>	0.0.1 RDB=LC	1.2		0.0.2	0.1.1	1.1.2
Korunáč chocholatý Western Crowned Pigeon <i>Goura cristata</i>	1.2 RDB=VU		0.1	1.0.1		2.1.1
Korunáč vějířový Victoria Crowned Pigeon <i>Goura victoria</i>	1.3 RDB=VU			0.0.1		1.3.1
Korunáč novoguinejský Scheepmaker's Crowned Pigeon <i>Goura scheepmakeri</i>	1.0 RDB=VU					1.0
Holub wonga Wonga Pigeon <i>Leucosarcia melanoleuca</i>	RDB=LC	1.1				1.1
Holub horský Pheasant Pigeon <i>Otidiphaps nobilis nobilis</i>	2.4 RDB=LC		1.1	2.0.1		3.3.1
Holub černošíjí Black-naped Fruit Dove <i>Ptilinopus melanospila</i>	0.1 RDB=LC	1.0				1.1
Holub nikobarský Nicobar Pigeon <i>Caloenas nicobarica</i>	3.4 RDB=LR, CITES=I	1.0			0.1	4.3
Holub zelenokřídlý Green-winged Dove <i>Chalcophaps indica</i>	RDB=LC	1.0				1.0
Holub dvoubarvý Pied Imperial Pigeon <i>Ducula bicolor</i>	3.2 RDB=LC		1.1	0.3.2	0.0.1	2.4.1
Hrdlička madagaskarská Madagascar Turtle Dove <i>Streptopelia picturata picturata</i>	RDB=LC	1.1				1.1
Papoušci Parrots <i>Psittaciformes</i>						
Agapornis Fischerův Fischer's Lovebird <i>Agapornis fischeri</i>	RDB=NT	1.1				1.1
Agapornis škraboškový Masked Lovebird <i>Agapornis personata</i>	RDB=LC	0.2				0.2
Agapornis růžovohrdlý Rosy-faced Lovebird <i>Agapornis roseicollis</i>	0.0.5 RDB=LC	8.2				8.2.5
Ara ararauna Blue-and-Yellow Macaw <i>Ara ararauna</i>	0.1 RDB=LC					0.1

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Hatched</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Amazoňan vínorudý Vinaceous Amazon <i>Amazona vinacea</i>	1.1 RDB=EN, CITES=I					1.1
Lori mnohobarvý Rainbow Lorikeet <i>Trichoglossus h. haematodus</i>	5.2 RDB=LC		5.2			
Lori mnohobarvý sumbawský Rainbow Lorikeet <i>Trichoglossus haematodus forsteni</i>	2.2 RDB=LC			1.0		3.2
Lori tříbarvý papuánský Black-capped Lory <i>Lorius lory erythrothorax</i>	2.3 RDB=LC			vejce		2.3
Neroféma bourek Bourke's Parrot <i>Neophema bourkii</i>	1.0 RDB=LC	0.1			0.1	1.0
Neoféma ozdobná Elegant Parrot <i>Neophema elegans</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Kukačky Cuckoos and Turacos <i>Cuculiformes</i>						
Banánovec obecný Violet Turaco <i>Musophaga violacea</i>	3.2 RDB=LC			vejce	0.1	3.1
Turako chocholatý Guinea Turaco <i>Tauraco persa buffoni</i>	1.1 RDB=LC			vejce		1.1
Sovy Owls <i>Strigiformes</i>						
Lelkové Nightjars and Frogmouths <i>Caprimulgiformes</i>						
Lelkoun soví Tawny Frogmouth <i>Podargus strigoides</i>	1.0 RDB=LC					1.0
Myšáci Colies <i>Coliiformes</i>						
Myšák hnědokřídlý Speckled Mousebird <i>Colius striatus</i>	3.1.6 RDB=LC			0.0.6		3.1.12
Srostloprstí Kingfishers and Relatives <i>Coraciiformes</i>						
Dudek chocholatý Hoopoe <i>Upupa epops</i>	3.2 RDB=LC, CROH=SOH		1.0	vejce	0.1	2.1
Dudkovec stromový Green Woodhoopoe <i>Phoeniculus purpureus</i>	1.0 RDB=LC					1.0

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Hatched</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Mandelík hajní European Roller <i>Coracias garrulus</i>	1.3 RDB=NT, CROH=KOH		0.1	vejce		1.2
Mandelík modrobřichý Blue-bellied Roller <i>Coracias cyanogaster</i>	2.1 RDB=LC			0.1		2.2
Zoborožec Deckenův Von der Decken's Hornbill <i>Tockus deckeni</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Zoborožec žlutozobý Eastern Yellow-billed Hornbill <i>Tockus flavirostris</i>	1.1 RDB=LC				1.0	0.1
Zoborožec šedý Grey Hornbill <i>Tockus nasutus</i>	2.1 RDB=LC		1.2	0.2.1		1.1.1
Zoborožec strakatý African Pied Hornbill <i>Tockus fasciatus</i>	RDB=LC	1.1				1.1
Zoborožec naříkavý Trumpeter Hornbill <i>Bycanistes bucinator</i>	2.2 RDB=LC		1.2	1.1		2.1
Zoborožec kaferský Southern Ground Hornbill <i>Bucorvus leadbeateri</i>	1.1 RDB=VU			vejce		1.1
Šplhavci Woodpeckers and Toucans <i>Piciformes</i>						
Vousák senegalský Bearbet Barbet <i>Lybius dubius</i>	2.1 RDB=LC		1.1			1.0
Pěvci Passerines <i>Passeriformes</i>						
Tyran benteví Great Kiskadee <i>Pitangus sulphuratus</i>	2.2 RDB=LC			0.0.1	0.1	2.1.1
Bulbul zahradní White-vented Bulbul <i>Pycnonotus barbatus inornatus</i>	RDB=LC	1.2				1.2
Bulbul černochocholatý Ruby-throated Bulbul <i>Pycnonotus dispar</i>	2.2 RDB=LC			0.0.1	0.1.1	2.1
Bulbul šupinkový Red-vented Bulbul <i>Pycnonotus cafer</i>	1.0 RDB=LC	1.0				2.0
Bulbul červenouchý Red-whiskered Bulbul <i>Pycnonotus jocosus</i>	1.1 RDB=LC	1.2				2.3

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Hatched</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Bulbul bělolící Red-whiskered Bulbul <i>Pycnonotus leucogenys</i>	RDB=LC	1.2			0.2	1.0
Bulbulčík bělohlavý Himalayan Black Bulbul <i>Hypsipetes leucocephalus</i>	1.2 RDB=LC				0.1	1.1
Drozdík bělotemenný Snowy-headed Robin Chat <i>Cossypha niveicapilla</i>	2.2 RDB=LC			0.0.3	0.0.3	2.2
Drozd černoprský Black-breasted Thrush <i>Turdus dissimilis</i>	1.1 RDB=LC	0.1				1.2
Drozd východní Greybacked Thrush <i>Turdus hortulorum</i>	2.0 RDB=LC		1.0			1.0
Šáma stračí Magpie Robin <i>Copsychus saularis</i>	1.2 RDB=LC	2.0	0.1.1	2.3.3	3.2.1	2.2.1
Šáma bělořítá White-rumped Shama <i>Copsychus malabaricus</i>	1.1 RDB=LC			2.0		3.1
Sojkovec chocholatý White-crested Laughing-thrush <i>Garrulax leucolophus diardi</i>	2.1 RDB=LC					2.1
Sojkovec rudocasý Red-tailed Laughingthrush <i>Trochalopteron milnei</i>	2.1 RDB=LC		1.0	0.1.1	0.1.1	1.1
Timálie čínská Red-billed Leiothrix <i>Leiothrix lutea</i>	3.3 RDB=LC				1.1	2.2
Křivozobka kaštanovohřbetá Chestnut-backed Scimitar Babbler <i>Pomatorhinus montanus</i>	2.0 RDB=LC				1.0	1.0
Medosavka modrolící Blue-faced Honeyeater <i>Entomyzon cyanotis</i>	4.6.3 RDB=LC		0.1	1.4.3	2.1.4	3.8.2
Irena tyrkysová Asian Fairy Bluebird <i>Irena puella</i>	0.3 RDB=LC			vejce	0.1	0.2
Špaček tlustozobý Celebes Starling <i>Scissirostrum dubium</i>	2.5.1 RDB=LC				2.3	0.2.1
Špaček laločnatý Wattled Starling <i>Creatophora cinerea</i>	3.3 RDB=LC				0.1	3.2
Špaček pagodový Brahminy Mynah <i>Sturnus pagodarum</i>	1.1 RDB=LC					1.1

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Hatched</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Majna Rothschildova Bali Myna <i>Leucopsar rothschildi</i>	3.3 RDB=CR,CITES =I					3.3
Leskoptev purpurová Purple Glossy Starling <i>Lamprotornis purpureus</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Leskoptev nádherná Superb Starling <i>Lamprotornis superbus</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Leskoptev zlatoprsá Regal Starling <i>Cosmopsarus regius</i>	2.2 RDB=LC			0.0.1	0.1.1	2.1
Leskoptev bělobřichá Plum-coloured Starling <i>Cinnyricinclus leucogaster</i>	3.2 RDB=LC			vejce		3.2
Loskuták posvátný Hill Mynah <i>Gracula religiosa</i>	1.0 RDB=LC					1.0
Snovač kaferský Red Bishop <i>Euplectes orix</i>	0.1 RDB=LC	3.1.1				3.2.1
Snovač zahradní Black-headed Weaver <i>Ploceus cucullatus</i>	4.8.2 RDB=LC			0.0.19	0.1.12	4.7.9
Snovač ohnivý Black-winged Red Bishop <i>Euplectes hordeaceus</i>	0.0.5 RDB=LC				0.0.3	0.0.2
Snovač bělohlavý White-headed Buffalo Weaver <i>Dinemellia dinemelli</i>	1.1 RDB=LC					1.1
Amadina Gouldové Gouldian Finch <i>Chloebia gouldiae</i>	2.2 RDB=NT				1.1	1.1
Zebříčka timorská Zebra Finch <i>Poephila guttata guttata</i>	1.2 RDB=LC					1.2
Tangara nachová Brazilian Tanager <i>Ramphocelus bresilius</i>	1.1 RDB=LC				vejce	1.1
Tangara sedmibarvá Paradise Tanager <i>Tangara chilensis</i>	1.0 RDB=LC				1.0	
Celkem 140 druhů <i>Total 140 Species</i>	288.306.54	43.42.4	56.68.50	67.68.155	31.53.77	311.295.86

Plazi Reptiles Reptilia

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Želvy Tortoises and Turtles <i>Chelonia</i>						
Želva jamajská Antile Turtle <i>Trachemys terrapen</i>	0.1 RDB=VU				0.1	
Želva annámská Annam leaf Turtle <i>Mauremys annamensis</i>	1.2 RDB=CR					1.2
Želva kaspická Caspian Turtle <i>Mauremys caspica</i>	0.1					0.1
Želva nádherná Red-eye Turtle <i>Trachemys scripta elegans</i>	5.4.9 RDB=LR					5.4.9
Želva mapová Barbour's Map Tortoise <i>Graptemys barbouri</i>	1.2 RDB=LR/nt				1.0	0.2
Želva mississippská Mississippi Map Turtle <i>Graptemys pseudographica kohni</i>	0.1					0.1
Želva karolínská Eastern Box Turtle <i>Terrapene carolina triunguis</i>	2.2 RDB=LR/nt				1.0	1.2
Orlicie bornejská Malaysian Giant Pond Turtle <i>Orlitia borneensis</i>	2.3 RDB=EN					2.3
Karetka novoguinejská New Guinean Pig-nosed Turtle <i>Carettochelys insculpta</i>	0.1.3 RDB=VU	0.1			0.0.1	0.2.2
Dlouhokrčka Siebenrockova Siebenrock's Snake-necked Turtle <i>Chelodina siebenrocki</i>	0.1 RDB=LR					0.1
Dlouhokrčka Schultzova New Guinea's Napping Turtle <i>Elseya schulztei</i>	0.1 RDB=LR					0.1
Klapavka běloustá White-lipped Mud Turtle <i>Kinosternon leucostomum</i>	0.1					0.1
Želva skalní African Pancake Tortoise <i>Malacochersus tornieri</i>	0.1 RDB=VU					0.1
Želva uhlířská Red-footed Tortoise <i>Chelonoidis carbonaria</i>	2.5.16		0.2.42	0.0.32	0.1	2.3.5

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Želva pardálí Leopard Tortoise <i>Stigmochelys pardalis pardalis</i>	0.1		0.1			
Želva zelenavá Hermann's Tortoise <i>Testudo hermanni</i>	2.4 RDB=NT			0.0.1		2.4.1
Želva čtyřprstá Central Asian Tortoise <i>Testudo horsfieldii</i>		0.0.1				0.0.1
Emydura červenobřichá Redbellied Shortnecked Turtle <i>Emydura subglobosa</i>	0.0.1 RDB=LR/lc	1.1				1.1.1
Krokodýli Crocodilians <i>Crocodylia</i>						
Kajman hladkočelý Dwarf Caiman <i>Paleosuchus palpebrosus</i>	2.5 RDB=LR/lc		1.2	vejce		1.3
Tomistoma úzkohlavá False Gaviál <i>Tomistoma schlegelii</i>	1.1 RDB=EN, CITES=I			vejce		1.1
Šupinatí Squamates <i>Squamata</i>						
Ještěři Lizards <i>Lacertilia</i>						
Chameleon jemenský Veiled Chamaeleon <i>Chamaeleo calyptrotus</i>	0.0.2	1.0			1.0.1	0.0.1
Chameleon pardálí Panter Chamaeleon <i>Furcifer pardalis</i>	2.1	1.0.2			0.0.2	3.1
Leguán zelený Green Iguana <i>Iguana iguana</i>	0.1					0.1
Gekon obrovský Tokay Gecko <i>Gekko gecko</i>	2.0.1					2.0.1
Gekon panenský Common Smooth-scaled Gecko <i>Lepidodactylus lugubris</i>	0.0.2					0.0.2
Gekon modrý Electric Blue Gecko <i>Lygodactylus williamsi</i>	1.1			0.0.1	0.1.1	1.0
Felzuma Klemmerova Yellow-headed Day Gecko <i>Phelsuma klemmeri</i>	0.0.4		0.0.1			0.0.3

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Felzuma zlatoocasá Gold Dust Day Gecko <i>Phelsuma laticauda</i>		2.4	0.3.7	0.0.10	1.1	1.0.3
Dracéna krokodýlovitá Caiman Lizard <i>Dracaena guianensis</i>	0.1.1	1.1				1.2.1
Scink obrovský Blue-tongued Skink <i>Tiliqua scincoides intermedia</i>	1.1					1.1
Agama Weberova Weber's Crested Lizard <i>Hydrosaurus weberi</i>	0.0.5					0.0.5
Agama vousatá Bearded Agama <i>Pogona vitticeps</i>	0.0.14		0.0.12	0.0.11	0.0.2	0.0.11
Agama kočičinská Asian Water Dragon <i>Physignathus cocincinus</i>	1.1.4				0.1.1	1.0.3
Bazilišek zelený Double Crested Basilisk <i>Basiliscus plumifrons</i>	1.2				0.2	1.0
Varan Mertensův Merten's Goanna <i>Varanus mertensi</i>	2.1.4		0.0.3			2.1.1
Varan novoguinejský Papuan Monitor <i>Varanus salvadorii</i>	2.3				1.1	1.2
Varan smaragdový Emerald Monitor <i>Varanus prasinus</i>	1.1	1.0				2.1
Hadi Snakes <i>Serpentes</i>						
Anakonda velká Green Anaconda <i>Eunectes murinus</i>	2.1				0.1	2.0
Hroznýš královský King Boa <i>Boa constrictor</i>	1.0.1					1.0.1
Krajta tmavá Indian Python <i>Python molurus bivittatus</i>	1.1 RDB=LR					1.1
Krajta královská Royal Python <i>Python regius</i>	0.0.1 RDB=LR					0.0.1
Krajta zelená Green Tree Python <i>Morelia viridis</i>	0.2 RDB=LC					0.2

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Krajta kobercová Northwestern Carpet Python <i>Morelia spilota variegata</i>	2.2.1 RDB=LC					2.2.1
Užovka červená Corn Snake <i>Elaphe guttata</i>	1.1		0.0.12	0.0.12		1.1
Užovka mandarínská Mandarin Ratsnake <i>Euprepiophis mandarinus</i>	3.2			0.0.2		3.2.2
Korálovka sedláta Sinaloan Milk Snake <i>Lampropeltis triangulum sinaloe</i>	2.1					2.1
Křovinář ostnitý Eyelash Pit Viper <i>Bothriechis schlegelii</i>	2.2					2.2
Psohlavec orinocký Tree Boa <i>Corallus hortulanus</i>	1.0					1.0
Bojga stromová Mangrove Snake <i>Boiga dendrophila</i>	1.2		0.0.2	0.0.4		1.2.2
Chřestýšovec purpurový Bamboo Viper <i>Cryptellitrops purpureomaculatus</i>	1.2		0.0.3	0.0.16	0.0.9	1.2.4
Celkem 50 druhů <i>Total 50 Species</i>	48.65.70	7.7.3	1.8.82	0.0.89	5.9.17	49.57.61

Obojživelníci Amphibians *Amphibia*

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Mlokovití Salamanders and newts <i>Salamandridae</i>						
Čolek mečoočasný Gold Dust Newt <i>Cynops ensicauda</i>	0.0.3 RDB=EN				0.0.1	0.0.2
Trnočolek šanjing Emperor Newt <i>Tylototriton shanjing</i>	0.0.9 RDB=NT				0.0.5	0.0.4
Žáby Frogs and Toads <i>Anura</i>						
Pralesnička batiková Green Arrow Frog <i>Dendrobates auratus</i>	0.0.13 RDB=LC		0.0.25	0.0.25		0.0.13
Pralesnička harlekýn Yellow-banded Arrow Frog <i>Dendrobates leucomelas</i>	0.0.2 RDB=LC					0.0.2

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Rosnička pruhovaná Marbled Tree Frog <i>Phrynohyas resinifictrix</i>	0.0.20				0.0.10	0.0.10
Rosnice siná White's Tree Frog <i>Litoria caerulea</i>	0.0.3 RDB=LC				0.0.1	0.0.2
Kasina skvrnitá Spotted Running Frog <i>Kassina maculata</i>	0.0.8 RDB=LC					0.0.8
Pipa americká Surinam Toad <i>Pipa pipa</i>	0.0.4 RDB=LC				0.0.1	0.0.3
Celkem 8 druhů <i>Total 8 Species</i>	0.0.62		0.0.25	0.0.25	0.0.18	0.0.44

Ryby Fish *Pisces*

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Dvouplicní Lungfish <i>Lepidosireniformes</i>						
Bahník západoafrický Brown Lungfish <i>Protopterus annectens</i>	0.0.1 RDB=LC					0.0.1
Mnohoploutví Polypterids <i>Polypteriformes</i>						
Bichir mramorovaný Marbled Bichir <i>Polypterus palmas</i>	0.0.1 RDB=LC					0.0.1
Jeseteři Sturgeons <i>Acipenseriformes</i>						
Jeseter malý x sibiřský Sturgeon <i>Acipenser</i>		0.0.2				0.0.2
Kostlíni Gars <i>Semionotiformes</i>						
Kostlín obecný Longnose Gar <i>Lepisosteus osseus</i>	0.0.4				0.0.3	0.0.1
Kostlín obrovský Alligator Gar <i>Lepisosteus spatula</i>	0.0.7				0.0.2	0.0.5
Ostnožajční Bonytongues <i>Osteoglossiformes</i>						
Baramundi Northern Spotted Arowana <i>Scleropages jardini</i>	0.0.1					0.0.1
Parma žraločí Tricolor Sharkminnow <i>Balantiocheilus melanopterus</i>	0.0.8				0.0.8	

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Máloostní Cyprinids <i>Cypriniformes</i>						
Karas zlatý Goldfish <i>Carassius auratus</i>	0.0.20			X	X	0.0.20
Kapr Koi Koi <i>Cyprinus carpio Koi</i>		0.0.90				0.0.90
Trnoblíží Characins <i>Characiformes</i>						
Neonka červená Neon Tetra <i>Paracheirodon axelrodi</i>	0.0.4				0.0.3	0.0.1
Piraña Nattererova Red-Bellied Piranha <i>Pygocentrus nattereri</i>	0.0.9				0.0.1	0.0.8
Piraña Pacu <i>Colossoma sp.</i>	0.0.3					0.0.3
Sumci Catfish <i>Siluriformes</i>						
Anténovec červenoocasý Red Tail Catfish <i>Phractocephalus hemiliopterus</i>	0.0.2					0.0.2
Anténovec tygří Tiger Catfish <i>Pseudoplatystoma fasciatum</i>	0.0.3					0.0.3
Peřovec velkoploutvý Lizardfish <i>Synodontis velifer</i>	0.0.1 RDB=LC					0.0.1
Sumeček žraločí Shark Catfish <i>Pangasius sanitwongsei</i>	0.0.1 RDB=CR					0.0.1
Krunýřovec mnohoostný Ancistrus <i>Ancistrus multispinis</i>	0.0.7					0.0.7
Krunýřovec černopruhý Black-striped Panaque <i>Panaque nigrolineatus</i>	0.0.2					0.0.2
Trnovec Irwinův Irwin's Megalodoras <i>Megalodoras irwini</i>	0.0.1					0.0.1
Sumec Doradid <i>Doras sp.</i>	0.0.1					0.0.1
Ostnoploutví Spiny-rayed fish <i>Perciformes</i>						

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Bodlok pestrý Palette Surgeon <i>Paracanthurus hepatus</i>	0.0.4					0.0.4
Bodlok žlutý Yellow Sailfin Tang <i>Zebrasoma flavescens</i>	0.0.7					0.0.7
Bodlok hnědý Brown Sailfin Tang <i>Zebrasoma scopas</i>	0.0.4					0.0.4
Bodlok fialový Purple Tang <i>Zebrasoma xanthurum</i>	0.0.1				0.0.1	
Bodlok plachtonoš Pacific Sailfin Tang <i>Zebrasoma veliferum</i>	0.0.1					0.0.1
Králíčekovec čtyřpruhý Rabbitfish <i>Siganus tetrazona</i>	0.0.1					0.0.1
Králíčekovec Double Barred Rabbitfish <i>Siganus virgatus</i>	0.0.1					0.0.1
Králíčekovec liščí Fox Face <i>Siganus vulpinus</i>	0.0.2					0.0.2
Bodlok běloocasý Ringtail Surgeonfish <i>Acanthurus blochii</i>	0.0.1					0.0.1
Bodlok běloprsý Powder Blue Tang <i>Acanthurus leucosternon</i>	0.0.1					0.0.1
Bodlok proužkovaný Lined Surgeonfish <i>Acanthurus lineatus</i>	0.0.1					0.0.1
Bodlok maskovaný Yellow Mimic Tang <i>Acanthurus pyroferus</i>	0.0.1					0.0.1
Bodlok Unicornfish <i>Naso sp.</i>	0.0.2					0.0.2
Sapín oranžovopruhý Spiny Puller <i>Acanthochromis polyacanthus</i>	0.0.40				0.0.10	0.0.30
Klaun uzdičkatý Tomato Clownfish <i>Amphiprion frenatus</i>	0.0.5				0.0.2	0.0.3
Klaun očkátý Common Clownfish <i>Amphiprion ocellaris</i>	0.0.3					0.0.3

Druh <i>Species</i>	1.1.2012	Příchod <i>Arrival</i>	Odchod <i>Depart.</i>	Naroz. <i>Birth</i>	Úhyn <i>Death</i>	31.12.2012
Klaun tmavý Black Clownfish <i>Amphiprion polymnus</i>	0.0.2					0.0.2
Klipka hrotcová Pennant Butterflyfish <i>Heniochus acuminatus</i>	0.0.5 RDB=LC					0.0.5
Pomčik papouščí Flame Angelfish <i>Centropyge loriculus</i>	0.0.1				0.0.1	
Pomec skvrnitý Yellowbar Angelfish <i>Pomacanthus maculosus</i>	0.0.1 RDB=LC					0.0.1
Sapín zelený Green Chromis <i>Chromis viridis</i>	0.0.35				0.0.15	0.0.20
Sapín azurový Yellow Tailed Azur Damsel <i>Chrysiptera hemicyanea</i>	0.0.5					0.0.5
Sapín žlutoocasý Yellow Tailed Blue Damsel <i>Chrysiptera parasema</i>	0.0.3					0.0.3
Sapínek South Seas Devil Damsel <i>Chrysiptera taupou</i>	0.0.1					0.0.1
Komorník běloocasý White-tailed Damselfish <i>Dascyllus aruanus</i>	0.0.46				0.0.10	0.0.36
Parmovec skvělý Banggai Cardinalfish <i>Pterapogon kauderni</i>	0.0.5 RDB=EN				0.0.5	
Slizoun Jewelled Rockskipper <i>Salarias fasciatus</i>	0.0.4				0.0.2	0.0.2
Kněžík srpkovitý Green Wrasse <i>Thalassoma lunare</i>	0.0.1				0.0.1	
Stříkoun lapavý Archerfish <i>Toxotes jaculatrix</i>	0.0.5				0.0.1	0.0.4
Klipka Kleinova Klein's Butterfly <i>Chaetodon kleinii</i>	0.0.2					0.0.2
Číchavec obrovský Gurami <i>Osphronemus goramy</i>	0.0.4					0.0.4
Cichlida ocasooká Peacock Bass <i>Cichla ocellaris</i>	0.0.3					0.0.3

Druh Species	1.1.2012	Příchod Arrival	Odchod Depart.	Naroz. Birth	Úhyn Death	31.12.2012
Mečovka červená Green Swordtail <i>Xiphophorus helleri</i>	0.0.1					0.0.1
Celkem 53 druhů Total 53 Species	0.0.275	0.0.92			0.0.65	0.0.302

Bezobratlí Invertebrates *Evertebrata*

Druh Species	1.1.2012	Příchod Arrival	Odchod Depart.	Naroz. Birth	Úhyn Death	31.12.2012
Korálnatci Sea Anemones <i>Anthozoa</i>						
<i>Xenia sp.</i>	1 + X					1 + X
<i>Anthelia sp.</i>	1 + X					1 + X
<i>Sarcophytum fungi</i>	1 + X				1 + X	
<i>Sarcophytum sp.</i>	9 + X				7	2 + X
<i>Sinularia sp.</i>	12 + X				9	3 + X
<i>Sinularia mollis</i>	1 + X					1 + X
<i>Sinularia polydactyla</i>	5 + X					5 + X
<i>Sinularia asterolobata</i>	6 + X					6 + X
<i>Sinularia brassica</i>	1 + X					1 + X
<i>Litophyton arboreum.</i>	1 + X					1 + X
<i>Cladiella sp.</i>	3 + X					3 + X
<i>Briareum asbestinum</i>	1 + X					1 + X
<i>Gorgonia sp.</i>	2 + X					2 + X
<i>Radianthus sp.</i>	2 + X					2 + X
<i>Galaxea fascicularis</i>	1 + X					1 + X
<i>Discosoma florida</i>	1 + X					1 + X
<i>Actinodiscus sp.</i>	2 + X					2 + X
<i>Rhodactis sp.</i>	2 + X					2 + X
Sasanky Sea anemones <i>Actiniaria</i>						
<i>Stichodactyla haddoni</i>	1				1	
Plži Snails <i>Gastropoda</i>						
<i>Achatina sp.</i>	10 + X				10 + X	
<i>Anentome helena</i>		1 + X				1 + X
<i>Melanoides tuberculatus</i>		1 + X				1 + X
<i>Planorbarius corneus</i>		1 + X				1 + X
<i>Tectus sp.</i>	20					20
Mlži Bivalves <i>Bivalvia</i>						
<i>Tridacna derasa</i>	1 RDB=VU					1
Pavoukovci Arachnids <i>Arachnida</i>						
Pavouci Spiders <i>Aranae</i>						
<i>Psalmopoeus cambridgei</i>	1					1

Druh Species	1.1.2012	Příchod Arrival	Odchod Depart.	Naroz. Birth	Úhyn Death	31.12.2012
<i>Psalmopoeus irminia</i>	2					2
<i>Poecilotheria ornata</i>	1					1
<i>Acanthoscurria geniculata</i>		1				1
<i>Avicularia geroldi</i>		2				2
<i>Lasiodora cristata</i>	1				1	
<i>Brachypelma albopilosum</i>	1				1	
<i>Brachypelma smithi</i>	1					1
<i>Brachypelma vagans</i>	1					1
<i>Heteropoda sp.</i>		1 + X				1 + X
<i>Eresus sp.</i>		1			1	
<i>Geolycosa vultuosa</i>		3				3
<i>Latrodectus geometricus</i>		1				1
<i>Latrodectus hasselti</i>		3			1	2
<i>Latrodectus mactans</i>		2			1	1
Štíři Scorpions <i>Scorpionidae</i>						
<i>Heterometrus spinifer</i>	2					2
<i>Pandinus imperator</i>	1	8			2	7
<i>Damon variegatus</i>	18				16	2
Korýši Crustaceans <i>Crustacea</i>						
<i>Neocaridinia heteropoda</i>		1 + X				1 + X
<i>Cambarellus patzuarensis</i>		2 + X				2 + X
<i>Gecarcinus quadratus</i>	1	1			1	1
<i>Coenobita perlatus</i>		4			2	2
<i>Geosesarma sp.</i>		8			8	
<i>Calcinus elegans</i>	27				17	10
Mnohonožky Millipedes <i>Diplopoda</i>						
<i>Aphistogoniulus corallipes</i>		2			2	
<i>Lophostreptus rutilans</i>	6				1	5
Stonožky Centipedes <i>Chilopoda</i>						
<i>Scolopendra cingulata</i>		5				5
<i>Scolopendra subspinipes</i>		1				1
Hmyz Insects <i>Insecta</i>						
Švábi Cockcoaches <i>Blattaria</i>						
<i>Eublaberus distantis</i>	35 + X				35 + X	
<i>Therea olegrandjeani</i>	5 + X			X	X	5 + X
<i>Archinandrita tessellata</i>		1 + X		X	X	1 + X
<i>Blaptica dubia</i>	100 + X			X	50 + X	50 + X
<i>Blaberus giganteus</i>	100 + X				100 + X	
<i>Gromphadorina grandidieri</i>	30			X	X	30 + X
<i>Shelfordella tartara</i>		1 + X		X	X	1 + X
Brouci Beetles <i>Coleoptera</i>						
<i>Pachnoda marginata</i>		4				4 + X

Druh Species	1.1.2012	Příchod Arrival	Odchod Depart.	Naroz. Birth	Úhyn Death	31.12.2012
<i>Jumnos ruckeri</i>	3 + X				1 + X	2
<i>Coelorrhina loricata</i>	10 + X					10 + X
<i>Coelorrhina hornimani</i>		1 + X				1 + X
<i>Chelorrhina polyphemus</i>	2				2	
<i>Mecynorrhina torquata</i>	3 + X				1 + X	2 + X
<i>Mecynorrhina savagei</i>		12				12
<i>Eudicella euthalia</i>	11 + X			X	1 + X	10 + X
<i>Eudicella schultzeorum</i>	4 + X			2 + X	X	6 + X
<i>Diconorrhina derbyana layardi</i>	2			8 + X	X	10 + X
<i>Stephanorrhina princeps bamptoni</i>	5 + X			5 + X	X	10 + X
<i>Smaragdesthes africana oertzeni</i>	1 + X			5 + X	X	6 + X
<i>Pedinorrhina septa</i>	5				5	
<i>Mausoleopsis amabilis</i>	10				8	2
<i>Zophobas morio</i>	1 + X			X	X	1 + X
<i>Dichtha incantatorius</i>		2			2	
<i>Xylotrupes gideon</i>	1 + X					1 + X
<i>Gymnopleus humanus</i>	1				1	
Polokřídli Bugs Hemiptera						
<i>Platymeris biguttata</i>	1 + X			1 + X	1 + X	1 + X
<i>Platymeris rhadamanthus</i>	5			1 + X	1 + X	5 + X
Kudlanky Praying mantises Mantodea						
<i>Sphodromantis lineola</i>	1	1			1	1
<i>Hierodula membranacea</i>		2				2
<i>Hierodula patellifera</i>		1			1	
<i>Polyspilota aeruginosa</i>		2			2	
<i>Mantis sp.</i>		1			1	
<i>Creoboter elongata</i>		2				2
Rovnokřídli Grasshoppers/Locusts Orthoptera						
<i>Tachycines asyrmorus</i>	10 + X			X	X	10 + X
<i>Tropidacris collaris</i>		8				8
<i>Locusta migratoria</i>	100 + X			X	X	100 + X
Strašilky Walkingsticks Phasmatoptera						
<i>Phaenoparas khaoyaiensis</i>	1 + X			X	X	1 + X
<i>Phyllium sp.</i>		1 + X				1 + X
<i>Phyllium bioculatum</i>	2			X	2 + X	
<i>Necrosia anulipes</i>	2 + X			X	X	2 + X
<i>Peruphasma schultei</i>	50 + X			X	X	50 + X
<i>Heteropteryx dilatata</i>	3			X	X	3 + X
<i>Eurycantha calcarata</i>	1 + X			X	X	1 + X
<i>Extatosoma tiaratum</i>	1 + X	5		X	1 + X	5 + X
<i>Epidares nolimentangere</i>	1 + X			X	X	1 + X
<i>Oreophoetes peruana</i>	10				10	
<i>Trachyareaton sp.</i>	1 + X			X	X	1 + X

Druh Species	1.1.2012	Příchod Arrival	Odchod Depart.	Naroz. Birth	Úhyn Death	31.12.2012
<i>Lamponius guerini</i>	10 + X			X	X	10 + X
<i>Neohyrsea maerens</i>	10 + X			X	X	10 + X
<i>Sungaya inexpectata</i>	4 + X			X	X	4 + X
Ježovky Sea Urchins <i>Echinoidea</i>						
<i>Diadema sp.</i>	17					17
<i>Diadema savignyi</i>	3				3	
<i>Diadema setosum</i>	1				1	
Celkem 106 druhů a 106 forem <i>Total 106 species 106 forms</i>	710 + X	93 + X		22 + X	312 + X	513 + X

Přehled deponovaných zvířat k 31.12.2012

Druh Species	Počet Number	Deponován v On Loan to	Druh Species	Počet Number	Deponován v On Loan to
Savci Mammals <i>Mammalia</i>					
Gorila nížinná Lowland Gorilla <i>Gorilla gorilla gorilla</i>	0.1	Zoo Praha, Česko	Paka horská Mountain Paca <i>Agouti taczanowski</i>	0.2	Amazon World Park, U.K.
Orangutan bornejský Bornean Orang-utan <i>Pongo pygmaeus</i>	1.0	Zoo Bělehrad Srbsko	Dikobraz srstnatonosý Indian Crested Porcupine <i>Hystrix indica</i>	1.1	Zoo Chomutov, Česko
Hulman jávský Javan Langur <i>Trachypithecus auratus auratus</i>	1.0	Zoo Ústí n.L. Česko	Zebra Grévyho Grevy Zebra <i>Equus grevyi</i>	0.2	Zoo Cabarceno, Španělsko
Levhart perský Persian Leopard <i>Panthera pardus saxicolor</i>	0.1	Zoo Plock, Polsko	Zebra Grévyho Grevy Zebra <i>Equus grevyi</i>	0.1	Zoo Norimberk, Německo
Levhart perský Persian Leopard <i>Panthera pardus saxicolor</i>	1.0	Zoo Orsa, Švédsko	Nosorožec širokohubý severní Northern White Rhino <i>Ceratotherium s. cottoni</i>	0.1	San Diego Zoo, USA
Šakal čabrákový Black-backed Jackal <i>Canis mesomelas</i>	0.1	p. Jindra, Hřebeč, Česko	Nosorožec širokohubý severní Northern White Rhino <i>Ceratotherium s. cottoni</i>	2.2	Ol Pejeta, Keňa
Pes ušatý Bat-eared Fox <i>Otocyon megalotis</i>	0.1	p. Jindra, Hřebeč, Česko	Nosorožec indický Indian Rhinoceros <i>Rhinoceros unicornis</i>	0.2	Zoo Lisabon, Portugalsko
Medvěd hnědý (1/2) Brown Bear <i>Ursus arctos</i>	1.1	Státní zámek, Náchod, Česko	Voduška červená Kafue Lechwe <i>Kobus leche kafuensis</i>	1.0	Zoo Ústí n.L. Česko
Ptáci Birds <i>Aves</i>					
Čáp bílý White Stork <i>Ciconia ciconia</i>	1.0	Ochrana fauny, Votice, Česko	Alexandr malý Rose-ringed Parakeet <i>Psittacula krameri</i>	0.0.1	R. Jaroš, Dvůr Králové, Česko
Kachnička šedoboká Ringed Teal <i>Callonetta leucophrys</i>	3.3	Z.Veverka, Prachalice, Česko	Lelkoun soví Tawny Frogmouth <i>Podargus strigoides</i>	0.1	Zoo Praha, Česko

Druh <i>Species</i>	Počet <i>Number</i>	Deponován v <i>On Loan to</i>	Druh <i>Species</i>	Počet <i>Number</i>	Deponován v <i>On Loan to</i>
Ara hyacintový Hyacinth Macaw <i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>	0.1	Zoo Lešná, Česko			
Plazi Reptiles <i>Reptilia</i>					
Želva obrovská Aldabra Giant Tortoise <i>Dipsochelys dussumieri</i>	3.2	Zoo Praha, Česko	Tomistoma úzkohlavá False Gavia <i>Tomistoma schlegeli</i>	0.1	Nadace Tomistoma, Česko
Kajman hladkočelý Dwarf Caiman <i>Paleosuchus palpebrosus</i>	1.0	Zoo Brno, Česko			
Celkem k 31. 12. 2012 <i>Total (on 31st Dec. 2012)</i>				41 zvířat v 21 druhu <i>41 animals of 21 species</i>	

Mládě žirafy síťované. (zč)

Obsah

3	Úvodní slovo	132	Ptáci
6	Vedení a zaměstnanci	138	Primáti
Zoo a veřejnost		148	Obojživelníci, plazi a ryby
8	Významné události	152	Veterinární zpráva
32	Marketing a vztahy s veřejností	156	Oddělení výměny zvířat
36	Cena ZOO Dvůr Králové a rodinná pouť v Pardubicích	160	Výživa zvířat
38	Vzdělávání	Odborné zprávy	
52	Kampaň na záchranu přírody JV Asie	162	Ochranářské projekty nosorožců ZOO Dvůr Králové v Africe
54	Klub kaktusářů – Dvůr Králové n.L.	168	Turistický cíl - Pavilon goril
56	Zahraníční cesty	188	Projekt in situ: Sledování migrace husy velké
59	Natura Viva	192	Hvězdný zvířetník v roce 2012
60	Výroční zasedání EARAZA v ZOO Jaroslavl	194	Stavy zvířat
Služby a provoz zoo			
64	Návštěvnický servis		
72	Hotel Safari		
76	Safarikemp		
80	Gastronomické služby		
84	Zahradnická a technická údržba		
Finanční zprávy			
86	Ekonomika zoo		
92	Investiční činnost, opravy a projekce		
94	Přestavba pavilonu lidoopů na pavil-		
98	Adopce zvířat		
104	Sponzoring a dary		
Zoologické zprávy			
108	Zoologie		
110	Šelmy, veverky, damani		
120	Svět hmyzu		
122	Sloni		
124	Kopytníci		

Návštěvníci se v ZOO Dvůr Králové dozvědí víc informací, než si budou moci zapamatovat ©. Foto: Zdeněk Čermák

Nejen že lidé pozorují zvířata, funguje to i naopak. Foto: Tomáš Hajnýš

Zadní strana: Jeden ze čtyř žirafích přírůstků roku 2012 - Tama. Foto: Luděk Čulík

